COMBAT ZONE

DRAGON

ROBIN NEILLANDS

ÎNDRĂZNEȚII ÎNVING

ROBIN NEILLANDS

ÎNDRĂZNEŢII ÎNVING

Forţele Speciale: din 1961 până în prezent

Editura *Lucman* 1999

IN THE COMBAT ZONE
Special Forces since 1961 1997

CUPRINS

1. Beretele Verzi în Vietnam, 1961-1965 7
2. LRRP, SEAL şi Force Recon, Vietnam, 1965-1973 32
3. Terorism şi contraterorism, 1970-1997 71
4. SAS contra IRA, 1969-1997 96
5. Războiul din insulele Falkland, 1982 132
6. Golful Persic, 1958-1991 157
7. Furtuna Deşertului, 1990-1991 183
8. Forțele Speciale în secolul XXI 197

CAPITOLUL 1

Beretele Verzi în Vietnam, 1961-1965

Calităţile multiple şi motivaţia individuală a soldaţilor SF au fost exploatate la maxim de mediul de luptă al Detaşamentului A, în zonele dominate de Vietcong...

Comandant, Grupul 5 Forţe Speciale (Aeropurtat), Vietnam

Unitățile de Forțe Speciale au, de obicei, momentele lor definitorii, cel puțin în imaginația publicului. Pentru Regimentul 22 SAS a fost finalul asediului Ambasadei Iranului din Londra, în 1980. Pentru infanteriştii Marinei Regale din Brigada 3 Comando a fost „marele marş", traversarea insulelor Falkland spre victoria de pe dealurile din jurul portului Stanley, în 1982. Pentru Regimentul 2 Paraşutişti a fost bătălia de la Goose Green, în aceeaşi campanie, iar pentru trupele de paracomando belgiene, saltul cu paraşuta în Léopoldville, în 1960. Acestea au fost momente în care publicul a aflat de existența acestor unități şi a început să le urmărească cu interes acțiunile. Pentru Forțele Speciale ale SUA – Beretele Verzi – momentul definitoriu a fost mai traumatic şi a durat mai mult decât cele enumerate înainte. Ele au ajuns în atenția publicului în agonizantul război din Vietnam, care a durat zece ani.

Războiul din Vietnam a fost unul dintre cele mai neobişnuite războaie din istorie. Cicatricele acestui conflict există încă în Statele Unite şi în Asia de Sud-Est, şi vor continua să existe până când ultimul veteran al acelei tragedii se va odihni în mormântul lui onorabil. Chiar şi atunci, rezultatele, strategia şi tacticile războiului din Vietnam vor continua să fie discutate. Este un război care aproape că nu

suportă comparație. Cea mai apropiată paralelă este oferită de campania din Peninsula Iberică, dusă de generalul lord Wellington şi de luptătorii de gherilă spanioli împotriva armatei lui Napoleon Bonaparte, între 1808 şi 1814, când combinația dintre armata mică şi impecabil instruită a soldaților de carieră britanici şi portughezi şi a unui număr mare de „neregulați" spanioli a oprit, învins şi, în cele din urmă, respins o forță mult mai mare de trupe franceze, conduse de generali care câştigaseră bătălii în toate colțurile continentului.

Înlocuiți Armata nord-vietnameză (NVA [1]) şi Vietcongul cu armata peninsulară a lui Wellington şi trupele de gherilă portugheze, şi forțele SUA şi ale Vietnamului de Sud cu cele ale lui Napoleon, şi veți putea obține o comparație estimativă. Lecția ce trebuie desprinsă este că, împotriva unei combinații de forțe regulate şi de gherilă, conduse cu îndemânare, nici cea mai mare şi mai bine echipată armată nu poate obține victoria. Omul care a condus NVA şi Vietcongul în Vietnamul de Sud a fost generalul Giap, un fost profesor devenit militar, care-i învinsese deja pe francezi, un om care ştia tot ce se putea şti despre războiul de gherilă, un general care îşi poate ocupa locul printre marii conducători ai istoriei militare. SUA au încercat să lupte în acel război cu mobilitate şi putere de foc, dar lecțiile istoriei dictau că americanii urmau să piardă războiul din Vietnam şi, în cele din urmă, aşa s-a şi întâmplat.

În Vietnam, au fost încălcate toate regulile de câştigare a unui război neregulat. În SUA, sprijinul public față de război a fost foarte mic sau inexistent, şi a dispărut total atunci când au început să sosească acasă primele cadavre. Preşedintele Johnson, a cărui carieră politică a fost distrusă de război, a fost notat spunând: „Cea mai slabă verigă din armura noastră este opinia publică americană". Aceasta este probabil adevărat, dar războiul a fost purtat fără nişte ținte politice clare şi realizabile, şi nu a fost sprijinit nici măcar de

masa poporului vietnamez. O altă problemă cronică a fost aceea că războiul din Sud nu a putut fi dus până la capăt, în timp ce Nordul se afla la adăpost de invazie şi putea instrui, aproviziona şi adăposti luptătorii din NVA şi Vietcong la nord de DMZ [2] (Zona demilitarizată), linia de demarcație dintre Vietnamul de Sud şi Vietnamul de Nord, trasată la plecarea francezilor, în 1955.

Pentru trupele SUA era imposibil, din punct de vedere politic, să traverseze DMZ şi să urmărească NVA până la bazele lor, iar simpla bombardare nu putea opri rutele de aprovizionare ale NVA-ului, prin care era alimentată rebeliunea din Sud, rute de genul faimoasei Ho Şi Min Trail prin Laos, astfel încât aprovizionarea cu oameni şi armament a Vietcongului şi din ce în ce mai mult şi a trupelor regulate ale NVA ce acționau în Sud a continuat practic necontrolată pe durata întregului război. Astfel, cele două cerințe pentru câştigarea unui război: obiectivul politic şi victoria pe câmpul de luptă nu puteau fi atinse de americani.

De asemenea, au existat o mulțime de greşeli în modul în care a fost dus războiul, greşeli ce vor fi amintite, pe scurt. Dar, deşi problemele strategice enumerate mai sus au jucat un rol în aceste erori, ele ar fi putut fi reduse dacă eşaloanele superioare ale armatei SUA şi diversele administrații politice de la Washington ar fi reuşit să stabilească exact ce încercau să obțină în Vietnam şi ce trebuiau să facă pentru a obține asta. Prima eroare a fost una politică, eşecul de a accepta natura războiului şi a motiva armata sudistă prin oferirea unui ideal pentru care să lupte. SUA au încercat ani de zile să sprijine ARVN [3] – Armata Republicii Vietnam – şi să o facă să lupte aşa cum trebuia: dar motivația de a lupta şi a învinge lipsea. În cele din urmă, Statele Unite au devenit direct implicate.

După 1965, armata SUA a încercat să ducă un război convențional, cu putere de foc şi tehnologie, cheltuind miliarde de dolari în încercarea de a nimici armata de gherilă,

care însă nu se lăsa învinsă. Armatele din Nord erau conduse de generalul Giap, un militar de geniu, iar soldații lui, atât cei din Vietcong, cât şi din NVA, erau extrem de bine instruiți, foarte experimentați şi puternic motivați. Ei luptau de ani de zile, împotriva japonezilor, a francezilor şi apoi a sud-vietnamezilor, înainte să intervină americanii, şi îşi cunoşteau meseria. Când erau trimişi împotriva soldaților americani, om la om, experiența lor superioară îşi spunea cuvântul, fapt subliniat de sergentul artilerist în Infanteria Marină americană, Charles H. Owens: „Una dintre numeroasele greşeli în războiul din Vietnam a fost cea a turului de un an de serviciu. Într-un an, un soldat abia învăța cum să lupte cu inamicul. În al doilea război mondial, nici nu te puteai gândi să părăseşti lupta înainte de împlinirea a cel puțin doi ani. Cred că politicenii ar fi trebuit să predea războiul în mâinile generalilor, aşa cum a făcut preşedintele Bush în războiul din Golf. Mai cred că războiul din Vietnam a fost un război drept şi onorabil, iar cei care se pronunță împotriva lui se tem doar de propriile lor păcate. Eu cred că trebuie să-mi servesc țara, indiferent dacă are dreptate sau nu".

Războiul din Vietnam a fost foarte complicat şi explicarea complicațiilor acestei lupte ar putea umple câteva cărți. Poate fi susținut – şi chiar a fost – că armata SUA nu a pierdut războiul, iar dacă se ține cont de faptul că armata americană a învins NVA ori de câte ori a reuşit s-o atragă în luptă, această afirmație este chiar adevărată. Problema este că aceste victorii nu i-au adus pe nord-vietnamezi la masa tratativelor şi nici nu a dus la o slăbire a capacității de luptă a NVA sau a aliaților din Vietcong, în timp ce pierderile suferite de armata americană – peste cincizeci de mii de morți şi aproape jumătate de milion de răniți – plus distrugerile suferite de poporul vietnamez, din Nord şi Sud, transmise în casele americane la jurnalele de ştiri televizate, au produs o mare suferință publicului din țară, suferință deseori exprimată, în mod nedrept, prin furia împotriva armatei şi a soldaților care se întorceau din război.

Există ceva adevărat în convingerea că războiul din Vietnamul de Sud a fost pierdut în campusurile universitare şi în saloanele din Statele Unite, dar asta ar însemna o privire simplistă asupra situației. Înainte de discutarea rolului forțelor SF şi SOF în Vietnam, este necesar să privim cauzele războiului şi circumstanțele în care s-a desfăşurat el. Această examinare va dezvălui natura războiului din Vietnam şi faptul că aproape toate lecțiile referitoare la modul în care trebuia dus un astfel de război au fost ignorate. Rezultatul a fost o înfrângere zdrobitoare, nu numai pe câmpul de luptă, dar şi în „sufletele şi mințile" americanilor, înfrângere în urma căreia ei nu şi-au mai dorit să rişte din nou un astfel de conflict.

Cele mai multe războaie pornesc din cauza unor probleme rămase nerezolvate sau create de un conflict anterior, şi aşa a fost şi în Vietnam. Vietnamul era doar unul dintre teritoriile ocupate de francezi în Indochina, celelalte fiind Cambodgia şi Laos. Ultimele două au devenit şi ele scene ale unor războaie îndârjite post-coloniale la sfârşitul anilor '40, dar nu la nivelul celui îndurat de vietnamezi, înainte ca francezii să fie alungați de Viêt-Minh, în 1955. După înfrângerea francezilor la Dien Bien Phu, în mai 1954, posesiunile coloniale din Vietnam ale acestora au fost împărțite între cele două republici, Vietnamul de Nord, care era comunist, şi Vietnamul de Sud, care era democratic de ochii lumii, în fapt fiind vorba de un regim despotic condus de premierul Ngo Dinh Diem. Cu toate acestea, ca anticomunist fervent, care ştia să țină discursuri potrivite, Diem s-a bucurat de sprijinul preşedintelui american Dwight D. Eisenhower, care a stabilit un Grup Militar de Asistență pentru Vietnam (MAGV [4]), la Saigon, în iulie 1954.

Ho Şi Min, preşedintele Vietnamului de Nord, s-a opus cu putere împărțirii Vietnamului. Iar susținătorii lui, printre care Viêt-Minh, au continuat să fie activi în Sud, inspirând şi sprijinind rezistența împotriva guvernului lui Diem. Ho Şi Min

era eroul luptei anticoloniale şi un naționalist vietnamez mult mai proeminent decât obişnuiții clovni comunişti din lumea a treia. Principala cerere a lui Ho erau alegerile pe întreg cuprinsul țării unite, alegeri pe care le-ar fi câştigat, cu siguranță. Cum preşedintele Diem cunoştea foarte bine acest lucru, el a refuzat desfăşurarea unor alegeri libere în Sud, şi cele două republici, Vietnamul de Nord, sprijinit de China şi de Uniunea Sovietică, şi cel de Sud, sprijinit de SUA, au intrat în scurt timp în război. Aici apare prima greşeală a SUA, în încercarea, eşuată, de a înțelege rădăcinile politice ale acestui război. „Noi consideram că luptăm împotriva comunismului", spunea Robert McNamara, secretarul Ministerului Apărării al SUA, între 1961 şi 1968, „în timp ce, de fapt, luptam împotriva naționalismului".

Acest fapt a susținut rezistența dârză în fața americanilor a forțelor din Nord, lupta tenace a luptătorilor de gherilă comunişti din Vietcong şi sprijinul doar cu jumătate de inimă oferit de armata sud-vietnameză şi de populația din Sud. În Vietnamul de Sud, guvernul era corupt şi nepopular. Sud-vietnamezii nu îl sprijineau, iar ARVN nu dorea să lupte pentru el. Pe de altă parte, nord-vietnamezii erau hotărâți să reziste agresiunilor străine, iar pe câmpul de luptă se dovedeau a fi luptători neobosiți. Una dintre surprizele constante ale soldaților americani din Vietnam a fost diferența dintre performanțele slabe ale soldaților din ARVN şi capacitățile de luptă fanatice ale celor din Vietcong şi NVA. Făceau parte din acelaşi popor. Diferența consta în motivație.

Poporul din Vietnam era sătul de intervenția din afară. El mai suportase aşa ceva din partea francezilor şi japonezilor. Totodată, era sătul de corupție, dar asta era tot ce primea din partea regimului lui Diem şi a regimurilor care au urmat asasinării acestuia – de către propriii generali – în 1963. În esență, vietnamezii vroiau să fie lăsați în pace, să-şi urmeze propriul destin şi să-şi rezolve singuri problemele. Este discutabil dacă o astfel de desfăşurare a evenimentelor ar fi dus la un control de lungă durată al țării de către comunişti.

Implicarea americană a avut la bază convingerea că Vietnamul va fi următoarea piesă care avea să cadă în fața expansiunii comuniste, conform aşa-numitului principiu al dominoului, al lui Eisenhower. Principiul dominoului susținea că țările vor cădea una după alta sub controlul comuniştilor, până când întreaga lume va ajunge sub controlul Moscovei şi Beijingului. Preşedintele Eisenhower era hotărât să se opună acestei expansiuni şi a ales Vietnamul de Sud pentru sublinierea tezei sale. Prima implicare a trupelor Statelor Unite în Vietnam a avut loc în 1954. Prima acțiune a Beretelor Verzi s-a petrecut în 1957, când Grupul 1 al Forțelor Speciale a fost activat în Okinawa şi „consilierii" din acest grup au format un centru de instruire comando – Şcoala „Recondo" MACV pentru ofițerii şi subofițerii ARVN de la Nha Tang, pe coasta de nord a Saigonului („recondo" este un termen provenit din combinația cuvintelor „recunoaştere" şi „comando"). Cei instruiți acolo aveau să devină primii membri ai unităților de Forțe Speciale vietnameze.

Forțele Speciale s-a constituit ca o frăție şi mulți dintre instructorii americani de la Nha Tang participaseră înainte la un curs la British Jungle Warfare School [5], în Malaiezia, aşa cum îşi aminteşte sergentul-major Ray Garofalo, din Grupul 5 al Forțelor Speciale, din cadrul programului-proiect Delta: „La începutul războiului din Vietnam, Grupul 5 al Forțelor Speciale trimitea oameni de la Okinawa la British School, deoarece, sincer vorbind, acela era cel mai bun curs de acest gen din lume. Oamenii de acolo nu numai că deprindeau o bună cunoaştere a regiunii, dar îi înțelegeau istoria, politica şi care e cea mai bună abordare a operațiunilor contra-revoluționare. Totodată, erau cei mai civilizați soldați de operațiuni speciale pe care i-am cunoscut vreodată… categoric printre cei mai buni. Instructorii noştri de teren erau din SAS, din Marea Britanie, Australia sau Noua Zeelandă. Ei efectuau instructaje, cercetarea terenului la răsăritul soarelui şi la apus, amplasarea pozițiilor defensive la

fiecare oprire… Iar dacă pătrundea cineva în aceste poziții, deschideau focul… În acea perioadă se desfăşura un război în Malaiezia, cel puțin în lungul frontierei. Mai scoseseră şi o carte, *Jungle Warfare*, pe care am luat-o cu mine în Vietnam. Am făcut copii după ea şi am împărțit-o în rândurile soldaților mei, devenind Biblia noastră. De obicei, trimiteam câte şase oameni o dată la şcoala de la Kota Tingi, iar după câțiva ani aveam o serie de oameni care puteau transmite mai departe ceea ce învățaseră, în programele noastre Delta, Sigma şi Omega… E destul de probabil ca o parte dintre oamenii noştri să datoreze faptul că au rămas în viață celor învățate de la englezi, în Malaiezia".

În acest punct, o dată cu începutul implicării Forțelor Speciale în Vietnam, trebuie clarificate două aspecte. Primul este că din 1955 şi până în 1965, războiul din Vietnam a fost un război contrainsurgenței. Abia după desfăşurarea unui mare număr de trupe ale SUA, începând cu 1965, războiul din Vietnam a căpătat o formă convențională. Al doilea aspect se referă la faptul că Forțele Speciale ale SUA au fost implicate la început numai pentru funcția de instruire şi consiliere. Beretele Verzi trimise în Vietnam trebuiau să *instruiască şi să sfătuiască* pe colegii lor vietnamezi, nu să preia comanda unităților neregulate şi, categoric, nu să conducă misiuni ofensive împotriva Vietcongului. Statele Unite aveau intenția să poarte acest război de la distanță, dar armata sud-vietnameză s-a dovedit incapabilă, iar în unele cazuri, nedorite, să lupte şi să câştige în fața oponenților lor duri şi extrem de motivați din Vietcong. Vrând-nevrând, soldații SF au fost nevoiți să preia comanda operațiunilor defensive şi de patrulare, şi aceste circumstanțe au dus la atragerea şi mai profundă a Forțelor Speciale americane în conflict.

Înainte să intrăm în detalii referitoare la acțiunile Beretelor Verzi în Vietnam şi la acțiunile multor altor unități SF şi SOF care au luptat acolo, trebuie expuse din nou, comentate şi reținute, în acest capitol şi în următorul, regulile războiului

de contra-insurgență, aspect care a fost neglijat de toate guvernele care au urmat.

Prima regulă a unui război de contra-insurgență, observată de britanici în Malaiezia, este că trebuie să existe un obiectiv politic clar. În caz contrar, soldații luptă într-un vid. În al doilea rând, acest obiectiv trebuie să fie cunoscut şi sprijinit de majoritatea populației locale. Nici unul dintre aceste puncte nu a fost aplicat în cazul populației sud-vietnameze şi cu atât mai puțin al populației Statelor Unite. Acest punct nu a fost inoculat nici eşaloanelor superioare din armata SUA. General-locotenentul Shoup, comandant al USMC [6] şi deținător al Medaliei de Onoare, câştigată la Tarawa, în campania din Pacific în cel de-al doilea război mondial, un om care nu se temea de nimic, nici pe câmpul de luptă, nici în afara acestuia, declara, după retragerea sa: „Statele Unite nu aveau ce să caute în Vietnamul de Sud... Toată acea țară nu merita viața sau mutilarea nici măcar a unui singur soldat american".

În al treilea rând, războiul trebuie să fie controlat, iar inamicul să fie forțat să lupte pe terenul ales de apărători. Această regulă a fost ignorată în Vietnam şi nu a fost realizabilă din punct de vedere politic. Aşa cum am subliniat deja, NVA putea opera din baze sigure aflate în Nord, iar Vietcongul putea fi antrenat şi aprovizionat cu arme depozitate acolo, la adăpost de orice atac. Încercările de a bloca din aer principala rută de aprovizionare a Vietcongului, cea de pe Ho Şi Min Trail, au adus noi probleme Statelor Unite în Cambodgia, iar campania de bombardare „Rolling Thunder" împotriva bazelor NVA din Nord nu a adus nici un câştig militar semnificativ, conducând în schimb la o escaladare nedorită a războiului, la condamnarea internațională şi la ajungerea într-o captivitate lungă şi dură a unui număr important de membri ai echipajelor aeriene americane.

În al patrulea rând, în timpul unui război, forțele democratice nu trebuie să-şi înstrăineze populația civilă neluptătoare. Războiul din Vietnam a încălcat această regulă în aproape toate modurile posibile, începând chiar cu faptul că era purtat pentru susținerea unui guvern nepopular şi până la rezultatul inevitabil al utilizării unei mari puteri militare în rândul populației rurale, în încercarea de a învige un inamic priceput şi neînfricat.

Giap a urmat principiile stabilite în China, cu o generație înainte, de Mao Zedong, „decanul" luptătorilor de gherilă. Aceste reguli erau următoarele:

1. Nu trebuie să iei nimic fără permisiune.
2. Nu trebuie să fii dezordonat.
3. Trebuie să înveți şi să respecți obiceiurile locale.
4. Trebuie să trăieşti alături de țărani şi să-i ajuți în munca lor.
5. Trebuie să faci propagandă tot timpul.
6. Trebuie să participi la întruniri deschise şi să formezi grupe de studiu în rândul țăranilor.

Armata SUA a făcut diverse încercări de a urma nişte principii similare, şi această activitate de câştigare a „sufletelor şi minților" a fost funcția majoră a Beretelor Verzi şi a echipelor de infanterişti marini americani din CAP [7] (Programul de Acțiune Combinată), dar asta nu a fost suficient ca să scutească populația vietnameză de ororile unui război total.

Localnicii au fost împuşcați, bombardați, chinuiți cu napalm, hărțuiți de ARVN şi forțele americane, şi-au văzut recoltele şi animalele distruse, pădurile distruse de defolianți chimici, de genul „Agentului Orange" – care se spunea că avea efecte cancerigene – culturile erodate, soțiile şi fetele devenind prostituate. Până la sfârşitul războiului, aproape o jumătate de milion de femei vietnameze aleseseră calea prostituției, neavând alt mijloc de a supraviețui şi a-şi întreține copiii. Populația din Vietnamul de Sud a suferit teribil în timpul

războiului, iar suferințele lor au reprezentat o parte importantă a motivelor pentru care lumea în general, şi Statele Unite în particular, au dorit să pună capăt războiului.

A cincea regulă este aceea că apărătorii trebuie să controleze şi să câştige bătălia propagandistică. Regula aceasta implică o aderență strictă la adevăr, oricât ar fi de dureroase faptele şi de limitată informația. Bătălia propagandistică, pentru sufletele şi mințile poporului din Vietnamul de Sud şi din Statele Unite, avea să fie foarte dificilă, din cauza orientării „liberale" sau de stânga a majorității presei lumii libere, dar această problemă a fost accentuată de înclinația personalului american de la Relațiile cu Publicul de a da o anumită strălucire războiului, care nu era susținută nici de fapte, nici de experiența corespondenților de război trimişi să relateze lupta. Rapoartele despre situația militară din Vietnam, prezentate la Saigon la ora 17:00 în fiecare zi, erau deseori departe de realitate, în pretențiile lor referitoare la numărul mare de victime produse şi de victorii de pe teren, aşa încât erau cunoscute drept „Nebuniile de la ora cinci". Impresia generală era că Vietcongului şi NVA câştigau războiul şi că victoria avea să aparțină acestora, în final. Această impresie avea un efect demoralizator asupra publicului şi politicienilor din SUA, în special în sprijinul lor față de trupele de pe câmpul de luptă.

Aceste realități dure nu trebuie să mascheze alte aspecte importante. Regimul comunist din Vietnamul de Nord era o dictatură expansionistă şi totalitară, înclinată spre controlarea populației chinuite din Sud, căreia i se refuzau dreptul la exprimare liberă şi alte drepturi civile de către conducătorii lor din Saigon, forțați de terorismul comunist, de brutalitatea lui, de execuțiile rapide şi torturi, să asculte ordinele Vietcongului şi ale stăpânilor lor nord-vietnamezi. Adevărata victimă a războiului din Vietnam a fost poporul vietnamez, şi acest fapt reiese din numărul mare (zeci de mii) de „refugiați în bărci", care au riscat totul şi au suferit teribil

atunci când războiul s-a încheiat şi comuniştii au preluat puterea.

Acesta este fundalul războiului din Vietnam. Pentru a urmări campaniile Forțelor Speciale în această bătălie trebuie să ne întoarcem în 1961, când John F. Kennedy şi-a început mandatul lui regretabil de scurt ca preşedinte al Statelor Unite şi a descoperit, când s-a mutat la Casa Albă, că în Indochina se desfăşura un război care absorbea tot mai mulți soldați americani.

La nouă luni după ce Kennedy a devenit preşedinte, în 1960, Grupul 5 de Forțe Speciale a fost activat la Fort Bragg şi însărcinat cu executarea tuturor misiunilor SF din Vietnam. Numărul personalului SF trimis în Vietnam crescuse deja la peste 500 de oameni, majoritatea angajați în antrenarea unităților ARVN în operațiuni contra-insurgență şi speciale. În septembrie 1961, Kennedy a ordonat extinderea unităților SF şi crearea Centrului de Război Special la Fort Bragg.

Primul rezultat al acestui lucru a fost începutul eforturilor SUA de lărgire a bazei acțiunii vietnameze împotriva Vietcongului, prin trimiterea de trupe SF în Vietnam, însărcinate cu dezvoltarea activității contrainsurgente în triburile de montagnarzi: Nung, Ruarde şi Jarai, ca parte a programului ce a devenit cunoscut drept Grupul de Apărare Civilă Neregulată (CIDG [8]). Această sarcină a Forțelor Speciale se presupunea că se va desfăşura ca una separată de lupta activă. Soldații Forțelor Speciale americane trebuiau să antreneze, să sfătuiască şi să asiste programele de acțiune civilă, nu să-i conducă pe montagnarzi în operațiuni de luptă. Şi, într-adevăr, ei nu trebuiau să facă altceva decât să asigure bani şi expertiză, căci toate instrucțiunile trebuiau transmise montagnarzilor prin intermediul ofițerilor şi subofițerilor ARVN.

Această intenție meritorie a fost distrusă încă din start de disprețul şi neîncrederea dintre montagnarzi şi vietnamezi.

Era, de fapt, o operațiune „Suflete şi minți… cu dinți”, aceea de a obține sprijinul triburilor montane, care nu se înțelegeau deloc bine cu vietnamezii de pe coastă şi care erau pe față împotriva îndoctrinării comuniste. Montagnarzii, un popor tribal nesofisticat, foarte diferit de vietnamezii occidentalizați, numărau aproape un milion de oameni, răspândiți în treizeci şi trei de triburi, cei mai mulți dintre ei trăind în Munții Annamite din Vietnam – lanțul muntos central acoperit de junglă şi extrem de important din punct de vedere strategic. Cum terenurile triburilor ocupau o mare parte din zona de interior a Vietnamului de Sud, sprijinul montagnarzilor era vital, dar întregul concept de „suflete şi minți” era necunoscut soldaților ARVN.

Montagnarzii respinseseră întotdeauna încercările vietnamezilor de a le controla pământurile sau de a le degrada culturile. Pe de altă parte, soldații ARVN, ca majoritatea vietnamezilor, îi priveau pe montagnarzi ca pe nişte sălbatici primitivi şi considerau că era sub demnitatea lor militară să construiască poduri, drumuri şi şcoli, ca să-i ajute şi să-i atragă „de partea lor”. Poporul montagnard a fost în curând prins între Vietcongul comunist şi ARVN, şi a suferit teribil în acest război. Peste douăzeci de mii de oameni au fost ucişi şi cea mai mare parte a triburilor – se estimează aproximativ optzeci şi cinci la sută – au fost în cele din urmă alungate din munți, după ce câmpurile, satele şi animalele au fost distruse în lupte.

Acest antagonism surd dintre montagnarzi şi ARVN a culminat cu o revoltă a oamenilor din triburi în septembrie 1964, care s-a soldat cu uciderea a treizeci de soldați ai ARVN de către luptătorii CIDG montagnarzi. Revolta a fost înăbuşită fără dificultate sau brutalitate de soldații SF americani ce lucrau în sate, dar Forțele Speciale americane au întâmpinat o rezistență crescândă încă de la început în Vietnam, chiar şi fără opoziția crescândă față de eforturile lor, desfăşurată de Vietcong. Chiar natura misiunii lor era neobişnuită. Forțele Speciale ale SUA fuseseră instruite să antreneze şi să sprijine

luptători de gherilă dintr-un teritoriu inamic, nu să lupte cu ei pe un teren prieten, şi totuşi cu asta aveau de a face împotriva Vietcongului, în Vietnamul de Sud. Sarcina de a forma unitățile CIDG şi de a organiza un program de lucrări publice era, de asemenea, departe de imaginea lor publică din America şi din alte părți ale lumii, care îi priveau pe soldații din Beretele Verzi ca pe nişte simple maşini de ucis, superior antrenate.

Sarcina Forțele Speciale, mai ales între 1961 şi 1964, nu era să pornească în grupuri mici şi să ucidă inamicul, ci să sporească încrederea poporului montagnard în guvernul sud-vietnamez şi să obțină sprijinul lor. Pentru a realiza aceasta, Beretele Verzi vroiau să ofere sătenilor mijloacele şi antrenamentul necesar ca să se apere pe ei înşişi şi satele lor de atacurile Vietcongului. Modul de realizare a acestui obiectiv a fost învățat şi îmbunătățit în primul sat ce a beneficiat de asistența Forțele Speciale, Buon Enao, în provincia Dar Lac din Vietnamul de Sud, unde consilierii SF americani s-au dus şi au muncit alături de săteni, dormind în colibele lor, mâncând aceeaşi mâncare, înfruntând aceleaşi pericole. Soldații SF au descoperit că localnicii semănau mult cu cei de acasă şi că erau foarte dornici să lupte cu Vietcongul, dacă simțeau că prin asta luptau pentru o viață mai bună pentru ei şi copiii lor. Când acest proiect a avut succes şi populația locală a devenit puternic anti-Vietcong, programul CIDG s-a extins.

Atragerea „de partea lor" a sătenilor montagnarzi era vitală. Fără sprijinul lor în Munții Centrali, războiul era pierdut, de aceea mulți bani, timp şi efort au fost investite într-un program de lucrări publice în munți, cu scopul de a asigura sprijinul continuu al montagnarzilor. Cum ARVN nu vroia să ajute, această sarcină a revenit Beretelor Verzi şi mai târziu CAP-urilor (Programele de Acțiune Civilă [9]) Corpului de Infanterie Marină al Statelor Unite. Această implicare față de localnici a condus în curând, poate inevitabil, la acțiuni

militare directe împotriva Vietcongului, desfăşurate de diversele grupuri SF în teritoriul montagnard. Aceste grupuri, o forță combinată de soldați SF şi voluntari CIDG, au fost până la urmă trecute în război total şi aprovizionate cu echipament, uniforme şi armament greu.

Grupul 5 al Forțelor Speciale (Aeropurtat) care a început această operațiune a fost organizat cu o companie HQ şi o companie de transmisiuni, plus trei companii SF – care erau mai mult nişte companii gen batalion de infanterie, dar mai bine înarmate – şi un detaşament de aviație. O companie SF era comandată de un locotenent-colonel şi era divizată în trei elemente. Elementul administrativ, C, era format din HQ şi personalul administrativ. Detaşamentul C comanda trei detaşamente B, fiecare comandat de câte un maior, care la rândul lui controla patru detaşamente A, vârful de lance al Beretelor Verzi în Vietnam, cunoscute popular sub numele de echipele A. Fiecare echipă A era formată din doisprezece oameni, numai soldați de mâna întâi, bine antrenați, cu talente individuale de specialişti în cercetare, lunetişti, recunoaştere, semnalizare şi patrulare, precum şi medici şi translatori.

Când trupele SF au fost desfăşurate în Vietnam, Vietcongul domina regiunile montagnarzilor şi în curând au început să se opună infiltrării soldaților din Forțele Speciale şi eforturilor acestora de a crea forțe eficiente CIDG în satele montagnarde. Cu toate acestea, până în decembrie 1963, Beretele Verzi antrenaseră în jur de patruzeci şi patru de mii de montagnarzi în utilizarea armelor şi tactici minore şi îi organizaseră în miliții săteşti, în timp ce alți optsprezece mii de vietnamezi fuseseră antrenați şi echipați ca forțe de reacție rapidă – forțe de intervenție – care se puteau deplasa şi ajuta orice sat atacat de Vietcong.

Vietcongul întâmpina acum rezistență la îndoctrinarea lor comunistă, din partea populației montagnarde, care înainte fie îi sprijinise, fie fusese indiferentă. În consecință, Vietcongul, combativ ca întotdeauna, a hotărât să lovească

direct bazele SF-CIDG din sate. Aceste atacuri erau executate întotdeauna noaptea şi constau, de obicei, într-un foc violent de mortiere şi mitraliere, urmat de infiltrare şi atac de infanterie. Ele erau sprijinite de membri ai Vietcongului care se alăturaseră programului CIDG şi serveau în garnizoanele taberelor. Două tabere mici, de la Polei Krong şi Hiep Hoa, au fost atacate şi cucerite în 1964, iar în luna iulie a aceluiaşi an, un batalion al Vietcongului de şapte sute de oameni a atacat tabăra SF de Ia Nam Dong, care era apărată de neregulați CIDG *nung* şi de o echipă A de doisprezece oameni, condusă de căpitanul Roger Donlon.

La ora 02:30, un foc precis de mortiere de 82 mm asupra taberei a distrus clădirile şi a ucis mai mulți oameni prinşi în câmp deschis, dar operatorul radio SF a reuşit să transmită un mesaj, cerând întăriri, înainte ca primul dintre cele trei asalturi de infanterie ale Vietcongului să treacă de sârma ghimpată, după ce se târâse până la sistemele de apărare exterioare, la adăpostul ierbii netăiate. În acest moment, garnizoana se afla deja în tranşee şi era gata să riposteze, dar, după ce trecuseră de perimetrul de sârmă ghimpată, cei din Vietcong s-au implicat într-un schimb de focuri în jurul poziției unei mortiere de 82 mm. Această poziție a fost pierdută şi recucerită de câteva ori de căpitanul Donlon, care i-a împins înapoi pe inamici cu grenade, salvând un membru rănit al echipei mortierei şi suferind el însuşi câteva răni, acțiune pentru care a fost răsplătit mai târziu cu Medalia de Onoare.

Bătălia de la Nam Dong a continuat până în zori, când sosirea întăririlor i-a forțat pe cei din Vietcong să se retragă. Aceasta a fost o acțiune tipică a Vietcongului, un atac puternic, ce a fost întrerupt atunci când raportul de forțe s-a întors împotriva atacatorilor. Ideea că Vietcongul avea să rămână şi să lupte împotriva unui inamic mai puternic, până la distrugerea totală, s-a dovedit total falsă: lupta numai atunci şi acolo unde vroia, şi păstra întotdeauna inițiativa.

Aceste trei bătălii nocturne au fost doar primele dintr-un şir lung de confruntări asemănătoare. Beretele Verzi erau în acțiune în Vietnam în timpul anilor ’60 şi nu s-au retras decât abia în 1971, dar, în perioada în care războiul se întețea, au început să se formeze alte unități de Forțe Speciale, multe dintre ele conduse şi antrenate de personal SF. Forțele inițiale SF-CIDG se concentrau asupra aspectului „suflete şi minți”, dar, din cauză că colegii lor din ARVN nu păreau dornici să o facă, ei s-au implicat în curând în unități de recunoaştere pe distanță mare, folosite pentru urmărirea trupelor Vietcong, precum şi în crearea altor unități anti-Vietcong. Printre acestea, se numărau şi Forțele de Atac Mobile [10] – Forțele MIKE.

Gerald (Bob) Bunnell a servit în Forțele Speciale ale SUA în Vietnam, din 1963 până în 1971, şi descrie o acțiune a unei Forțe MIKE: „Am sosit prima dată în Vietnam în 1965, şi la începutul anului 1968 eram în Nha Trang. Ca medici, trebuia să ne prezentăm la biroul chirurgilor grupului, unde am auzit că «Forța Mike» tocmai pierduse un medic primar, ucis în acțiune. M-am dus acolo şi am cerut să vorbesc cu sergentul echipei. Mai târziu, am descoperit că am trecut un interviu la care nici nu ştiam că eram supus şi că am găsit o nouă casă – Detaşamentul A-503, Forța MIKE.

Această echipă îşi crease o adevărată reputație de la formarea ei, în 1965. Una dintre primele ei acțiunî importante a fost desfăşurarea în tabăra Forțelor Speciale de la A Shau, când aceasta era pe cale să fie cucerită, în martie 1966. Un prieten bun, cu care încă mă întâlnesc periodic, a fost unul dintre americanii care au participat la această acțiune, unde colegul lui de cameră în Forța MIKE fusese un tip înalt din Oklahoma, numit Billy Hall, medicul primar mort. Câteva săptămâni mai târziu am aflat cum a fost ucis Billy. Amândouă picioarele îi fuseseră retezate de un proiectil de mortieră. A refuzat evacuarea şi a comandat personalului să-l care în buncărul medical, unde a acceptat îngrijirile de bază,

dar a continuat să conducă tratamentul „micuților”, cum îi numea el cu afecțiune pe montagnarzi şi pe *nungii* chinezi. A continuat să facă asta până când, în cele din urmă, a murit din cauza pierderii de sânge, în ciuda tuturor eforturilor făcute pentru salvarea lui.

Prima luptă la care am participat în Vietnam şi în care s-a tras asupra mea a avut loc lângă un dom uriaş de granit, lângă baza Nui Coto. Ultima mea operațiune de luptă în Forța MIKE a fost un asalt cu paraşute de luptă, cu întregul batalion, tot lângă baza Nui Coto, aşa încât ultimul foc ostil care s-atras asupra mea în Forța MIKE a fost în apropierea aceluiaşi dom unde primisem botezul focului, cu mai mult de trei ani înainte. Conduşi de căpitanul Joe, intrasem în această vale largă şi plată, cu aproape douăsprezece ore înainte, într-o patrulare de rutină, ca să localizăm trupele Vietcong. Valea era de un verde frumos şi moale, mărginită pe ambele laturi de verdele mai întunecat al vegetațieî de pe dealuri. Rarele zone libere formau un model de iarbă aurie, care se legăna în adierea slabă a vântului, ca şi cum ar fi fost mişcată de o mână nevăzută. Valea se numea oficial Dong Bo. Mai târziu, am ajuns să ne referim la ea cu numele pus de noi: Valea Morții.

Căpitanul Joe nu ar fi trebuit să fie în această operațiune. Primise ordinul să se transfere înapoi «în lume», pentru doi ani de studii postuniversitare, urmate de o perioadă de trei ani ca instructor geograf la West Point. «Cinci ani cu soția şi fiicele mele!» strigase el. Deci, căpitanul Joe nu trebuia să fie acolo, dar el şi-a exercitat atribuția de comandant pentru o ultimă misiune.

Alte patrulări în acea vale fuseseră relativ lipsite de evenimente. Vreun lunetist ocazional care ne hărțuia sau vreo luptă rapidă, gen «loveşte şi fugi». Dar de data aceasta era diferit. Trăgeam şi se trăgea asupra noastră de aproape trei ore, intensitatea înfruntării crescând. Pe lângă câțiva pacienți cu răni uşoare, aveam de tratat doi cu răni grave. Încercam să menținem ordine printre soldații noştri vietnamezi şi să ne

ducem răniții înapoi în tabără, când am ajuns la un luminiş uriaş. Noi, americanii, ne-am opus cu vehemență la intrarea în acea zonă expusă, dar soldații vietnamezi, la limita panicii, au pornit spre centrul câmpului, încercând să scape de pârâiturile şi bubuiturile zgomotoase ale focurilor de armă tot mai intense.

Luminişul era drumul cel mai direct spre tabără, dar era complet dezgolit şi plat. Singura acoperire, şi aceea relativă, erau bolovanii şi movilele rare. Era o acoperire înşelătoare, totuşi, căci forțele Vietcongului se infiltrau în jurul nostru, printre copacii de la lizieră. «Dumnezeule», mi-am spus, «vom fi înconjurați». Strigătul: «Doctorul!» se auzea mai des acum. Când cineva încerca să se ridice de pe burtă şi să se repeadă în față, copacii din dreapta, din spate şi din stânga erupeau în rafale puternice de foc.

În timpul întregii acțiuni, îl zăream din când în când pe căpitanul Joe. Avea prelata de camuflaj peste ochi şi casca stației radio aproape de ureche, în timp ce chema baza, cerând ajutor. Apoi, într-o clipă, dispărea, întins pe burtă, când o nouă rafală de foc mătura zona. Iar după aceea se ridica din nou în genunchi, examinând împrejurimile, strigând ordine, încercând să obțină un miracol. «Stai întins pe burtă!», mi-a strigat el. Acum eram cinci, lipiți de un muşuroi mare de furnici. Un sergent vietnamez, lângă mine, şi un translator, în cealaltă parte a mea, tocmai suferiseră răni uşoare la cap. «Doctorul!» a strigat căpitanul Joe. «Nu fac vizite la domiciliu», am zis eu.

Apoi, ca întotdeauna, cartuşul pe care nu-l auzi şi-a atins ținta. «Am dat-o-n bară», a murmurat căpitanul Joe, prăbuşindu-se în față, pânza de pe capul lui devenind roşie-purpurie deasupra tâmplelor. M-am târât acolo şi am început să-l tratez. Ceilalți spun că l-am târât după mine o vreme, până când am ajuns la linia copacilor, în întuneric. Eu nu ştiu. Ceilalți spun că Dumnezeu nu ascultă rugăciunile muribunzilor. Nu ştiu nici asta. Dar ştiu că el, căpitanul Joe, nu trebuia să se afle acolo”.

Războaiele sunt un catalizator grozav pentru Forțele Speciale, şi în timpul războiului din Vietnam au fost create zeci de unități SF, fiecare umplând un gol în ordinul de luptă SUA-ARVN, fiecare reprezentând o încercare de a anihila un element al Vietcongului sau NVA. Printre ele se numără cercetaşii lui Kit Carson – soldați vietnamezi care, pentru bani sau din convingere, fugiseră în sud şi se înrolaseră în forțele ARVN-ului. Mai erau Lac Luong Dac Beit, sau LLBD, Forțele Speciale vietnameze, apoi forța Apache, o unitate compusă din neregulați SF şi CIDG, însărcinați cu instruirea unităților americane, înainte ca acestea să fie trimise pe câmpul de luptă, dar care se alăturau deseori batalioanelor respective în primele lor misiuni.

Eagle Scouts erau o altă unitate de recunoaştere, ataşată la unitățile de luptă pentru patrulare, înainte să fie formate unitățile LRRP de către diviziile convenționale nou-sosite. Mai existau şi alte unități, mai clandestine, cum era Phoenix, care s-a implicat în asasinate, precum şi unități sponsorizate sau sprijinite de CIA, care începeau „celălalt război", în Laos. Exista chiar şi un program numit *Fighting Fathers*[11], un grup de preoți catolici militanți anti-comunişti, care erau antrenați de Beretele Verzi şi îi conduceau pe membrii parohiilor lor în patrule împotriva Vietcongului.

Forțele MIKE şi alte vlăstare ale CIDG-ului erau total operaționale în 1964 şi însărcinate cu acțiuni în zonele sigure ale Vietcongului sau cu încercări de a bloca rutele pe care Vietcongul intra şi ieşea din Vietnamul de Nord. În octombrie 1964, Grupul 5 al Forțelor Speciale din Vietnam se extinsese la peste o mie două sute de oameni, împrăştiați în vreo opt tabere CIDG şi în satele ce punctau zonele rurale, de obicei în zone dominate, cel puțin după căderea întunericului, de Vietcong. Această forță controla, în perioada de vârf, aproximativ patruzeci şi două de mii de oameni ai CIDG şi PF (Forța Populară), totodată acționând drept „consilieri" ai

LLDB-urilor, care, cel puțin în teorie, se aflau sub comanda companiilor CIDG.

Pe lângă Beretele Verzi, în această perioadă erau active în Vietnam trupe SEAL ale Marinei SUA, parțial angajate în recunoaşteri pe plajă, parțial executând munca de patrulare şi strângere a informațiilor în mlaştinile şi golfurile Deltei Mekongului, din jurul Saigonului. Echipa 1 SEAL a fost trimisă în Saigon în martie 1962 şi doi membri au fost detaşați să petreacă şase luni instruind trupe de comando vietnameze în operațiuni maritime. Era în principiu un curs de scufundători, şi şaizeci şi doi de vietnamezi din trupele de comando au fost pregătiți şi au absolvit până în luna octombrie a acelui an.

În 1963, a revenit pe scenă un vechi cal de luptă, submarinul transportor de trupe USS *Pearch*, faimos din războiul coreean, care a fost reactivat şi pregătit pentru operațiuni SEAL în Vietnam. Iar în aprilie 1964, un nou for, Comandamentul de Asistență Militară, Vietnam – Grupul de Studii şi Observații, sau MACV-SOG [12], a preluat responsabilitatea pentru toate operațiunile clandestine, navale sau militare, din Vietnamul de Sud. SOG era o organizație a Comandamentului Reunit, acoperind operațiuni ale Armatei, Forțelor Aeriene, Marinei şi Corpului de Infanterie Marină, şi era destul de mare. Numai personalul HQ-ului totaliza 2 000 de oameni, desfăşurați în trei centre HQ în zonele Corpului I şi II. Trupe SEAL au sosit oficial în Vietnam ca parte a echipei SOG şi au atins punctul maxim în 1968, când aproximativ o sută de membri ai SEAL erau răspândiți în mlaştinile şi deltele râurilor din Vietnamul de Sud sau în raiduri în lungul coastei Vietnamului de Nord.

Cei mai mulți dintre ei au fost ataşați Forței 116, o unitate însărcinată cu patrularea râului în zona Deltei Mekongului. Misiunile SEAL aveau foarte puțină legătură cu „suflete şi minți”. Sarcina lor era blocarea tuturor căilor acvatice de aprovizionare din Vietnamul de Nord şi Cambodgia, prin

ambuscade, patrulări, sabotaje – plasarea de mine – şi raiduri asupra bazelor Vietcongului. Această muncă nu era numai periculoasă – patruzeci şi trei de membri ai SEAL au fost ucişi în misiune –, ci şi extrem de neplăcută, mlaştinile fiind pline de lipitori, țânțari şi şobolani. Zonele de operare obişnuite ale echipelor SEAL erau mlaştinile adânci şi hățişurile de manglieri atinse de maree, în care ei trăiau şi acționau, de obicei, săptămâni întregi.

Echipele SEAL erau echipate cu o ambarcațiune de patrulare rapidă, de construcție norvegiană, numită barca „Nasty", folosită pentru patrule de coastă şi raiduri împotriva grupurilor Vietcongului ce operau în Delta Mekongului. Cea mai mare parte a acestor acțiuni, inclusiv raidurile pe coasta Vietnamului de Nord, erau făcute de soldați ai Forțelor Speciale vietnameze, căci trupele SEAL americane se presupunea că acționau în calitate de consilieri, dar nu e nici o îndoială că personalul SEAL participa la aceste operațiuni. Participarea directă a SEAL a început în 1965, după escaladarea războiului produsă de „incidentul din Golful Tonkin".

Adunarea forțelor convenționale americane începuse deja la începutul anului 1965, când comanda şi controlul forțelor CIDG a trecut de la ARVN direct sub controlul MACV-ului, printr-un proces numit Operațiunea Switchback. MACV a înscărcinat forțele CIDG şi consilierii lor SF cu patrulări de contact şi, în primul rând, cu strângerea de informații despre taberele şi forța Vietcongului.

Antrenarea montagnarzilor pentru această sarcină a continuat, în timp ce Operațiunea Switchback avansa simultan cu un alt program, numit Leaping Lena, care antrena unitățile de Forțe Speciale vietnameze şi oamenii din CIDG în tehnici de recunoaştere pe distanță mare. Acest program a evoluat ulterior în proiectul Delta, care, în forma lui finală, consta în echipe de recunoaştere însărcinate cu strângerea de informații prin patrulări pe distanță mare, ce durau două săptămâni sau chiar mai mult, adânc, în

interiorul zonelor Vietcongului sau NVA, sprijinite de o forță de reacție – care avea rolul să salveze echipa de recunoaştere, dacă aceasta avea probleme, sau putea fi transportată cu elicopterul ca să sprijine elementul Recon în atacarea vreunei posibile ținte. Cuvântul „Proiect" nu este prea clar. În esență, proiectul Delta era o forță de comando de mărime mică, însumând un număr de vreo şase sute de oameni.

Din toate acestea se vede că în primii ani ai implicării SUA în Vietnam, Forțele Speciale erau angajate pe scară largă, în formarea şi antrenarea unităților CIDG. Toate acestea s-au schimbat în 1965, când a început concentrarea de forțe convenționale americane, o mişcare declanşată de incidentul din Golful Tonkin.

Fundalul incidentului din Golful Tonkin este următorul. Pe la mijlocul lui iulie 1965, războiul din Vietnamul de Sud nu mergea bine pentru guvern şi pentru susținătorii lui americani. ARVN nu arăta nici un entuziasm pentru luptă şi, deşi SUA continua să asigure arme şi consilieri, războiul avea să fie pierdut şi încă o țară avea să cadă în mâinile comuniştilor, dacă nu se făcea ceva care să crească puterea de luptă a forțelor sud-vietnameze. Preşedintele Statelor Unite ale Americii, Lyndon B. Johnson, vroia să angajeze forțe de sol regulate americane în număr mare, dar Congresul SUA nu ar fi sprijinit nici o declarație de război împotriva Vietnamului de Nord şi nici o desfăşurare a unui număr mare de soldați americani. Trebuia găsit o modalitate pentru ocolirea acestui obstacol şi, în august 1964, nord-vietnamezii au oferit unul.

Distrugătorul american *Maddox* se afla în Golful Tonkin, în apele internaționale, lângă coasta Vietnamului de Nord, ascultând semnalele radio dintre Hanoi şi unitățile Vietcongului din sud. Pe 2 august 1964, USS *Maddox* a întâlnit o flotă de jonci nord-vietnameze şi, temându-se că acestea erau înarmate şi aveau să atace nava, căpitanul, John J. Herrick, a luat legătura cu „Cartierul General" şi a trimis un semnal de ajutor către Flota 7 a SUA. Până la urmă, în noaptea aceea nu s-a întâmplat nimic, dar în ziua

următoare, când USS *Maddox* se afla la numai şaisprezece kilometri de delta Râului Roşu, au apărut trei şalupe torpiloare nord-vietnameze, care au început să urmărească nava americană. *Maddox* a deschis focul împotriva urmăritorilor şi cererile ei de ajutor au adus un avion de pe portavionul american *Ticonderoga*, care a atacat ambarcațiunile nord-vietnameze cu focuri de tun. După o înfruntare de douăzeci de minute, un singur glonț a lovit USS *Maddox* şi două bărci nord-vietnameze au fost scufundate. Acest incident mărunt, lipsit de importanță şi necesitate, a fost pretextul necesar pentru extinderea războiului din Vietnam.

Guvernul american a hotărât să profite de incidentul din Golful Tonkin şi a trimis alte nave în zonă. *Maddox* s-a apropiat din nou de coasta nord-vietnameză şi se spune că a fost supus unui atac cu torpile, deşi, din nou, fără nici un rezultat. Acest ultim atac nu a putut fi verificat – poate nici nu a avut loc –, dar SUA au hotărât să riposteze împotriva acestei „agresiuni" şi a trimis bombardiere să atace golful nord-vietnamez de la Haiphong, scufundând peste douăzeci de nave şi aruncând în aer rezervoarele de combustibil din port. Avioanele SUA au zburat în şaizeci şi patru de misiuni împotriva Vietnamului de Nord. Înainte să se retragă, două aparate au fost doborâte de focul de la sol. Unul dintre piloții care au supraviețuit, locotenentul de marină Everett Alvarez Jr., a avut onoarea îndoielnică de a fi primul aviator american capturat în Vietnamul de Nord, şi a petrecut următorii opt ani într-o închisoare nord-vietnameză.

Investigațiile ulterioare par să confirme că nu a existat un al doilea atac asupra lui USS *Maddox*, dar incidentul a fost exagerat de armată şi de presă şi s-a dovedit un dar ceresc pentru administrația americană. Nord-vietnamezii puteau fi prezentați drept agresori, care atacaseră nave americane în ape internaționale. A fost înaintată o rezoluție Congresului, propunându-se ca preşedintele să fie autorizat să „ia toate măsurile necesare pentru a preveni astfel de agresiuni

viitoare”. Preşedintele Johnson a spus mai târziu că această rezoluție a fost „ca o cămaşă de noapte a bunicii… acoperea totul”. Mai exact, îi permitea să extindă războiul.

Ca şi participarea inițială, această nouă extindere a început încet. Din august 1964, sud-vietnamezii au fost încurajați să execute raiduri de comando asupra coastei nord-vietnameze şi să folosească nave americane ca să ajungă acolo. Nord-vietnamezii nu se speriaseră de bombardamentul din august sau de avertismentele SUA, şi participarea lor la campania Vietcongului a crescut. În decembrie 1964, Vietcongul a năvălit în satul Binh Gia, un cătun din apropierea Saigonului şi au menținut controlul asupra lui timp de patruzeci şi opt de ore, înainte să dispară din nou în junglă. Cinci zile mai târziu, când *rangerii* ARVN, sprijiniți de tancuri, au venit în Binh Gia, a izbucnit o bătălie importantă, după o ambuscadă mare a Vietcongului, care s-a terminat cu nu mai puțin de şapte batalioane ARVN distruse de Vietcong. În această înfruntare au fost uciși cinci consilieri americani. În ajunul Crăciunului anului 1964, o bombă aruncată asupra hotelului „Brinks” a ucis doi ofițeri americani şi a rănit rău alți patruzeci şi opt. Şi a continuat astfel, forțele Vietcongului – „Charlie” pentru soldații americani (după „Victor Charlie”, transcrierea fonetică pentru Vietcong) – lovind unde şi când vroiau.

În februarie 1965, în absența unei îmbunătățiri a situației militare, SUA au început să bombardeze Nordul, şi în martie 1965, o forță expediționară a Infanteriei Marine a venit la țărm, debarcând pe plajele de lângă Da Nang. Primii soldați care au debarcat, întâmpinați de nişte fete vietnameze încântătoare, purtând la gât coliere de flori, proveneau din Regimentul 3 de Infanterie Marină, Divizia 3 Infanterie Marină, deşi recunoaşterea plajei fusese executată de un grup de scufundători din UDT 12, o unitate SEAL. Aceşti primi infanterişti marini aveau sarcina – cel puțin aşa se spune – de a proteja baza aeriană Da Nang, care era pe atunci în construcție. Charles D. Owens, acel subofițer veteran al

Infanteriei Marine, a sosit un an mai târziu ca să lupte în cel de-al treilea război al lui, dar atunci deja totul se schimbase: „În 1962, m-am retras din Corpul de Infanterie Marină, după douăzeci de ani de serviciu, dar în 1966 mi s-a cerut să mă întorc la viața activă pentru doi ani, datorită implicării acestuia în războiul din Vietnam… Până la urmă am făcut încă doi ani şi jumătate.

Am fost trimis să mă alătur Diviziei 2 Infanterie Marină, în Vietnam. Am zburat via Okinawa şi apoi cu un avion de linie comercial în Vietnam, ceea ce ne-a dat timp să ne aclimatizăm cu arşița şi umiditatea, înainte să sosim în Da Nang. Aerodromul era deja mare pe vremea aceea şi ne-a oferit o primă impresie falsă despre Vietnam. Lângă câmpul de aterizare al forțelor aeriene, stăteam în cazarme cu aer condiționat iar mâncarea era bună. Atât mâncarea cât şi condițiile de trai aveau să se schimbe când am pornit spre nord, ca să ne alăturăm unităților noastre din Divizia 3 Infanterie Marină la Phu Bai, în apropierea oraşului Hue, şi apoi la Dong Ha. La nord de Dong Ha puteai fi ucis rapid, oriunde te aflai…”

Din momentul în care USMC a debarcat la Da Nang, războiul din Vietnam s-a schimbat dintr-un conflict contra-insurgență într-un război total, folosind tot armamentul şi tehnologia din dotarea armatei americane. Numărul de soldați trimişi în războiul din Vietnam a crescut vertiginos, ajungând în final la o jumătate de milion, dar aceşti soldați erau deseori recrutați pentru o perioadă de un an şi nu erau deloc pregătiți să lupte într-un astfel de război.

Chiar şi forțele SOF au fost silite să înțeleagă că natura acestui război era diferită de războiul pentru care erau ei pregătiți, că NVA şi Vietcongul nu aveau de gând să ducă un război „convențional”, că acest război nu avea nici o „linie întâi”, nici „zone sigure” şi nici o formă definită. Vietcongul era peste tot şi niciunde, iar NVA venea în sud ca să-i sprijine. Pentru a-i învinge pe comunişti în Vietnam, armata americană trebuia să găsească noi modalități de a o face, şi

răspunsul, sau o parte a lui, a fost găsit în anii grei de după 1965, prin două noi unități de luptă, LRRP şi Force Recon.

CAPITOLUL 2

LRRP, SEAL şi Force Recon, Vietnam, 1965-1973

Nici un fel de antrenament, oricât de intens, nu ne-ar fi putut pregăti pentru încercările şi necazurile efective ale luptei; războiul este propria lui şcoală finală. Însă noi învăţam încet, dar sigur.

Gary Linderer, Compania L, Rangers, Vietnam, 1969

Războiul din Vietnam a reprezentat o solicitare extraordinară pentru toate unitățile implicate, dar mai ales pentru unitățile „convenționale" ale armatei americane, care începură să sosească în număr mare în 1965. Aceste unități – şi comandanții lor – fuseseră antrenate să acționeze şi să gândească în termenii războiului convențional pe scară mare, împotriva unor forțe chinezeşti şi semnatare ale Pactului de la Varşovia, la fel de mari şi de convenționale. Lupta pe care o cunoşteau ei, pe care o înțelegeau şi la care se pricepeau, era genul de luptă pe care o purtaseră în Europa, în timpul celui de-al doilea război mondial, şi în Coreea, unde existase o linie definită a frontului, unde tancurile şi artileria se puteau desfăşura în număr mare şi unde puterea de foc şi armamentul greu american, copleşitoare, puteau fi folosite cu un efect grăitor.

Din nefericire, războiul din Vietnam nu era deloc aşa. Era un război de gherilă, un război neregulat, purtat mai mult de infanterie, pe teren montan, în junglă şi mlaştini, locuri unde tancurile şi camioanele erau inutile – şi baza se punea pe elicoptere –, un război purtat în mijlocul unei populații de agricultori, care a suferit teribil în timpul conflictului. Toți aceşti factori creau probleme. În plus, cei mai mulți dintre soldații americani care luptau în Vietnam erau recruți, trimişi pentru o durată de un an, tineri care nu vroiau să fie soldați şi care numărau zilele pe care le mai aveau de petrecut „în teritoriu", înainte să se întoarcă în „lume". Ei făcuseră un antrenament de trei-patru luni la recrutare, dar nu erau în nici un fel pregătiți sau instruiți pentru războiul de gherilă, în junglă.

Nu trebuie condamnat nimeni pentru lipsa lor de pregătire. Pur şi simplu, nu era timp ca aceşti recruți să fie instruiți mai serios şi să fie trimişi în luptă înainte ca timpul pe care-l aveau de petrecut în armată să expire. Această situație a oferit însă un mare avantaj inamicului. Luptătorii nord-vietnamezi şi din Vietcong erau veterani, luptând pe un teren pe care-l cunoşteau bine şi cu metode pe care le perfecționaseră în lupta împotriva francezilor. Era un război în care inamicul putea fi oriunde şi se afla, de obicei, acolo unde te aşteptai mai puțin. În consecință, cea mai mare problemă era să ştii unde se afla inamicul şi cum trebuia înfruntat. Pentru asta, erau necesare informații de valoare şi asta însemna recunoaştere („recon"), dar diviziile americane care s-au revărsat în Vietnam în 1965 aveau o capacitate foarte mică de astfel de trupe.

Diviziile convenționale şi componentele lor regimentale erau foarte puțin pregătite pentru munca de recunoaştere şi, inițial, nu au înțeles necesitatea acesteia. Comandanții lor, de la generalul William C. Westmoreland în jos, credeau că existau suficiente trupe americane ca să nimicească Vietcongul, după care inamicul să poată fi adus la luptă şi să

fie distrus printr-o serie de atacuri regionale vaste, cunoscute drept misiuni „Caută şi distruge”.

Prin urmare, începând cu 1965, SUA au divizat sarcina de luptă cu Vietcongul şi NVA în două părți. Armata SUA urma să îndeplinească misiunile „Caută şi distruge” la nivel de batalion, brigadă sau unități mai mari, ca să găsească şi să repereze forțele inamice şi să le atragă într-o luptă în care Vietcongul şi NVA să fie distruse. Aceasta era doctrina militară clasică a SUA, datând încă din timpul generalului Grant şi al strategiei acestuia de după bătăliile din Wilderness, din războiul civil american, dar esența acestei doctrine necesita ca inamicul să accepte să stea şi să lupte sau să se lase manevrat într-o poziție în care să fie forțat să facă asta.

În timp ce armata SUA acționa astfel, sarcina de protejare a populației rurale vietnameze revenea ARVN. Cât despre Forțele Speciale americane, ele puteau lăsa acum programul CIDG în controlul Forțelor Speciale ale ARVN şi să înceapă să se ocupe de blocarea liniilor de aprovizionare ale Vietcongului, să asigure informații şi să execute raiduri, adică genul de sarcini pentru care erau antrenate. Această diviziune a responsabilităților părea rațională, planul a fost implementat şi a existat o singură problemă: nu a funcționat.

Vietcongul şi NVA au continuat să lupte în locurile şi momentele alese de ei şi au păstrat inițiativa, în timp ce infanteria americană răvăşea zona, producând şi mai multe suferințe nefericiților țărani vietnamezi. Când NVA şi Vietcongul hotărau să lupte, o făceau pe terenul ales de ele şi, deşi sufereau pierderi îngrozitoare, în special din cauza barajelor aeriene, a bombardamentului intens şi a napalmului, o făceau cu entuziasm, ştiind că şi pierderile mai mici pe care le produceau forțelor americane urmau să aibă un efect puternic în SUA. Nord-vietnamezii jucau într-un meci de durată şi nu făceau un secret din asta. „Dacă războiul trebuie să dureze douăzeci de ani, atunci aşa să fie”, spunea Ho Şi Min, „iar dacă vom pierde douăzeci de soldați pentru

fiecare american mort, vom accepta asta... dar nu cred că o vor accepta şi americanii".

În scurt timp, a devenit evident că simplele marşuri şi lupte prin mlaştini nu afectau Vietcongul şi NVA. Dar americanii mai aveau o altă armă, elicopterul, despre care se credea că le va oferi avantajele vitale ale mobilității şi reacției rapide. Elicopterul oferea armatei americane mijlocul de a aduce rapid întăriri pentru orice grup sau zonă periclitate şi posibilitatea de a ține pe loc inamicul până putea fi adusă forța aeriană, artileria sau alte trupe americane, care să-l termine. Elicopterele parcurseseră un drum lung din 1956, când infanteriştii Marinei Regale zburaseră pentru prima dată cu ele pe țărmul din Port Said, iar americanii aveau să desfăşoare mii de astfel de aparate de zbor în Vietnam. În scurt timp, Vietcongul a găsit punctele slabe ale elicopterelor şi a început să le doboare în număr mare, amplasând ambuscade în posibilele LZ [13]-uri şi atrăgând elicopterele în bătaia mitralierelor lor grele. Elicopterul „Bell Huey" a devenit un simbol, emblema războiului din Vietnam, dar, în final, la fel ca în toate războaiele de gherilă, sarcina principală a revenit omului de la sol, infanteristului, care putea găsi soldații Vietcongului şi îi putea bate pe propriul lui teren.

Aşa cum am descris în capitolul precedent, principala activitate a unităților de Berete Verzi în perioada 1961-1965 a fost crearea companiilor CIDG şi recuperarea zonelor dominate de Vietcong de sub controlul comunist. Pe măsură ce această sarcină continua şi avea succes, companiile CIDG au fost preluate de ARVN şi majoritatea lor au fost transferate la *ranger*-ii ARVN. ARVN – cu un ajutor important financiar şi militar american – a format un contingent mare de *rangers* şi Forțe Speciale, de o eficacitate variată, dar războiul era, în continuare, pierdut. Acest fapt a avut ca efect implicarea tot mai multor forțe americane, implicare ce însemna trimiterea tot mai multor soldați, fără o îmbunătățire simțitoare a situației militare. Acest rezultat a fost întrevăzut de

preşedintele Kennedy în 1961, când a respins prima sugestie referitoare la o implicare pe scară largă a trupelor americane în Vietnam: „Soldații vor mărşălui, orchestra va cânta, mulțimea va aclama… şi peste patru zile toată lumea va uita asta. Apoi ni se va spune că trebuie să trimitem mai multe trupe. E ca şi cu băutura. Efectul dispare rapid şi trebuie să mai bei un pahar".

În scurt timp a devenit clar că simpla trimitere a unor noi trupe nu era răspunsul la problemele tactice cu care se înfrunta armata în Vietnam. Pentru a obține un impact asupra situației militare, era necesară găsirea trupelor potrivite şi a tacticilor corecte. Cum SUA nu putea invada Nordul, ca să termine războiul acolo, cel puțin nu fără riscul grav de a provoca un al treilea război mondial, singura modalitate de obținere a victoriei era decimarea Vietcongului şi NVA prin uciderea în număr mare a oamenilor lor, până când devenea clar – chiar şi pentru Ho Şi Min şi generalul Giap – că vietnamezii nu puteau câştiga războiul. Şi poate că atunci Ho Şi Min avea să vină la masa tratativelor şi să negocieze pacea.

Vietnamul nu era un război „convențional", iar faptul că erau implicate nave, avioane de toate tipurile, artilerie şi toată gama de arme moderne, nu putea ascunde realitatea. Vietcongul şi NVA alegeau unde şi când să lupte, iar atunci când o făceau, erau foarte buni. Luptau bine, ucideau mulți soldați americani, iar când lupta se întorcea împotriva lor, se retrăgeau din bătălie şi dispăreau. Totodată, reuşeau să limiteze efectele puterii aeriene americane, atacând în cea mai mare parte noaptea, rezultatul fiind acea regulă acceptată în rândul forțelor americane din Vietnam: „Noaptea îi aparține lui Charlie".

În acelaşi timp, comuniştii se bucurau de avantajele unor informații bune, asigurate de țărani, fete din baruri – şi de presa occidentală. Iar Vietcongul şi NVA luau de obicei inițiativa în organizarea atacurilor. Pentru ca războiul să poată fi câştigat sau nord-vietnamezii să fie aduşi la masa

tratativelor, toate acestea trebuiau să se schimbe, şi primul pas în sensul acestei schimbări era îmbunătățirea activității de strângere a informațiilor şi de recunoaştere. Până la sfârşitul războiului, cincisprezece divizii americane luptaseră în Vietnam şi nici una dintre ele nu sosise cu vreun element propriu de recunoaştere. Această lipsă a creat o nevoie urgentă de patrule de recunoaştere în batalioanele din linia întâi, şi în acest scop au fost create unitățile LRRP (Patrule de Recunoaştere pe Distanță Lungă [14]). LRRP-urile erau patrule mici, formate din soldați bine instruiți în cercetarea terenului mult în fața unităților lor, adânc în teritoriul Vietcongului sau NVA, în localizarea inamicului şi asigurarea de informații prin contact pentru comandanții lor de batalion sau regiment. Nu era o sarcină pentru nepricepuți sau oameni cu inima slabă.

Într-o lume ideală, aceste informații ar fi fost asigurate de unitățile CIDG sau de soldații SF vietnamezi, detaşați la batalioanele americane, aşa cum cercetaşii *iban* sau *dyak* ajutau batalioanele britanice ce luptau în Malaiezia sau Borneo. Acest lucru s-a întâmplat efectiv, pe scară mică, în momentul ataşării companiilor CIDG la unitățile americane, în anii 1964-1965, în cadrul programului Leaping Lena, dar integrarea capacităților americane şi vietnameze nu a avut loc într-un grad în care să fie cu adevărat utilă. Poate din cauză că nivelul şi violența războiului din Vietnam se opuneau unei astfel de integrări, dar cauza mai probabilă era aceea că armata SUA – deseori pe bună dreptate – nu avea încredere în capacitatea vietnamezilor şi ezita să încredințeze acestora rolul vital de recunoaştere şi cercetare, nereuşind să înțeleagă folosul pe care-l puteau aduce unitățile CIDG, dacă erau utilizate corespunzător. Americanii au preferat să creeze propriile lor unități de recunoaştere, şi principalul rezultat al acestei decizii a fost crearea a două dintre formațiile de Forțe Speciale care au dus cele mai grele lupte în Vietnam: LRRP-urile armatei, sau *lurp*, şi Force Recon, pentru diviziile USMC.

LRRP-urile erau formații de tip *ranger* şi majoritatea *lurp*-ilor au devenit *rangers* la sfârşitul războiului. Antrenamentul *ranger*-ilor continuase în armata SUA în anii de după războiul coreean şi fusese creat un curs de *rangers* la Fort Benning, unde voluntarii învățau timp de opt săptămâni vechile talente ale *ranger*-ilor: lucrul cu harta şi busola, patrularea nocturnă, arta țintaşului, acțiunile în unități mici, antrenamentul cu amfibii, montan şi în junglă, plus multă activitate fizică şi de rezistență. Emblema de *ranger* a devenit o mândrie pe orice uniformă şi orice ofițer, care îşi merita gradul şi care vroia să promoveze, trebuia să aibă la dosar încheierea cu succes a cursului de *rangers*.

În consecință, cunoaşterea tacticilor şi tehnicilor *ranger*-ilor era răspândită pe scară largă în rândurile unităților care mergeau în Vietnam, dar nu exista nici o unitate de *rangers* efectivă. Şi atunci, forțate de necesitate, unitățile din linia frontului au creat LRRP-urile. Sarcina LRRP-urilor era, pe de o parte, să strângă informații şi, pe de altă parte, să execute raiduri şi ambuscade, dar mai ales să adulmece terenul pentru operațiunile viitoare ale unității lor de bază. Ei erau diferiți de patrulele obişnuite trimise de unitățile americane şi ARVN, pentru că patrulele de infanterie convențională acționau în raza de acoperire a artileriei şi nu se îndepărtau prea mult de bază. LRRP-urile şi patrulele Force Recon acționau în foarte mare măsură pe cont propriu şi se bazau pe ajutorul forței aeriene sau al elicopterelor omniprezente, pe care le foloseau pentru introducerea şi extragerea din teren a patrulelor lor.

Pentru LRRP-uri nu exista o structură de comandă centrală, dar curând s-a format o echipă pe model SAS la nivel local, şi unele unități, cum ar fi Divizia 1 Cavalerie, şi-au format companii LRRP la scurt timp după ce au sosit în Vietnam, în 1965. Companiile LRRP erau ataşate la divizii pentru scopuri de patrulare şi strângere a informațiilor – în jargonul militar, erau „trupe divizionare” – şi o patrulă de bază LRRP însemna o echipă de şase oameni, condusă de un

şef de echipă care era, de obicei, un ofițer inferior sau un subofițer, fiecare patrulă cuprinzând o gamă variată de specialişti, inclusiv lunetişti şi transmisionişti radio, precum şi un cercetaş montagnard.

Beretele Verzi, care ar fi putut realiza recunoaşterile pe distanță mare, erau implicate total în programul CIDG şi aveau de făcut față unui număr tot mai mare de atacuri asupra bazelor lor din junglă şi asupra taberelor Forței MIKE, dar prima unitate LRRP – deşi nu era numită astfel – a fost o unitate SF, Detaşamentul B – proiectul Delta, creată în martie 1964 din ordinul direct al generalului Westmoreland, comandantul american din Vietnam, şi comandată de un ofițer al Forțelor Speciale, maiorul Charlie Beckwith.

Beckwith petrecuse un an alături de SAS-ul britanic, reuşise chiar să lupte alături de ei în Malaiezia, la sfârşitul stării de urgență, şi se întorsese acasă plin de entuziasm față de conceptele SAS-ului şi hotărât să creeze o unitate americană pe principiile unității britanice. Beckwith a găsit proiectul Delta într-o oarecare dezorganizare la sosirea lui, la sfârşitul lui 1964, aşa că a pus pe liber mai mulți oameni şi a luat-o de la început, organizând unitatea în douăsprezece echipe, formate din aproximativ o sută de soldați SF şi peste o mie de vietnamezi. O altă inovație a proiectului Delta erau echipele „Road-Runner", care aveau sarcina principală de a descoperi rutele de aprovizionare ale Vietcongului şi NVA şi a crea ambuscade pe ele. Totodată, Beckwith a condus Delta în apărarea taberei SF de la Plei Me, când aceasta a fost atacată de o forță mare a Vietcongului, şi a comandat mai multe misiuni de patrulare pe distanță mare, înainte să fie lovit de o rafală de mitralieră şi să fie rănit grav. A fost evacuat în SUA, unde a petrecut mai multe luni în spital. Rănirea lui a oprit imediat dezvoltarea conceptului SAS în armata americană, dar fusese făcut un start şi vom mai auzi de Beckwith. Următoarea unitate, proiectul Omega, era similară lui Delta, la fel ca şi proiectul Gamma. Toate aceste proiecte erau unități de dimensiunea unui batalion, de şase sute până la o

mie de oameni, un amestec de personal american şi vietnamez, însărcinat cu patrularea pe distanțe mari.

Forțele Speciale australiene au luptat de asemenea în Vietnam, şi în rândurile lor se afla şi căpitanul Mike Wells, din, pe atunci, Noul Regiment 1 Regal South Wales, care a sosit în Vietnam, în mai 1966, şi a mers la Baria, provincia Phuoc Tuy, în calitate de consilier pentru operațiuni: „În noiembrie 1966, am organizat câteva operațiuni rapide în decursul a două săptămâni şi am prins o bandă serioasă a Vietcongului. Eu am mers în toate operațiunile şi am fost în câteva situații grele, aşa încât ajunsesem un adevărat expert al părăsirii jeep-ului în viteză. Prima misune a durat două zile şi am reuşit să fac rost de douăzeci şi opt de APC-uri (transportoare blindate de personal) de la forța de atac, care să lucreze cu noi, căci mobilitatea pe care o câştigam folosindu-le ne ajuta să acoperim o zonă mult mai largă şi să avem la îndemână o forță de foc serioasă. În prima zi, nu am găsit nimic, aşa că am sugerat o schimbare spre est de Long Tan şi am ridicat în aer FAC-ul (controlorul aerian avansat), ca să ghideze APC-ul pe drum. El a reperat trei vietnamezi din Vietcong ascunşi într-un tufiş, aşa că am coborât infanteria din blindate şi am pornit după ei. I-am prins pe aceia trei, plus alți nouă. După ce i-am bătut zdravăn, una dintre femei ne-a condus la o bază a lor, unde am mai dat peste câțiva. Am ucis doi şi am capturat cincisprezece. Apoi ne-am întors prin Dat Do, la sud de Long Phuoc, unde am prins încă nouă luptători din Vietcong şi am ucis unul. Aceştia alcătuiau o gaşcă dură. Chiar şi după ce i-am legat, continuau să dea cu pumnii în soldații ARVN.

În lunea următoare, pe la ora 02:20, un batalion din Vietcong a lovit câteva dintre avanposturile noastre. La un moment dat, complexul districtului şi şase dintre avanposturile noastre erau atacate cu mortiere. Unul dintre avanposturile de la Phuoc Hai a fost cucerit. Vietcongul trăsese cu mortiere şi grenade de 57 mm în el, după care

aruncase în aer sârma ghimpată şi atârnase grenade în jur. Dintre cei douăzeci şi cinci de oameni din avanposturi, numai trei au scăpat neatinşi, şaisprezece au fost ucişi, iar şase răniți. E clar că şi ei au ripostat zdravăn, căci din dârele de sânge, măruntaiele şi hainele pe care le-am găsit, mi-am dat seama că şi garnizoana lovise serios Vietcongul. Am chemat ajutor aerian şi foc de artilerie naval de pe un distrugător de lângă țărm şi cred că am ucis destul de mulți dintre ei, dar, ca de obicei, când ne-am dus acolo, nu am găsit nici un cadavru. Dacă am fi văzut unele rezultate, poate am fi ajutat la ridicarea moralului vietnamezilor. Un lucru e sigur – toți cei din jur ştiau ce înseamnă o Beretă Verde şi sunt sigur că se temeau de ea".

Singura excepție de la o situație convențională, în care diviziile soseau în teritoriu fără o capacitate proprie de recunoaştere, a fost Brigada 173 Aeropurtată, care a sosit în Vietnam în mai 1965, dar începuse să se pregătească pentru războiul în junglă, neregulat, încă de când se afla în baza din Okinawa. Comandantul lui 173, generalul maior Ellis Williamson, spunea, mai târziu: „Eram în teritoriu numai de câteva zile când a devenit clar că unitățile mici puteau ieşi şi aduce informații mult mai bine decât misiunile «Caută şi distruge» la nivel de batalion sau mai mari. Noi ne antrenasem deja oamenii pentru operațiuni în unități mici, cu numere variind de la trei la o companie întreagă, trimițându-i în junglă în patrulări ce durau între câteva zile şi o lună întreagă, timp în care îi aprovizionam în teren prin aruncări cu paraşuta sau cu ajutorul elicopterului".

173 a format unități de patrulare mici, numite echipe Delta, câte cinci pentru fiecare batalion, şi aceste echipe au pornit curând la lucru, executând recunoaşteri în zonele de operațiune, înainte să avanseze întreaga brigadă. Următoarea unitate aeropurtată care a sosit, Divizia 101 Aeropurtată, a urmat un traseu similar, creând rapid unități LRRP, cunoscute în brigadă sub numele de echipe Hatchet.

Brigada 173 Aeropurtată, „Turma”, a fost prima unitate de luptă a armatei americane care a fost desfăşurată în Vietnam, intrând în teren în mai 1965 şi luând sub comandă un regiment regal australian şi o baterie din Artileria Regală neo-Zeelandeză. Totodată, 173 era una dintre puținele unități care au executat un salt de contact cu paraşuta în Vietnam, în timpul Operațiunii Junction City, în 1967, şi au dus o luptă foarte grea împotriva NVA, în bătălia de la Dak To, în acelaşi an. Totuşi, eficacitatea în luptă a acestei brigăzi se datora în mare măsură faptului că comandanții ei anticipaseră necesitatea recunoaşterii pe distanțe lungi încă înainte să sosească „în teritoriu”, şi alte unități desemnate pentru Vietnam le-au urmat rapid exemplul.

Nu există nimic deosebit în această necesitate a recunoaşterilor pe distanțe lungi. Fără să ştie ce se întâmpla acolo, dincolo de liziera junglei, unitățile americane ar fi fost nevoite să se năpustească orbeşte în tufişuri, sperând să dea peste inamic, pierzând astfel atât elementul surpriză, cât şi inițiativa, două ingrediente vitale în orice campanie militară. Singurul lucru extraordinar este că după aproape cinci ani de experiență în Vietnam, armata SUA nu anticipase o astfel de necesitate, atunci când au fost trimise primele forțe convenționale. Din fericire, unitățile care soseau au realizat această nevoie şi au acționat rapid pentru rezolvarea ei, creând *ad-hoc* unități de strângere a informațiilor şi de recunoaştere – LRRP-urile – care nu existau pe ordinul de luptă standard al diviziei americane. Generalul Westmoreland, comandantul american în Vietnam, i-a trimis pe comandanții unităților nou sosite la Brigada 173, ca să studieze formula unităților LRRP şi modul de utilizare al lor în teren. Totodată, Westmoreland a dat un ordin prin care autoriza oficial formarea unităților LRRP în iulie 1966, şi din acel moment au început LRRP-urile să existe oficial.

În acelaşi timp, în dosare a fost adăugată o definiție oficială a LRRP-urilor: „O patrulă de recunoaştere pe distanță lungă este o unitate special antrenată, organizată şi echipată

pentru strângerea de informații şi răspunde cerințelor comandantului tactic. Unitățile LRP (sau LRRP) cuprind personal special antrenat, capabil să execute recunoaştere, supraveghere şi identificare de ținte, în cadrul zonei de interes a unității de bază". Mai simplu spus, o unitate LRRP intra adânc în teritoriul ocupat de Vietcong, ca să găsească inamicul, să raporteze numărul, poziția, direcția de deplasare şi intențiile probabile, să îl atace, dacă situația era favorabilă sau, în caz contrar, să cheme forțe mai mari, inclusiv lovituri aeriene, care să se angajeze în luptă. Aceasta necesita oameni speciali şi antrenament special, aşa că a fost creată o şcoală, Recondo School, la Nha Tang, în septembrie 1965, unde candidații potriviți, americani sau vietnamezi, puteau fi trimişi să învețe elementele tacticilor de recunoaştere – sau, cum le spun americanii, *recon* – şi să-şi dezvolte îndemânarea în activitatea în unități mici. Absolvenții de la Recondo School au început curând să acționeze ca instructori pentru unitățile nou-sosite.

În aprilie 1966, acestor echipe americane li s-a alăturat o unitate australiană, Escadronul SAS australian, şi o echipă de patruzeci de oameni SAS din Noua Zeelandă, care au executat sarcini similare de recunoaştere în zona forței de atac australiene, unde au fost desfăşurați cam nouă mii de soldați ANZAC, până în 1968. Conform unui raport publicat în 1975 de Departamentul Armatei american:

> Australienii şi neo-zeelandezii sunt foarte populari printre vietnamezi şi sunt respectați pentru disciplina lor şi pentru calitățile lor de soldați. O explicație pentru succesul australienilor în Vietnam este experiența lor în războaiele de gherilă din Malaiezia şi Borneo şi faptul că armatele mici australiană şi neo-zeelandeză s-au antrenat exclusiv pentru exact tipul de război cu care se confruntă – războiul de gherilă în mlaştinile şi junglele Asiei de Sud-Est... mai mult, aceasta este o armată compusă din voluntari.

Până în 1967, fiecare batalion american avea – sau ar fi trebuit să aibă – câte un pluton LRRP şi, pe măsură ce aceste unități se răspândeau în cadrul armatei, numărul sarcinilor lor creştea. Beretele Verzi erau şi ele active, şi relatarea

următoare, făcută de James E. Butler, descrie o acțiune tipică, în spatele liniilor în Laos, de genul celor făcute de multe unități SF, LRRP şi Force Recon în Asia de Sud-Est: „Când a venit vremea să mă înrolez, am optat pentru infanterie şi m-am oferit voluntar pentru antrenamentul trupelor aeropurtate, Ranger School (pe care am iubit-o) şi Forțelor Speciale. Am urât majoritatea salturilor tactice şi activitățile cu trupe mari; eu vroiam să fiu în unități mici, de elită. Între 1968 şi 1971 am fost numit la MACV-SOG. Mai târziu, m-am întors în Vietnam într-o misiune secretă, în iunie 1972, şi am plecat de acolo în noiembrie 1973. Apoi am mers la Special Ops Europa, unde am fost trimis să lucrez cu SAS-ul britanic.

Pe 16 ianuarie 1972, echipa de recunoaştere Python (eu eram Python) a fost introdusă în Laos ca să evalueze dacă o aşteptată incursiune laoțiană, numită Lam Son 719, era compromisă sau nu. Am petrecut cinci zile la sol, ferindu-ne de concentrările mari de trupe inamice, care păreau să se retragă spre nord-est. Eu am primit ordinul să încerc să iau un POW. Am avut succes, prinzând un sergent NVA, care, mi s-a spus mai târziu, că a confirmat că atacul masiv din Laos fusese compromis cu aproape două săptămâni înainte. Din nefericire, la extragerea din Laos am fost rănit în partea din spate a capului. (Ulterior aveam să primesc o a doua «Silver Star» şi o a treia «Purple Heart», pentru această acțiune.)

După tratamentul medical de urgență în spitalul din Phu Bai, care a fost o adevărată istorie, căci soldații mei de comando, înarmați până în dinți, au refuzat să părăsească sala de operații în timp ce doctorii şi asistentele se ocupau de mine, m-am întors la datorie. Luptătorii de comando indigeni de sub comanda mea erau de diferite naționalități. Erau thailandezi, chinezi, laoțieni şi vietnamezi. RT Python era singura echipă integrată etnic de la CCN. Petrecusem aproape doi ani împreună şi prezența lor în spital i-a speriat zdravăn pe doctori şi asistente.

Am fost dus cu avionul la Da Nang şi mi s-a făcut instructajul la cartierul meu general de la CCN. Din cauza durerilor de cap pe care le aveam, ofițerul meu comandant a hotărât că trebuia să fiu trimis într-un spital mai mare, pentru teste. M-am dus la Spitalul Kue, în Okinawa, unde mi-au deschis din nou capul, au mai scos nişte schije şi l-au cusut la loc. Înainte să mă poată trimite înapoi în State, pe motive medicale, m-am dus la baza aeriană a Infanteriei Marine de la Futima şi m-am suit într-o cursă spre Da Nang. Nu eram încă pregătit să plec acasă. În acelaşi timp, aveam la cap treizeci şi opt de cusături. M-am prezentat la CCN Recon şi am redevenit imediat operațional, cu tot cu cusături.

La începutul lui februarie 1971, scena era pregătită pentru o înaintare pe flanc similară la Khe Sahn, zona de acțiune a lui Lam Son 719, ceea ce însemna invazia Laosului. Dar, de data aceasta, nu mai exista nici o tabără a Forțelor Speciale Lang Vei, care să acționeze ca tampon. În consecință, şase echipe SOG *Recon* mici, de câte şase oameni, urmau să fie introduse pe dealuri, mult deasupra Văii An Shau. Aveam echipament foarte sofisticat, inclusiv stații de radio sigure şi transpondere specializate pentru direcționarea întregii Forțe Aeriene 7/13 ca forță de blocare, dacă nord-vietnamezii încercau să atace din spate tabăra-bază de la Khe Sahn. Echipa mea şi RT Intruder, comandată de căpitanul Ron (Doc) Watson, erau primele două echipe ce trebuiau introduse.

Echipa lui Doc a coborât prima pe terenul văii şi a încercat să înainteze spre înălțimile de unde urma să dirijeze operațiunea. Echipamentul pe care-l căra el era echipamentul normal pe care trebuia să-l aibă o echipă, pentru o misiune de recunoaştere de şapte zile. Părerea mea despre această misiune era oarecum diferită de cea a lui Doc. Eu vedeam misiunea de observare statică a drumurilor ca pe o misiune de «Rege al muntelui». Natura misiunii ne văduvea de două dintre cele mai mari atuuri ale noastre: caracterul secret şi mobilitatea. (Acestea au fost primele şi singurele misiuni de supraveghere a drumurilor la care a participat vreodată CCN-

ul.) Eu nu plecam nicăieri, aşa că am aranjat ca tonele de echipament să-mi fie livrate pe poziție cu ajutorul elicopterelor, imediat după ce asiguram perimetrul. O parte din acest echipament includea patru mitraliere M60 cu douăzeci de mii de cartuşe suplimentare, cincizeci de mine, douăzeci de rachete LAW, o mortieră de 60 mm şi cincizeci de obuze, peste două sute de proiectile pentru cele trei lansatoare de grenade M79, zece kilograme de explozibil, gaz CS pudră, peste o sută de mine M14 sau mine mici, saci de nisip şi o antenă radio, pentru a putea menține contactul cu Intruder şi cu celelalte echipe care urmau să fie introduse la nord de pozițiile noastre, în zilele următoare, precum şi cu Forța Aeriană 7/13. Acest echipament nu era obişnuit pentru o echipă de recunoaştere. Eram pregătit pentru ce era mai rău, pentru că misiunea avea toate semnele că era ultima mea veghe.

Apropierea de LZ-ul nostru a fost „fierbinte” (elicopterele au luat foc) şi acesta a fost numai începutul problemelor noastre. Elicopterele care ne-au dus nu vroiau să aterizeze, pentru că din hărțile lor rezulta că locul spre care ne îndreptam era un vechi teren minat. Eu ştiam că aveam singurul echipament care putea face legătura între toate echipele şi că o echipă fusese deja introdusă în teritoriu, aşa că trebuia să coborâm. Am evaluat terenul şi am sărit de la cinci metri înălțime din elicopter la sol, cu tot echipamentul meu, după care am alergat în fața şi în jurul elicopterelor, sărind în sus, ca să le arăt că nu era minat. (Ulterior, am descris asta drept tehnica de deminare a Corpului de Infanterie Marină.) Elicopterele au aterizat şi au plecat, după care noi am început să ne aranjăm echipamentul. Am curățat zona de doi observatori/lunetişti NVA şi am primit elicopterele de aprovizionare, am preluat echipamentul suplimentar şi am început să săpăm. După patruzeci şi cinci de minute, am urmărit cum RT Intruder prindea în ambuscadă un segment mare al NVA şi am reuşit să direcționăm ajutoarele aeriene spre poziția lor. Acesta era începutul unui coşmar.

Din cauza compromiterii lui Intruder şi a faptului că ei nu ajunseră în zona bazei lor primare, s-a decis ca echipa lor să fie extrasă şi dusă înapoi la Phu Bai şi să fie reintrodusă în dimineața următoare. Eu am urmărit toate aceste mişcări şi am recomandat ca, dată fiind deteriorarea condițiilor climaterice, să fie aduşi în poziția mea. Era un drum de numai zece minute, mi-ar fi întărit poziția şi, aşa cum am spus, noi eram deja sub foc, aşa că Doc şi cu mine puteam coordona împreună activitatea celorlalte echipe. Nu s-a ținut cont de recomandarea mea. Intruder urma să fie extrasă şi dusă înapoi tocmai până la Phu Bai, un drum de trei ore. Următoarea problemă a apărut atunci când elicopterele au ajuns la Intruder, căci era prea sus şi nu puteau fi extraşi toți membrii echipei „pe sfoară", de la prima ridicare. (Una dintre metodele pe care le foloseam ca să ieşim din zone puternic împădurite era utilizarea «sforilor». Sforile erau frânghii de patruzeci de metri, ataşate de podeaua elicopterelor prin inele D, care erau aruncate jos, către echipe. Acestea se agățau de capetele frânghiei cu inele, în genul harnaşamentelor de paraşută, ataşate de corpurile noastre. Frânghiile aveau un factor de întindere de treizeci la sută, în funcție de greutatea omului de la capătul lor. Membrii echipei rămâneau suspendați sub elicopter până când acestea aterizau. Se întâmpla deseori ca membrii echipei să fie împuşcați în timpul extragerii, când atârnau sub elicopter.)

Cererea mea a fost din nou refuzată. Trei dintre membrii echipei Intruder urmau să rămână la locul ambuscadei, aşteptând pentru o extragere la apus. Nu mai e nevoie să spun că acea extragere de la apus a fost un dezastru, membrii echipei – Lloyd, Watson şi Hernandez – erau în legătură radio cu mine în timp ce atârnau la capătul frânghiilor de patruzeci de metri sub elicopter, când acesta s-a prăbuşit. Numărând şi echipajul elicopterului, căzuseră acum opt americani, şi nu exista nici o şansă de a ajunge la ei până dimineață. Nu aveam idee dacă trăiau sau erau morți.

Am organizat o urmărire a staţiei radio şi am coordonat ca acţiunea de căutare să înceapă dimineaţă, la primele raze ale soarelui. La căderea nopţii, am început să observăm unităţi mari de trupe inamice urcând valea pe ambele părţi ale poziţiei noastre (Sub noi erau aproximativ opt sute de metri.) Am chemat imediat Moonbeam şi am cerut sprijin aerian. Au trimis nişte avioane Stinger (C119), dar acestea au renunţat, când au realizat că noi eram în Laos. Moonbeam a luat legătura cu un Specter (AC 130). A fost prima dată când Specter-ul a fost folosit în rolul de sprijinire a trupelor în timpul contactului cu inamicul. Specter-ul are patru tunuri Vulcan de 20 mm, două tunuri Balfour de 40 mm şi o mortieră de 105 mm montată lateral. Iniţial, a fost folosit pentru distrugerea camioanelor şi tancurilor. Am direcţionat tunurile Specter-ului pe traiectorie, deasupra trupelor NVA, care nu bănuiau nimic. Credeţi-mă, am aprins toate luminile din vale. Carnagiul a fost incredibil. Am continuat să auzim urletele trupelor NVA ore întregi, după ce Specter-ul a părăsit poziţia.

La răsăritul soarelui, RT Habu, cu Chuck Danzer, Cliff Newman şi Jimmy Horton, a fost introdusă în LZ-ul lui RT Intruder şi a început să urmărească direcţia de marş a echipei. Aveau un OV10 Bronco (Covey) deasupra lor, pentru comunicaţii şi indicaţii. Au ajuns la locul prăbuşirii în jurul orei 13:00 şi au început să adune corpurile. Incredibil, Sammy Hernandez a supravieţuit, căci frânghia lui se rupsese la prăbuşirea elicopterului. Staţia lui radio de supravieţuire o urmărisem eu în noaptea precedentă. El a fost recuperat în LZ-ul iniţial al lui RT Intruder.

Eram încă sub foc inamic sporadic şi auzeam zăngănituri metalice din sud. În acel moment, aveam trei oameni uşor răniţi. Când am raportat asta, mi s-a spus că ei vor fi extraşi mai târziu, în acea după-amiază. Am refuzat, spunându-le acelaşi motiv ca şi înainte, dar ei mi-au spus că nu aveau nevoie de mine, datorită echipei RT Covey. La ora 16:00, Cliff Newman mi-a comunicat că Covey-ul se prăbuşise. Am

transmis asta imediat la Phu Bai, şi căpitanul Freddie „Fulgerul” Wunderlich şi RT Moccasin au fost trimişi imediat să salveze echipa Covey. Pilotul era mort, la fel şi José Fernandez, unul dintre ai noştri, care stătuse pe scaunul din spate. „Fulgerul” mi-a transmis că pădurile erau pline de NVA. RT Habu trebuia să petreacă noaptea într-o poziție foarte periculoasă.

La 19:30, s-a încercat un atac serios dinspre sud-est. Din fericire, văzusem asta ca una dintre slăbiciunile poziției noastre şi plasasem numeroase bombe-capcană, mine individuale şi *claymore*, care acopereau acea zonă de apropiere. Soldații din NVA au ajuns până la cincizeci de metri de poziția noastră, când au întâlnit sistemele noastre defensive. Nu a fost nevoie să tragem nici măcar un foc cu armele individuale şi, deci, nu ne-am trădat poziția reală. Gemetele celor din NVA, răniți în acest atac, au durat ore întregi.

La 22:30 am observat din nou elemente mari de trupe inamice urcând din vale şi am contactat iar Moonbeam, care a trimis din nou spre noi un avion Specter. Din cauza acoperişului de nori intermitent, Specter-ul avea probleme în reperarea stroboscoapelor în infraroşu şi a transponderelor noastre. Am decis să marchez poziția NVA trăgând direct în ea cu trasoare ale mitralierelor M60 şi cu cartuşe de mortieră de 60 mm din fosfor alb. Aceste proiectile au acționat ca semne de marcaj pentru avionul Specter şi, după ce acesta şi-a ocupat poziția, carnagiul trupelor NVA a fost incredibil.

La 00:30, a început să se tragă asupra noastră de către cel puțin două armate deservite de echipe. Presupun că erau carabine fără recul de 90 mm. Schijele acestor proiectile au lovit antena noastră radio şi au zdrențuit micul steag american pe care îl pusesem pe ea. Un al doilea Specter a reuşit să repereze armele şi să tragă direct în poziția lor. În timp ce se întâmplau toate acestea, o forță inamică mare ataca din nou pozițiile noastre. Lupta era aproape. Am pus Specter-ul care doborâse tunurile să tragă la cincizeci de

metri de poziția noastră (foloseam stroboscoape în infraroşu şi transpondere laser ca să ne marcăm poziția). I-am spus să se apropie cu proiectilele până la zece metri de poziția noastră. Din când în când, lupta era corp la corp, în timp ce încercam să ne menținem perimetrul. Alte două Specter s-au alăturat spectacolului. Ele au tras asupra trupelor pe care NVA încerca să le strecoare pe lângă noi, în timp ce noi eram ocupați cu atacul. Asta a continuat până la 03:30, când acțiunea a încetat pentru o vreme. Aveam acum şase răniți, inclusiv un american, care fusese izbit în față de țeava fierbinte a unui AK47. Atât de strânsă fusese lupta.

Am verificat echipa, am întărit câteva poziții, am redistribuit unele arme şi muniția, am făcut verificări radio cu exteriorul şi am cerut o formație de A1-E la răsărit. Huruitul unui alt Specter, mult deasupra capetelor noastre, ne dădea un sentiment foarte liniştitor. Pilotul mi-a spus că vor rămâne cu noi pe tot restul nopții. În acel moment, eram treaz şi în luptă efectivă de peste patruzeci de ore. Eram epuizat şi am luat una dintre pastilele Green Hornets (Dexemil) primite, ca să rămân treaz şi alert. (A fost singura dată când am folosit aşa ceva.) La 05:30, am primit un atac minor în fața poziției mele, dinspre est. Tot timpul considerasem că acela era drumul pe care urma să atace NVA pozițiile noastre. I-am respins cu ajutorul LAW-ului şi proiectilelor M79.

La 06:30, cei din RT Habu au luat legătura cu noi şi ne-au spus că petrecuseră o noapte lipsită de evenimente şi că se pregăteau să iasă din poziția lor defensivă de peste noapte, să recupereze corpurile americanilor şi să plece de acolo. Totuşi, la 06:45, am primit un mesaj de urgență de la Habu. Erau atacați puternic. Lui Danzer, şeful echipei, îi fusese zburată din spate stația radio, iar Cliff Newman cerea ajutor cu stația lui de supraviețuire. RT Python era unicul lor punct de comunicare.

La 06:50, formația de A1 pe care o comandasem a apărut deasupra poziției lui RT Python. Le-am spus ce se întâmpla cu RT Habu şi le-am dat indicații referitoare la direcția şi

frecvențele pe care le folosea Habu. Au plecat imediat şi s-au îndreptat spre poziția lui Habu. Cliff Newman i-a coordonat perfect şi a cerut practic lovituri directe la numai zece metri de poziția lor. (Unul dintre soldații de comando indigeni a fost rănit de focul de rachetă, care a fost cu adevărat aproape de ei.) Toată această forță de foc nu era suficientă, iar inamicul decima echipa Habu. Se părea că nu aveau cum să scape. Danzer lupta rănit, Jimmy Horton avea piciorul drept practic smuls, iar, în tot acest timp, Cliff Newman era calm ca o stâncă şi direcționa loviturile aeriene din ce în ce mai aproape de poziția lui. Când totul părea pierdut, Cliff (1,95 metri de muşchi) l-a înhățat pe Jimmy Horton, l-a aruncat pe un umăr şi a ordonat echipei să-l urmeze. Apoi a sărit de pe o creastă, cincisprezece metri, spre jungla de dedesubt. Restul echipei Habu l-a urmat. În acest moment, am pierdut contactul cu RT Habu, pentru că la 07:42, RT Python a fost lovit de un element inamic foarte numeros, care urca pe panta estică. NVA persista în eforturile de anihilare a echipei Python. Indiferenți la avioanele orbite care se învârteau deasupra, ei au lansat un atac masiv la 08:30, într-o încercare finală de a cuceri poziția echipei.

Deşi au suferit pierderi majore, au reuşit totuşi să urce dealul spre tranşeele RT, părând indiferenți la *armada* aeriană de deasupra lor. NVA a început să se repeadă asupra perimetrului, folosind rachete B40 şi arme automate şi trăgând direct asupra poziției echipei noastre. Ajutoarele aeriene au folosit, toate, muniția în încercarea de a salva echipa. Folosind mini-tunuri, rachete, bombe cu fosfor alb şi grămezi CBU32, ei au secerat inamicul de pe înălțimi şi toți soldații NVA din lungul perimetrului estic. O oră mai târziu, la 10:38, cei din RT Python, încă sub foc inamic puternic, au consimțit să fie extraşi. Erau în contact continuu cu inamicul de peste şaptezeci şi două de ore.

În rapoartele şi informările de după bătălie, RT Python a fost creditată oficial cu uciderea a patruzeci şi doi de oameni din NVA în această operațiune, precum şi ca jucând un rol

crucial în direcționarea ajutoarelor aeriene, ceea ce a dus la un total estimativ de trei sute cincizeci de soldați NVA uciși din aer".

Aşa cum indică relatarea de mai sus, în afară de curaj şi capacitate de luptă, patrulele LRRP implicau deseori folosirea unui echipament electronic sofisticat. În consecință, era nevoie de pregătire, şi un mare număr de LRRP-uri, dacă nu o făcuseră înainte, au urmat un curs aeropurtat, în teritoriu sau la Fort Bragg, sau au participat la Cursul *ranger*, la Cursul de război în junglă din Malaiezia sau la Şcoala americană de antrenament în junglă din Panama. În 1967, a fost formată o unitate LRRP a Gărzii Naționale (Teritoriale), Compania D din Indiana 151 Infanterie. LRRP-urile au fost incluse în ordinul de luptă al armatei, unitatea lor de bază fiind Regimentul 75 Infanterie. Astfel, LRRP-urile au ajuns să facă parte din tradiția lungă şi onorabilă a *ranger*-ilor americani.

Armata americană nu a fost singura care a descoperit necesitatea recunoaşterii. Prima unitate SOF mare care a sosit în Vietnam făcea parte din Divizia 3 a USMC. Infanteristul marin american Ed Wyn Nicholls a servit de două ori în Vietnam şi îşi aminteşte eforturile lui de a ajunge acolo: „Am părăsit şcoala în inauarie 1955 şi m-am înrolat ca soldat în Corpul Infanteriei Marine al Statelor Unite. Am absolvit la Boot Camp la începutul lui iunie 1955, după patru luni de instruire, şi am executat perioada de serviciu, înainte să plec ca să mă înrolez în Departamentul de Poliție din Los Angeles, unde am lucrat timp de cinci ani ca ofițer de poliție. În 1962, am auzit la ştiri că o escadrilă de elicoptere a Infanteriei Marine primise ordinul să pornească spre un loc numit Vietnam. Mi-am amintit de zilele de demult şi de zicala tradițională: «Infanteriştii marini au debarcat şi situația este sub control». Pe măsură ce trecea timpul, nu-mi aminteam de alte ştiri care să spună că «situația era sub control» în

Vietnam. Se părea totuşi că tot mai mulți infanterişti marini debarcau, şi asta continua la nesfârşit.

Îmi doream să mă întorc acolo unde era locul meu, în „Corp”, aşa că, pe 17 septembrie 1964, m-am înrolat din nou în Corpul de Infanterie Marină al Statelor Unite. De obicei, infanteriştii marini nu te întreabă unde vrei să te duci sau ce vrei să faci. Nu o făceau nici în 1964, dar eu le-am spus că vroiam să merg în Vietnam şi să lupt cu Vietcongul. Bineînțeles, după asta m-au trimis la Camp Pendelton şi apoi am executat o perioadă de treizeci de zile la popotă la Camp Del Mar. După acest chin, am fost transferat la Baza Secțiunii Legale, ca ordonanță a curții. Când am ajuns la Secțiunea Legală, am cerut imediat transferul în Vietnam. Ca rezultat, am fost transferat la cazarma Infanteriei Marine din Whidbey Island, statul Washington, în serviciu de gardă!

Am făcut imediat o nouă cerere de transfer în Vietnam şi în sfârşit – fericit ca un porc în nămol – am primit ordinul pentru ’Nam. Eram deja în 1965 şi oamenii purtau ochelari rotunzi şi fumau țigarete cu capetele răsucite, cântau mult despre ucigaşi de copii, despre incendieri şi răstigniri etc. Mi-am spus că vor creşte şi ei într-o zi. Acum ştim că au crescut şi s-au făcut avocați.

Procesul de a ajunge pe terenul de război nu era uşor. Nu ajungi acolo din statul Washington. Mai întâi pleci într-o mică permisie. Apoi mergi la faimosul Batalion de Repartizare, de la Camp Pendelton. De acolo, la un aeroport, la alt aeroport, şi la încă un aeroport, apoi în Japonia, Okinawa, Guam sau Wake, sau în altă parte. Când ajungi în Okinawa, ți se iau toate lucrurile şi ți se pun într-un loc unde este foarte probabil să putrezească. Apoi eşti urcat din nou în avion, pentru Da Nang.

Pe 27 iunie 1965, am sosit, în sfârşit, în teritoriul Vietnamului, într-un loc mirositor, cu aspect urât şi aburind, numit Da Nang. Praf, miros de excremente umane, cimitirul şi copii cu dosul în zdrențe, peste tot. Categoric, nu la asta mă aşteptasem! Şocul nu m-a atins, ci m-a plesnit ca un baros!

Când soseai prima dată, ți se dădeau lucrurile pentru război: căşti, cartuşiere, bidoane, rucsacuri, bretele şi o serie de alte prostii, plus o carabină M-14 uzată. Unele dintre aceste lucruri nu fuseseră curățate prea bine. Pe unele dintre ele erau pete. Ştiam ce erau acele pete, dar nu am comentat. Pe carabina mea M-14 era încă sânge uscat, care se infiltrase bine în patul armei.

Totul mergea repede. Am auzit ceva gen: „Nopțile îi aparțin 'Cong-ului". Noi, cei nou-veniți, eram separați şi trimişi în diverse unități. Eu am mers în 3/3 (Batalionul 3, Regimentul 3 de Infanterie Marină), la sud de Chu Lai, ca să ajut la protejarea aeroportului.

Sosirea mea la cartierul general al lui 3/3 este impregnată de impresii confuze. Cred că eram în stare de şoc, atât psihic, cât şi fizic. Şocul a dispărut când am fost trimis la Compania Kilo din 3/3. Un individ solid, scund, vânos şi transpirat m-a readus în simțuri. Era ferocele „Ray Gun" Whitten, un sergent artilerist din Infanteria Marină. Gy-Sgt (sergentul artilerist) Whitten reprezenta „vechiul corp" al Infanteriei Marine. Toți infanterişții erau nişte adevărate apariții. Fără nici un pic de carne pe oase, doar muşchi, muşchi puternici, sârmoşi. Ochii lor nu aveau odihnă nici o clipă. Întorceau capul şi ochii în toate direcțiile – «cu privirea de o mie de metri» – privind, dar fără să vadă. Aşa am ajuns eu în Vietnam".

În cele din urmă, în Vietnam au luptat două divizii întregi USMC, 1 şi 3, împreună cu mai multe brigăzi USMC. Aceste unități au înțeles curând necesitatea recunoaşterilor pe distanță mare. Corpul de Infanterie Marină avea experiența batalioanelor Raider din al doilea război mondial şi şi-a format propria unitate de recunoaştere, acum faimoasă în istoria USMC, sub numele de Compania Forței de Recunoaştere a Infanteriei Marine, Force Recon.

Force Recon a fost descrisă ca „elită fără o elită". Acționând ca şi LRRP-urile, în echipe de patru sau şase oameni, ele aveau aceleaşi sarcini ca acestea: patrularea pe distanțe mari, strângerea de informații şi lupta de aproape. O

statistică făcută după război susține că Force Recon a Infanteriei Marine a ucis treizeci şi patru de soldați din Vietcong şi NVA pentru fiecare membru al lor ucis. Media era de opt oameni din Vietcong ucişi pentru fiecare infanterist marin mort. Principala folosire – şi utilitate – al lui Force Recon era reprezentată de avantajul pe care-l oferea ea unităților convenționale prin asigurarea de informații de contact precise şi recente. Nouăzeci şi cinci la sută din contactele Infanterie Marină-Vietcong aveau la bază o informație adusă de Force Recon, fapt subliniat după război de generalul-locotenent G. Davis, care comandase Divizia 3 de Infanterie Marină în Vietnam: „Cele mai bune informații veneau de la patrulele de patru sau de şase infanterişti marini. În zona noastră de operațiune acționau vreo patruzeci de astfel de unități şi ele asigurau mijloace precise şi rapide de verificare a activității inamicului. Rezultatul era că noi aflam cu precizie unde se afla inamicul, ce făcea acesta şi, la fel de important, unde nu era el".

USMC-ul mai experimentase patrulele cu unități mici cu cel puțin zece ani înainte ca acest corp să fie trimis în Vietnam. Un pluton de recunoaştere, compus dintr-un ofițer şi douăzeci şi patru de oameni, majoritatea sergenți, fusese format în 1955, toți membrii lui fiind voluntari, extrem de bine dotați fizic şi posedând, după spusele primului lor comandant, colonelul Rydalch, „inițiativă, încredere în sine şi interes față de corp". Acest pluton de recunoaştere a efectuat o gamă largă de cursuri de specializare, inclusiv cursul de *rangers* şi sărituri cu paraşuta, la Şcoala de aeropurtate a armatei de la Fort Benning, Georgia. Doi ani de antrenamente şi execuție corectă a exercițiilor au convins Corpul că plutonul de recunoaştere îşi putea găsi locul în ordinul de luptă al USMC-ului, şi plutonul fusese ridicat la nivel de companie. O a doua companie a fost formată şi antrenată, după care a fost ataşată Corpului la nivel de Forță: Compania Forței Întâi de Recunoaştere a mers în Pacific, iar Compania Forței a Doua de Recunoaştere, în Atlantic.

Companiile de recunoaştere erau organizate în trei plutoane; recunoaştere paraşutată, recunoaştere cu amfibii şi cercetaşi paraşutaţi. Sarcina lor era să asigure oricărei divizii de debarcare informaţii rezultate din patrulări în adâncime, la distanţe de până la o sută cincizeci de kilometri de capul de pod. Totodată, Forţa executa recunoaşteri ale plajei, folosind acel submarin veteran al Forţelor Speciale, USS *Perch*, deja în serviciu cu trupele SEAL ale Marinei SUA, şi, ca şi SEAL, infanteriştii din Force Recon au devenit în curând adepţii diveselor tehnici de „privire spre interior şi privire spre exterior", necesare pentru plecarea şi revenirea pe submarin, în timp ce acesta era scufundat şi în mişcare.

Toate acestea aveau rolul de a completa şi întări scopul principal al Corpului, războiul cu amfibii, dar capacitatea, antrenamentul şi experienţa adunate de aceste companii de recunoaştere au fost foarte utile atunci când Corpul s-a trezit trimis în războiul din munţii şi junglele din Vietnam. Totuşi, deşi acest război avea să fie diferit de orice alt război în care luptaseră infanteriştii marini, ei măcar au intrat în zona de luptă în modul lor tradiţional.

Primele elemente ale Corpului Infanteriei Marine al SUA au fost duse la ţărm lângă Da Nang pe 8 martie 1965, după ce plaja şi zona de debarcare fuseseră verificate şi curăţate de o echipă a Force Recon şi de trupe SEAL ale Marinei. O altă recunoaştere în apropiere de Chu Lai, trei săptămâni mai târziu, nu avea să fie la fel de uşoară. Echipa Recon a fost întâmpinată cu focuri de armă când a ajuns la ţărm, iar când s-a întors a doua zi, echipa a fost prinsă în ambuscadă de un pluton al Vietcongului, care îşi săpase adăposturi în spatele plajei. Trei infanterişti marini au fost ucişi înainte ca echipa să poată fi extrasă, şi cu aceste morţi a început războiul lui Force Recon în Vietnam.

Force Recon şi-a început cariera în Vietnam cu un mare avantaj şi cu un mic dezavantaj. Avantajul era că aveau companii gata-formate, antrenate în patrularea pe distanţe lungi şi în strângerea de informaţii. Dezavantajul era că toţi

comandanții lor, ca şi comandanții de armată, nu înțeleseseră complexitatea războiului din Vietnam şi aveau doar o idee vagă despre cum trebuiau să folosească Force Recon. Iată ce spune locotenent-colonelul Roy Van Clebe, din Batalionul 3 Recon: „Recon era folosită pentru orice misiune apărea. Dacă nu aveai pe cine să trimiți, indiferent despre ce era vorba, trimiteai Force Recon. Astfel am primit unele misiuni tip raid şi altele tip atac de infanterie".

Un fapt puțin cunoscut despre activitatea Infanteriei Marine în Vietnam este activitatea legată de „suflete şi minți", o sarcină îndeplinită în zonele USMC-ului de Plutoanele de Acțiune Combinată – CAP. Steve Richmond era locotenent în Infanteria Marină, într-un CAP din Vietnamul de Sud: „Când experții militari se adună să discute eficiența diverselor aspecte de strategie şi doctrină militară, ei vorbesc despre unități «experte» sau «de elită», care au executat operațiuni ca la carte, folosind tactici extraordinare. Dar există un grup hibrid, care probabil că nu va apărea proeminent într-o astfel de relatare, iar unitatea în care luptam eu s-ar putea să nu atragă nici o mențiune.

Această formație unică a Infanteriei Marine americane reprezenta antiteza unei unități militare antrenate «special» sau de «elită». Cu toate acestea, era formată din infanterişti marini, şi timp de aproape şapte ani ei au fost probabil unitatea de luptă cu succesul cel mai consistent din Vietnamul de Sud. Majoritatea oamenilor, inclusiv unii istorici militari foarte documentați, nu au auzit niciodată de această unitate – Forța de Acțiune Combinată.

Conceptul ce stătea în spatele Forței de Acțiune Combinată era simplu: ia o echipă a Infanteriei Marine, amestec-o cu un pluton al Forței Populare Vietnameze (cunoscută sub numele de PF, o «miliție» locală sătească) şi staționează permanent Plutonul de Acțiune Combinată (CAP) rezultat în satul de unde provenea PF-ul. Scopul era să-i învețe pe localnici tehnicile de bază de luptă individuală şi tacticile pentru unități mici, luptând alături de ei, în apărarea satelor lor şi a

locuitorilor lor de varietatea incredibilă de bandiți ai guvernului – cadrele locale Vietcong (VC) şi diverse unități VC, NVA, precum şi ARVN, care puteau fi foarte dure. Oamenii locuiau în cătune, fără electricitate, fără buncăre, fără tranşee sau gropi individuale şi fără semne pe care să scrie «Interzis – Nu intrați» în vietnameză. Infanteriştii marini din CAP erau deseori invitați să doarmă şi să mănânce, să trăiască în casele sătenilor. Ei stăteau de gardă şi ajutau la muncile satului în timpul zilei, şi în fiecare noapte patrulau şi amplasau ambuscade. Plutoanele de Acțiune Combinată şi infanteriştii marini din ele au devenit o parte componentă a vieții din satele împrăştiate de la Peninsula Batangan în nord, spre DMZ.

Infanteriştii marini desemnați să comande şi să administreze acest program au purtat o permanentă bătălie birocratică pentru a menține infrastructura şi caracterul operațional al Forței de Acțiune Combinată la un nivel la fel de simplu ca şi conceptul ei tactic, dar erau legați de harababura politico-militară care a caracterizat războiul din Vietnamul de Sud. Înțelegerea operațiunilor CAF şi CAP oferă o percepere generală a complexității bizantine şi a fratricidului machiavellic practicat la toate nivelele guvernului civilo-militar din Vietnamul de Sud. Întotdeauna poți înțelege de ce un efort atât de mare al americanilor în Vietnam a fost în cel mai bun caz inutil. Din punct de vedere politic, țara era divizată în provincii, provinciile în districte, districtele în sate şi acestea în cătune. Oraşele mari, ca Saigonul, Hue sau Da Nang, reprezentau entități diferite.

În fiecare sediu al guvernului se afla câte un cartier general militar. Acestea erau divizate în patru zone de operațiuni geografice, fiecare fiind în responsabilitatea unuia dintre cele patru corpuri numerotate (I, II, III şi IV), Corpul I (sau „Eye Corps") fiind cel mai nordic, până la aşa-numita Zonă demilitarizată (DMZ) dintre Vietnamul de Nord şi Vietnamul de Sud, apoi Corpul II, urmat de III şi, în fine, de Corpul IV, în jurul Deltei Mekongului, din sud.

Exista un personal de consilieri americani la fiecare cartier militar general. Exista un personal de consilieri americani şi la fiecare nivel de guvernare, până la district, uneori chiar până la sat. Aceşti «consilieri» erau împărțiți în patru categorii mari, care deseori se întrepătrundeau: militarii regulați, guvernul civil, informațiile militare şi «spionii» (în principal CIA), dar exista o varietate năucitoare de organizații, uneori intervenind şi MACV-SOG-ul. Infanteriştii marini din Forța de Acțiune Combinată nu lucrau pentru nici unul dintre ei.

CAP-urile nu aparțineau nici efortului de luptă în teritoriu al Corpului regulat al Infanteriei Marine. Acest efort era direcționat de Forța III Amfibii, Infanteria Marină (numită şi „III MAF"). Aceasta, având cartierul general în Da Nang, acționa aproape exclusiv în jumătatea nordică a Corpului I, între Chu Lai şi DMZ. III MAF era comandată de un general-locotenent. Acesta avea Diviziile 1 şi 3 Infanterie Marină, două «forțe de debarcare speciale», mult prea numeroasa Aripă Aeriană 3, Infanteria Marină, o Forță Regiment de Serviciu sau două şi alți «câini şi pisici» asortați (Force Recon, Batalionul Radio etc.).

Totodată, el avea Forța de Acțiune Combinată, o organizație a infanteriştilor marini care exista numai în Vietnam, care nu se putea mişca sau manevra (CAP-urile erau fixate în satele lor), nu lucra pentru nici una dintre celelalte unități ale lui şi nici în colaborare cu ele şi, în general, îngreuna orice operațiune americană sau vietnameză ce intra în contact cu ea.

Eu nu ştiam ce era un CAP, atunci când mi s-a oferit ocazia să mă transfer de la 7 Infanterie Marină la Acțiuni Combinate. Eram un locotenent destul de experimentat, un «mustang» (ofițer avansat de la rangurile inferioare), intrat în al doilea an «în hățişuri» şi tocmai mă întorsesem la regiment după o a doua perioadă de stat în spital. Înainte să mă ridic în picioare, atunci când ar fi trebuit să mă lungesc pe burtă, servisem în calitate de comandant de pluton, ofițer executiv al companiei şi comandant de companie. Fiind un grad inferior,

posibilitatea de a primi conducerea unei alte companii de trăgători ar fi însemnat un adevărat noroc, prima schimbare apărând datorită pierderilor în luptă. Aşa că, atunci când CO-ul mi-a oferit şansa să dau interviu pentru comanda unei companii din Forța de Acțiune Combinată, am spus da. Abia după aceea am întrebat: «Ce naiba este o forță de acțiune combinată?».

Am aflat rapid singur, la cursul de orientare ținut la Cartierul General al CAF-ului, din Da Nang. CAF-ul încerca să introducă în CAP-uri numai infanterişti marini cu experiență de luptă, dar oricine a fost într-un război ştie că infanteria duce întotdeauna lipsă de oameni. Dintre cei opt infanterişti marini care au participat la cursul de o săptămână împreună cu mine, numai eu şi un tânăr sergent petrecusem un timp în teritoriu. Eram singurul care participasem efectiv la acțiune. Ceilalți şase erau FNG (eufemism anglo-saxon pentru un individ care-şi începe primul tur de luptă), iar doi dintre ei erau «cizme» (un infanterist marin care-şi începe primul tur de serviciu direct după antrenamentul de recrutare, de la Boot Camp).

Orientarea consta în informațiile obişnuite despre inamic, despre armele lui, capacități şi altele de acest gen. Totodată, îi introduceau pe neinițiați în viața zilnică a țăranilor vietnamezi, şi exista un scurt (foarte scurt) curs al limbii. Ei petreceau aproape o zi întreagă vorbind despre obiceiurile şi religiile locale, dar informația de care am fost cel mai interesat era unde mergeam, cu cine urma să lucrez şi cum aveam să acționez. Asta forma cea mai mare parte a cursului.

CAF-ul opera în cele patru provincii aflate în partea cea mai nordică a Corpului I. Fiecare capitală a provinciilor avea un cartier general al Grupului de Acțiune Combinată (GAP) în sau în apropierea oraşului. Lângă DMZ, în provincia Quang Tri, CAG 4 îşi avea cartierul general pe Autostrada 1, exact la sud de oraşul Quang Tri. Mai la sud, oraşul Hue era capitala lui Tinh Thua Thien. În această provincie opera CAG 3. Tinh Quang Nam se întindea de la trecătoarea Hai Van, care avea

vedere spre portul Da Nang, spre sud, până sub oraşul capitală Hoi An. CAG 2 avea un complex la aproape cinci kilometri sud de oraş, lângă fortăreața coreeană din districtul Dien Ban.

Înainte să intru în CAF, CAG 1 acționase în interiorul şi în jurul lui Chu Lai şi a Peninsulei Batangan. Dar divizia armatei SUA preluase controlul asupra acelei părți a țării şi ei îi invitaseră foarte clar pe cei din CAP-uri să plece. Aşa că CAG 1 îşi mutase locul. Există un aspect interesant aici. Satul Son My era foarte aproape de un sat CAP din vechea zonă de operațiuni a lui CAG 1. Unul dintre cătunele din Son My este un loc mic, numit My Lai. Un pluton condus de locotenentul Calley din Brigada 11 Infanterie a diviziei americane şi-a practicat propriul program «om la om» acolo, într-o după-amiază, când au masacrat un număr mare de femei şi copii.

Fiecare CAG controla un număr diferit de Companii de Acțiune Combinată (CACO, întrucât «Cac» avea o conotație neplăcută în scrierea vietnameză), fiecare dintre acestea operând în câte unul dintre districtele provinciei. CACO îşi aveau de obicei posturile de comandă în acelaşi loc cu cartierul general al districtului. Fiecare CACO avea în compunere un număr divers de CAP-uri, localizate în diverse sate din întreg districtul. Dacă toate acestea par complicate – ei bine –, erau şi mai complicate decât par.

Când am sosit la CAF pentru orientare, mi-au dat un duş, o trusă nouă de bărbierit şi un set nou de utilități. Acestea reprezentau avantaje prețioase pentru un om experimentat, în special şosetele şi pantalonii noi (apă şi haine noi, alte două lucruri care lipsesc întotdeauna infanteriştilor, atunci când se trage în ei în mod regulat). Aşa că, atunci când mi-am făcut bagajul să plec spre nord, mi-am «împachetat» cu grijă hainele noi, mi-am scos însemnele gradului (ca să supraviețuieşti «în hățişuri» ca ofițer, trebuie să nu anunți cine eşti cu piese de metal strălucitor – în filme măcar acest lucru a fost surprins corect), mi-am luat «cizmele», care făceau parte din

echipamentul lor nou şi am pornit spre terminalul aerian al bazei Forței Aeriene de la Da Nang, unde ne aşteptau liniile aeriene Teeny Weeny (nomenclatură nonstandard pentru o escadrilă de C130 a Infanteriei Marine).

Quang Tri se schimbase puțin față de ultima dată când fusesem acolo, ca proaspăt locotenent al doilea, cu 26 Infanterie Marină. Cea mai mare schimbare era că armata preluase controlul total. Baza de luptă era condusă acum de un batalion MP al armatei, Charlie Med (Spitalul Marinei) era acum un spital al armatei. Am făcut semn primului vehicul al infanteriei marine pe care l-am văzut şi le-am cerut să ne ducă la CAG. S-a dovedit că era chiar un vehicul al CAG-ului, aşa că am ajuns cât ai clipi în fața clădirii Administrației (S-I). După ce m-am prezentat la CO-ul CAG-ului, am fost luat în remorcă de ofițerul de operațiuni (S-3) pentru o lecție asupra modului de operare de CO al unei Companii de Acțiune Combinată".

Lucrând în grupuri mici, în teritorii dominate de Vietcong, CAP-urile au suferit pierderi mari, dar aproape şaizeci la sută din infanteriştii marini care au servit în CAP-uri s-au oferit voluntari să-şi extindă tururile de serviciu şi să rămână în satele „lor", lucrând cu localnicii, împărțind pericolele cu ei. Aceasta însemna „minți şi suflete" la cel mai periculos nivel al ei, dar infanteriştii marini din CAP au acceptat cu plăcere sarcina şi în scurt timp au căpătat o mare afecțiune şi respect pentru localnicii vietnamezi aflați în grija lor.

Războiul din Vietnam s-a intensificat după 1965, şi Forțele Speciale au fost în mijlocul lui. Taberele Beretelor Verzi – CIDG de la Au Shau şi Bang Vei – au fost scena unor bătălii crâncene în mai 1967, când Vietcongul a atacat cu infanterie *şi tancuri*, iar Con Thien şi Bo Dop au fost de asemenea atatate de forțe puternice Vietcong-NVA. Echipele proiectului Delta au avut succes în detectarea unor concentrări mari ale Vietcongului şi NVA-ului, care au condus la operațiuni „Caută şi distruge" de genul Operațiunii Attleboro şi a Operațiunii

Blackjack 41, inițiată de CIDG-proiectul Sigma. Operațiunea Crazy Horse, din mai 1966, prima acțiune majoră dusă de Divizia 1 Cavalerie Aeriană – o formație de elicoptere – a fost inițiată de informațiile furnizate de o patrulă CIDG-SF. În întreg Vietnamul, unitățile SF şi SOF îşi dovedeau valoarea.

Principalele acțiuni ale războiului, cum ar fi asediul de şaptezeci şi şapte de zile al infanteriştilor marini americani de la Khe Sahn, o încercare a NVA-ului de a reface succesul lor de la Bien Phu din 1954 şi ofensiva Tet din 1968, când luptătorii de gherilă ai Vietcongului au lovit toate oraşele din Vietnamul de Sud, invadând chiar şi sediul ambasadei americane din Saigon şi realizând un atac de o săptămână împotriva infanteriştilor marini americani în Hue, au tendința să mascheze faptul că operațiunile SF, LRRP, SEAL şi Force Recon au continuat în permanență, încercând să stăvilească incursiunile tot mai dese ale NVA-ului şi atacurile Vietcongului.

Câteva exemple pentru fiecare unitate a Forțelor Speciale ar trebui să fie suficiente în acest moment, începând cu atacul asupra bazei Echipei A SF de la Con Thien, din 8 mai 1967. Tabăra era apărată de Beretele Verzi şi de Forțele Speciale vietnameze, cu un batalion de Infanterie Marină în apropiere, iar atacul nu a mai fost un raid de mică anvergură al Vietcongului. Atacatorii proveneau din două batalioane ale Regimentului 812 NVA, cu genişti ca anexă, şi atacul lor a fost susținut de artilerie, foc de rachete, mortiere şi aruncătoare de flăcări. Atacul a început la ora 02:10 şi, după cincizeci de minute, NVA pătrunsese prin perimetrul de sârmă şi începuse să arunce grenade în buncărul de comandă şi în gropile pentru arme din jur. Soldații SF rezistau, ripostând la toate atacurile, până când NVA a adus un aruncător de flăcări şi a început să ardă buncărele infanteriei. Atunci, personalul HQ-ului s-a retras la buncărul Sea Bees (CB – Batalionul de Construcții) şi a continuat lupta de acolo. Lupta se desfăşura pe toată lungimea perimetrului batalionului de infanterişti marini americani, care trebuiau să

fie realimentați cu muniție, trimisă în transportoare de personal blindate Amtrac. La ora 04:00 situația era sub control, dar lupta continua în întreaga tabără, şi abia la apus, în jurul orei 07:00, NVA s-a retras. În acea bătălie crâncenă de cinci ore au fost uciși peste două sute din NVA. Pierderile americane au fost de patruzeci şi patru infanterişti marini uciși şi o sută zece răniți, paisprezece CIDG răniți şi patru soldați ai Forțelor Speciale răniți.

Unitățile SEAL luptau încă în războiul lor mic şi nefericit în mlaştinile din Delta Mekongului. În iulie 1968, o unitate SEAL a încercat să execute un raid asupra unui sat din Delta Mekong, cu scopul de a captura un comandant bine-cunoscut al Vietcongului. Această patrulă era condusă de SEAL Frank Bomar, un gigant de doi metri înălțime. Echipa lui Bomar a fost prinsă într-o ambuscadă când se apropia de sat, unul dintre ghizii lor vietnamezi fiind rănit serios. Frank Bomar l-a ridicat pe rănit şi a alergat două sute de metri prin focul inamic, ducându-l în siguranță, în afara ambuscadei. Apoi s-a întors şi a condus un contraatac pentru a respinge inamicul, după care au năvălit în sat, unde comandantul din Vietcong şi opt dintre oamenii lui au fost lichidați. Pentru această acțiune, Frank Bomar a fost decorat cu Silver Star, deşi echipa lui considera că acest comportament al lui ar fi meritat o Medalie de Onoare.

Pentru o operațiune a *ranger*-ilor, iată o relatare a lui Ben Dunham, despre Echipa 75 Infanterie Alabama, în Dragon Valley, în octombrie 1969: „Dragon Valley era o zonă unde era dificil să te joci «v-ați ascunselea» cu Vietcongul, chiar şi într-o zi frumoasă. Nici o echipă nu rezistase mai mult de trei ore în teren în partea spre care ne îndreptam noi, ceea ce reprezenta un gând reconfortant, dar noi ne-am camuflat – ne-am vopsit fețele – şi ne-am pregătit echipamentul.

Am fost introduşi cu elicopterul şi această parte a mers fără probleme. Apoi am dat ordinul de înaintare spre un punct de observare dintr-un crater de bombă, aflat aproape de vârful muntelui şi, în timp ce huruitul elicopterului se

îndepărta, am putut auzi zgomotele junglei ce se trezea la viață… Eram singuri acum, neavând altceva în jurul nostru decât pe noi înşine şi inamicul. În timp ce înaintam, era greu să nu lăsăm o dâră prin iarba umedă în urma noastră, iar eu trebuia să ştiu dacă «piticii» ne urmăreau, aşa că i-am spus lui Steve «Crabs» Crabtree să întindă o sârmă de avertizare, o sârmă întinsă peste cărare, la nivelul pieptului, ataşată de o conservă cu o piatră în ea. Poate că nu reprezenta cine ştie ce avertisment, dar era mai bun decât nimic.

Ne-am stabilit punctul de observare în vârful muntelui şi am întins minele *claymore* pe toate direcțiile de apropiere posibile – după care a început aşteptarea de trei zile până la extragere. După puțin timp, am început să reperăm «pitici» mişcându-se pe pantele de mai jos şi am decis că trebuia să coborâm şi să luăm un prizonier, înainte de extragere. Zărisem deja peste cincizeci de soldați din Vietcong-NVA în prima oră, unii la numai cinci sute de metri de poziția noastră. Trebuia să aflăm motivul acestei activități, şi un prizonier era cel mai bun mod ca să facem asta.

A doua zi, am coborât cam şase sute de metri pe munte şi am ajuns la o cărare largă pe sub cupola junglei, suficient de largă pentru camioane mici. Am găsit buncăre şi colibe, într-una aflând-se cinci bărbați vietnamezi şi două femei, iar într-o alta zece bărbați, şase femei şi un câine mare. Era prea multă activitate în acea zonă ca să mai rămânem acolo. Era evident că ne aflam în mijlocul unei baze mari şi era doar o problemă de timp până să fim reperați – iar atunci am fi fost cu adevărat în rahat. Pe de altă parte, majoritatea celor din Vietcong erau neînarmați, aşa că aveam şansa să prindem unul, şi am hotărât să facem asta în ziua următoare.

Ne întorsesem la punctul nostru de observare, când s-a întâmplat. Fish, care era de pază la poziția noastră de bază, l-a strigat pe Crabs: «Piticii!» (soldați vietnamezi) şi Wright a introdus un proiectil HE (super-exploziv) în lansatorul lui de grenade M79. Apoi, Fisher a spus din nou: «Crabs, sunt pitici în spatele tău». Crabs a crezut că este o glumă, până când

Wright a tras cu lansatorul exact pe deasupra capului lui. Un soldat inamic încerca să scoată conserva de pe sârma pe care o întinsesem la sosire, şi zgomotul mic făcut de el a fost sesizat de urechea lui Crabs. Crabs s-a rostogolit, şi-a luat mitraliera M60 şi a tras, lichidându-l pe piticul care ținea în mână conserva. Un al doilea pitic din NVA a deschis apoi focul asupra noastră din spatele unui copac, dar Crabs şi-a rotit mitraliera şi a retezat efectiv trunchiul şi pe vietnamezul din spatele lui.

Pogo şi cu mine eram în punctul înaintat de observare, urmărindu-i pe «piticii» din vale, când s-au petrecut toate acestea. Ne-am înhățat echipamentul şi ne-am întors în tabără în goană. Când am ajuns noi acolo, focurile de armă încetaseră, dar era clar că trebuia să plecăm. M-am întors spre Pogo şi i-am spus să transmită un raport al situației la bază şi să ceară extragerea imediată. Apoi m-am dus să mă uit spre zona de contact, dar eu şi Crabs nu mersesem mai mult de cincisprezece metri când s-a tras din nou asupra noastră.

În acest moment am ştiut că o încurcasem. Eram separați de LZ şi nu aveam unde să mergem fără să dăm de alți băieți răi. Totuşi, aveam o şansă, să ajungem la baza patrulei, unde era o zonă liberă, şi să plecăm printr-o extragere pe scară. Deocamdată, se părea că era numai un grup inamic de recunoaştere mic pe munte, iar acum ei ştiau că erau «oameni cu fața vopsită» acolo sus, aşa că am presupus că şeful NVA se va retrage şi va trimite după întăriri, înainte să atace din nou. În consecință, am urcat la punctul de observare şi am ajuns acolo exact când «păsările» de extragere erau deasupra capetelor noastre. Am cerut o extragere cu dispozitiv McGuire şi le-am spus lui Pogo, Wright şi Dane să plece în prima tură, în timp ce eu şi Crabs ne-am întors la baza patrulei. Pe drum, am văzut o mulțime de picioare alergând prin tufişuri, ceea ce nu era un semn bun. Erau cam la cincisprezece metri de poziția noastră.

Apoi am primit sprijin de la elicopterele Cobra, care au tras cu rachete în jurul nostru, dându-i o temă de gândire lui Charlie. Pilotul nu prea vroia să plutească acolo, în timp ce noi urcam pe McGuire, de fapt, nici noi nu vroiam asta, aşa că i-am spus să se apropie şi să încercăm de acolo. Era riscant, din cauza pantei abrupte. Când atingea cu patina pământul, avea mari şanse ca elicea să se izbească de versantul muntelui. Dar el a venit totuşi, şi Crabs a tras foc de acoperire, în timp ce elicea se învârtea la numai jumătate de metru de capul lui.

Şeful echipajului din elicopter i-a ajutat pe primii doi băieți să se urce la bord. Era o încântare să priveşti cum pilotul manevra elicopterul acela, compensând greutatea sporită, în timp ce noi săream la bord. Se hotărâse să ne recupereze sau să moară încercând s-o facă. În cele din urmă, am ajuns cu toții la bord şi, în timp ce noi strigam cu toții «Gata, gata, gata!», pilotul a întors elicopterul Huey greoi şi s-a repezit spre vale, încercând să scape, în timp ce câştiga viteză… şi apoi Cobra s-a apropiat ca să termine treaba, cu rachete. Aşa ne-am întors. Nu-mi amintesc cine a cumpărat primul rând de băuturi şi, categoric, nu mai ştiu cine l-a cumpărat pe ultimul. Tot ce ştiu e că Echipa Alabama petrecuse treizeci de ore în Dragon Valley, un record care nu a fost depăşit niciodată".

Recunoaşterea şi strângerea de informații rămâneau primele priorități, aşa cum se vede în relatarea următoare, despre Echipa Recline. Echipa Recline, o unitate de şase oameni, comandată de locotenentul USMC Richard E. Miller, primise sarcina să captureze un prizonier inamic şi să-l aducă la bază pentru interogare. Introduşi cu elicopterul, ei au găsit zona de aterizare goală, dar plină de cărări folosite des şi înconjurată de tranşee pregătite cu grijă. Echipa s-a adăpostit în nişte tufişuri dese şi a descoperit curând că zona era plină de soldați regulați NVA.

În primele douăzeci şi patru de ore, echipa a remarcat peste o sută cincizeci de soldați ai NVA care se mişcau pe

lângă poziția lor, dar au rămas nedetectați, deşi planul de prindere a unui prizonier trebuia abandonat. În loc de asta, au decis să rămână în zonă alte patru zile, ca să strângă informații despre inamic şi să dirijeze un atac al bombardierelor, după plecarea lor. Dintr-un punct de observare de lângă o cărare, au numărat o mie două sute douăzeci de soldați ai NVA trecând pe lângă ei, a doua zi, şi apoi au venit veştile rele. Când a venit momentul ca echipa să fie extrasă, nu era disponibil nici un elicopter. Misiunea s-a extins încă o zi şi în acea zi a numărat alți o sută treizeci şi nouă de soldați ai NVA pe cărările din jurul LZ-ului. Locotenentul Miller şi oamenii lui începuseră acum să recunoască o parte dintre soldații NVA şi şi-au dat seama că se ascundeau într-o zonă ocupată de cel puțin un batalion NVA.

Echipa Recline nu mâncase de trei zile, dar o ploaie puternică le-a permis să se retragă puțin şi să mănânce ceva, înainte să se îndrepte spre punctul de extragere cu elicopterul. Cum era clar că LZ-ul original fusese pregătit pentru o ambuscadă a elicopterului, Miller i-a dus pe oamenii lui într-o zonă cu cratere de bombe, trecând nedetectați prin baza NVA. Elicopterul a sosit, şi infanteriştii marini au fost scoşi pe scară la ora 06:00, după cinci zile în care stătuseră ascunşi într-o zonă ocupată de un batalion inamic. La o oră după plecarea lor, o concentrare de bombardiere B52 făcea bucăți zona NVA.

Extragerea „pe scară” era o metodă obişnuită, deşi oarecum periculoasă, de scoatere a trupelor SF din junglă, dacă elicopterul nu putea ateriza. Scara era asemănătoare celei folosite pentru alpinism, compusă din cabluri flexibile de oțel, care se rula în compartimentul trupei, în elicopter, atunci când nu era folosită. Pentru extragere, şeful echipajului elicopterului derula scara, în timp ce elicopterul cobora sau făcea o trecere lentă pe deasupra punctului de extragere, iar echipa de jos se agăța de treptele scării, folosind cârlige gen carabinieră. Apoi, elicopterul se îndepărta,

oamenii atârnând sub el ca un ciorchine de struguri, şi oprea la o anumită distanță de LZ, pentru ca echipa să poată urca la bord. În timpul unei extrageri pe scară, oamenii se puteau tăia sau zgâria, dar era mai bine decât să fie lăsați în urmă, la mila puțin probabilă a soldaților din NVA sau a celor din Vietcong.

Pentru o operațiune LRRP, iată relatarea lui Gary Linderer din perioada petrecută de el în Compania F LRRP, 101 Aeropurtat, descriind o zi de muncă, cea de 3 noiembrie 1968: „Am primit un ordin de pregătire pentru o misiune de patru zile într-o centură de rachete din jurul Munților Nui Ke. Sarcina noastră era să localizăm rachetele NVA care loviseră tabăra noastră şi Hue în ultima săptămână şi să le distrugem, chemând artileria sau Tac-Air ca să bombardeze terenul. Introducerea noastră a mers conform planului şi am aterizat la o bază abandonată de pe Nui Ke. Pilotul elicopterului a hotărât să zboare deasupra plăcilor de metal ale platformei elicopterului şi să ne lase să sărim, iar asta ne-a salvat viețile. Am coborât şi am descoperit o bombă USAF de o sută de kilograme, amorsată şi îngropată, cu botul în sus, sub platforma elicopterului.

Am ieşit din bază pe la ora 09:00 şi am început să coborâm cu prudență muntele, trecând din bolovan în bolovan, profitând de fiecare ridicătură a terenului ca să ne adăpostim. Ieşisem pe un platou şi eram nerăbdători să ne întoarcem la adăpost, când am auzit bufniturile înfundate ale mortierelor care țâşneau din tuburile lor. Am aruncat o privire rapidă spre restul echipei, am ridicat degetul ca să semnalez pericolul şi ne-am răspândit printre stânci.

Prima salvă a aterizat în fața noastră, a doua, în spate. Ne încadraseră, dar Zo a găsit poziția mortierei şi a luat legătura cu tunul nostru de 105 mm de la baza de artilerie Brick. După câteva minute au început să sosească obuzele, Zo semnalând corecțiile. A doua serie de explozii a erupt sub noi, şi Zo a aruncat o privire în spate, cu un zâmbet larg întipărit pe față. Apoi am văzut câțiva soldați inamici, NVA, urcând

dealul spre vechea bază de artilerie. I-am strigat această informație lui Zo şi el mi-a spus să-i iau pe ceilalți şi să ne întoarcem în vârful dealului. Am câştigat cursa spre culme şi am ocupat poziții defensive, aşteptându-l pe Zo şi pe transmisionist, care au apărut curând, gâfâind, pe deal. Eram răspândiți destul de slab, fiind doar şase oameni, care apăram o zonă ce ar fi putut adăposti o companie.

Apoi am auzit bubuitul puternic al elicei aparatului Huey şi am ridicat privirile, pentru a vedea elicopterul de comandă şi control al comandantului învârtindu-se deasupra noastră. El ne-a transmis prin radio că avea patru elicoptere de atac Cobra la stație, gata să atace zona imediat ce noi dădeam ordinul de încetare a artileriei. Zo a cerut încetarea focului tunurilor, şi elicopterele Cobra au început să fărâmițeze terenul. Exact când utimul Cobra îşi lansa armamentul, am văzut trei soldați ai NVA îmbrăcați în verde, țâşnind înainte de explozia rachetelor şi alergând pe o culme chiar sub mine. Erau la o sută de metri depărtare când primele mele două focuri l-au izbit pe unul în spate, făcându-l să se rostogolească. Am tras alte trei focuri rapide în următorul, aruncându-l cu picioarele răşchirate în junglă. Ultimul a dispărut înainte să apuc să trag în el.

Elicopterele Cobra au plecat, dar comandantul ne-a transmis prin radio că avioanele de vânătoare-bombardiere F4 Phantom erau pe drum şi că trebuia să ne ținem capetele la adăpost. L-am văzut pe primul venind din est, deasupra lui Perfume River. Avionul şi-a aruncat bomba de o sută de kilograme şi apoi, când a ieşit din vale, urcând brusc, am văzut clar interiorul carlingei, pilotul şi scaunul din spatele lui. La a doua trecere, avioanele Phantom au obținut câteva explozii secundare bune din afara văii, dar acum era aproape 16:30 şi TL-ul [15] a hotărât că ne distrasem destul şi că cheltuisem destul din banii Unchiului Sam. Noi a trebuit să aşteptăm extragerea, căci o altă echipă fusese detectată şi trebuiau să plece primii, dar, după vreo jumătate de oră, când

NVA începuse să urce din nou spre noi, a venit un elicopter. I-am spus să nu se apropie de platforma minată, care a fost distrusă prin foc de artilerie la scurt timp după plecarea noastră, şi el s-a apropiat de sol, fără să aterizeze, ca să ne ia, după care a virat la dreapta, ducându-ne înapoi la Camp Eagle. Imediat ce am aterizat, ni s-a comunicat că în noaptea aceea trebuia să ne întoarcem în vale…".

Scăparea şi evadarea erau două dintre sarcinile SF-ului, şi cum guvernul SUA era îngrijorat, pe bună dreptate, din cauza numărului în creştere al soldaților americani închişi în lagărele de prizonieri ale NVA, în noiembrie 1970, şaizeci de voluntari SF, sub comanda colonelului Arthur Simons, au pregătit Operațiunea Kingpin, împotriva lagărului de prizonieri al NVA de la Son Tay, chiar lângă Hanoi. Voluntarii au fost antrenați şi au repetat operațiunea în Florida şi, după trei luni de pregătire a raidului, acesta a fost declanşat în noaptea de 21 noiembrie. În lagărul de la Son Tay se aflase un număr mare de prizonieri, dar aceştia fuseseră mutați înaintea raidului, aşa că închisoarea era goală când au aterizat elicopterele americane şi şi-au debarcat trupele. Câțiva dintre atacatori au coborât din greşeală într-un alt complex, dar au ucis câțiva paznici ai NVA, înainte să se retragă, fără nici o pierdere. Ca rezultat al acestui raid, nord-vietnamezii au strâns toți prizonierii la un loc, într-o închisoare din Hanoi – numită mai târziu Hanoi Hilton – unde condițiile, deşi deloc confortabile, erau mult mai bune decât cele din lagărele împrăştiate în exterior.

O altă activitate laterală a SF-ului în Vietnam a fost programul Phoenix. Acesta avea scopul să descopere rețeaua de informații şi infrastructura operațională a Vietcongului din interiorul oraşelor şi satelor din Vietnamul de Sud, prin depistarea agenților acestuia şi uciderea lor. Brațul operațional şi de execuție al programului Phoenix au fost unitățile contra-teroriste PRU, compuse din mercenari vietnamezi, gangsteri care ar fi ucis pe oricine, dacă prețul era bun. Cei mai mulți erau nişte criminali, care au acceptat

misiunea fie ca să scape din închisori, fie pentru că li se plătea o recompensă pentru fiecare om ucis. Se spune, de asemenea, că ei participau activ la interogarea şi torturarea prizonierilor.

Categoric, era necesar să fie distrusă rețeaua Vietcongului din Sud, dar operațiunea Phoenix-PRU a fost un instrument cu consecințe nefericite. Este foarte probabil ca un număr mare de oameni total nevinovați să fi suferit în închisori, să fi fost torturați şi omorâți de criminalii din PRU, iar numărul de oameni uciși – sau executați fără proces, ceea ce reprezintă acelaşi lucru – a fost estimat variat, între şase şi douăzeci şi cinci de mii. Dar este corect să adăugăm că, după ce războiul s-a încheiat, Vietcongul a declarat că programul Phoenix-PRU le-a afectat serios rețeaua de strângere a informațiilor din Sud.

Pe măsură ce SUA au început să se retragă din război, în 1969, lăsând lupta în seama ARVN, diverse unități de SF şi SOF au fost trimise acasă. Ofensiva Tet din ianuarie 1968 a fost poate un eşec militar, costând pe cei din NVA şi Vietcong mai mult decât au câştigat, dar faptul că ei reuşiseră să organizeze o astfel de ofensivă la nivel național, cu o jumătate de milion de soldați americani în țară, a convins SUA că războiul din Vietnam nu putea fi câştigat. Aşa stând lucrurile, singura opțiune era să obțină ce concesii puteau şi să se retragă. Noul preşedinte al SUA, Richard Nixon, a început negocierile cu Vietnamul de Nord la Paris, şi, în mai 1969, acestea ajunseseră la un punct în care retragerea americană putea începe.

Divizia 3 Infanterie Marină s-a retras în Okinawa în noiembrie 1969, moment în care Compania 3 Force Recon se retrăsese deja, oamenii ei fiind extraşi din pozițiile lor în martie 1969. Grupul 5 al Forțelor Speciale a început încetarea operațiunilor şi s-a retras la Nha Trang în ianuarie 1971, plecând definitiv din Vietnam în martie acelaşi an. Unitățile SEAL au mai rămas un an, plecând în cele din urmă spre sfârşitul anului 1972, când majoritatea forțelor americane se

retrăseseră deja, iar armata nord-vietnameză înainta inexorabil spre Saigon, măturând în cale ARVN.

Războiul nu s-a încheiat o dată cu retragerea armatei americane. Ultimul soldat american a părăsit Vietnamul în martie 1973, dar luptele au continuat încă doi ani până când, pe 30 aprilie 1975, soldații NVA au intrat în Saigon. Cu o zi înainte de sosirea lor, în timp ce unitățile ARVN rezistau la periferiile oraşului, personalul ambasadei americane a fost luat cu elicopterul de pe acoperişul clădirii şi dus la portavioanele care aşteptau. Războiul durase peste zece ani şi costase milioane de vieți, inclusiv ale celor peste cincizeci de mii de americani. Mulți dintre soldații care s-au întors acasă în timpul războiului sau după terminarea lui, au rămas cu amintiri amare despre modul în care au fost întâmpinați de populația americană.

Sergentul-major Charles Owen, veteran din al doilea război mondial şi Coreea, s-a întors în SUA din Vietnam şi a fost întâmpinat într-un mod total diferit, la sfârşitul celui de-al treilea război al lui: „Nu-mi place să vorbesc despre această parte a vieții mele în Corpul Infanteriei Marine, din cauza lipsei de sprijin a poporului american. Când s-a întâmplat asta, am fost rănit grav, la fel ca şi camarazii mei. Când eram infanterist marin, aceasta era țara mea, la bine şi la rău". Curios, soldații care s-au întors în Vietnam la mai mulți ani după încheierea războiului, au fost primiți cu căldură de populația locală. Arus Whillhite, un fost infanterist marin din CAP, s-a întors în Vietnam cu câțiva dintre camarazii lui, în 1989. „Când au aflat că suntem americani şi nu ruşi, vietnamezii ne-au făcut o primire emoționantă. M-am dus în satul meu, Nuoc Ngot – Hotelul 4, pe vremea războiului –, dar rămăseseră puține semne că noi fusesem acolo, totuşi am întâlnit oameni de care îmi aminteam şi care îşi aminteau de mine. Am întâlnit-o pe Ho, care avea vreo treisprezece ani pe vremea războiului, şi familia ei a gătit pentru noi. Ea a spus că îşi amintea noaptea în care am fost atacați şi cuvinte de genul: «VC! VC! Foc! Grenadă!». Mi-aş dori să fi primit măcar

pe jumătate un astfel de «bun venit» în State, când m-am întors din Vietnam”.

Tom Harvey, un alt infanterist marin din CAP, care a organizat această vizită de întoarcere în Vietnam, îşi aminteşte o conversaţie pe care a avut-o cu un coleg, Phil Ovelman: „Ne întorceam cu maşina în Hue şi se întuneca. Mintea mi s-a dus brusc în urmă cu douăzeci de ani, căci acesta era momentul când ieşeam şi ne ocupam poziţiile pentru noapte, şi când pregăteam ambuscadele. I-am spus asta lui Phil şi am fost cuprinşi amândoi de aceeaşi senzaţie, din cauza terenului, a climei, a vegetaţiei, a oamenilor, care erau la fel. Apoi au urmat un sentiment de nelinişte, o senzaţie de durere şi uşurarea că toate acestea se terminaseră şi că nu trebuia să o mai facem din nou. I-am spus lui Phil că modul în care fusesem primiţi în ziua aceea în Ba Lang mă făcea să-l uit pe cel în care fusesem primiţi la întoarcerea în SUA, după război.

— Da, a răspuns Phil. Mă întreb cum ar fi fost dacă am fi câştigat.”

CAPITOLUL 3

Terorism şi contraterorism, 1970-1997

Scopul terorismului este să terorizeze.

Vladimir Ilici Lenin, 1917

Terorismul trebuie definit. Cel care pentru unii este terorist pentru alții este luptător pentru libertate, motiv pentru care în această carte am folosit frecvent termeni neutri, de genul „lupători de gherilă” sau „neregulați”. Un terorist poate fi definit astfel: „Cineva care ignoră sau sfidează procesul democratic, electoral sau voința majorității, şi care omoară sau răneşte oameni nevinovați, cu scopul de a-şi impune propriile credințe şi crezuri politice asupra populației”.

Această definiție, deşi nu prea succintă, acoperă cea mai mare parte a situațiilor de terorism de la sfârşitul secolului XX. Atunci când nu este posibil nici un proces democratic, s-ar putea ca singura soluție să fie ridicarea armelor, dar de obicei terorismul nu este unica opțiune. Ca să dăm un exemplu, palestinienii erau în război cu statul Israel de cincizeci de ani, înainte de începerea procesului de pace, în 1955. Dacă şi-ar fi redus „eforturile armate” la atacuri împotriva armatei israeliene sau în lungul granițelor Israelului, ei ar fi putut pretinde un anume sprijin, căci aspirațiile lor de creare a unui stat palestinian ar fi avut o bază legitimă. Dar atunci când au început să deturneze avioane, să plaseze bombe în capitale străine şi să ucidă oameni nevinovați în încercarea de a atrage atenția asupra

cauzei lor, palestinienii au atras un oprobriu şi dispreț bine meritate.

În deceniile ce au urmat anului 1970, cuvintele „palestinian” şi „terorist” erau aproape sinonime, dar terorismul este acum un fenomen răspândit la scară mondială. Pentru a se împotrivi acestei calamități, forțele speciale din multe state studiază acum tehnici antiteroriste sau formează secțiuni antiteroriste. Două astfel de exemple sunt unitățile de „război contrarevoluționar” (CRW [16]) ale Regimentului SAS şi echipele Delta Force americane, antrenate în salvarea ostaticilor, iar Terorismul este inclus în această carte tocmai pentru că activitatea antiteroristă a devenit o sarcină a Forțelor Speciale.

Terorismul secolului XX îmbracă diferite forme. Terorismul naționalist este practicat de către Armata Republicană Provizorie Irlandeză (PIRA [17]) în Irlanda de Nord, de ETA, teroriştii basci din Spania şi, posibil, de unele „miliții” americane. Terorismul urban este sau a fost practicat de grupuri subversive de genul Armatei Roşii Japoneze, a bandei Baader-Meinhof din Germania, a Brigăzilor Roşii italiene, a Acțiunii Directe din Franța, a Hamas-ului din interiorul Israelului şi a imitatorilor sau succesorilor lor din întreaga lume. Apoi mai există şi „terorismul internațional”, care poate fi definit ca un terorism naționalist în afara teritoriului național şi care este practicat sau susținut de „state teroriste”, ca Iranul, Irakul şi Libia, care folosesc terorismul drept instrument al politicii lor şi angajează grupări teroriste internaționale – cum a fi Septembrie Negru (Black September) – sau indivizi izolați – ca Abu Nibal sau Carlos, „Şacalul”, aflat acum în închisoare – care să execute atacuri în favoarea lor.

La o estimare moderată, la sfârşitul secolului XX există peste opt sute de grupări teroriste în lume, palestinienii singuri însumând peste optsprezece grupări separate, deşi, în momentul în care sunt scrise aceste rânduri, cele mai multe dintre ele şi-au întrerupt operațiunile. Numărul total pare să

fie în creştere, la fel ca şi numărul oamenilor ucişi în atacuri teroriste. În cincisprezece ani, din 1970 până în 1985, atacurile teroriste au produs peste patruzeci de mii de victime, şi ritmul nu s-a redus de atunci. IRA, de exemplu, a ucis peste trei mii două sute de oameni şi a rănit peste o sută de mii în Irlanda de Nord, de la începutul campaniei lor teroriste, în 1969, şi violenţele continuă.

Multe dintre organizaţiile teroriste au legături unele cu celelalte, prin faptul că fac schimb de arme, antrenament şi experienţă cu alte grupări teroriste, indiferent de convingerile lor politice. „Terorismul internaţional" poate aparţine, din punct de vedere conceptual, lumii lui James Bond, dar „internaţionalizarea" terorismului este în plină desfăşurare, iar unităţile de Forţe Speciale – militare, ale poliţiei sau paramilitare – trebuie să fie pregătite şi gata să se înfrunte cu el. Dar terorismul are şi o dimensiune politică.

Terorismul internaţional nu poate funcţiona fără fondurile şi ajutorul asigurate de statele teroriste. De exemplu, la mijlocul anului 1996, un grup de terorişti islamici a plănuit să arunce în aer douăsprezece avioane de linie occidentale în diferite părţi ale lumii, în aceeaşi zi. Fiecare atac urma să implice cel puţin trei oameni, care să se urce la bordul avioanelor respective în diverse puncte, să asambleze bomba în toaleta avionului, să o ascundă sub scaune şi să coboare înainte ca aceasta să explodeze. Numai costul biletelor de avion ar fi depăşit o sută de mii de dolari SUA, iar o astfel de sumă de bani nu este uşor de găsit. Echipele teroriste mai aveau nevoie de paşapoarte şi de o acoperire, pentru a se putea deplasa nestingherite. Este clar că acest atac a fost sprijinit şi finanţat de unul dintre statele „tâlhare", probabil Iranul sau Siria. Încercarea a fost contracarată atunci când şefii bandei au fost arestaţi la New York, dar nu există nici o îndoială că ceva similar va fi încercat din nou.

Pentru membrii acestor grupuri, ca şi pentru cei din ETA şi IRA, terorismul a devenit un mod de viaţă. Pentru alţii este o cauză, o profesiune, chiar un mod de a se distinge. Putem

cita cuvintele lui Mehmet Ali Agca, care l-a împuşcat şi rănit pe Papa Ioan Paul al II-lea în 1980: „Singurul lucru care contează este să fii terorist internațional”. Ali Agca era membru al Lupilor Cenuşii turci (Turkish Grey Wolves), dar fusese pregătit pentru atacul împotriva Papei în taberele palestiniene din Liban. Acțiunea lui, deşi deplânsă pe scară largă, a atras totuşi comentarii favorabile în anumite cercuri. În anii ’60 şi ’70, unele segmente ale lumii liberale, în special în SUA sau Franța, considerau că era şic să aibă un terorist sau doi pe lista de invitați. Che Guevara era un idol al studenților, posterul lui fiind expus în multe campusuri, iar în anii ’70, Panterele Negre (Black Panthers) erau deseori văzute la petrecerile din Manhattan.

Răspunsul la provocarea terorismului a fost lent şi treptat. Mai multe țări, în special Marea Britanie şi Germania, mențin unități antiteroriste active, britanicii având Escadronul CRW al SAS-ului, iar germanii unitatea paramilitară GSG 9, două unități care au lucrat împreună şi care sunt pregătite să intre în acțiune imediat ce este raportat un incident terorist. Această practică nu este totuşi răspândită, şi cele mai multe țări au unități de poliție sau armată antrenate pentru acțiuni antiteroriste, pe care le folosesc şi pentru alte scopuri, astfel încât, de obicei, sunt luate prin surprindere de loviturile teroriste. Şi acesta este într-adevăr unul dintre atuurile importante ale teroristului. El – sau, de foarte multe ori, ea – hotărăsc unde, când şi pe cine să lovească şi unitatea care are inițiativă şi avantajul surprizei este foarte aproape de victorie.

Totuşi, victoria nu este un apanaj al teroriştilor. De obicei, terorismul nu are nici un scop politic important. Multe grupări, cum ar fi Kikuyu în Kenya, cu Mau Mau, sau ciprioții greci, cu EOKA, au încercat terorismul fără succes, au fost învinse în bătălie de armata britanică – indiferent ce ar pretinde astăzi istoricii revizionişti –, dar până la urmă au obținut ceea ce au dorit, în întregime sau parțial, prin procesul democratic. Numai în Aden, unde politica a eşuat,

terorismul a dat rezultate, dar acela era un loc pe care britanicii nu doreau să-l păstreze. Campania IRA din Ulster nu va duce niciodată la o Irlandă unită, decât dacă majoritatea protestantă din nord va vota pentru asta, iar ETA a obținut tot ce se putea obține de la guvernul din Madrid. Totuşi, lupta continuă.

O caracteristică notabilă a terorismului este aceea că el apare rareori în țările totalitare. Terorismul nu era o formă a activității de rezistență în Germania nazistă, în Uniunea Sovietică sau în statele din Europa de Est, după al doilea război mondial, dar a crescut şi a înflorit pentru o vreme în statele democratice, Germania de Vest, Franța, Italia, Belgia şi Marea Britanie, la sfârşitul anilor '60. Principalul motiv al absenței terorismului în statele totalitare este acela că guvernele nu l-ar tolera şi, neexistând o presă liberă sau electorat pentru care să-şi facă probleme, ar putea lua măsuri severe de suprimare a nemulțumirilor sau de eliminare a disidenților, de obicei înainte ca aceştia să pună mâna pe arme. Detenția, internarea fără proces în lagăre de muncă, tortura şi crima erau mijloace folosite împotriva dizidenților în colțuri total diferite ale lumii, cum ar fi România şi Nicaragua. Adăugați Argentina, Indonezia, Brazilia, Chile, El Salvador… Lista țărilor unde „suprimarea terorismului" este o scuză pentru înăbuşirea nemulțumirilor politice legitime este foarte lungă.

Acesta este unul dintre pericolele terorismului, chiar şi în democrație. Activitățile teoriste şi antiteroriste sunt ambele potențial corupătoare. În cele din urmă, dacă terorismul pare să aibă succes, statele şi guvernele amenințate vor acționa brutal pentru suprimarea lui, dar legile pe care le vor încălca şi paşii pe care-i vor face pentru a ajunge la acest final pot fi folosite apoi pentru zdrobirea oricărui gen de opoziție. Franța, de exemplu, a suferit o pierdere a drepturilor civile şi o răspândire a acțiunilor ilegale, inclusiv folosirea torturii de către serviciul de securitate francez, DST-ul, în timpul campaniei teroriste OAS din anii '60. În anii următori, Franța

nu a ezitat să ia măsuri extreme împotriva tuturor celor pe care-i considera o amenințare, ajungând chiar să-şi trimită oamenii ca să scufunde o navă Greenpeace într-un port neo-zeelandez, acțiune care a avut ca rezultat moartea unui lucrător din Greenpeace, din cauză că guvernul francez nu vroia activități care să stânjenească testele nucleare de pe atolul Muraroa.

Marea Britanie a fost, de asemenea, acuzată de folosirea unor metode brutale de interogare, ajungând foarte aproape de tortură, în Irlanda de Nord, întrucât pierderea vieților unor civili în cursul acțiunilor antiteroriste este întotdeauna o posibilitate. Un alt pericol în folosirea unor acțiuni antiteroriste extreme este acela că oferă teroriştilor şi susținătorilor lor un motiv să declare că democrația este o minciună, că ordinea împotriva căreia luptă ei este atât de rea cât spun ei şi că presa şi guvernul nu au baze morale pentru discreditarea acțiunilor violente întreprinse în timpul „luptei armate". Toate acestea formează fundalul luptei împotriva terorismului, care durează de peste treizeci de ani şi nu dă nici un semn că ar scădea în intensitate.

Terorismul postbelic a început la sfârşitul anilor '60, iar anii '70 au început printr-un act spectaculos de terorism al PFLP-ului – Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei [18]. În septembrie 1970, câțiva membri ai PFLP-ului au deturnat trei avioane de linie occidentale, obligând echipajul să zboare pe Dawson's Field, o pistă aeriană din Iordania şi, după eliberarea pasagerilor, au chemat presa mondială ca să vadă urmarea şi le-au aruncat în aer. Deturnarea avioanelor, deja răspândită în America, unde mai multe avioane fuseseră îndreptate spre Cuba, s-a răspândit rapid în Orientul Mijlociu şi a devenit mult mai violentă.

A durat câțiva ani până când s-a găsit un răspuns la deturnarea avioanelor. O dată cu creşterea securității din aeroporturi, spre iritarea majorității călătorilor şi fără să-i deranjeze în vreun fel pe terorişti, până la urmă au fost

introduşi „şerifii cerului”, poliţişti înarmaţi, îmbrăcaţi în civil sau soldaţi ai Serviciului Special. Prezenţa acestora în avion a dus cel puţin la creşterea preţului terorismului aviatic şi i-a convins pe terorişti că deturnarea avioanelor nu era o ocupaţie fără riscuri. Chiar şi aşa, deturnările au continuat, şi terorismul aviatic a luat noi forme prin acte de genul bombardării zborului 103 PanAm deasupra lui Lockerbie, în decembrie 1988. Această atrocitate a fost pusă pe seama libienilor, dar nimeni nu a fost arestat încă pentru acel atac.

O acţiune teroristă şi mai oribilă, şi mai spectaculoasă a avut loc în timpul Jocurilor Olimpice de la München, din 1972, când teroriştii palestinieni din gruparea Septembrie Negru au apărut în Satul Olimpic şi au luat ca ostatici cea mai mare parte a echipei de atletism israeliene. Doi atleţi israelieni au fost lichidaţi şi alţi nouă, împreună cu atacatorii lor, au fost ucişi când încercarea de eliberare a lor a fost executată de mântuială de către poliţia germană pe aeroportul München, când teroriştii şi ostaticii lor se pregăteau să plece. Acest incident şi altele mai puţin dramatice au convins în cele din urmă diverse puteri occidentale că trebuiau create unităţi speciale, echipate şi antrenate pentru rezolvarea unor astfel de incidente, pentru că strângerea unei forţe de reacţie atunci când incidentele teroriste erau deja în desfăşurare era prea riscantă şi – ca la München – putea conduce la dezastre. Cei mai mulţi dintre teroriştii care au plănuit şi executat operaţiunea de la München au fost în final depistaţi şi ucişi de serviciul secret israelian, Mossad, dar această operaţiune a avut şi un rezultat negativ, atunci când Mossad a lovit greşit şi a ucis un cetăţean norvegian absolut nevinovat.

În Marea Britanie, rolul antiterorist a fost atribuit SAS-ului, care a început să ţină un escadron în stare permanentă de aşteptare la baza lor din Hereford, gata să intervină în orice incident terorist, atunci când li se cerea ajutorul. Această sarcină era executată prin rotaţie de diverse escadroane, aşa încât întregul regiment SAS să cunoască rutina. Toţi soldaţii repetaseră intens acţiuni de genul

pătrunderii într-un avion deturnat – au fost examinate toate tipurile de avioane civile în funcțiune – şi a fost găsită o metodă rapidă de intrare. O altă idee a fost construcția „casei morții" („Killing House"), o replică la scară naturală a unei case moderne, dar cu pereți mobili. În „Killing House" putea fi reprodusă arhitectura efectivă a casei asediate, aşa încât soldații să-şi poată repeta mişcările înainte să atace clădirea. Regimentul mai era echipat şi cu o gamă mare de echipamente de supraveghere, folosite pentru identificarea exactă a pozițiilor teroriştilor în interiorul clădirii, iar echipele de asalt purtau diverse arme şi echipament special pentru doborârea uşilor sau pentru surprinderea teroriştilor în momentul pătrunderii, în vederea lichidării lor.

Informațiile prelabile sunt cheia acțiunilor antiteroriste cu cel mai mare succes. Regimentul SAS a inspectat şi a obținut planurile arhitectonice pentru diverse locuri din Marea Britanie – şi foarte probabil şi din străinătate – locuri care reprezintă ținte posibile pentru activitatea teroristă: Casa Parlamentului, Palatul Buckingham şi alte case regale, Centrul Televiziunii BBC, stații radio, toate aeroporturile din Marea Britanie, ambasadele şi consulatele britanice din străinătate. Aici, ca şi în alte forme ale activității forțelor speciale, pregătirea, anticiparea şi asigurarea de informații la zi sunt considerate vitale.

Englezii au avut un motiv bun de examinare a dispozitivelor lor antiteroriste, căci campaniile post-coloniale şi amenințarea constantă a IRA după 1970 le-au oferit o amplă experiență practică în activitatea antiteroristă. Alte națiuni au urmat repede exemplul lor, cu metode şi rezultate variate, unele folosind unități ale forțelor lor speciale, altele dezvoltând unitățile de poliție existente, cum ar fi echipele Departamentului de poliție american SWAT (Tactici şi Arme Speciale [19]). Francezii şi germanii au creat unități de poliție paramilitare în scop antiterorist: primii formând GIGN-ul (Grupul de Intervenție al Jandarmeriei Naționale [20]), iar

ceilalți Grenzesshutzgruppe 9 (GSG 9, Contraterorism). GSG 9 şi-a ascuțit colții în campania teroristă împotriva grupării Baader-Meinhof şi lucrează în strânsă colaborare cu israelienii, cu SAS-ul britanic şi cu Delta Force americană.

Delta Force este atât de secretă, încât până şi existența ei este negată. Întrebările adresate Departamentului Apărării din Washington au primit un răspuns scurt: „Delta este o linie aeriană, domnule". Dar Delta, o creație a colonelului Charlie Beckwith, acel ofițer al Beretelor Verzi întâlnit în Vietnam, există cu adevărat, ca unul dintre cele trei grupuri CT (contraterorism) menținute de guvernul federal. Delta recrutează oameni din unitățile de *rangers* şi SF ale armatei SUA şi are baza la Fort Bragg, unde se spune că există cam două mii cinci sute de membri activi, care acționează sub ordinele directe ale Departamentului Apărării. Principala funcție a Delta Force este salvarea ostaticilor şi, după ce au trecut prin momente teribile în încercarea de salvare a diplomaților reținuți în ambasada americană din Teheran în 1980, şi-a îmbunătățit considerabil tehnicile şi s-a dovedit extrem de eficientă în salvarea oamenilor de afaceri americani ținuți în captivitate în Somalia, în timpul Operațiunii Restore Hope.

Canada a ales întâi opțiunea poliției, cu poliția călare regală canadiană SERT (Echipa Specială de Răspuns de Urgență [21]), ca unitate contrateroristă. Aceasta a fost desființată în 1993, dar apare încă pe lista unităților paramilitare canadiene. Nu sunt diponibile prea multe detalii, iar dimensiunea, localizarea şi rolul acestei unități nu pot fi decât presupuse. Se crede că unitatea este comandată de un locotenent-colonel, că are vreo două sute de oameni aleşi din toate cele trei servicii şi că a fost folosită în Bosnia. Australia are APS-ul (Serviciul de Protecție Australian [22]), care îl păzeşte pe primul-ministru, ambasadori şi VIP-uri, precum şi AFPC-TU (Unitatea Contrateroristă din Poliția Australiană Federală[23]), despre care nu sunt disponibile nici un fel de

detalii. Mai există, de asemenea, Regimentul SAS australian, care a servit în Vietnam şi care, pregăteşte acum oameni pentru activități antiteroriste.

Folosirea trupelor SF pentru acțiuni contrateroriste este o temă interesantă, care necesită o atenție specială. O explicație pentru care forțele speciale au fost îndreptate spre acest rol paramilitar este necesitatea ca ele să continue să existe ca forță de luptă, atunci când nu există alți inamici. SAS-ul britanic a supraviețuit numeroaselor controale financiare, continuând să găsească şi să exploreze roluri noi, iar comandanții SAS au identificat clar terorismul ca noul câmp de luptă al SAS-ului în anii ’70, când au început să-şi antreneze oamenii în tehnici antiteroriste, în plus oferind oameni antrenați în utilizarea armelor mici, ca gărzi pentru ambasade. De asemenea, SAS-ul pregăteşte gărzi pentru potentații străini şi şi-a creat o reputație răsunătoare pentru acțiunile antiteroriste, deşi această implicare într-o funcție polițienească nu a fost realizată fără o publicitate nefavorabilă, mai ales în cazul acțiunilor SAS-ului împotriva PIRA.

Poliția irlandeză, Gardai, are o ramură specială şi poate apela la unitatea de *rangers* a armatei. Israelul are câteva unități Sayaret şi pe extrem de secreții – şi de ucigătorii – membri ai Mossadului şi Shin Bet-ului, două dintre cele mai bune servicii de informații din lume. Italia are „Leatherheads”, NOCS (Nucleo Operativo Centrale di Sicurezza), o unitate antiteroristă, şi GIS (Gruppo di Intervento Speciale) pentru salvarea ostaticilor. Olanda are BBE, care este asemănător lui GSG9 german, iar Africa de Sud are o unitate numită nefericit SAPS, în timp ce Garda Civilă Spaniolă a creat GEOS (Grupos Especiales de Operaciones), care acționează împotriva ETA în ținutul basc. Acelaşi lucru se întâmplă acum în multe alte state, democratice sau dictatoriale. Terorismul este o afacere înfloritoare, iar statele naționale şi-au format forțe pentru combaterea lui. Conducerea în activitatea antiteroristă a fost preluată de Israel – securitatea zborurilor cu El Al este

legendară printre călători – şi nici o operaţiune antiteroristă nu a mai fost desfăşurată cu atâta îndrăzneală ca salvarea ostaticilor de la Entebbe, din 1976.

Povestea de la Entebbe a început pe 29 iunie 1976, când un avion Air France, *en route* din Israel spre Paris, a fost deturnat la scurt timp după plecarea din Atena de un grup de palestinieni din PFLP şi de germani din gruparea Baader-Meinhof, conduşi de doi germani, Wilfried Boese şi însoţitoarea lui, Gabrielle Tiedemann. Căpitanului i s-a ordonat să zboare spre Benghazi, unde avionul a fost realimentat şi apoi a zburat spre o destinaţie stabilită anterior, aeroportul civil de la Entebbe, din Uganda.

Uganda, fostă colonie britanică, era condusă în 1976 de un fost subofiţer în armata ugandeză, Idi Amin, acum autoproclamat mareşal doctor preşedinte Idi Amin Dada VC, cuceritor al Imperiului Britanic. Amin se afla la Entebbe ca să-i salute pe răpitori la sosire, având alături de el alţi câţiva terorişti. Au fost amplasaţi soldaţi din armata ugandeză, pentru a-i ajuta pe terorişti să apere ostaticii, care au fost duşi în clădirea principală a aeroportului, în aşteptarea finalului acestei afaceri. Teroriştii au cerut ca cincizeci şi trei de palestinieni reţinuţi în Israel să fie eliberaţi până pe 1 iulie. Altfel, toţi pasagerii ar fi fost ucişi şi, ca prim pas pentru acest final, pasagerii evrei au fost separaţi de ceilalţi. Spre cinstea lor, căpitanul avionului Air France şi echipajul lui, au protestat împotriva acestei măsuri şi au insistat să fie ţinuţi la un loc cu pasagerii evrei. În ciuda protestelor din întreaga lume, preşedintele Idi Amin a refuzat să intervină şi a trimis un batalion din soldaţii lui să apere aeroportul împotriva ameninţării unui atac israelian.

Lumea era fie şocată de această deturnare, fie dornică să tragă de timp, dar guvernul israelian stabilise de mult o regulă pentru astfel de incidente, denumită deseori, a „Unsprezecea Poruncă” – „Să nu cedezi niciodată terorismului” – şi a comandat armatei să facă planurile unei

misiuni imediate de salvare. Sarcina a fost preluată de şeful de Stat-Major israelian, generalul Gur, şi pentru ea au fost aleşi o sută de oameni ai Brigăzii 35 Paraşutişti şi ai Infanteriei Golani condusă de locotenent-colonelul Jonathan Netanyahu, cunoscut de către oamenii lui sub numele de „Yonni" – fratele mai în vârstă al actualului prim-ministru israelian, Benyamin Netanyahu.

Dificultățile realizării acestei operațiuni erau uriaşe. Entebbe se afla la patru mii de kilometri de Tel Aviv, dincolo de spațiul aerian al câtorva state ostile, timpul era scurt şi, chiar dacă forța de atac reuşea să zboare până în Uganda, cum aveau să se întoarcă? Treptat, toate dificultățile planului au fost depăşite. Israelienii construiseră terminalul aeroportului de la Entebbe, aşa că dispuneau de planurile clădirii. Guvernul kenyan a aprobat ca avioanele israeliene să se realimenteze pe teritoriul lui, iar teroriştii, încrezători în succesul lor, extinseseră termenul limită cu trei zile, până pe 3 iulie. Israelienii au pregătit o machetă la scară de 1 la 1 a aeroportului pe unul dintre aerodromurile lor militare, unde Yonni şi oamenii lui au exersat atacul de nenumărate ori şi, cu opt ore înaintea expirării termenului limită, patru avioane Hercules au decolat din Israel şi s-au îndreptat spre Uganda.

Aceste avioane au aterizat la Entebbe pe întuneric, la un minut după miezul nopții, în dimineața de 4 iulie 1976. Primul a rulat direct spre turnul de control şi din el a coborât un grup de paraşutişti care a ocupat turnul fără să tragă nici un foc de armă. Totodată, ei au descărcat un Mercedes şi trei maşini Land-Rover care, pline cu oameni, s-au îndreptat direct spre terminalul aeroportului. Amin îşi făcuse obiceiul să viziteze terminalul în Mercedes-ul lui şi s-a considerat, pe bună dreptate, că teroriştii vor fi liniştiți de imaginea familiară a maşinii lui Amin apropiindu-se.

Atacul a decurs conform planului. Soldații ugandezi, surprinşi şi năuciți, au opus foarte puțină rezistență când grupul principal de paraşutişti israelieni a năvălit în clădirea terminalului. Un alt grup de paraşutişti a atacat şi a distrus

toate avioanele Forței Aeriene ugandeze, ca să le împiedice să pornească în urmărire, în timp ce un al treilea grup a plasat o ambuscadă pe drumul de intrare, în eventualitatea că alte trupe ale armatei ugandeze încercau să intervină.

Această apariție bruscă a trupelor israeliene, năvălind în terminal în miezul nopții, l-a năucit pe Wilfried Boese, care mai întâi a fugit să-şi împuşte ostaticii, dar apoi s-a întors să tragă în paraşutişti. El a fost împuşcat mortal, ca şi Gabrielle Tiedemann, care se arătase foarte nerăbdătoare să ucidă ostaticii israelieni, chiar înainte de expirarea termenului limită. Doi dintre teroriştii palestinieni au fost şi ei ucişi în schimbul de focuri, ca şi trei ostatici. Alți câțiva au fost uşor răniți, dar lupta s-a încheiat în câteva minute şi ostaticii au fost strânşi şi urcați în avionul care aştepta. Acesta a fost momentul în care colonelul Yonni, care supraveghea evacuarea, a fost ucis de un lunetist ugandez. La 00:45 avionul a decolat, cu ostaticii la bord, ca să realimenteze la Nairobi, iar la 00:54 operațiunea de la Entebbe, o operațiune de salvare ca la carte, s-a încheiat. În numai cincizeci şi trei de minute, israelienii au ocupat aeroportul din Entebbe şi au salvat o sută trei ostatici, pierzând un singur om.

A existat şi o urmare. O pasageră în vârstă, doamna Dora Bloch, se îmbolnăvise pe 3 iulie şi fusese transferată la un spital din Uganda. Înfuriat din cauza atacului, în care fuseseră ucişi peste douăzeci de soldați ugandezi, Amin a ordonat ca bătrâna bolnavă să fie luată din spital şi ucisă. A existat şi o dezbatere la ONU între mai multe țări, care, după ce se împotriviseră condamnării acțiunilor lui Amin, acum s-au grăbit să condamne atacul de salvare din Uganda, executat de paraşutiştii israelieni. Restul lumii a aclamat, iar comunitatea Forțelor Speciale s-a bucurat de o atenție specială când s-a aflat că israelienii fuseseră însoțiți în acel raid de colonelul Ulrich Wegener, comandant al lui GSG9 german.

Probabil că GSG9 a considerat utilă această experiență când, un an mai târziu, în octombrie 1977, un alt grup

germano-palestinian a deturnat un avion Lufthansa, *en route* din Palma de Mallorca, spre Frankfurt, ordonând pilotului, Jürgen Schumann, să zboare la Roma. Apoi, avionul a zburat la Larnaca, în Cipru, şi apoi la Beirut, dar vestea se aflase deja. Avionului i s-a refuzat permisiunea de aterizare şi pista a fost blocată. Acelaşi lucru s-a întâmplat la Bahrain, în Golf. În scurt timp, avionul a rămas fără combustibil şi în cele din urmă i s-a permis să aterizeze la Dubai. A rămas acolo, în timp ce teroriştii, care se părea că nu aveau nici un fel de cereri politice, au anunțat intenția lor de a arunca avionul în aer, cu tot cu echipaj şi pasageri. Totuşi, în acea zi, mai târziu, după ce realimentase, avionul a decolat şi a zburat spre Aden. Dar acum, fără ca teroriştii să ştie, oamenii din GSG9 şi SAS erau deja pe urmele lor.

În avionul Lufthansa se aflau un echipaj format din cinci oameni şi peste optzeci de pasageri, mulți dintre ei bătrâni şi de acum într-o stare foarte proastă. Răpitorii erau patru, doi bărbați şi două femei, toți din Red Army Faction, o ramură secundară a bandei Baader-Meinhof, dar comandantul lor, care îşi spunea „căpitanul Mahmoud", a fost ulterior identificat drept un „terorist internațional" notoriu, Zohiar Yussef. La Aden, Yussef l-a ucis pe pilot, căpitanul Jürgen Schumann, ordonându-i pilotului să îngenuncheze în uşa deschisă a avionului, înainte să-l împuşte în cap. Apoi, corpul pilotului a fost aruncat pe pistă, iar copilotului, Jürgen Victor, i s-a ordonat să decoleze şi să ducă avionul la Mogadiscio, în Somalia.

Trăgând de timp, autoritățile germane au luat legătura cu Yussef şi s-au oferit să elibereze câțiva terorişti aflați în închisorile germane, dacă ostaticii erau eliberați nevătămați. Yussef a acceptat să amâne distrugerea avionului, în timp ce un alt aparat s-a strecurat în Mogadiscio, având la bord o echipă a GSG9, formată din treizeci de oameni, conduşi de Ulrich Wegener şi însoțiți de doi membri ai SAS-ului britanic.

La Mogadiscio, negocierile cu răpitorii au continuat, conduse acum de Jürgen Wischnewski, un ministru de stat

vest-german. Apariția lui în scenă l-a convins pe Yussef că germanii puteau fi crezuți în legătură cu eliberarea teroriştilor şi el a acceptat să aştepte, cerând totuşi eliberarea imediată a unsprezece terorişti din Germania şi aducerea lor cu avionul la Mogadiscio. Până în acel moment, GSG9 evaluase deja situația şi, la ora 02:05 în acea noapte, echipa de asalt a trecut la acțiune.

Tactica de salvare era simplă şi eficientă. Pentru a distrage atenția teroriştilor, a fost aprins un foc în fața avionului, la o distanță oarecare, pe pistă. Teroriştii s-au adunat în cabina pilotului, ca să vadă ce se întâmplă şi, în timp ce ei se aflau acolo, o echipă a GSG9 şi cei doi oameni din SAS s-au urcat pe aripile avionului şi au aruncat în aer uşile de ieşire de urgență.

Teroriştii s-au repezit pentru a ieşi din carlingă, dar au fost întâmpinați cu mai multe grenade „flash-bang" de putere mare – care i-au şocat şi orbit – în timp ce salvatorii strigau pasagerilor să se întindă pe jos. Yussef a aruncat două grenade în compartimentul pasagerilor, dar acestea au explodat sub nişte scaune goale. El a fost împuşcat mortal, ca şi cel de-al doilea terorist bărbat şi una dintre femei. A doua femeie, Suhaila Seyah, îmbrăcată cu un tricou decorat cu o fotografie a lui Che Guevara, a fost rănită şi capturată. Trei ostatici au fost uşor răniți. Au supraviețuit cu toții.

Ca şi Entebbe, Mogadiscio a fost o operațiune antiteroristă clasică, dar, spre deosebire de prima, aceasta a fost o operațiune *ad hoc*, organizată în grabă de trupe de elită şi a reuşit datorită îndrăznelii şi surprizei. Echipa GSG9 de la Mogadiscio fusese antrenată cu atenție pentru exact o astfel de operațiune, oamenii avuseseră echipamentul adecvat, parte din el obținut de la SAS, şi fuseseră conduşi de un militar care avea o experiență practică recentă pentru astfel de operațiuni. Acesta este genul de echipă care execută bine astfel de operațiuni.

Deturnarea de la Mogadiscio a produs o alarmă puternică în lumea occidentală. În Washington, unde colonelul Charlie Beckwith se luptase ani de zile ca să obțină aprobarea proiectului de formare a unei unități Delta Force stil SAS, afacerea Mogadiscio a adus necesitatea unei astfel de forțe în atenția tuturor. Obiecțiile au scăzut în intensitate, fondurile au devenit disponibile şi lui Beckwith i s-a ordonat să îşi antreneze unitatea şi să o pregătească pentru operațiuni antiteroriste în cea mai mare viteză. În consecință, Beckwith a avut grijă ca Delta Force să fie pregătită, atunci când a sosit primul apel. Acest lucru s-a întâmplat pe 4 noiembrie 1979 când, după alungarea şahului, mai mulți iranieni au pătruns în ambasada americană din Teheran, l-au prins pe ambasadorul american şi pe cei peste cincizeci de oameni din personalul lui, ținându-i ostatici. Pretinzând scuze din partea imperialismului american, ei au cerut încheierea sprijinului acordat de SUA Israelului – deşi principalul lor scop era umilirea preşedintelui Jimmy Carter şi demonstrarea neputinței americane în fața fundamentalismului islamic.

Prin Convenția de la Viena, națiunile se obligau să protejeze ambasadele străine de pe teritoriul lor, dar noul guvern al Iranului a ignorat total această prevedere. Obținerea eliberării ostaticilor a devenit o problemă extrem de importantă pentru administrația Carter. Când ayatollahii care conduceau Iranul au refuzat categoric să acționeze împotriva „studenților" şi Gărzii Revoluționare care-i ținea prizonieri pe diplomații americani, a fost chemată Delta Force.

Operațiunea Eagle Claw, salvarea ostaticilor americani din Teheran, prezenta mult mai multe dificultăți decât salvarea de la Entebbe, cu care a fost deseori comparată. În primul rând, ambasada americană se afla în centrul Teheranului, la sute de kilometri de mare, unde aştepta flota SUA. Prima dificultate majoră era chiar intrarea în Teheran fără a fi detectați, adăugându-se faptul că ostaticii fuseseră divizați şi nu se aflau toți în acelaşi loc. Un salt cu paraşutele ar fi putut permite pătrunderea salvatorilor, cu condiția ca

avioanele să nu fie reperate, dar oamenii nu aveau cum să mai fie recuperați după aceea.

Singura modalitate de a intra şi a ieşi era cu elicopterul. Aceasta era soluția pe care a propus-o Beckwith, iar Pentagonul a aprobat-o. Totuşi, era o operațiune extrem de dificilă şi el nu a ascuns faptul că eliberarea ostaticilor şi aducerea lor în siguranță prezentau riscuri mari.

Planul de bază era ca Delta Force să vină cu avionul în Oman, un protectorat britanic de la baza Golfului Persic, în timp ce opt elicoptere ale Marinei urmau să fie îmbarcate pe USS *Nimitz*, un portavion staționat în Golf, care avea să se deplaseze lângă coasta iraniană. Când totul era gata, Delta Force urma să se îmbarce în şase avioane Hercules, trei transportând trupe şi trei combustibil de elicopter, şi să zboare la o bază – nume de cod Desert One – aflată la vreo cinci sute de kilometri sud-est de Teheran. Acolo urmau să se întâlnească cu cele şase elicoptere de pe *Nimitz*, numărul minim de elicoptere considerat necesar pentru scoaterea din ambasadă a ostaticilor şi a echipei de salvare. Elicopterele trebuiau să sosească exact la treizeci de minute după Delta şi, după ce realimentau, să o ducă într-un punct din apropierea Teheranului, unde aparatele urmau să aştepte întoarcerea echipei cu ostaticii.

Delta trebuia să intre în oraş, în camioane deja închiriate de agenții din oraş, să învingă rezistența iraniană de la ambasadă şi Ministerul de Externe, unde erau ținuți restul ostaticilor, şi să respingă orice atac până când puteau fi chemate elicopterele care să-i ia pe toți cei implicați în acțiune. În tot acest timp, o forță de *rangers*, îmbarcată în avioane transportoare C141 Stairlifter decolate din Oman, urma să aterizeze şi să atace baza aeriană iraniană de la Manzarieh, aflată la şaizeci şi cinci de kilometri sud de Teheran. Ostaticii urmau să fie duşi acolo cu elicopterul şi urcați în C141, sub acoperirea avioanelor de vânătoare ale Flotei a Şasea.

Nu sunt greu de imaginat dificultățile unei astfel de operațiuni şi şansele ei mici de succes. Chiar şi numai durata misiunii o făcea riscantă. La Entebbe, salvatorii se aflaseră la sol mai puțin de o oră. În Iran, ei trebuiau să stea la sol cam o zi şi jumătate şi şansele de detectare erau, evident, foarte mari. Beckwith era conştient de asta, dar, după ce luptase ani de zile pentru crearea acestei unități, nu putea refuza prima misiune încredințată de preşedinte.

Prima parte a misiunii, transportarea cu avionul a lui Delta Force la Desert One, a mers bine. Toate aparatele au aterizat în siguranță şi drumul din apropiere era blocat. Apoi a apărut prima problemă, când un autobuz plin cu iranieni a dat peste blocajul rutier. Pasagerii au fost reținuți, dar a apărut o cisternă de petrol. Şoferul, văzând avionul şi soldații americani, a încercat să se îndepărteze în viteză, dar s-a tras în cisternă, aceasta a sărind în aer. Surpriza dispăruse deja şi nu se vedea nici urmă din cele opt elicoptere ale Marinei. Unul fusese deja obligat să aterizeze în deşert şi fusese abandonat, iar restul intraseră după aceea într-o furtună de nisip. Apoi alt elicopter şi-a pierdut sistemele de navigație şi s-a întors pe *Nimitz*. Numai şase, minimul necesar pentru salvare, au sosit efectiv la Desert One, şi ele cu o oră şi jumătate întârziere.

Elicopterele realimentau, când lui Beckwith i s-a spus că unul dintre ele avea scurgeri la sistemul hidraulic şi că nu putea fi folosit. Acest fapt a forțat o decizie neplăcută pentru el: şase elicoptere erau minimul necesar şi, având numai cinci disponibile, misiunea trebuia abandonată. Beckwith, fierbând, nu avea altă opțiune decât anularea şi, în consecință, a ordonat retragerea. Această decizie a fost comunicată Washingtonului şi de acolo s-au făcut imediat presiuni asupra lui să continue cu numai cinci elicoptere. Beckwith ştia că asta însemna să lase douăzeci de oameni în urmă în deşert şi a refuzat categoric. Apariția altor probleme a făcut decizia lui irevocabilă. În timp ce unul dintre elicoptere decola, elicea acestuia a atins unul dintre avioanele Hercules

care realimenta, şi amândouă aparatele de zbor au explodat. Opt oameni au fost ucişi în focul care a izbucnit şi, în timp ce cerul din jurul bazei Desert One era luminat de flăcări şi de muniția care exploda, Delta şi echipajele elicopterelor s-au îmbarcat în avionul Hercules rămas şi au pornit înapoi spre Oman. Operațiunea Eagle Claw fusese un dezastru.

A doua zi, la răsăritul soarelui, iranienii au găsit elicopterele abandonate, corpurile calcinate şi epava avionului ars. Triumful lor a fost răsunător şi umilirea americanilor totală. Era clar că fuseseră făcute nişte greşeli. Şansele de succes ar fi fost poate mai mari dacă ar fi fost trimise mai multe elicoptere, dar adevărul este că operațiunea Eagle Claw nu fusese niciodată viabilă. Distanțele erau prea mari, duratele de timp prea lungi, probabilitatea de detectare prea mare. În plus, era vorba de o forță *ad hoc*, constituită special pentru acea misiune, nu de o unitate bine antrenată, omogenă, cu echipament complet.

Autoritățile de la Washington aşteptaseră prea multe de la Delta şi trebuiau să învețe – sau să reînvețe – că Forțele Speciale nu pot face orice. De asemenea, era clar că integrarea dintre elicoptere şi Delta trebuia întărită, iar dacă Delta avea să folosească elicoptere în vreo misiune ulterioară, acestea trebuiau să fie ale ei, aflate în stare permanentă de aşteptare, aşa cum se proceda în SAS sau GSG9. De atunci, aceste deficiențe au fost remediate. În 1997, ordinul de luptă al unității Delta include un pluton de aviație, cu propria lui flotă de elicoptere, vopsite în culori civile, această forță integrată devenind extrem de eficientă.

Complexitatea situației din Iran este subliniată şi de asediul ambasadei iraniene din Londra, în mai 1980, pentru salvarea ostaticilor reținuți acolo, operațiune realizată de SAS-ul britanic la mai puțin de zece zile după dezastrul unității Delta de la Desert One. Atacarea ambasadei era un simptom al situației nesigure din Iran şi din alte țări din Orientul Mijlociu, demonstrând cum o astfel de instabilitate poate genera probleme Occidentului. Ambasada din Prince’s

Gate nr.16, o zonă mondenă a Londrei, din apropiere de Hyde Park, a fost cucerită în dimineața zilei de 30 aprilie de şase oameni înarmați puternic, care s-au declarat membri ai Mişcării Democratice Revoluționare pentru Eliberarea Arabistanului. Aceasta era o organizație marxistă, cu baza în Libia, care sprijinise revoluția iraniană care-l alungase pe şah, în speranța că revoluția avea să ducă la independența Arabistanului, o provincie a Iranului. Atunci când au descoperit că ayatollahul Khomeini şi clica lui nu erau cu nimic mai buni decât şahul, DRMLA [24] s-a întors împotriva lor. Aproape o sută de membri ai DRMLA sufereau interogatorii severe în închisorile din Teheran, iar teroriştii care au atacat ambasada cereau eliberarea lor.

Atitudinile diferite față de incidentele de la cele două ambasade sunt interesante. Când fusese atacată ambasada americană de la Teheran, guvernul iranian refuzase să intervină şi se bucurase evident de situația stânjenitoare a Americii. Când ambasada lor de la Londra a fost atacată, iranienii au invocat prompt Convenția de la Viena şi au cerut englezilor să facă ceva în această privință. Englezii, forțați de protocolul diplomatic internațional, s-au grăbit să asculte. În afară de personalul ambasadei, în sediul acesteia se mai găseau patru englezi, inclusiv un polițist. Deşi trei oameni din personal au reuşit să scape la scurt timp după atacul ambasadei şi alți doi au fost eliberați în ziua următoare, negocierile pentru încetarea asediului nu au mers bine. Două zile după ce începuse totul, nervii celor din ambasadă începuseră să cedeze şi, trei zile mai târziu, luni, 5 mai, şeful teroriştilor, un individ numit Oan, a împuşcat un membru al personalului ambasadei şi a dispus să fie aruncat corpul acestuia pe treptele de la intrare. În acest moment, poliția metropolitană, care conducea asediul sub direcția Ministerului de Interne, a solicitat serviciile SAS-ului.

SAS-ul urmărise incidentul încă de la început, trupa lui CRW aflându-se deja la Londra, aşteptând într-o cazarmă din

apropiere. Ambasada fusese ținută sub supraveghere încă din primele momente şi, după ce-i interogase pe ostaticii eliberați, SAS-ul ştia deja arhitectura interioară a clădirii şi localizarea probabilă a captivilor şi a paznicilor lor. Planul SAS-ului prevedea un atac cu doisprezece oameni, în trei echipe. Două echipe urmau să coboare în rapel de pe acoperiş, una în partea din spate şi una în față, şi să pătrundă pe ferestrele de la parter şi de la etajul întâi. A treia echipă trebuia să traverseze pe terasa de la nr.15 şi să atace ferestrele de la etajul doi. Odată pătrunşi înăuntru, teroriştii trebuiau năuciți cu grenade „flash bangs" şi apoi eliminați.

Atacul a început la ora 19:30, sub ochii uimiți ai echipelor camerelor de televiziune, care ocupaseră poziții vizavi de ambasadă cu zile înainte şi fuseseră preveniți să nu transmită imediat imaginile cu oamenii din SAS îmbrăcați în negru, coborând în rapel pe frânghii, de pe acoperiş. Teroriştii au fost distraşi din fața ecranelor televizoarelor de un telefon al poliției. Apoi, cu zgomote de sticlă spartă şi în mijlocul bubuiturilor grenadelor şi focurilor de mitralieră, SAS a năvălit înăuntru. Teroriştii şi-au întors armele spre ostatici, dar nu au rănit decât câțiva, înainte să fie doborâți.

SAS-ul a „periat" ambasada, curățind etaj după etaj şi împuşcând toți teroriştii întâlniți în cale. Unul a scăpat de moarte pretinzând că era membru al personalului ambasadei, fiind protejat până la încheierea atacului, după care identitatea lui a fost dezvăluită. Ceilalți terorişti au fost ucişi. Întreaga acțiune a durat numai zece minute şi, când poliția îi scotea pe ostatici din clădire, SAS-ul era deja pe drumul de întoarcere la Hereford. Aceasta este acțiunea care defineşte cel mai bine SAS-ul, el fiind privit ca numărul unu în rândurile forțelor contrateroriste.

Americanii au fost țintele preferate pentru atacurile teroriste din anii '70 şi '80. Următorul incident major a avut loc în 1982, când un grup terorist urban, Brigăzile Roşii italiene, l-a răpit pe comandantul NATO în Italia, generalul

James L. Dozier, şi l-a ținut captiv timp de şase săptămâni. Brigăzile Roşii erau un grup marxist-leninist, anarhic şi antidemocratic, format mai mult din studenți şi progenituri de bogătaşi, care declaraseră război sistemului capitalist, imperialismului american şi oricărei alte ținte le venea în minte. Multe țări europene au avut parte de agitații studențeşti în anii ’60 şi ’70, majoritatea alimentate, de ochii lumii, de părerile contradictorii referitoare la implicarea Americii în războiul din Vietnam, deşi multe dintre elementele extremiste urmau calea politicii revoluționare şi a terorismului doar pentru a-i înfuria pe părinți, pentru a-şi satisface orgoliul, pentru a atrage atenția sau – să recunoaştem – pur şi simplu din amuzament.

Anumite cercuri au profitat curând de acest entuziasm tineresc, în special în fostele state fasciste, Italia şi Germania, unde banda Baader-Meinhof şi Brigăzile Roşii au devenit curând o adevărată amenințare. Aceste grupuri şi susținătorii lor din politică şi presă făceau numeroase declarații sforăitoare, spunând că ei existau ca să-i reprezinte pe cei oprimați, să îndrepte nedreptățile, să obțină dreptate sau să formeze o societate mai decentă. Toate acestea erau doar vorbe goale. Baader-Meinhof, Brigăzile Roşii şi alții erau doar nişte terorişti, şi nimic mai mult, nişte anarhişti auto-amăgiți, care se complăceau în crime, torturi şi distrugeri. Totodată, ei au avut un succes deosebit de mare, cel puțin pentru o vreme.

În 1978, Brigăzile Roşii au răpit un fost prim-ministru al Italiei, Aldo Moro, şi l-au ținut prizonier aproape două luni, în timp ce poliția şi forțele de securitate răvăşeau Italia în căutarea lui. Apoi, Brigăzile Roşii l-au ucis pe *signor* Moro şi au spus poliției unde să caute cadavrul. După aceea, au continuat să ucidă directori de fabrici şi polițişti, profesori universitari, judecători şi politicieni, să jefuiască bănci şi să distrugă uzine, să atace personalul de conducere al companiilor mari sau pe oricine, aşa cum le dicta fantezia lor. Majoritatea acestor crime au rămas nepedepsite. În 1980 s-a

estimat că existau peste cinci sute de terorişti activi ai Brigăzilor Roşii, în Italia, şi alți zece mii de susținători în înalta societate şi în universități, care îi ajutau cu bani, informații sau ascunzători. O astfel de organizație reprezenta o adevărată provocare pentru stat, dar autoritățile italiene păreau neputincioase în stoparea activităților ei. Totuşi, între timp, italienii s-au organizat şi atunci când a dispărut generalul Dozier erau gata să acționeze.

Dozier a fost răpit din apartamentul lui din Verona şi dus în apartamentul unui student din oraşul universitar Padova. Acolo a fost ținut înlănțuit de pat şi legat la ochi, în timp ce urechile îi erau acoperite cu căşti la care cei care-l păzeau îi puneau muzică pop – o gălăgie despre care Dozier a susținut după aceea că fusese cel mai chinuitor aspect al captivității lui. Răpitorii au anunțat că el urma să fie dus în fața unui „tribunal al poporului", unde urma să înfrunte „justiția proletară" pentru „crimele" lui din războiul din Vietnam, unde servise în calitate de comandant de tanc. Era clar că viața lui Dozier era în pericol şi că nu era timp de pierdut, dacă se dorea să mai fie găsit în viață.

Răpirea lui Dozier a declanşat întreaga forță a statului italian şi a fost lansată o acțiune masivă împotriva Brigăzilor Roşii. În sfârşit, au fost scoase mănuşile şi acțiunea în forță a început să dea rezultate, după scurt timp. Apartamentele şi birourile studenților erau percheziționate, sute de suspecți au fost arestați şi cei interogați au început să vorbească. Nu după mult timp, unitatea contrateroristă italiană, NOCS, „Leatherheads [25]", numită astfel din cauza căştilor de piele pe care membrii ei le purtau în acțiune, şi-a făcut o idee destul de clară despre locul în care era ținut Dozier. Urma a condus până la urmă la un mic apartament din Via Pindemonte, în Padova.

„Leatherheads" au hotărât să atace apartamentul la amiază, când era puțin probabil ca teroriştii să fie în stare de alertă. Pe la ora zece dimineața, membrii tineri, zvelți şi

nepieptănați ai NOCS-ului au început să se infiltreze în Via Pindemonte, şi la ora 11:30 strada a fost curățită. Apoi, o echipă de zece oameni a intrat în clădirea-țintă şi a urcat în viteză scările până la apartamentul de la etajul doi. Ostaticul era păzit de cinci terorişti din Brigăzile Roşii, dar cel din fața uşii a fost atacat rapid şi neutralizat. După aceea, echipa de salvare s-a năpustit prin uşă, exact la timp ca să-l împiedice pe un al doilea terorist să-l împuşte pe generalul Dozier. Acest om a fost lipit de podea şi ultimii trei terorişti s-au predat repede.

Salvarea generalului Dozier s-a dovedit un punct de cotitură în lupta împotriva Brigăzilor Roşii. Teroriştii eşuaseră. În timpul investigațiilor, mulți dintre ei vorbiseră şi îşi trădaseră camarazii. Organizația a început să se destrame şi, pe măsură ce primea tot mai multe informații, NOCS-ul a început să aibă succese tot mai numeroase. Mulți dintre activişti aflându-se în închisoare sau în exil, Brigăzile Roşii s-au prăbuşit. Italia suferă şi azi din cauza terorismului urban, dar, cel puțin pentru moment, se pare că excesele au fost stopate.

Italia – sau, mai curând, o navă italiană – oferă ultimul nostru exemplu de acțiune teroristă şi antiteroristă. În octombrie 1985, şase palestinieni au atacat nava de croazieră *Achille Lauro*, în Marea Mediterană. Teroriştii au cerut eliberarea a cincizeci de terorişti palestinieni ținuți în închisorile israeliene şi au amenințat cu uciderea celor optzeci de pasageri de la bord, începând cu evreii şi continuând cu americanii, dacă cererea lor nu era satisfăcută. După ce au terorizat pasagerii mai în vârstă timp ce câteva zile, teroriştii au împuşcat până la urmă un american de şaizeci şi nouă de ani, Leon Klinghoffer, care era handicapat şi țintuit într-un cărucior cu rotile. Corpul lui a fost aruncat în mare.

Israelul nu a tratat cu teroriştii şi, atunci când *Achille Lauro* a ajuns în Egipt, răpitorii s-au predat autorităților acestei țări, care au venit la bord ca să-i liniştească pe ostatici. Teroriştii nu au fost reținuți mult timp, iar eliberarea

lor a fost atribuită prezenței în Egipt a lui Abdul Abbas, un oficial al PLO-ului, care era bănuit de americani ca fiind creierul din spatele întregii operațiuni *Achille Lauro*. Guvernul SUA, furios din cauza uciderii lui Klinghoffer, a cerut ca Abbas şi ceilalți terorişti să fie prinşi şi deferiți justiției, dar a fost informat de egipteni că palestinienii părăsiseră deja țara. Totuşi, agenții CIA din Egipt ținuseră sub observație situația. CIA a informat Washingtonul că terorişti erau încă în Egipt şi că se aşteptau să plece în scurt timp, cu un zbor spre o destinație din Algeria. În consecință, americanii au hotărât să intercepteze avionul.

Această sarcină a fost dată vasului USS *Saratoga*, un portavion din Flota a şasea americană. Nava s-a apropiat de coasta egipteană şi, atunci când terorişti – acum urmăriți de CIA – au urcat la bordul aparatului egiptean spre Algeria, a lansat o formație de avioane de vânătoare Tomcat şi un interceptor electronic de război Prowler. Terorişti abia se aşezaseră la o masă sărbătorească în cabina de clasa întâi, când patru Tomcat au apărut lângă aripile avionului de linie şi au ordonat acestuia să aterizeze în Italia.

La bordul avionului s-a instaurat o panică considerabilă. Pilotul a încercat să ceară instrucțiuni prin radio de la Cairo, dar Prowler-ul bruiase stația. Atunci, s-a îndreptat spre baza aeriană americană de la Sigonella, în Sicilia, dar aici au apărut alte probleme. Controlorul de trafic aerian italian, pus la curent cu situația, a refuzat avioanelor americane şi captivului lor egiptean permisiunea de aterizare. Toate ingredientele unui incident diplomatic major erau acum pregătite, dar, în cele din urmă, s-a permis aterizarea avionului de linie, iar pasagerii au fost luați în custodie de poliția italiană. Guvernul SUA dorea ca cei patru terorişti şi Abbas să fie judecați în Italia sau extrădați pentru judecată în Statele Unite, dar italienii nu vroiau să se implice, în principal de teamă față de represaliile arabe. Abbas a fost eliberat pe cauțiune şi a fugit din Italia spre Belgrad după câteva zile, dar ceilalți au fost în cele din urmă judecați pentru uciderea lui

Leon Klinghoffer şi au fost condamnați la ani lungi de închisoare.

Rezultatul intervenției în cazul *Achille Lauro* nu a fost în întregime satisfăcător, dar a demonstrat calitatea serviciilor de informații americane, brațul lung al guvernului SUA şi hotărârea acestuia de a nu tolera acte de violență împotriva cetățenilor americani şi alte guverne vor trebui să fie la fel de hotărâte, pentru ca situația terorismului să fie ținută sub control. Aceste incidente oferă lecții importante referitoare la modul în care poate fi redusă sau combătută amenințarea teroristă.

În primul rând, trebuie să existe o hotărâre fermă de a nu face compromisuri şi de a nu trata cu teroriştii, indiferent care ar fi cererile lor. Terorismul nu trebuie plătit şi nu trebuie să se vadă că ar fi plătit. În al doilea rând, teroriştii trebuie urmăriți, judecați şi închişi cu sentințe mari, sau ucişi, dacă opun rezistență. În acest scop, guvernele democrate trebuie să creeze, să antreneze, să mențină şi să sprijine echipe antiteroriste superior instruite. Aceste echipe trebuie nu numai să răspundă la incidentele teroriste, ele trebuie să le anticipeze, ceea ce necesită infiltrarea – atât în aripile lor armate, cât şi în cele şi politice – şi „plantarea" de informatori în grupurile teroriste. În fine, trebuie înlăturată acea aură strălucitoare a teroriştilor, iar grozăviile incidentelor teroriste trebuie aduse la cunoştința publicului de peste tot. De exemplu, prezentarea efectului unei bombe IRA în fața unui lobby irlandezo-american sau a rezultatelor acțiunilor teroriştilor arabi, în țările arabe. Acele țări care sprijină terorismul ar trebui şi ele penalizate. Convenția de la Viena, prin care se acordă imunitatea ambasadelor, nu a avut drept scop să permită acestora să opereze ca baze pentru terorism în cadrul națiunii-gazdă sau să folosească „servieta diplomatică" – un termen care poate acoperi conținutul unui camion sau al unui container – pentru introducerea prin contrabandă a armelor sau explozivelor.

Incidentele teroriste nu au încetat şi probabil nici nu o să înceteze. Revendicări noi apar tot timpul, iar oamenii care susțin aceste revendicări par înclinați să caute rezolvarea în acte de terorism. Au fost încercate diverse acțiuni împotriva sprijinitorilor teroriştilor, dar nu a fost găsită nici o soluție care să descurajeze eficient statele „tâlhare” în ceea ce priveşte finanțarea sau sponsorizarea grupurilor şi atacurilor teroriste. Trebuie găsite metode de stopare a acestor fapte şi probabil că acestea constau în creşterea costului terorismului pentru țara gazdă prin acțiune directă, inclusiv expulzarea cetățenilor ei din țara victimă, sau prin sancțiuni comerciale, inclusiv de interzicere a curselor aeriene spre sau dinspre statul terorist.

Terorismul va continua probabil sporadic. Nu a fost găsită încă nici o soluție pentru cea mai lungă campanie antiteroristă din Europa, cea împotriva IRA în Irlanda de Nord, o campanie care a început în 1969 şi este încă în floare, treizeci de ani mai târziu. Un număr mare de unități britanice SOF şi SAS s-au implicat de mult, experiența lor oferind unele exemple de tactici teroriste moderne şi de război antiterorist în interiorul granițelor unui stat democrat.

CAPITOLUL 4

SAS contra IRA, 1969-1997

Orele sunt lungi şi comportamentul urât pe care-l suporți într-o patrulă e îngrozitor, iar apoi vezi cum unul din camarazii tăi e aruncat în aer de o bombă de o sută de kilograme... şi asta te poate înnebuni, dar băieții suportă, aşa

cum au făcut-o mereu şi cum o vor face întotdeauna.

Sergent Eric Blythe, 40 Comando,
Infanteria Marinei Regale, 1985

Războiul Marii Britanii împotriva IRA durează de vreo treizeci de ani, fiind considerat unul dintre cele mai lungi războaie antiteroriste din istorie, iar această perioadă amară este doar ultima fază a unei lupte între două comunități aflate în conflict, care se desfăşoară încă de la sfârşitul secolului al XVI-lea, când Elizabeta, din dinastia Tudor, regina Angliei, a hotărât să-şi asigure flancul din spate al regatul ei protestant, „plantând" colonişti englezi în Irlanda catolică. Cei care cred că problemele actuale din Irlanda de Nord sunt de dată recentă sunt teribil de ignoranți în privința faptelor.

În timpul domniei reginei Elizabeta, războiul din Irlanda a fost permanent, iar Cromwell a continuat să „planteze" coloniştii protestanți, în secolul următor. Cum coasta Antrim a Irlandei de Nord este la numai douăzeci de kilometri de coasta Scoției, mulți scoțieni protestanți au traversat marea şi s-au stabilit în provincia Ulster, unde au devenit în curând populație majoritară, ceea ce este valabil şi pentru descendenții lor. În secolul al XIX-lea, au fost făcuți primii paşi în acțiunea de a li se oferi irlandezilor acea independență dorită de atâta timp, dar orice soluție era din ce în ce mai mult compromisă de problema populației protestante din cele şase districte din nord, care nu accepta să trăiască într-o Irlandă dominată de catolici. Refuzul protestanților a subminat diversele încercări de rezolvare a situației, încât soluția finală a fost divizarea, realizată prin Tratatul anglo-irlandez din 1920, prin care insula Irlanda era împărțită în două porțiuni inegale: cele douăzeci şi şase de districte din sudul catolic, devenite acum Republica Irlanda, şi provincia de şase districte a Irlandei de Nord, care face parte din Regatul Unit.

Tratatul anglo-irlandez a fost urmat de un război civil îndârjit în Irlanda de Sud, între guvernul legitim ales, care acceptase tratatul, şi IRA, Armata Republicană Irlandeză, care respingea cu vehemență atât tratatul, cât şi divizarea. Prima revoltă a IRA a fost zdrobită de guvernul irlandez, care a dispus judecarea şi împuşcarea unui număr considerabil de oameni ai IRA, pentru trădare şi răzvrătire împotriva statului irlandez nou format. Începând de atunci, IRA, cu sprijinul aripii ei politice, Sinn Fein, s-a concentrat asupra alungării din nord a „britanicilor", termen prin care se refereau la guvernul britanic, la oficialii lui, la poliție şi armată – această campanie teroristă sporadică a IRA desfăşurându-se şi astăzi în nord şi în Marea Britanie.

Aceasta este o istorie sumară, dar este necesară şi o prezentare succintă a tulburărilor, pentru a putea vedea în context campania militară ce se desfăşoară începând cu anul 1969. În anii '60, IRA s-a schimbat. Mulți dintre membrii ei au îmbrățişat o ideologie marxist-socialistă, având drept scop alungarea britanicilor din Irlanda şi apoi, pe baza popularității politice câştigate prin acea victorie, formarea unui stat marxist în întreaga insulă a Irlandei. În 1970, la scurt timp după începerea noii runde a tulburărilor, diviziunile politice au produs o despărțire în rândurile IRA. IRA oficială şi Sinn Fein oficial optau pentru o rezolvare politică menită să conducă la o Irlandă socialistă, iar IRA provizorie – PIRA – a luat-o pe drumul terorismului. De aceea, acest capitol se concentrează în special asupra luptei dintre PIRA şi acele unități SF şi SOF aflate în Nord.

Tulburarea care a izbucnit în 1968-1969 în Irlanda de Nord a avut o bază perfect legitimă: drepturile civile. Prin trucarea alegerilor protestanților – majoritatea lor membri ai Ordinului Orange (o organizație a susținătorilor protestanți ai uniunii cu Marea Britanie) – au fost scoşi de la guvernare politicienii catolici, bărbații şi femeile catolice şi-au pierdut slujbele, copiilor catolici le-a fost refuzată o educație adecvată, familiile catolice au fost lipsite de locuințe decente.

Această situație neplăcută a fost permisă pentru că guvernul britanic de la Westminster a lăsat guvernarea Irlandei de Nord în mâinile Parlamentului local ales, Stormont, iar guvernul Stormont era format în totalitate din protestanți. În 1968 şi 1969, refuzând să mai suporte această discriminare, catolicii din Belfast, Londonderry şi alte oraşe din nord au ieşit în stradă. Protestele în masă au fost zdrobite cu o forță brutală şi exagerată de poliția regală Ulster şi, mai ales, de rezerva de poliție protestantă, Unitățile Speciale B.

Cu toate acestea, poliția şi protestanții au uitat un element, în acea rundă de represiune – presa. Reporteri de ziar şi echipe de televiziune s-au repezit să relateze revoltele din Irlanda de Nord şi în scurt timp, în Marea Britanie, publicul, presa şi Parlamentul au început să pună întrebări despre cauzele acestor revolte. Răspunsurile smulse cu forța de la politicienii Irlandei de Nord au dezgustat poporul englez, la fel ca şi probele vizibile ale tacticilor folosite de Unitățile Speciale B împotriva protestatarilor pentru drepturi civile, ducând la o condamnare pe scară largă a acestora.

Categoric, catolicii din Irlanda de Nord suferiseră o mare nedreptate, şi aceste nedreptăți trebuiau îndreptate, iar discriminarea trebuia să înceteze. De-a lungul anilor, începând cu 1969, au fost multe încercări pentru a nu se ajunge la acest final: abolirea Parlamentului Stormont şi introducerea unor legi care să-i protejeze pe catolici de discriminări. Legile acestea nu au reuşit însă să pună capăt urii care dăinuia de secole, între comunitățile catolică şi protestantă. Ură care este exacerbată astăzi de acțiunile IRA şi ale altor grupări teroriste create de protestanți, pentru care crimele sectare reprezintă o caracteristică principală. Faptul că o astfel de ură tribală poate exista într-o țară europeană occidentală civilizată şi democratică, la sfârşitul secolului XX, pare atât de puțin probabil, încât mulți oameni, în special din Statele Unite şi Australia, au respins această cauză fundamentală a tulburărilor şi au dat vina în exclusivitate pe englezi care, spun ei, au invadat Irlanda şi țin populația din

nord sub controlul armatei britanice, împotriva căreia „luptătorii pentru libertate” ai IRA duc o „luptă armată” legitimă.

Runda actuală a tulburărilor din Irlanda este, de fapt, o afacere extrem de complicată, cu rădăcini adânci şi mulți jucători foarte devotați. Integrarea cu Republica Irlanda se poate efectua atunci când majoritatea locuitorilor din nord şi-ar exprima prin vot democratic această dorință, dar cum protestanții din Ulster sunt de două ori mai mulți decât catolicii şi nu manifestă nici un semn că ar dori integrarea cu sudul, soluția nu se întrevede deocamdată. Campania IRA din Ulster s-a răspândit deseori pe teritoriul Marii Britanii şi în Europa continentală. A costat peste trei mii două sute de vieți din 1969 până în prezent şi a avut ca rezultat distrugerea de bunuri în valoare de miliarde de lire, fără nici un motiv valabil sau avantaj perceptibil.

Campania IRA are scopul de a copleşi guvernul britanic şi populația engleză cu un şir nesfârşit de morți, răniți şi violențe, pentru ca aceştia să-i abandoneze pe protestanții din nord şi să se retragă. Faptul că ar putea izbucni imediat un război civil în Irlanda nu este problema IRA. Ei *vor* un război civil în Irlanda şi au intenția să iasă victorioşi din el şi să-şi formeze statul lor cu orientare marxistă.

Astfel, neîntrevăzându-se nici o soluție politică, lupta continuă. Printre forțele armate britanice regulate implicate se află unități SOF, cum ar fi trupele de comando ale Infanteriei Marinei Regale şi Regimentul de Paraşutişti, care execută tururi regulate de câte şase luni în Irlanda de Nord. Munca lor în provincie este descrisă de infanteristul marin Andrew Tubb, din Compania 45 Comando: „Fusesem antrenați foarte bine, într-o tabără specială în Marea Britanie, unde puteam repeta toate exercițiile, de la patrulare, la controlul mulțimilor şi stăpânirea revoltelor. Existau chiar şi Wren [26] îmbrăcate ca gospodine, care strigau «viol» şi aruncau cu cărămizi. Ajunşi acolo, am mers la Turf Lodge, o zonă catolică. Primeam tot

felul de sarcini, una după cealaltă, şi nu dormeam prea mult, săptămâni întregi. Mai târziu am preluat rondul de la un batalion de armată, la Fort White Rock, unde drumul de acces trecea printr-un tunel îngust şi, într-o zi, în timp ce ieşeam, s-a tras asupra noastră cu o armă automată, una semi-automată şi câteva foc cu foc. «Cărămida» – asta înseamnă patru infanterişti marini – a ţâşnit din tunel direct spre ei şi am tras cu precizie asupra locului un minut şi jumătate. Nu voi uita niciodată asta, focurile şi goana fără ezitare, direct spre ei."

Nu a existat niciodată ceva care să semene cu o soluție militară pentru problema din Ulster, dar armata britanică era în Provincie, acționând ca ajutor al „puterii civile" încă din 1969, la câteva luni după ce primele marşuri pentru drepturi civile fuseseră înăbuşite cu brutalitate de către unitățile Speciale B ale poliției regale din Ulster. Acestea au fost prompt desființate, dar această mişcare necesară a avut un efect colateral nedorit. Când mulțimile de catolici şi protestanți au ieşit în stradă şi au început „curățirea etnică", catolicii arzând casele protestanților şi protestanții atacând orice catolic ce locuia în zonele lor, forța regulată de poliție, RUC [27], nu a reuşit să facă față şi a fost necesară desfăşurarea pe străzi a soldaților britanici. Astfel, armata britanică a intrat în Irlanda de Nord.

Acei soldați care au fost în Belfast sau în alte oraşe ale Irlandei de Nord în 1969 îşi amintesc că au fost primiți cu brațele deschise de populația locală, catolici şi protestanți, au fost invitați în casele acestora şi au fost serviți cu sandviciuri şi ceşti cu ceai. Locotenentul Ian Uzzell, din 41 Comando, îşi aminteşte acea perioadă de început: „Am fost trimişi să oprim bandele protestante să mai atace casele catolicilor, şi catolicii au fost foarte fericiți să ne vadă. Stațiile noastre radio nu mergeau prea bine pe străzile înguste şi între clădiri, aşa că cel mai bun mod de a afla ce se întâmpla era să bați la o uşă şi să urmăreşti ştirile televizate, care relatau revoltele în

fiecare noapte. Totodată, era oarecum deconcertant să pândeşti pe o stradă, ferindu-te de cărămizi şi focurile lunetiştilor, în timp ce o mână, ieşind pe o uşă şi îți oferea o ceaşcă cu ceai sau o prăjitură... Nu a durat mult, dar a fost frumos, atât cât a fost".

Un motiv al faptului că această prietenie nu a durat a fost renaşterea IRA. La prima izbucnire a tulburărilor, acei terorişti IRA care îşi aveau bazele în Belfast sau Derry au zburat rapid în Republica Irlanda. Inscripția de pe un perete din zona catolică interpreta IRA ca însemnând „I Ran Away" [28]. Dar, nu după mult timp, reechipați cu arme de către prietenii lor din republică, IRA s-au întors, declarând că vor să apere zonele catolice de atacurile protestante, dar de fapt ca să folosească încălcarea drepturilor civile în interesul lor. Una dintre primele lor reguli era să nu existe nici un contact prietenesc cu britanicii, şi oricine era prins zâmbind unui soldat britanic era marcat imediat şi intra în atenția IRA.

„Era destul de neplăcut", spune generalul de brigadă Joe Starling, ofițer din Regimentul de Paraşutişti. „Băieții cunoşteau perfect noțiunea de «suflete şi minți» şi făceau mari eforturi să fie prietenoşi cu comunitatea catolică şi să arate că eram total imparțiali în această situație, dar nu mergea. Îmi amintesc când am stabilit o tabără de canoe pe River Bann, pentru copiii dintr-un cartier catolic din apropiere. Puştii nu se mai distraseră niciodată atât de bine şi le-a plăcut, la fel şi soldaților. Apoi a venit un ordin de la «naşul» IRA şi puştii au rupt şi au dat foc canoelor şi au aruncat cu cărămizi în soldați. Ordinul de la PIRA era: «Urâți-i pe britanici şi arătați asta». Aşa că, noi ce puteam face? Puştii erau inoculați cu această ură, aşa încât războiul continuă, generație după generație".

În anii 1968-1969 au existat revolte şi lupte sectare, catolicii şi protestanții luptându-se pe străzi, aşa încât soldații au intervenit şi au fost prompt atacați de mulțimea din ambele tabere. Apoi IRA s-a mutat în zonele de locuințe

catolice şi a stabilit propriile ei reguli de violență şi intimidare, bătând, lovind, mânjind cu catran şi fulgi, torturând şi ucigând pe toți cei din aceste cartiere care îndrăzneau să protesteze împotriva campaniei lor. Şi astfel a început conflictul din Irlanda de Nord, un conflict lung, sângeros şi, acum, atât de familiar. De obicei, există cam cincisprezece mii de soldați britanici cantonați în Ulster şi între ei sunt şi membri ai Regimentului 2 al Serviciului Special Aerian (SAS).

Escadronul D al regimentului a sosit în Irlanda de Nord în august 1986, purtând uniformă, iar baza lui a fost stabilită, în Bessbrook Camp, din South Armagh. Una dintre primele lui acțiuni a fost o paradă oficială, cu depunere de coroane la mormântul unui conducător al SAS-ului din timpul războiului, locotenent-colonelul Blair „Paddy" Mayne, care murise într-un accident de maşină, după război, şi fusese înmormântat la Newtonards. Pe lângă asta, escadronul a luat parte la acțiuni de patrulare şi blocaje de străzi, tot în uniformă. Generalul-maior Julian Thompson, care a fost în Irlanda de Nord în acea perioadă, la comanda lui 40 Comando, îşi aminteşte de sosirea celor din SAS. „Când au sosit, purtau beretele lor de culoarea nisipului, dar în scurt timp au trecut la beretele noastre verzi, iar atunci când a sosit un batalion de paraşutişti, au preferat beretele roşii… Cred că la sosirea unui batalion de scoțieni, ar fi trecut la bonete, dar în rest a fost o desfăşurare de forțe normală, foarte deschisă".

Situația din Irlanda de Nord era relativ paşnică – o stare la care politicienii urmau să se refere ca având „un nivel acceptabil de violență" –, aşa că escadronul SAS a fost retras în cele din urmă. SAS-ul s-a întors în Irlanda de Nord în 1976, şi de atunci a rămas acolo, în afară de scurtele deplasări în Arabia, în timpul războiului din Golf. Dar rolul lor în provincie a devenit din ce în ce mai obscur. SAS-ul s-a întors la muncă o dată cu batalionul rămas la Bessbrook Camp, dar totodată a început să acționeze sub acoperire. Nu

după mult timp, soldații au început să opereze în haine civile, patrulând în maşini particulare şi chiar trecând granița din sud.

Serviciul militar în haine civile nu este ceva neobişnuit în Irlanda de Nord. Era – şi este – extrem de periculos pentru un soldat britanic să meargă singur şi încă şi mai periculos să fie singur şi în uniformă. Cei mai mulți dintre soldații aflați în provincie nu-şi părăseau niciodată cazarma în timpul serviciului de patru sau şase luni efectuat, decât în patrule, căci era periculos chiar şi să meargă să bea ceva în cârciuma de peste drum. Mai multe unități se ocupau de patrularea districtelor dominate de IRA, cum era South Armagh, în haine civile, echipând uneori exteriorul maşinilor lor cu mine *claymore* anti-personal. Acestea puteau fi detonate, împrăştiind o ploaie de schije, dacă soldații intrau într-unul din VCP-urile (Puncte de control şi verificare a vehiculelor) pe care IRA începuse să le plaseze pe drumurile din South Armagh, zonă ce avea să devină cunoscută sub numele de „ținutul bandiților".

Ca şi în alte părți, prima cerință pentru a avea succes în lupta împotriva teroriştilor era obținerea de informații relevante despre bandele IRA sau ASU – Unități de Serviciu Activ [29], formate din patru oameni – termen folosit de poliție pentru echipele ucigaşe. Principala sursă pentru astfel de informații ar fi trebuit să fie ramura specială a Poliției Regale Ulster, dar membrii RUC-ului erau atât de nepopulari în rândurile comunității catolice şi atât de bine cunoscuți în cartierele catolice, încât ei aduceau prea puține informații pe care să se poată pune bază. În consecință, era necesar să se ia totul de la capăt şi să se creeze o rețea bună de strângere a informațiilor militare, bazată pe recunoaştere şi observare, două specialități ale SAS-ului.

În joc au intervenit şi alte agenții de informații. MI6 – Serviciul Secret de Informații britanic, care operează în străinătate, – a început să urmărească personalul IRA din

republică, din Europa continentală, precum şi misiunile de finanțare şi strângere de arme din Statele Unite şi Libia. MI5 – Serviciul de Securitate, care operează în interiorul Marii Britanii – a început să se infiltreze în grupurile irlandeze naționaliste din Marea Britanie, furnizând multe informații de contact referitoare la activitatea IRA în Londra şi în alte oraşe cu populație irlandeză numeroasă.

Unitățile de informații ale armatei au reuşit de asemenea să găsească şi să folosească o serie de informatori – numiți „iscoade" de comandanții IRA – cei mai mulți dintre ei fiind foşti sau actuali membri ai IRA, care fie pentru bani, fie din repulsie față de activitățile criminale ale IRA, erau dispuşi să lucreze împotriva foştilor lor camarazi. Denumit Forța de Recunoaştere Militară, acest ultim grup era cunoscut în general sub numele de „Fred". Orice „iscoadă" sau „Fred" capturat de PIRA înfrunta certitudinea unei torturi lungi şi brutale, culminând cu un glonț în cap. Deşi operațiunile iscoadelor sunt secrete, în mod necesar, se pare că există destul de mulți voluntari. Membrii IRA, oricât de lăudate ar fi acțiunile lor în Statele Unite, sunt extrem de nepopulari în rândul oamenilor obişnuiți din Irlanda.

Riscurile rămân mari. Oamenii bănuiți numai a fi „iscoade" pot avea parte de o soartă similară, suferind torturi şi fiind ucişi, în timp ce populația catolică este ținută de-o parte, fie din convingere şi credință în cauza republicii, fie din cauză că orice manifestare fățişă de opoziție față de IRA poate avea drept efect perforarea genunchiului cu un burghiu Black and Decker, sau, pentru o femeie, smulgerea părului, înainte să fie bătută, dezbrăcată la piele, legată de un felinar de pe stradă şi acoperită cu catran.

Astfel de metode de constrângere au redus cantitatea de informații strânse de armată şi acțiunile antiteroriste normale – procedeele de oprire şi percheziționare sau de încercuire şi căutare, atât de des folosite în campaniile coloniale – provocau revolte, aruncări de pietre şi rapoarte nefericite pe canalele de televiziune, pe lângă înstrăinarea populației

locale. Informațiile utile ofereau posibilitatea concentrării activității contrateroriste împotriva celor implicați direct în campania IRA şi reducerea confruntărilor cu activiştii atât de uşor de provocat din districtele catolice.

RUC-ul şi-a întărit ramura specială şi a introdus unități înarmate ale Grupului Special de Patrulare, care se învârtea pe străzile lăturalnice şi pe maidanele provinciei în maşini, căutând tulburări. Un element foarte util – dar foarte secret – al Forțelor Speciale în această încâlceală a fost Compania 14 de Informații, un grup de voluntari din poliție şi armată, care lucrau în haine civile. Ei au fost formați în 1974 de locotenent-colonelul Frank Kitson, un expert recunoscut în războiul sub acoperire, de intensitate redusă, cu experiență în acțiunile din Kenya şi Malaiezia.

Nu se cunosc prea multe despre Compania 14 de Informații, decât faptul că era – şi probabil este şi acum – compusă din ofițeri şi subofițeri ai armatei, inclusiv femei, care operează în haine civile şi îşi asumă riscuri considerabile. Compania are cam o sută de oameni şi acționează ca ramură operațională a lui MI6 şi M15. Antrenamentul pentru Compania 14 este intensiv şi durează şase luni, timp în care membrii se implică total în viața provinciei. Ei evită unitățile militare, nu au grade, nu-şi folosesc niciodată numele reale, îşi cumpără hainele uzate din magazine la preț redus şi, în general, acționează la nivel de celulă, cunoscând numai strictul necesar unii despre ceilalți. Conduc maşini nemarcate, echipate cu dispozitive de urmărire şi alarme, sunt dotați cu gaze paralizante şi grenade fumigene, pentru cazul în care sunt prinşi sau riscă să fie depistați.

Toate acestea sunt obligatorii. Orice membru al Companiei 14 depistat şi prins de IRA poate fi interogat brutal şi torturat ca să spună tot ce ştie despre companie şi despre cei care mai servesc în ea. Natura vicioasă a campaniei IRA a fost subliniată în mai 1977, când un ASU IRA, acționând pentru republică, a intrat în Armagh şi a răpit un ofițer al gărzii,

căpitanul Robert Nairac. Căpitanul Nairac servea în Compania 14 de Informații şi se întâlnea cu un om de contact într-un bar din South Armagh, singur şi în haine civile. El a fost atacat în parcarea din fața localului, a fost copleşit numeric şi dus peste graniță în Republică, unde a fost torturat ca să divulge informații, după care a fost ucis. Corpul lui nu a fost găsit niciodată.

Cam o treime din membrii companiei sunt femei: acestea s-au dovedit experte în pătrunderea în celule IRA. Compania a furnizat informații care au condus la capturarea unui număr mare de membri ai IRA din provincie şi de pe continent, la găsirea multor ascunzători de arme şi explozive, inclusiv la localizarea a cinci tone de explozibili în Londra, în septembrie 1996 – un depozit ce urma să fie folosit într-o serie devastatoare de atacuri în oraşele britanice. Pentru a obține astfel de informații, personalul companiei trăieşte în zone dominate de IRA şi execută supravegheri în baruri şi centre comunitare favorabile IRA. IRA ştie că ei se află acolo şi ar face orice ca să pună mâna pe ei.

Inițial, această expansiune a organizațiilor de informații nu a mărit prea mult cantitatea sau calitatea informațiilor furnizate forțelor de securitate, iar operațiunea de securitate a scăzut în intensitate. Nimeni nu era prea mulțumit de nivelul informațiilor strânse, dar în loc să îmbunătățească ramura specială a RUC-ului, fiecare instituție specializată din Irlanda de Nord – poliție, armată şi serviciu secret – şi-a format propriile rețele de strângere de informații, ceea ce a condus la o competiție nesănătoasă şi la slăbirea efortului. Obținerea de informații este totodată unul dintre rolurile principale ale SAS-ului, care strânge date prin supraveghere şi nu prin folosirea informatorilor, iar priceperea lor avea să intre în curând în joc. SAS-ul a stabilit posturi de observare la punctele de trecere de la graniță şi a început să supravegheze discret casele „jucătorilor cunoscuți", precum şi drumurile şi cărările din jurul lui Crossmaglen şi a altor fortărețe ale IRA. Regimentul executa de ceva timp aceste sarcini, înainte ca

guvernul britanic să anunțe oficial, în ianuarie 1976, că elemente ale SAS-ului fuseseră desfăşurate în provincie.

Această desfăşurare de forțe din 1976 a fost diferită de implicarea fățişă a întregului escadron, în 1969. La început au fost implicați numai doisprezece soldați SAS şi ei au lucrat în cadrul batalioanelor regulate, executând rolul de recunoaştere. Totuşi, la începutul primăverii lui 1976, la Camp Bessbrook se afla un escadron întreg, trimițând în teren obişnuitele patrule de patru oameni ale SAS-ului, care trebuiau să se răspândească în South Armagh. Ele erau însărcinate nu numai cu observarea inamicului, dar şi cu riposta împotriva acestuia. După o săptămână, această nouă strategie dădea deja rezultate.

În noaptea de 12 martie 1976, o patrulă a armatei susține că a ridicat un irlandez beat, care se învârtea fără rost, exact la nord de granița Ulsterului. Soldații l-au dus la poliție, unde i s-au introdus semnalmentele în computer. Au descoperit că prinseseră un „jucător" important al IRA, Sean McKenna. McKenna a fost extrem de nefericit din cauza arestării lui şi avea o poveste foarte ciudată despre modul în care se produsese aceasta. După spusele lui, se afla în casa proprietate personală, la sud de graniță, când au intrat trei oameni mascați în cameră, l-au dus sub amenințare cu pistolul în South Armagh şi l-au predat soldaților. McKenna a fost judecat în Belfast şi a fost trimis în închisoare pentru douăzeci şi cinci de ani, iar capturarea lui a fost atribuită tacit SAS-ului. Guvernul irlandez a fost deranjat de faptul că soldații britanici traversaseră granița republicii, dar faptul că un terorist cunoscut locuia nederanjat în republică însemna că la vremea respectivă nu se putea face nici o plângere oficială. De fapt, majoritatea oamenilor, la nord şi la sud de graniță, erau extrem de amuzați.

O lună mai târziu, în aprilie 1976, SAS-ul a ucis pentru prima dată un om din IRA, pe Patrick Cleary, un alt „jucător cunoscut", care traversase granița din Republică, ca să-şi vadă prietena din nord. SAS-ul pregătise o ambuscadă la casa

fetei şi când Cleary a sosit, l-au arestat cu promptitudine, pentru ca apoi să-l împuşte, atunci când a încercat să evadeze. Sinn Fein şi IRA au susținut imediat că Cleary fusese ucis cu sânge rece.

Totul mergea bine, dar, o lună mai târziu, activitatea antiteroristă a SAS-ului a suferit un eşec. În seara de 5 mai 1976, Gardai – poliția irlandeză – a oprit o maşină la câteva sute de metri la sud de graniță. Oamenii dinăuntru erau înarmați şi, în timp ce soseau mai mulți polițişti, alte două maşini au traversat granița, dinspre nord. Şoferii şi pasagerii acestor maşini erau de asemenea înarmați, dar nu au opus nici o rezistență, atunci când au fost arestați de Gardai. Situația a devenit stânjenitoare atunci când a „transpirat" ştirea că Gardai ridicase opt soldați SAS, care aveau evident intenția să opereze la sud de graniță.

Publicitatea rezultată a fost considerabilă şi net defavorabilă armatei britanice. Guvernul irlandez nu putea tolera incursiuni armate peste graniță, dar problema a fost rezolvată cu tact. Oamenii din SAS au fost scoşi pe cauțiune şi eliberați, dar s-au întors mai târziu pentru a fi judecați în Dublin – au fost amendați cu câte o sută de lire fiecare. Chiar şi aşa, IRA şi Sinn Fein, aripa politică a IRA şi adevărați adepți ai publicității, au fost încântați de acea dovadă a „aroganței" britanice şi au profitat din plin de incident.

Soldații britanici trebuiau să evite să traverseze frontiera în republică, dar exista un resentiment considerabil produs de faptul că, deşi guvernul irlandez condamna campania IRA din nord, IRA se bucura totuşi de un refugiu sigur în republică, unde armata britanică nu putea să-i urmărească. Posibilitatea de a-i urmări pe terorişti în chiar ascunzătorile lor este esențială pentru un succes în războiul de gherilă, dar cererea să se permită o astfel de „urmărire fierbinte" a fost şi este refuzată britanicilor, care nu se bucură de un sprijin adecvat antiterorist din partea autorităților irlandeze. Gardai – ai cărei ofițeri erau ucişi de IRA – urmărea de obicei contactele furnizate de RUC, dar reacționa foarte încet, după

un atac terorist în nord. De obicei, până ca ea să ajungă la graniță, gangsterii IRA dispăreau. Singurul mod real în care se putea da o lovitură puternică IRA era să se plaseze ambuscade în toate țintele posibile şi să se aştepte un atac. Această metodă a răbdării a provocat moartea unui om.

În ianuarie 1977, o patrulă SAS a reperat o maşină parcată pe un drum, aproape de graniță, lângă oraşul Crossmaglen, un punct terorist fierbinte din South Armagh. Maşina se afla încă acolo şi a doua zi, aşa încât a fost organizată o operațiune de supraveghere. Trei nopți mai târziu, un om înarmat a fost văzut apropiindu-se de maşină. Când a fost somat de oamenii din SAS ascunşi, el a ridicat arma şi a fost doborât imediat. Era clar că fusese trimis în recunoaştere, pentru că, atunci când SAS-ul a tras, alți membri ai IRA au ripostat de pe drum şi a urmat un schimb puternic de focuri, înainte ca teroriştii supraviețuitori să fugă înapoi peste graniță.

Lucrurile mergeau bine, dar activitatea SAS a produs alte două incidente care ilustrează pericolele ce apar în folosirea unor trupe din Forțele Speciale într-un război de gherilă urban, nedeclarat. Aceste incidente au pus sub semnul întrebării implicarea SAS-ului în activitatea antiteroristă. Primul dintre ele a avut loc în iunie 1978, când trei membri ai IRA au fost prinşi într-o ambuscadă şi ucişi de SAS, în timp ce încercau să plaseze o bombă într-un oficiu poştal, la Ballyskillen. Un al patrulea terorist a fugit şi a scăpat, dar urmărindu-l, SAS-ul – sau grupul special de patrulare al RUC-ului, care a fost şi el implicat – l-a ucis pe William Hanna, care nu avea nici o legătură cu IRA şi pur şi simplu ieşise dintr-o cârciumă şi se îndrepta spre casă.

Biroul de Presă al Armatei a dat o declarație, spunând că cei din IRA trăseseră primii şi că Hanna fusese ucis în timpul schimbului de focuri. Această declarație nu era adevărată. Ancheta a relevat faptul că cei trei membri ai IRA, deşi era clar că erau într-o misiune teroristă şi transportau o bombă, în rest nu erau înarmați, aşa că nu se putea vorbi de un

„schimb de focuri”. S-a zvonit că Hanna fusese ucis pur şi simplu din greşeală. Soldaţii experimentaţi şi maturi ai SAS-ului nu ar trebui să facă greşeli care să conducă la moartea unui trecător nevinovat. Pagubele provocate reputaţiei profesionale a SAS-ului şi a armatei britanice au fost exacerbate de încercarea de muşamalizare.

Ceea ce a urmat a fost şi mai rău. În iulie 1977, John Boyle, un puşti de şaisprezece ani, a găsit o ascunzătoare cu arme a IRA, în apropierea fermei familiei lui, la Dunloy, în districtul Antrim. Poliţia a fost informată şi o patrulă de patru membri ai SAS-ului a ocupat poziţia, gata să-i prindă în ambuscadă pe cei care veneau să ridice armele. Nimeni nu s-a gândit să informeze familia Boyle de acea ambuscadă şi să le spună să stea departe de acel loc. A doua zi, tânărul John Boyle s-a dus să vadă dacă armele erau încă acolo. Erau în ascunzătoare şi, conform probelor rezultate în anchetă, în momentul în care a ridicat una dintre arme ca să o vadă mai bine, doi dintre trăgătorii SAS l-au împuşcat mortal. Tatăl şi fratele lui, care au venit în fugă, au fost forţaţi să se culce la pământ, au fost arestaţi şi au fost duşi cu un elicopter la secţia de poliţie.

Abia atunci a fost descoperită adevărata proporţie a tragediei, dar armata a încercat din nou să evite acuzaţiile de neglijenţă, făcând mai multe afirmaţii false. Prima a fost aceea că John Boyle îndreptase o armă încărcată spre patrulă. Asta este improbabil. John Boyle nu ştia unde se afla patrula şi nu se pricepea la arme de foc. Următoarea variantă a fost că fiind somat, a ignorat avertismentul. Şi această afirmaţie a fost dezminţită curând. În cele din urmă, RUC-ul a răspuns la îngrijorarea publică crescândă arestându-i pe cei doi soldaţi SAS care trăseseră. Ei au fost ulterior judecaţi, învinuiţi de crimă, dar au fost achitaţi, pentru că acuzarea nu a reuşit să stabilească intenţia criminală, iar dovada intenţiei este crucială pentru o acuzaţie de crimă.

Aceste incidente pun SAS-ul într-o lumină proastă. Soldații britanici care servesc în Irlanda de Nord se supun unui set de instrucțiuni: regulile de luptă. În situația delicată din Irlanda de Nord, aceste reguli sunt scrise clar pe o hârtie galbenă, pe care fiecare soldat trebuie să o poarte, să o ştie pe de rost şi să o aplice. Cei din SAS sunt soldați ai armatei britanice şi în consecință se supun regulilor „foii galbene". Esența acestor reguli este insistența asupra folosirii minimului de forță. Soldații nu trebuie să deschidă focul decât dacă se trage asupra lor sau dacă consideră că viața lor este în pericol. De asemenea, trebuie strigat un avertisment, înaintea deschiderii focului. Nu se poate spune că respectarea regulilor este uşoară. Dacă ar fi aplicate cuvânt cu cuvânt, ele ar face imposibilă misiunea soldaților, însă aceste reguli au rolul de a proteja viața cetățenilor nevinovați împotriva împuşcăturilor iresponsabile şi, deci, sunt absolut necesare. De asemenea, ele reflectă faptul că această campanie IRA nu este un „război", cel puțin din punctul de vedere al britanicilor, iar soldații trimişi în Irlanda de Nord pot fi arestați şi judecați sub incidența legii civile, dacă sunt suspectați de vreo crimă.

Autoritățile civile trebuie şi ele să interpreteze regulile în mod rațional, căci unele, ce par clare şi uşor de respectat într-o sală de judecată, capătă o complexitate total diferită pentru un tânăr soldat obosit, atunci când o maşină se apropie în viteză printr-o poziție de ambuscadă, în mijlocul nopții, sau când un om apare din întuneric, cărând ceva ce seamănă cu o armă. Cel care ezită într-un astfel de moment poate fi foarte uşor ucis sau să-şi vadă camarazii uciși. Regulile trebuie aplicate ținându-se cont de situație, iar atunci când apare o eroare, trebuie aplicat acelaşi criteriu în orice anchetă ulterioară. Dar au existat temeiuri pentru neliniști serioase în legătură cu împuşcarea lui John Boyle. SAS-ul fusese desfăşurat ca să se ocupe efectiv de IRA, reducându-se impactul operațiunilor de securitate asupra populației civile. În acest caz, doi oameni neînarmați, total

nevinovați, au fost uciși și alți trei, departe de a fi inocenți, dar tot neînarmați, membri ai IRA, au fost de asemenea uciși, se pare că fără nici o somație.

Aceste incidente tragice în care a fost implicat SAS-ul aveau să continue. În septembrie 1977, James Taylor a fost împușcat și ucis de o patrulă SAS, când a ieșit cu o pușcă, plecând la vânătoare. Taylor nu avea nici o legătură cu vreun grup paramilitar. De data aceasta, armata a spus adevărul și și-a cerut scuze. Nu același lucru s-a întâmplat însă în noiembrie 1977, când a avut loc un alt incident, implicând un „jucător cunoscut", Patrick Duffy. O altă ascunzătoare de arme a IRA fusese localizată într-o casă din Derry, fiind supravegheată de o echipă a SAS-ului formată din patru oameni. Patrick Duffy a intrat în casă și s-a dus la ascunzătoare, unde a fost somat și împușcat de soldați. Duffy nu era înarmat și, deși s-a pus întrebarea de ce cei patru soldați din casă nu l-au arestat pur și simplu, nu a fost făcută nici o investigație în privința uciderii lui.

Totuși, după această întâmplare, SAS-ul a fost retras de la pregătirile de ambuscade și s-a întors la rolul mai convențional de supraveghere. În mai 1980, regimentul a suferit prima lui pierdere în Irlanda de Nord, când căpitanul Herbert Westcott, din Escadronul G, a fost împușcat și omorât, în timp ce comanda un grup ce înconjurase o casă din Belfast. Mai târziu, în același an, SAS-ul a prins patru membri ai IRA, printre care și un „jucător" foarte cunoscut, Seamus McElwaine. Cei patru au fost încercuiți și somați, și au hotărât să se predea.

În timpul primăverii și al începutului verii lui 1982, SAS-ul a fost angajat în războiul din Falkland, dar ei s-au întors în provincie la sfârșitul anului și, în decembrie 1982, au ucis doi membri ai IRA înarmați, după supravegherea unei ascunzători de arme de lângă Coalisland. În iulie 1983, două echipe au repurtat un succes important, după ce au primit un „pont" despre un atac al IRA în County Țyrone, unde teroriștii intenționau să arunce în aer o fabrică. Auzind de

acest plan, SAS-ul a pregătit o ambuscadă şi a început să aştepte, însă nu prea mult. La scurt timp după lăsarea nopții, au fost văzuți doi oameni apropiindu-se de fabrică şi, atunci când aceştia au luat-o la fugă şi nu s-au oprit când au fost somați, s-a tras asupra lor. Unul dintre ei a fost rănit şi amândoi au fost capturați. Ca şi SAS-ul, Unitatea Serviciului Activ IRA are tendința de a opera în grupuri de câte patru şi, în urma unei cercetări rapide, au fost descoperiți alți doi luptători ai IRA în apropiere şi, după ce s-a tras şi asupra lor, unul a fost capturat şi unul ucis.

Următoarea înfruntare SAS-IRA a avut un rezultat mai puțin fericit. Ambuscada de la fabrică indică faptul că SAS-ul primea acum informații bune, fie direct de la „iscoade", fie prin intermediul Companiei 14. În consecință, ei au aflat de un atentat asupra unui membru al Regimentului de Apărare din Ulster, care ia parte activă la serviciile de securitate şi este format în majoritate din protestanți, mulți dintre ei foşti membri ai unităților Speciale B. SAS-ul a pregătit o ambuscadă lângă casa omului şi la apariția ucigaşilor din IRA, a deschis focul asupra lor. Din nefericire, singura persoană ucisă a fost un civil, Fred Jackson, care vizita o grădină de peste drum de locul ambuscadei, atunci când soldații au deschis focul. Un glonț l-a lovit pe Jackson în piept şi l-a ucis, iar oamenii din IRA au scăpat.

În decembrie 1984, a fost ucis un al doilea membru al SAS în provincie, în timpul unei încercări încununate de succes de a împiedica un grup ASU IRA să plaseze o bombă într-o rigolă. Patru membri ai IRA, aflați într-o furgonetă, au fost opriți de trei soldați SAS. În timp ce alți doi soldați se apropiau de furgonetă, s-a tras asupra lor de luptători IRA ascunşi în tufişuri, şi caporalul Alistair Slater din Escadronul B a fost ucis. În schimbul de focuri care a urmat, au murit doi membri ai IRA. Unul a fost ucis în luptă şi un altul s-a înecat, în timp ce încerca să traverseze înot un râu şi să ajungă înapoi în partea sigură a republicii. Cei doi membri

IRA care au supraviețuit au trecut granița, unde au fost arestați de Gardai.

Următorul incident a avut loc după scurt timp. Din nou, cei din IRA încercau să ucidă un membru al Regimentului de Apărare Ulster, un om ce lucra ca sanitar la spitalul Gransha din Derry. În ianuarie 1985, intenția IRA a fost aflată de poliție – probabil de la un „Fred" sau datorită Companiei 14 – şi o echipă de poliție şi SAS s-au deplasat la spital. Cu săvârşirea crimei fuseseră însărcinați doi ucigaşi experimentați, Daniel Doherty şi William Fleming, care au intrat în curtea spitalului pe o motocicletă. Conform relatărilor, cei doi au trecut pe lângă o maşină în care se aflau oamenii din SAS şi pasagerul de pe locul din spate a fost văzut ținând un pistol. În consecință, şoferul maşinii a pornit în urmărire, a izbit motocicleta şi cei doi au fost aruncați de pe ea. Fleming, pasagerul din spate, a fost împuşcat de doi oameni ai SAS-ului, fiind nimerit de şase ori şi ucis. Doherty s-a urcat din nou pe motocicletă şi a încercat să scape, dar şi el a fost împuşcat şi ucis.

O lună mai târziu, în februarie 1985, un grup de cinci ucigaşi ai IRA se învârteau cu maşina prin Strabane, vrând să ucidă un protestant sau un membru al RUC-ului. S-a aflat de prezența lor, maşina a fost direcționată spre o ambuscadă a SAS-ului şi trei dintre ei au fost ucişi în schimbul de focuri care a urmat. Un al patrulea, Declan Crossan, a fost capturat mai târziu, iar ultimul a fugit. După acest schimb de focuri, s-a zvonit că cei trei fuseseră ucişi, asta poate din cauză că în urma anchetei a reieşit că cei din SAS trăseseră peste o sută de cartuşe în cei trei oameni, în timpul ambuscadei. Localnicii au spus că s-a auzit cel puțin o voce cerând îndurare, înainte de ultima rafală de arme. Ancheta nu a reuşit să găsească nimic care să susțină acest zvon şi a dat verdictul de „ucidere justificată".

Restul anului a fost liniştit, cel puțin pentru SAS, dar în februarie 1986 a fost localizată o ascunzătoare de arme într-o fermă de lângă Londonderry, care a fost pusă sub

supraveghere. În curte a intrat mai târziu un om numit Francis Bradley. El a fost somat de un soldat SAS şi a fost împuşcat, atunci când s-a răsucit, auzind avertismentul. Acest fapt a produs noi dispute, căci, deşi se presupunea că Bradley aduna armele pentru un grup terorist, el nu avea legături cu teroriştii, era neînarmat, a reacționat normal la avertisment şi a fost ucis de la distanță mică, cu nu mai puțin de opt focuri.

Aceste relatări nu trebuie să facă pe nimeni să creadă că serviciul militar în Irlanda de Nord era ceva periculos şi incitant. Principala problemă menționată de soldați era plictiseala. Mulți soldați serveau tur după tur în Irlanda de Nord fără să tragă nici un foc de armă şi fără să audă vreo explozie. Vechea regulă, aceea că serviciul militar reprezintă „perioade lungi de plictiseală, punctate de scurte perioade de teroare intensă", este perfect valabilă şi pentru Irlanda.

Era nevoie de o intensă muncă de rutină plictisitoare pentru stabilirea unui contact, şi cei mai buni membri ai SAS nu reuşeau decât unul la două-trei luni, mult timp trecând fără absolut nici un fel de acțiune, deşi IRA contiua să bombardeze, să ucidă şi să mutileze victimele aproape zilnic, atât în Irlanda de Nord, cât şi, pentru a atrage publicitatea, în Marea Britanie, unde HQ-ul Regimentului de Paraşutişti de la Aldershot a fost bombardat în februarie 1972, cu acest prilej găsindu-şi moartea un preot al regimentului şi două femei de serviciu. Unitățile Forțelor Speciale atrăgeau foarte mult atenția IRA, iar unitățile de paraşutişti şi comando, care erau extrem de eficiente în Irlanda de Nord şi, în consecință, foarte detestate, erau deseori ținte ale atacurilor, mai ales după ce Regimentul de Paraşutişti a ucis treisprezece oameni la revoltele din „duminica sângeroasă", din Belfast, în 1972. În turul lui din Irlanda de Nord din 1972, 40 Comando a avut trei infanterişti marini ucişi şi şaptesprezece răniți de IRA, dar au capturat peste cincizeci de terorişti. În 1975, 40 Comando a prins nouăzeci şi unu de terorişti, fără nici o pierdere din

partea lor, dar în 1976, şase infanterişti marini au fost răniți într-un atac cu mortiere la Crossmaglen. Pe 27 august 1979, ziua în care vărul reginei, lordul Mountbatten, a fost ucis de o bombă în Mullaghmore Bay, County Sligo, în timp ce se afla în vacanță cu familia lui, optsprezece soldați din 2 Para au fost uciși de o maşină capcană, la Warrenpoint, în County Down. Comandantul general al infanteriştilor Marinei Regale, generalul-locotenent Sir Steuart Pringle, a pierdut un picior din cauza unei maşini-capcană, în fața casei lui, în Londra, în 1981. Şi astfel, luptele şi crimele au continuat.

Totuşi, în mai 1987, IRA a suferit o înfrângere importantă, când un grup mare ASU a fost prins în ambuscadă de SAS în satul Loughgall din North Armagh, unde intenționa să bombardeze secția de poliție, folosind o bombă masivă montată în cuva unui excavator. Importanța informațiilor corecte a fost deseori subliniată în această carte, şi exact o informație bună – probabil furnizată de Compania 14 – a fost cea care a avertizat RUC-ul de atacul ce se pregătea. Această informație a fost transmisă SAS-ului, care a ajuns în poziție în jurul secției de poliție înainte ca IRA să apară, la ora 19:15, în seara de vineri, 8 mai. IRA furase o furgonetă Toyota care a pătruns în sat, cu cinci terorişti înăuntru. Excavatorul de tip JCB venea în urma ei, cu doi terorişti IRA înarmați şi un al treilea la volan. Din furgonetă au sărit trei oameni, care au deschis focul asupra secției de poliție, în timp ce JCB-ul asalta gardul înconjurător, iar cei doi oameni au coborât ca să aprindă fitilul bombei.

Echipa IRA a fost întâmpinată de o rafală de foc trasă de membrii SAS-ului ascunşi, care i-au ucis pe cei trei oameni de pe JCB şi pe şoferul furgonetei. Apoi, o explozie puternică aproape că a demolat secția de poliție şi JCB-ul. Alți doi oameni au fost găsiți morți în interiorul furgonetei perforate de gloanțe şi un altul a fost ucis în timp ce încerca să se adăpostească sub ea. Astfel, IRA a pierdut câțiva „jucători” cheie, iar SAS-ul a repurtat o victorie remarcabilă. Apoi, totul a început să meargă prost.

Pentru a se menține securitatea, sătenii nu fuseseră avertizați în nici un fel şi, chiar înaintea atacului, doi frați, Oliver şi Anthony Hughes, amândoi mecanici auto, au intrat cu maşina în sat. Cei doi bărbați purtau salopete albastre, similare cu cele ale teroriştilor, iar atunci când a început schimbul de focuri, frații au hotărât să treacă în viteză şi să se îndepărteze de pericol. Soldații au deschis focul asupra camionului lor, omorându-l pe Anthony şi provocându-i răni multiple lui Oliver. Nu fusese strigată nici o somație, pentru că acțiunea începuse deja. Sinn Fein a adus obişnuitele acuzații de neglijență a forțelor de securitate, dar împuşcarea fraților Hughes a fost un simplu accident.

Nu acelaşi lucru poate fi spus şi despre atacul irațional şi brutal al IRA din centrul oraşului Enniskillen, în timpul comemorării Zilei Amintirii, din noiembrie 1987, când o bombă ascunsă în Memorialul de Război a ucis unsprezece oameni şi a rănit mult mai mulți. Aceste crime au continuat până la sfârşitul lui 1994, când PIRA a anunțat o încetare a focului, în aşteptarea unor discuții despre viitorul Irlandei de Nord, dar acest armistițiu, şi discuțiile din timpul procesului de pace care au urmat, nu i-au oprit pe cei din IRA să continue să bată şi să omoare în Irlanda de Nord, cum a fost cazul uciderii unui ofițer Gardai în republică sau al bombelor de la Manchester şi Canary Wharf, în Londra, în 1996.

În ceea ce priveşte armata, şi în special SAS-ul, situația din Irlanda de Nord a fost o binecuvântare. Patrularea cu „un glonț pe țeavă” şi învățarea soldaților că viața le este în pericol, oricât de îndepărtat ar putea fi el, este un mod bun de a conferi unei armate acel mic „tăiş” suplimentar, dar acțiunile în „sprijinul puterii civile” ar trebui întreprinse numai atunci când alte alternative sunt epuizate. Ele vor prezenta întotdeauna riscul ca soldații să fie implicați în acțiuni pentru care antrenamentul şi temperamentul lor nu sunt corespunzătoare.

Majoritatea soldaților, chiar şi cei din unitățile SF şi SOF, sunt destul de tineri şi mici în grad, căci războaiele cu

teroriştii sunt „războaie corporale”. Aceştî tineri soldați trebuie să execute sarcini care sunt, sau ar trebui să fie, responsabilitatea poliției. O concluzie care poate fi trasă din experiența Irlandei de Nord este aceea că soldații trebuie angrenați în sarcini contrateroriste într-un mediu urban numai în anumite circumstanțe, şi în ultimă instanță – o concluzie subliniată de ceea ce s-a întâmplat atunci când o unitate SAS a intrat în acțiune pe stânca Gibraltar, în martie 1988.

Povestea „morții de pe stâncă”, aşa cum a fost ea numită, o acțiune care a dus la moartea a trei terorişti IRA – Sean Savage, Daniel McCann şi o femeie, Maraid Farrell – este complicată şi controversată, dar toate faptele sunt importante şi trebuie luate în considerare. În toamna anului 1987, serviciile de informații britanice – probabil MI6 – au localizat doi „jucători cunoscuți”, pe Savage şi McCann, plimbându-se pe Costa del Sol, în sudul Spaniei. Cei doi au stat în Costa del Sol sau au făcut vizite frecvente în zonă, pe tot timpul iernii 1987-1988 şi, cum se părea că cea mai probabilă țintă militară era garnizoana britanică din Gibraltar, o echipă de supraveghere a MI5 a zburat la fața locului la începutul lui 1988 şi a întocmit o listă a posibilelor lovituri ale IRA.

Cel mai evident era un eveniment săptămânal regulat, ceremonia de schimbare a gărzii la palatul guvernatorului de către batalionul britanic rezident. În timpul acestei parade, o orchestră militară şi soldații defilau pe străzi spre Palat, urmăriți de o mulțime mare de turişti şi spectatori. Ceremonialul armatei oferise IRA câteva ocazii sângeroase în ultimii ani, de exemplu atacul de la Household Cavalry, în Hyde Park, în 1982, şi existau toate semnele că se plănuia ceva asemănător pentru Gibraltar.

Se ştia că IRA crease un dispozitiv de acționare cu telecomandă, manual, care putea detona bomba dintr-o maşină, de la o distanță sigură. O astfel de maşină-capcană părea cea mai probabilă formă de atac. Pe 4 martie 1988,

Maraid Farrell a sosit la Malaga şi s-a alăturat lui Savage şi McCann, aşa că se părea că atacul urma să aibă loc în curând. Poliția spaniolă era dispusă să colaboreze în căutarea maşinii-capcană, şi o echipă de şaisprezece oameni ai SAS-ului a fost adusă în Gibraltar pe 3 martie, în haine civile, ca să lucreze cu poliția. Aceasta era deja o operațiune de securitate extinsă şi a primit numele de cod Operațiunea Flavius. Comandantul lui Flavius era şeful Poliției din Gibraltar, Joseph Canepa. El a ordonat ca teroriştii să fie arestați, iar armele şi bombele lor să fie duse în siguranță.

Tiparul atacului probabil era destul de familiar, după douăzeci de ani de bombe plasate în maşini în Irlanda de Nord şi Londra. IRA avea să folosească două maşini. Una urma să intre în Gibraltar şi să parcheze undeva pe drumul spre palat, folosit de orchestră şi soldați. Această maşină nu avea să conțină explozibili, căci rolul ei era să ocupe un spațiu pe traseu, aşa încât „maşina-bombă", care sosea mai târziu, să aibă unde să parcheze. Cel mai probabil loc de plasare a bombei era în *plaza*, unde orchestra şi soldații se aşezau în formație pentru schimbarea gărzii, aşa că s-a organizat o supraveghere atentă a maşinilor de acolo.

Între timp, poliția spaniolă cerceta hotelurile şi parcările din Costa del Sol în căutarea teroriştilor IRA şi a maşinii-bombă, dar, în ciuda acestei căutări şi a supravegherii atente a strâmtorii Gibraltar, maşina nu a fost găsită. IRA a reuşit să parcheze un Renault 5 alb în *plaza* din Gibraltar şi să plece fără să fie detectați.

În după-amiaza zilei de duminică, 5 martie, tensiunea celor de pe stâncă atinsese punctul culminant. Soldații SAS, în haine civile, dar înarmați cu pistoale automate Browning de 9 mm, lucrau în schimburi de opt ore, în echipe de câte patru, şi pe la ora 14:00, poliția a raportat la HQ-ul lui Flavius că Savage fusese reperat lângă o maşină din *plaza*, „meşterind ceva în interiorul autoturismului". S-a presupus că el adusese maşina-bombă şi că amorsa o încărcătură explozivă, pregătită pentru detonare prin semnal radio.

Câteva minute mai târziu, un alt mesaj a ajuns la HQ-ul lui Flavius, spunând că Farrell şi McCann fuseseră reperaţi trecând frontiera şi intrând în oraş. Operaţiunea se declanşase şi SAS-ul a intrat în acţiune.

Un expert în explozive a aruncat o privire atentă maşinii şi a raportat că aceasta conţinea, probabil, o bombă. Asta a fost suficient pentru şeful poliţiei Joseph Canepa, care a semnat un ordin prin care preda operaţiunea în mâinile celor din SAS. Ordinul a fost semnat la ora 15:40 şi SAS-ul a pornit acţiunea împotriva celor trei terorişti, care se aflau sub supraveghere şi se întorseseră din nou spre graniţă.

În apropierea aeroportului din Gibraltar, care traversează drumul spre graniţă, Savage s-a despărţit de ceilalţi doi şi s-a îndreptat din nou spre oraş. În acest moment, patru membri ai SAS-ului se aflau la câţiva metri de terorişti. Doi dintre ei, numiţi la anchetă soldatul A şi soldatul B, au mers în continuare cu McCann şi Farrell. Ceilalţi doi, soldaţii C şi D, l-au urmărit pe Sean Savage în oraş. Câteva minute mai târziu, soldaţii au deschis focul.

Se pare că deschiderea focului a fost declanşată de o sirenă de poliţie, venind de la un vehicul prins în traficul intens al după-amiezii, în timp ce încerca să ajungă în locul în care SAS-ul urma să-i aresteze pe terorişti. Şoferul poliţiei a declanşat sirena în încercarea de a elibera drumul, iar McCann, privind brusc în jur la auzul sirenei, a stabilit „un contact vizual direct” cu soldatul A, aflat la zece metri în spatele lui. Se pare că McCann a realizat că poliţia sau forţele de securitate erau pe urmele lui. Soldatul A şi-a dat seama că fusese reperat. Ceea ce s-a întâmplat după aceea este greu de judecat, dar, conform mărturiei depuse de oamenii din SAS la anchetă, McCann a introdus mâna în jachetă, ca pentru a scoate un pistol sau a declanşa dispozitivul de detonare al maşinii-bombă din *plaza*. Neasumându-şi riscuri, soldatul A a scos pistolul şi a tras un foc în McCann. Apoi – din nou conform mărturiilor de la anchetă – văzând că Maraid Farrell băgase mâna în geantă, soldatul A a tras un glonţ în ea. Apoi

a mai tras încă un foc în McCann. Între timp, soldatul B a scos şi el pistolul şi a tras un foc în Farrell şi un altul în McCann.

Focurile de armă au fost auzite de al treilea terorist IRA, Sean Savage, care, din nou conform mărturiei depuse la anchetă, a băgat mâna în buzunar. Urmăritorii lui, soldații C şi D, au deschis focul şi l-au ucis. La ora 16:06, la numai douăzeci şi şase de minute după ce primiseră permisiunea să acționeze, SAS-ul a predat controlul incidentului şefului poliției, Joseph Canepa. O mare tragedie fusese prevenită şi, din punctul de vedere al SAS-ului, problema era închisă.

Presa şi publicul britanic au fost la început încântate de rezolvarea problemei din Gibraltar. Publicul a văzut cum o nouă atrocitate a IRA fusese împiedicată şi trei terorişti, care aveau intenția să comită o crimă în masă, primiseră ceea ce meritau. În Marea Britanie au fost vărsate prea puține lacrimi pentru Farrell, McCann şi Savage, şi primele comentarii au fost pozitive. Problemele au apărut în ziua următoare, când secretarul de la Externe s-a ridicat în Camera Comunelor, luni după-amiază, şi, în cursul declarației despre incidentul din Gibraltar, a dezvăluit că nici unul dintre terorişti nu fusese înarmat şi nu avusese nici un dispozitiv de declanşare, iar maşina din *plaza* nu conținea nici o bombă.

Această declarație contrazicea altele anterioare, începând cu cea emisă la ora 16:45, duminică după-amiază, la mai puțin de o oră după împuşcături, prin care se spunea: „O bombă a fost găsită în Gibraltar şi trei suspecți au fost ucişi de poliția civilă". La ora 21:00, o altă declarație admitea că „forțele de securitate" fuseseră implicate într-un schimb de focuri şi „avuseseră de-a face cu o bombă". În plus, în dimineața zilei de luni, 7 martie, ministrul Forțelor Armate din Londra spusese la un program radio că „o bombă mare" fusese găsită şi dezamorsată în Gibraltar. Această declarație nu era corectă. Maşina-bombă – plină de Semtex – nu a fost găsită decât a doua zi, miercuri, 8 martie, ascunsă într-o parcare din Marbella, la capătul îndepărtat al litoralului Costa

del Sol. Efectul acestor declarații contradictorii a fost extrem de nefericit.

Presa, care la început aclamase împuşcăturile din Gibraltar ca pe un triumf, şi-a schimbat acum complet tonul. SAS-ul şi guvernul au primit o mulțime de critici, primul pentru folosirea excesivă a forței, iar cel de-al doilea pentru încercarea de acoperire a faptelor. Eforturile guvernului de a opri sau a discredita programul TV, *Moarte pe stâncă*, care a fost transmis pe 8 aprilie şi care prezenta detaliat incidentul din Gibraltar, nu au făcut decât să crească neliniştea publică. Afacerea a generat discuții luni întregi în mijlocul populației, care avea păreri împărțite în legătură cu necesitatea sau justificarea împuşcăturilor.

Faptul că nu exista explozibil în maşină nu este relevant. Maşina-bombă exista, în Marbella, plină de Semtex şi gata să fie dusă în poziție, în Gibraltar, într-un moment ulterior. Nu poate exista nici o îndoială că IRA avea intenția să declanşeze o bombă pe străzile aglomerate ale Gibraltarului şi teroriştii trebuiau categoric opriți. Miezul dezbaterilor era dacă ei trebuiau ucişi sau nu.

Cei trei terorişti IRA aveau cu toții dosare penale şi erau ucigaşi fără scrupule. Dacă planul lor ar fi reuşit, mulți oameni ar fi fost ucişi sau mutilați, centrul distrus al Gibraltarului ar fi fost plin de cadavre şi mânjit cu sângele unor victime nevinovate, o scenă familiară multor oraşe britanice după un atac al IRA, şi toți cei care au deplâns moartea lui Savage, Farrell şi McCann s-ar fi bucurat.

Problema principală a argumentului „dă-le ceea ce merită” este aceea că guvernul britanic şi soldații lui trebuie să acționeze numai cu deplina aprobare a legii. Dar nu există nici o dovadă că guvernul britanic ar fi aprobat o politică „trage ca să ucizi”, nici în Gibraltar, nici în altă parte, iar această acuzație poate fi respinsă. Rămâne numai problema circumstanțelor efective ale focurilor trase de SAS în timpul Operațiunii Flavius.

Versiunea oficială, cea acceptată de ancheta din Gibraltar din septembrie 1988, este cea prezentată mai sus şi a avut ca rezultat verdictul „ucidere justificată”. Acest verdict ar fi putut pune capăt speculațiilor despre ceea ce se întâmplase cu adevărat, dar încercările anumitor segmente ale presei şi ale guvernului de a denigra mărturia unor martori au ajutat la întreținerea lor. Guvernul a încercat să oprească difuzarea emisiunii „Moartea pe stâncă”, iar unele ziare au exagerat în ponegrirea unui martor, doamna Carmen Proetta, care locuia într-un apartament cu vedere spre locul unde fuseseră împuşcați McCann şi Farrell şi care văzuse tot ceea ce se întâmplase.

În mărturia ei, doamna Proetta a spus că stătea la fereastră, când atenția i-a fost atrasă de întâmplările de pe partea cealaltă a drumului, în momentul în care a văzut doi oameni ridicând mâinile în sus. „Aceşti oameni întorseseră capetele ca să vadă ce se întâmpla şi, când i-au văzut pe bărbații aceia cu pistoalele în mână, au ridicat mâinile în sus. Se părea că bărbatul o proteja pe fată, pentru că stătea în fața ei, dar nu au avut nici o şansă”. Conform mărturiei ei, „soldații au sărit cu armele în mână şi i-au împuşcat pe oamenii aceia. Asta e tot”. Un alt martor susține că „Farrell şi McCann au fost împuşcați din nou, după ce zăceau la pământ”.

Această depoziție o contrazice pe cea a soldaților SAS, care susțin că cei trei terorişti au băgat mâna în buzunar sau, în cazul lui Farrell, în poşetă. Gândindu-se că îşi căutau armele sau declanşatorul bombei, soldații au deschis focul. De ce ar fi făcut toți trei asta este discutabil, din moment ce nici unul nu avea arme sau vreun declanşator, şi deci nu aveau ce să caute.

O reacție mai naturală într-un astfel de moment de surpriză ar fi fost să ridice mâinile în sus şi, conform spuselor doamnei Proetta, exact asta au făcut Farrell şi McCann. Categoric, imaginea a doi oameni ridicând brusc mâinile în sus este mai susceptibilă să atragă atenția unei doamne care

privea indiferentă trecătorii, într-o după-amiază de duminică, de la fereastra ei, decât imaginea unei mâini căutând într-o poşetă sau în buzunar. Merită adăugat că acele ziare britanice care au încercat să discrediteze mărturia doamnei Proetta, prin atacuri asupra reputației ei personale, au fost obligate ulterior să plătească sume mari de bani drept despăgubire.

Acest incident a generat multe nemulțumiri în legătură cu folosirea SAS-ului în haine civile, în scop antiterorist, spunându-se că astfel de incidente şi arestări era mai bine să fie făcute de poliție. Străzile oraşului Gibraltar nu sunt precum maidanele din South Armagh, junglele din Borneo sau dealurile din Oman, locuri în care ambuscada este o tactică acceptabilă. Statele democratice fac acum paşi importanți în contracararea activității teroriste pe străzile oraşelor sau în aeroporturile lor, dar rolul eliminării unor astfel de grupuri este de obicei încredințat unor unități de poliție special antrenate.

Fiecare forță de poliție americană conține o echipă SWAT, iar poliția germană şi jandarmeria franceză au lichidat cu succes bande teroriste. Recent, de Crăciunul anului 1994, GIGN-ul francez a pus capăt cu succes deturnării unui avion pe aeroportul din Marsilia. În aceeaşi perioadă a Crăciunului lui 1994, unități de „reacție armată" ale poliției britanice au împuşcat şi ucis doi indivizi care purtau arme de foc pe străzile Marii Britanii. De ce echipa CRW a regimentului SAS ar trebui folosită pe străzi este mai puțin uşor de înțeles, şi prea mulți oameni neînarmați sau total nevinovați au murit în disputa SAS-IRA, pentru ca această chestiune să rămână fără răspuns.

Este clar că antiterorismul este un rol pe care SAS-ul vrea să-l păstreze şi să-l dezvolte, dar acest rol trebuie să fie controlat cu atenție, întrucât duce armata mult prea aproape de domeniul politic şi al informațiilor, la limita legii. Unitățile Forțelor Speciale americane au căzut în această capcană în

Vietnam. Marea Britanie nu are nevoie de echipe de ucidere, dar acesta este abisul care a înghițit unități SF în alte state şi trebuie să se păzească de el.

Campania IRA din Irlanda de Nord şi din alte părți pune un număr de întrebări în legătură cu folosirea trupelor SF. E clar că există un rol pentru astfel de trupe, fie de reducere a impactului operațiunilor de încercuire şi percheziție asupra populației civile neimplicate, fie de supraveghere, strângere de informații şi organizare de ambuscade, situații pentru care unitățile SF sunt antrenate şi în care au experiență. Totuşi, o dată trecut acest punct, utilizarea lor este discutabilă. Există un pericol clar ca unitățile SF să uzurpe rolul poliției şi să folosească forța excesivă, într-o manieră prin care asigură victorii de propagandă inamicului şi reduce efectul acțiunilor „suflete şi minți". Victoria democrației în războiul contraterorist din Irlanda de Nord poate veni numai după găsirea unei soluții politice, pe care comunitățile locale să o accepte şi să o sprijine, abandonând ura lor seculară şi predându-i pe terorişti. Orice acțiune care duce la erodarea progresului spre acest obiectiv, oricât de încet, este antiproductiv.

Până atunci, o combinație tactică de succes este strângerea şi analiza informațiilor generale şi a celor provenite din supraveghere, de la toate sursele disponibile şi – dacă poliția se simte incapabilă să anihileze terorişții fără sprijin – folosirea unor echipe mixte poliție-armată, pentru prinderea în ambuscadă a inamicului şi lichidarea sau arestarea lui. Există o diferență mare între un război de gherilă contraterorist în curs de desfăşurare, de genul celor purtate în Malaiezia, Vietnam sau America Centrală, şi o campanie sporadică, de gherilă urbană, purtată pe străzile din oraşele europene, iar această diferență nu trebuie neglijată, numai pentru a oferi unităților SF noi câmpuri de acțiune.

CAPITOLUL 5

Războiul din insulele Falkland, 1982

Aproape întotdeauna poţi forţa o invazie, dar nu întotdeauna poţi să o faci să dureze.

Omar N. Bradley, general de armată

Războiul din insulele Falkland, campania Atlanticului de Sud din aprilie, mai şi iunie 1982, a fost cea mai mare operațiune militară pe care a organizat-o Marea Britanie după debarcările din Suez din 1956. Acesta a fost un război în care pregătirea şi capacitățile de luptă ale unităților de comando şi paraşutişti britanice le-au făcut să fie un adversar mai mult decât redutabil în fața invadatorilor argentinieni, care le depăşeau cu mult numeric, dar nu au putut concura cu standardele lor profesionale în teren.

Invazia insulelor Falkland de către Argentina a venit ca o surpriză totală pentru guvernul britanic. Totuşi, viteza şi mobilitatea forțelor armate britanice, şi în special a Brigăzii 3 Comando, din Infanteria Marinei Regale, au fost demonstrate de faptul că primele elemente ale forței de atac au pornit din Portsmouth la numai trei zile după aceea, iar forțele argentiniene au fost învinse total şi alungate din Falkland până pe 14 iunie, la numai zece săptămâni după ce unitatea de Forțe Speciale argentiniană, Buzo Tactico, atacase cazarmele Infanteriei Marinei Regale de la Moody Brook.

În acest interval a fost strânsă o forță de atac britanică de şaizeci şi cinci de nave de război şi transportoare, care au navigat douăzeci de mii de kilometri până în portul San

Carlos, a debarcat două unități de atac de infanterie SOF, Brigada 3 Comando şi Brigada 5 Aeropurtată, a respins atacuri aeriene constante de pe continent, din Argentina, a mărşăluit optzeci de kilometri prin terenul mlăştinos, umed şi bătut de vânt al lui East Falkland, a purtat cinci bătălii şi a învins în mod repetat forțele argentiniene, care le erau superioare numeric într-un raport de cel puțin doi la unu, în fiecare dintre încleştări. A fost o mare epopee armată, după orice standard militar.

Meritul câştigării războiului din insulele Falkland revine în mare măsură oamenilor din forțele SF şi SOF care au participat la el: trupele de comando ale Infanteriei Marinei Regale, Regimentul de Paraşutişti, Serviciul Special Aerian (SAS) şi Serviciul Special de Ambarcațiuni (SBS), cu o recunoaştere a meritelor Gărzilor Scoțiene care au cucerit Muntele Tumbledown şi oamenilor din unitatea de carabinieri 1/7 Gurkha, a căror simplă prezență în insulele Falkland a adus întunericul în inimile soldaților argentinieni. Sufletul acestei forțe a fost Brigada 3 Comando a Infanteriei Marinei Regale, unica unitate din forțele armate britanice cu un antrenament total în războiul cu amfibii.

„Brigada este întotdeauna gata de plecare în cel mult şapte zile de la declanşarea alarmei", spune generalul-maior Julian Thompson, care a comandat Brigada 3 Comando în 1982, „iar când zvonurile despre acțiunile argentinienilor din Atlanticul de Sud au crescut, am redus această perioadă la şaptezeci şi două de ore, apoi ne-am pus efectiv în mişcare, încărcând patru mii cinci sute de tone de muniție de linia întâi". În 1982, Brigada 3 Comando se schimbase mult de la acea forță de infanterie slab înarmată care debarcase la Port Said şi luptase în Munții Radfan şi în junglele din Borneo. Brigada era acum o mică armată de amfibii, o replică redusă a verişoarei ei mai mari, Corpul de Infanterie Marină al Statelor Unite. Pe lângă trei unități de comando, 40, 42 şi 45, fiecare având cam o mie de oameni, mai cuprindea Regimentul 29 Comando, artilerie regală, Escadronul 59 Comando, genişti

regali, o trupă de apărare aeriană echipată cu rachete Blowpipe şi o escadrilă aeriană cu elicoptere Gazelle. Deasupra tuturor se afla Regimentul de Servicii Comando, „Loggies” [30].

„Nu-i uitați pe «Loggies»”, spunea Julian Thompson, „pentru că fără ei războiul nu ar fi fost câştigat. După război, unii au spus că ar fi trebuit să pornim în viteză de pe plajă şi să înaintăm spre Stanley în primele două zile. Era o tâmpenie. Acesta era un război real, implicând artilerie, putere aeriană, nave, submarine, rachete, nu genul de război care poate fi câştigat de oameni echipați cu cincizeci de cartuşe şi un rucsac cu rații. Trebuia să ajungem la țărm, să cucerim un cap de pod şi să-l menținem, să ne aprovizionăm, să executăm recunoaşteri ale terenului şi să epuizăm inamicul. Acesta a fost modul în care am câştigat războiul, şi fără sprijinul celor de la servicii, care au trimis cinci batalioane în teren, la douăzeci de mii de kilometri de casă, cu tot ce aveau nevoie ca să lupte şi să învingă, pur şi simplu nu am fi reuşit”.

În 1982, când forțele argentiniene au atacat insulele Falkland, acestea erau colonie britanică de aproape o sută cincizeci de ani şi conțineau o populație britanică de aproximativ o mie opt sute de oameni, cei mai mulți fermieri crescători de oi. Toți vroiau să rămână britanici. Argentinienii pretinseseră insulele – cunoscute în Argentina drept Las Malvinas – încă din 1811, după prăbuşirea Imperiului Hispano-American, dar pretențiile britanicilor erau anterioare celor ale spaniolilor. Insulele au fost revendicate pentru prima dată pentru Marea Britanie în 1690, de un căpitan de marină, John Strong din Plymouth, Devon, care le-a pus numele după cel al lui Viscount Falkland, secretarul Marinei Regale. Marinarii francezi din Bretania au sosit acolo în 1698 şi, necunoscând revendicarea britanicilor, le-au numit după portul lor de origine, Saint Malo. Numele „Malvine” este derivat din bretonul „Malouins”.

În timpul celor o sută cincizeci de ani de ocupație britanică, argentinienii au emis în mod constant pretenții asupra suveranității şi au existat câteva încercări de negociere a unei înțelegeri. Toate aceste încercări au eşuat pentru că argentinienii nu vroiau să accepte decât o finalizare în favoarea lor. Negocierile au fost îngreunate şi de insistențele Națiunilor Unite referitoare la dreptul poporului colonial la autodeterminare.

„Autodeterminarea" a fost înscrisă în Carta Națiunilor Unite pentru a permite oricărei națiuni să scape de jugul colonial. Nu s-a prevăzut niciodată că o națiune îşi va exercita dreptul la autodeterminare alegând să rămână colonie. Aşa că disputa a continuat decenii întregi, până când, în toamna lui 1982, considerând că britanicii nu erau interesați de apărarea insulelor şi având nevoie de o victorie militară ca să-şi întărească popularitatea în scădere, junta militară – acel grup de generali care conducea, prost, Argentina – fără nici un avertisment sau declarație de război, a trimis o forță de atac să cucerească insulele şi să-i alunge pe britanici.

Apărarea insulelor Falkland se baza pe Grupul Naval 8901, trei ofițeri şi un pluton de treizeci şi trei de infanterişti ai Marinei Regale, care reprezentau garnizoana permanentă. Aceste grupuri făceau un tur de un an, dar, în aprilie 1982, fuseseră schimbate două detaşamente, aşa că în insule erau peste şaizeci de infanterişti marini, când au sosit veştile despre invazia iminentă. Această forță mică, înarmată doar cu carabine cu auto-încărcare de 7,6 mm, câteva mitraliere şi rachete de 66 mm, a fost sprijinită de unsprezece oameni de pe nava de supraveghere a Marinei Regale din Antarctica, HMS *Endurance*, şi de douăzeci şi trei de membri ai forței de apărare locale. Un ajutor plin de entuziasm a fost cel al lui Jim Fairfield, un fost infanterist marin care se căsătorise cu o localnică şi se stabilise în insule. Declarând că „nu există *foşti* infanterişti marini", Jim s-a prezentat la cazarma din Moody Brook, unde a primit o carabină şi a fost trimis să se alăture celor care apărau sediul guvernului.

La război au participat mai multe unități SF şi SOF britanice, dar în momentul invaziei erau în acțiune Forțele Speciale argentiniene. Acestea sunt organizate în companii de comando sub conducerea lui Halcon 8, care acționează drept cadru pentru toate Forțele Speciale argentiniene, inclusiv Buzo Tactico, o companie de asalt antrenată în tehnici de comando a Marinei argentiniene. Toate serviciile argentiniene, armata, marina, forțele aeriene şi paza de coastă, conțin unități SF, multe create în anii ’60 şi ’70, care se ocupă de activitatea antiteroristă din interiorul Argentinei, cu instructori asigurați de unitățile SF din SUA şi Israel. Calitatea lor variază, dar Buzo Tactico şi companiile de comando ale armatei reprezintă elita lor. Compania 601 Comando, staționată în mod normal în Buenos Aires, a fost dusă cu avioanele în insule pe 27 aprilie, iar Compania 602 Comando, formată special pentru această acțiune, a sosit la sfârşitul lui mai, la timp ca să ia parte la ultima bătălie din jurul oraşului Stanley.

Argetinienii au trimis o forță mare ca să atace insulele Falkland, din valul de asalt făcând parte peste şase sute de infanterişti marini, Regimiento de Infanteria nr. 25 şi Buzo Tactico. Aceştia au venit la sol noaptea, în apropiere de Stanley, în tancuri amfibii Amtrac, şi au fost întâmpinați de o rezistență dârză din partea garnizoanei. Primul atac a avut loc la ora 06:15, pe 2 aprilie, când Buzo Tactico a atacat cazarma infanteriştilor Marinei Regale cu foc de mitralieră şi grenade. Din fericire, infanteriştii marini erau deja desfăşurați în Stanley, capitala insulei, şi atunci când argentinienii au trimis o „echipă de şoc” ca să-l atace pe guvernator la sediul guvernului, au fost întâmpinați de santinelele alertate din grădină, unde trei soldați argentinieni au fost ucişi în primul schimb de focuri.

Focuri de armă şi explozii de grenadă au început să se audă peste tot în Stanley. Amtrac-urile care aduceau soldați argentinieni de pe plaje au fost atacate cu rachete de 66 mm, ca şi ambarcațiunile argentiniene care intrau în port. Cu toate

acestea, raportul de forțe era de zece la unu şi creştea în mod constant, iar infanteriştii marini erau forțați să se retragă. La ora 08:30, comandantul infanteriştilor Marinei Regale, maiorul Norman, i-a spus guvernatorului că pozițiile lui erau atacate pe flancuri şi că vroia să se retragă în interiorul insulei şi să continue lupta de pe dealuri. Au început negocierile cu argentinienii, iar guvernatorul a ordonat infanteriştilor marini să înceteze focul la 09:25.

Între timp, detaşamentul de comando al Infanteriei Marinei Regale de la Grytviken, din South Georgia, un grup mic de insule de la marginea Antarcticii, format din douăzeci şi doi de infanterişti marini sub comanda locotenentului Keith Mills, fusese şi el atacat. O fregată argentiniană, *Guericco*, a intrat în portul Grytviken şi le-a ordonat să se predea. Locotenentul Mills a respins acest ordin şi oamenii lui au deschis focul asupra navei cu carabine, mitraliere uşoare şi rachete de 66 mm, la care *Guerrico* s-a retras în afara razei lor de foc şi a început să trimită obuze asupra pozițiilor infanteriştilor marini, cu tunul ei de 100 mm.

Infanteriştii Marinei Regale au continuat să reziste chiar şi după ce nava de debarcare *Bahiai Paraiso* a apărut lângă țărm, plină de soldați argentinieni de infanterie, iar atunci când un elicopter argentinian Puma a trecut pe deasupra pozițiilor lor, infanteriştii marini englezi l-au doborât. Şi aici, ca şi pe insulele principale, rezistența împotriva unei forțe mult superioare nu putea fi menținută mult şi, după ce îi făcuseră pe argentinieni să simtă gustul forței cu care se confruntau, locotenentul Mills s-a predat. Toți soldații britanici din insulele Falkland şi South Georgia au fost trimişi cu avionul în Uruguay în următoarele două zile şi au fost repatriați în Marea Britanie, unde s-au alăturat imediat forței de atac britanice.

Forța de debarcare inițială, însărcinată cu cucerirea unui cap de pod, a fost comandată de generalul de brigadă Julian Thompson, din Brigada 3 Comando. Generalul Thompson avea nevoie de mai mulți oameni, astfel că la forța de

debarcare au fost adăugate două batalioane din Regimentul de Paraşutişti, Batalionul 3 Para şi apoi 2 Para. În plus, generalul de brigadă Thompson avea sub comanda lui oameni din Serviciul Special de Ambarcațiuni al Infanteriei Marinei Regale şi din cadrul de război arctic şi montan al Infanteriei Marinei Regale, o unitate specializată în războiul pe zăpadă şi în atacul vârfurilor muntoase.

„Acțiunile acesteia au fost oarecum trecute cu vederea, dar ea s-a comportat extraordinar în Falkland", spune generalul-maior Thompson. „După cum ştiți, pe timp de pace ea pregăteşte specialişti pentru asaltul vârfurilor muntoase şi război pe zăpadă pentru brigadă, dar în luptă a devenit plutonul de recunoaştere personal al comandantului brigăzii. Pe lângă un raid foarte util asupra poziției argentiniene avansate de la Top Malo House, ea a acționat ca forță de recunoaştere şi acoperire pe flancul stâng al brigăzii, în timp ce înaintam spre Stanley. Nu i-a scăpat nimic, nimeni nu a trecut prin liniile ei. Când erau acolo, flancul meu era sigur şi nu trebuia să-mi fac griji... A făcut o treabă splendidă".

Alte unități, inclusiv de blindate şi artilerie, au venit să se alăture forței de atac, iar mai târziu li s-a alăturat şi Brigada 5 Aeropurtată, formată din 1/7 Gurkha, gărzile scoțiene şi gărzile velşe. După sosirea Brigăzii 5, întreaga forță de debarcare avea să fie comandată de generalul-maior Jeremy Moore, un alt ofițer cu multă experiență al Infanteriei Marinei Regale, care participase la acțiuni din Malaiezia şi Borneo şi fusese decorat pentru comportamentul lui în ambele campanii.

O altă unitate care s-a alăturat infanteriştilor Marinei Regale a fost Regimentul 22 SAS, dornic să prindă ceva acțiune în Atlanticul de Sud. Locotenent-colonelul Michael Rose, CO [31]-ul lui 22 SAS, a auzit de debarcările argentinienilor din insulele Falkland de pe 2 aprilie 1982 şi a trecut imediat regimentul în stare de alertă. Apoi a telefonat generalului de brigadă Thompson la garnizoana Stonehouse

din Plymouth, ştiind că, dacă britanicii vroiau să recâştige insulele, atunci Brigada de Comando, singura unitate antrenată total în războiul amfibiu, avea să conducă asaltul.

Era evident că războiul din Falkland era un „spectacol" al Infanteriei Marinei Regale, dar unitățile SAS intenționau să fie acolo. Cum era clar că unele dintre sarcini se potriveau perfect pregătirii lor, generalul de brigadă Thompson a acceptat să le ia cu el. Soldații SAS au fost rechemați urgent din toate colțurile lumii, din Orientul Mijlociu, din patrulele din „ținutul bandiților" din sudul Armagh-ului, din operațiuni de securitate la ambasade în capitale străine, toți fiind nerăbdători să ia parte la un război adevărat, unul care să ofere un cadru pentru priceperea lor în recunoaştere şi raiduri.

Operațiunile de recucerire a insulelor Falkland au început în noaptea de 21 aprilie, la mai puțin de trei săptămâni după invazia argentiniană, cu Operațiunea Paraquat, recapturarea lui Grytvikyen, portul din South Georgia, operațiune executată de Escadronul D, Regimentul 22 SAS, un detaşament de infanterişti marini de pe distrugătorul HMS *Antrim*, o parte a Companiei M, 42 Comando, Infanteria Marinei Regale şi Secțiunea 2, SBS, Infanteria Marinei Regale, însumând o forță totală de aproximativ şaptezeci şi cinci de luptători. Această forță era comandată de un ofițer din Infanteria Marinei Regale, maiorul Guy Sheridan, în timp ce Escadronul 22 SAS era comandat de un alt maior, Cedric Delves.

Elicopterele aveau să se dovedească cheia operațiunilor reuşite din insulele Falkland. Operațiunea Paraquat a demarat cu un start foarte prost, atunci când SAS-ul a luat un elicopter şi a transportat o trupă proprie pe ghețarul Fortuna, în nişte condiții îngrozitoare. După o noapte pe ghețar, comandantul SAS a hotărât să-şi retragă oamenii şi a trimis trei dintre prețioasele elicoptere Wessey ca să-i ia de acolo. Două s-au zdrobit de ghețar, iar când al treilea,

încărcat la maximum, a reuşit să se întoarcă pe *Antrim*, s-a zdrobit de punte, la aterizare. Pierderea acestor trei elicoptere nu l-a împiedicat pe maiorul Guy Sheridan să-şi ducă restul oamenilor la țărm, garnizoana argentiniană de la Grytviken s-a predat fără să se tragă nici un foc de armă.

Recapturarea rapidă a insulei South Georgia a ridicat moralul publicului din Marea Britanie şi luptătorilor din flota ce se îndrepta acum spre insulele Falkland. SAS-ul nu avusese un start bun, dar ei şi-au revenit când, cu câteva zile înaintea debarcării flotei principale în portul San Carlos, au executat un raid asupra aerodromului argentinian din insula Pebble. Lipsa unei acoperiri aeriene adecvate reprezenta o problemă constantă pentru comandanții britanici din Atlanticul de Sud, care nu aveau decât optsprezece avioane de vânătoare Harrier ca să protejeze flota şi forța de debarcare, împotriva întregii forțe aeriene argentiniene, care era bine echipată, cu avioane de vânătoare-bombardiere Mirage şi Dagger şi avioane de atac la sol Pucara. Cu cât distrugeau la sol mai multe avioane argentiniene, cu atât era mai bine, iar fiecare pagubă ce putea fi produsă aerodromurilor din insulele Falkland reprezenta un ajutor important pentru forța de atac.

Pebble, cu aerodromuri la Goose Green şi Stanley pe East Falkland, conținea cea mai mare parte a avioanelor argentiniene ce aveau baza pe insule. De asemenea, se credea că insula Pebble avea un radar de cercetarere a mării, care putea detecta apropierea forței de atac. Amiralul Sandy Woodward, care comanda grupul de transport de pe nava lui amiral HMS [32] *Hermes*, pe care era acum îmbarcat şi Escadronul D, a aprobat raidul acestuia, o operațiune SAS clasică, ce a fost executată în noaptea de 11 mai.

Insula Pebble se întinde lângă coasta West Falkland, a doua ca mărime din grupul Falkland. Garnizoana era formată dintr-o forță mică, reprezentată de un regiment de infanterie argentinian, care proteja o trupă de mecanici ce pregăteau o

pistă aeriană, pentru avioanele de vânătoare de atac la sol Pucara argentiniene, şi construiau staţia radar. Recunoaşterea pentru raid a fost executată de trupa de ambarcaţiuni şi de trupa montană ale Escadronului D, care au început prin introducerea unui grup pe West Falkland în noaptea de 11 mai. Patru oameni au executat recunoaşterea în insula Pebble şi au raportat că pe aerodrom se aflau unsprezece avioane şi o cantitate mare de bombe, muniţie şi provizii, precum şi că aerodromul putea fi atacat.

Planul iniţial prevedea transportul cu elicopterul de pe HMS *Hermes* până pe un promontoriu îndepărtat, Mare's Rock, de pe West Falkland. De acolo urmau să ocolească peninsula în canoe şi să vâslească la adăpostul întunericului, debarcând în final pe insula Pebble. De la ţărm erau vreo şaisprezece kilometri până la aerodrom. Această distanţă trebuia parcursă pe jos.

Inevitabil, au apărut unele probleme. În primul rând, valurile mari făceau imposibilă lansarea canoelor Klepper. În consecinţă, trupa de ambarcaţiuni a rechemat elicopterul şi a zburat spre punctul lor de observare de pe West Falkland, unde au stabilit un OP [33] cu vedere spre insula Pebble. Când s-a întunecat, şi-au lansat canoele şi au vâslit la adăpostul întunericului, debarcând pe insula Pebble. Aici, una dintre patrule a stabilit un cap de pod cu legătură radio cu HMS *Hermes*, în timp ce a doua patrulă de patru oameni a pornit spre obiectiv, unde au stat ascunşi până la ivirea zorilor. Erau multe santinele, dar patrula de recunoaştere a reuşit să vadă tot ce avea nevoie să ştie. Oamenii şi-au abandonat rucsacurile şi s-au târât înapoi în ascuzătoare, unde au stat ascunşi restul zilei, iar la căderea nopţii au mărşăluit rapid înapoi la capul de pod, ca să transmită informaţiile prin radio către *Hermes*.

Planul maiorului Delves prevedea ca SAS-ul să lichideze întreaga garnizoană şi să distrugă toate avioanele, dar nu era suficient timp şi nu aveau o forţă suficientă ca să realizeze

asta, deoarece, cu fiecare oră care trecea, creştea pericolul ca grupul de recunoaştere să fie descoperit. Avioanele erau prima prioritate, aşa că atacul a fost regândit şi grupului de recunoaştere i s-a alăturat în acea noapte de 14 mai restul escadronului, adus cu trei elicoptere, de pe *Hermes*. Transportul trupelor la țărm cu elicopterul a fost executat fără lumini, într-un teritoriu inamic şi la înălțimea valurilor. Din fericire, luna a apărut şi a luminat scena după debarcarea atacatorilor, încât marşul spre aerodrom a fost realizat rapid. Chiar înainte de răsăritul soarelui, la ora 07:00, atacatorii erau pe poziții.

Atacul a început cu o etalare impresionantă de foc cu arme mici şi rachete, care a distrus câteva avioane argentiniene. Confuzia rezultată a fost sporită de tunurile lui HMS *Glamorgan*, care s-a apropiat de țărm şi a început să trimită obuze asupra aerodromului şi pozițiilor de infanterie argentiniene. În timp ce inamicii „îşi țineau capul jos", soldații SAS au pătruns pe pista aeriană şi au început să arunce în aer avioanele care nu fuseseră distruse de obuze, precum şi muniția, benzina şi depozitele pe care au reuşit să le găsească. Un om a fost rănit de schije, dar la ora 07:15 aerodromul era în flăcări şi soldații au început să se retragă. La ora 09:30, exact la timp, elicopterele Marinei au trecut şi i-au recuperat pe membrii SAS. Acest raid de pe insula Pebble a fost o operațiune ca la carte – dar dezastrul a venit după aceea.

În noaptea de 19 mai, oamenii din Escadronul D erau mutați de pe nava *Hermes* pe nava de asalt HMS *Intreprid*, ca pregătire pentru o nouă operațiune. Elicopterul lor Sea King zbura la vreo o sută douăzeci de metri deasupra mării, când un pescăruş a fost tras în motorul principal. Motorul s-a oprit şi elicopterul a căzut brusc în mare. A început imediat căutarea, dar nimeni nu poate supraviețui prea mult în apele înghețate ale Atlanticului de Sud, iar regimentul SAS şi diverşii lui specialişti au pierdut douăzeci de oameni în acest

unic incident, cea mai mare pierdere după încheierea celui de-al doilea război mondial.

Înlocuitorii erau la îndemână, căci Escadronul B aştepta pe insula Ascension, punctul de plănuire al campaniei din Atlanticul de Sud. Ordinul primit de ei ca să se alăture forței de atac şi să completeze Escadronul D i-a salvat de o operațiune care putea fi numită, în cel mai bun caz, nebunească. Un individ „deştept", probabil din HQ-ul tactic al CO-ului, propusese îmbarcarea Escadronului B în două avioane Hercules şi trimiterea acestora direct pe aerodromul Stanley. Ajunşi acolo, oamenii din Escadronul B, toți şaizeci şi patru, urmau să sară ca grecii din calul troian şi să câştige războiul. Ce făcea inamicul în acel moment se pare că nu fusese luat în considerare, dar, din fericire pentru toți cei implicați, această „operațiune" a fost contramandată.

Între timp, forța de atac ce cuprindea Brigada de Comando şi batalioanele de paraşutişti de sprijin se apropia de insule. Pe 21 mai, la răsăritul soarelui, primele nave au intrat în locul de ancorare San Carlos şi trupele au coborât pe țărm, după ce pozițiile argentiniene de la Fanning Head, la intrarea în port, fuseseră eliminate de o patrulă a SBS-ului.

Forțele Speciale argentiniene erau şi ele active în această perioadă, executând patrulări de recunoaştere pentru debarcare şi plasând ambuscade pentru oamenii SBS-ului şi SAS-ului, întrucât era posibil ca aceştia să execute misiuni de recunoaştere înaintea debarcării principale. După debarcare, Compania 601 Comando a intrat în acțiune, luptând cu patrulele britanice din apropierea Muntelui Sussey, şi a atacat elicopterele britanice şi avioanele Harrier de atac la sol cu rachete Blowpipe. Ei au primit apoi sarcina de a ocupa Muntele Kent, o poziție importantă pe drumul spre Stanley, dar când au pornit spre acesta au fost prinşi prompt în ambuscadă de SAS şi patrulele de infanterişti marini, care se aflau deja în acea poziție, deşi compania argentiniană a reuşit să se retragă doar cu prețul a trei morți şi doi răniți.

Alte pierderi au fost suportate de Compania 602 Comando, când nouăsprezece oameni din Cadrul de război arctic şi montan al Infanteriei Marinei Regale (M&AW), conduşi de căpitanul Rod Boswell, au atacat poziția unei companii de comando de la Top Malo House. Infanteriştii marini au zburat de la San Carlos cu elicopterul şi au aterizat la o oarecare distanță de clădire, de unde au putut să înainteze şi să deschidă focul înainte ca soldații de comando argentinieni să-şi dea măcar seama că inamicii se aflau în zonă. Argentinienii au ripostat cu foc puternic, dar au fost învinşi într-o luptă despre care au afirmat ulterior că a durat treizeci de minute, soldată cu doi oameni uciși, şase răniți şi mulți prizonieri. Cadrul M&AW a avut doi răniți.

Alegerea lui San Carlos a fost dictată de necesitatea de a găsi un loc în care navele să poată ancora şi descărca tot ceea ce era necesar şi unde trupele să poată cuceri un cap de pod bun pentru adunarea lor, după debarcare. Problema era că San Carlos se afla la vreo optzeci de kilometri de Stanley şi acum nu mai existau prea multe elicoptere, atât de necesare pentru oameni şi provizii în războiul modern. Neavând suficiente elicoptere, forțele britanice şi comandantul lor, generalul de brigadă Julian Thompson, aveau o serioasă problemă de transport şi aprovizionare.

Patru elicoptere fuseseră pierdute, aşa cum am descris deja, în operațiunile SAS-ului anterioare debarcării principale, şi multe altele, inclusiv trei Chinook gigantice, fuseseră pierdute atunci când nava de aprovizionare *Atlantic Conveyor* a fost lovită şi scufundată de o rachetă Exocet argentiniană. Generalul de brigadă Julian Thompson a chemat Grupul O (Ordine) al comandanților lui de batalion ca să le explice situația înaintării spre Stanley, întrunire care a fost descrisă sumar de unul dintre ofițerii care au ieşit din Grupul O, printr-o remarcă îmbufnată: „Presupun că asta înseamnă că va trebui să mergem pe jos, la naiba”.

Generalul de brigadă Thompson avea şi alte probleme. Politicienii de la Londra vroiau o acțiune rapidă la sol. Exista

o mare probabilitate ca Națiunile Unite să încerce să impună o încetare a focului între părțile aflate în conflict, ceea ce i-ar fi găsit pe argentinieni într-o poziție puternică la negocieri, căci ei aveau pentru moment controlul asupra celei mai mari părți a insulelor şi asupra capitalei, Stanley. Dacă se vărsa sânge şi trupele erau angajate în luptă, acest apel de încetare a focului ar fi venit prea târziu, aşa că era considerată imperativă o acțiune militară decisivă. Generalul de brigadă Thompson era conştient de asta, dar, spre deosebire de majoritatea celor care-l grăbeau de la Londra, el înțelegea regulile debarcării forței de asalt şi ale războiului amfibiu.

Prima lui sarcină era să cucerească un cap de pod – ceea ce făcuse deja. Apoi trebuia să-şi concentreze proviziile şi forțele – ceea ce era în curs de realizare. Abia apoi putea mărşălui spre punctul crucial al zonei de luptă – Stanley, capitala insulei – şi să câştige războiul. La căderea oraşului Stanley, războiul avea să se încheie şi orice diversiune de la atacul capitalei era un efort inutil.

Totuşi, capitala Stanley se afla la mare depărtare, dincolo de un teren neospitalier, şi era apărată de douăsprezece mii de soldați argentinieni, care îşi săpaseră sisteme defensive în spatele câmpurilor minate şi erau sprijiniți de o forță aeriană activă şi agresivă, care ataca deja şi scufunda navele din portul San Carlos – iar lui Thompson îi lipseau elicopterele, fără de care era imposibilă o înaintare rapidă. Cei mai mulți dintre cei de la Londra şi o parte dintre oamenii din capul de pod, fie nu înțelegeau aceste fapte, fie preferau să le ignore. Generalul de brigadă Thompson nu-şi putea permite acest lux, căci el cunoştea întregul tablou şi purta responsabilitatea comandantului din teren.

De la Londra se cerea acțiune şi ochii strategilor căzuseră asupra garnizoanei argentiniene de pe aerodromul de la Goose Green, aflat la douăzeci şi cinci de kilometri de San Carlos. Generalul Thompson a fost convocat printr-o legătură radio şi i s-a cerut să atace Goose Green. Thompson a refuzat. „Am făcut deja o recunoaştere acolo înainte de debarcare.

Goose Green avea un aerodrom, ca şi insula Pebble, şi aveam intenția să-l atacăm, un simplu raid, ca să le distrugem instalațiile, după care să ne retragem. Puteți înțelege motivul dacă vă uitați pe o hartă. Goose Green nu se afla pe drumul spre Stanley şi garnizoana de acolo putea fi uşor ocolită sau reținută printr-un atac pe flanc, în timp ce înaintam spre Stanley. Goose Green se afla pe un istm îngust, o adevărată fundătură, aşa că un simplu raid asupra aerodromului era suficient. Nu m-aş fi opus atacării lui, dacă am fi putut asigura un sprijin corespunzător.

Dar noi am pierdut o mulțime de elicoptere, deci nu puteam transporta tunurile sau muniția ca să sprijinim batalionul de atac, aşa că am anulat raidul. Apoi, HQ-ul Northwood a luat legătura radio cu mine şi mi s-a spus să atac, altfel…, adăugând că batalionul de atac «nu avea nevoie de sprijin». Am fost al naibii de furios, dar ei au insistat să facem cum spun ei. Îmi amintesc că, atunci când mă întorceam de la telefon, îmi spuneam: «Ar trebui să câştig bătălia asta pentru ei, după care să plec»".

Batalionul ales pentru atacarea pozițiilor argentiniene de la Goose Green a fost Batalionul 2 Paraşutişti, comandat de locotenent-colonelul „H" Jones. Sprijinul era asigurat de o fregată şi două dintre mortierele de 81 mm ale batalionului, dar acest sprijin nu era suficient, şi batalionul avea nevoie de mult mai multă asistență, lucru confirmat de maiorul Philip Neame, care comanda Compania D a batalionului 2 Para: „Am primit mult sprijin la Wireless Ridge, mai târziu, în aceeaşi campanie, şi ne-a fost de mare ajutor. Dacă am fi avut ceva similar şi la Goose Green, am fi mers. Aşa însă… Ei bine…".

Goose Green se află la capătul unui istm îngust, cu spațiu suficient pentru desfăşurarea unui singur batalion. La mijlocul istmului se află o culme lungă şi joasă, Darwin Hill, pe care se aflau principalele poziții argentiniene din fața zonei Goose Green, care, fiind un aerodrom, era foarte plat. Garnizoana argentiniană principală de la Goose Green venea

din Regimentul 25 Infanterie, care luase parte la invazie, şi din Regimentul 12 Infanterie, care sosise mai târziu, numărul total de apărători ridicându-se la aproximativ şase sute de oameni. Mai erau şi mulți membri ai personalului forțelor aeriene, dar aceştia participau puțin sau chiar deloc la luptă. Ținând cont de terenul plat, colonelul Jones a hotărât să atace noaptea, în şase faze, câte una pe oră, atac în urma căruia spera să cucerească pozițiile argentiniene şi să ajungă cu batalionul lui la adăpost. Un atac în timpul zilei pe acel teren deschis, împotriva unor poziții de tranşee, ar fi fost sinucigaş, dar atacul nocturn a dat greş rapid.

Din nou maiorul Philip Neame: „Am înaintat de la San Carlos spre zona acoperită de la Camilla Creak. În timp ce ne aflam acolo, aşteptând să atacăm, am auzit o emisie a BBC-ului care spunea lumii că un batalion paraşutat – noi – urma să atace Goose Green… ceea ce i-a înfuriat pe mulți dintre noi, inclusiv pe «H». Din linia de start urca o cărare spre Darwin Hill şi am avansat în acea noapte cu companiile A şi C pe stânga, B pe dreapta, D-ul meu în spate, ca rezervă, şi «H» în centru. În scurt timp a început să se tragă asupra noastră din dreapta, din zona Companiei B, şi eu m-am trezit în fața HQ-ului Tactic al lui «H», ceea ce nu i-a plăcut deloc acestuia. A pornit în viteză pe cărare şi secțiunile mele au început să lupte cu inamicul.

La o oră de la începutul atacului, se poate spune că domnea haosul. Era foarte întuneric, se trăgea mult şi secțiunile erau trase în toate direcțiile, atacând tranşeele inamice. Ne descurcam bine, dar dura mult, şi în curând a devenit clar că planul lui «H», o înaintare în şase faze în şase ore, înainte de răsăritul soarelui, nu se putea realiza”.

Batalionul 2 Para a izbit pozițiile argentiniene de pe Darwin Hill chiar înainte de răsărit şi, în scurt timp, au început să aibă probleme pe flancul stâng. Tunul fregatei de sprijin se blocase, aşa că din acea direcție nu venea nici un fel de ajutor, iar echipele de mortiere ale batalionului îşi trăseseră toate proiectilele. Acum era o luptă de infanterie,

cele două companii de pe flancul stâng, A şi C, fiind întâmpinate cu o rezistență puternică, iar înaintarea lor era întârziată. Colonelul Jones s-a dus să examineze situația şi a ordonat comandantului Companiei A să execute un atac frontal asupra pozițiilor argentiniene.

Maiorul Dair Farrar-Hockley, care comanda Compania A, încercase deja câteva atacuri frontale şi pierduse oameni în fiecare dintre acestea, fără să obțină vreun succes. În timp ce erau dezbătute avantajele unui nou atac, maiorul Neame din Compania D a luat legătura prin rețeaua radio a batalionului şi i-a spus colonelului Jones că el se afla acum în spatele lui Darwin Hill şi că putea vedea cum apărătorii argentinieni de pe dreapta îşi abandonau pozițiile şi fugeau pe țărm. Acolo unde se duceau ei, îi putea urma şi el, depăşindu-i astfel pe apărătorii încăpățânați de pe Darwin Hill. „Această informație nu a fost primită bine, spune maiorul Neame. «H» mi-a spus – mai mult sau mai puțin – să-mi țin gura şi să întrerup transmisia, căci el are de dus o bătălie. Mi-am dat seama că avea să fie o zi foarte lungă, aşa că le-am spus băieților mei să-şi încălzească şi să mănânce ceva. Porridge-ul meu tocmai începuse să fiarbă când am primit vestea că «H» fusese ucis".

Colonelul Jones a fost ucis atunci când, urmat de bodyguard-ul lui, sergentul Barry Norman, a vrut să ocolească poziția argentiniană şi a fost nimerit de un glonț inamic. Mai târziu el a primit o VC [34] post-mortem, una din cele două acordate în timpul campaniei din Falkland, ambele fiind câştigate de Regimentul de Paraşutişti. Evenimentele de la Darwin Hill sunt discutabile, dar era clar că ceva mergea prost. Două companii erau angajate în nişte atacuri infructuoase, în timp ce o altă companie, aflată la numai câteva sute de metri depărtare şi care nu avea nimic în față şi putea ataca inamicul din flanc, îşi servea micul dejun.

Al doilea om la comanda batalionului, maiorul Chris Keeble, a preluat conducerea şi a ordonat maiorului Neame să execute înaintarea propusă, iar Compania D a început să

avanseze spre aerodromul Goose Green. Aici au pierit câțiva oameni, când o aparentă predare a inamicului a condus la secerarea câtorva paraşutişti, dar poziția argeniniană din clădirea şcolii a cedat după două rachete de 66 mm trase în ea. Nişte avioane argentiniene au atacat apoi batalionul cu bombe şi napalm, dar unul dintre ele a fost doborât de Compania D, după care batalionul a ocupat pozițiile din jurul aerodromului, gata să reînceapă atacul asupra ceea ce mai rămăsese din garnizoana inamicului. Aceasta suportase deja destul şi în noaptea aceea, la douăzeci şi patru de ore după începerea atacului, garnizoana de la Goose Green s-a predat în fața Batalionului 2 al Regimentului de Paraşutişti.

Din punct de vedere strict militar, Goose Green a fost o bătălie inutilă, iar batalionul nu a fost condus aşa cum trebuia. Totuşi, şi-a atins scopul politic prin faptul că nu s-a mai vorbit de o încetare a focului până la înfrângerea argentinienilor. Mai mult, efectul bătăliei de la Goose Green asupra opiniei publice britanice şi asupra trupelor de pe teren nu poate fi trecut cu vederea. „Goose Green a stabilit tonul întregului război", a spus căpitanul Ian Gardiner din 45 Comando. „Batalionul 2 Para a arătat argentinienilor – şi nouă – că îi putem învinge oricând, indiferent de raportul de forțe. Batalionul 2 Para a înscris primul gol şi după aceea noi nu am mai privit niciodată înapoi".

După ocuparea lui Goose Green şi liniştirea politicienilor, războiul putea continua cu o înaintare masivă spre Stanley. Al doilea contingent principal, Brigada 5, şosise acum la țărm la San Carlos, însoțit de generalul-maior Jeremy Moore, care a preluat comanda operațiunilor de la sol şi a ordonat generalului de brigadă Julian Thompson să continue cu planul lui inițial, înaintarea spre Stanley. Primul pas era cucerirea Muntelui Kent, aflat la mijlocul drumului spre capitală.

Forțele din Falkland păreau să conțină mai multe „armate particulare", şi locotenent-colonelul Nick Vaux, aflat la

comanda lui 42 Comando, fusese deja oarecum surprins când, după Grupul O al generalului de brigadă Thompson de la 25 mai, locotenent-colonelul Rose din SAS l-a luat de-o parte şi i-a sugerat ca 42 Comando să atace Muntele Kent, pe care patrulele SAS se aflau în recunoaştere în acel moment.

Această problemă trebuia hotărâtă de generalul de brigadă Julian Thompson, care comanda de fapt operațiunile de la sol în acel moment, dar el a fost de acord că 42 Comando trebuia să cucerească muntele. Unitatea 42 Comando a pornit în noaptea de 29 mai şi a găsit poziția liberă, fără trupe argentiniene. Cucerirea Muntelui Kent a oferit generalului-maior Jeremy Moore, comandantul nou-sosit al forței, o bază sigură pentru atacul capitalei, căci Muntele Kent se înălța la numai treizeci de kilometri de Stanley. Acum a început să sosească restul forței de debarcare, cu elicopterul sau în marş – *yomping*, cum spun infanteriştii marini, sau *tabbing*, în versiunea paraşutiştilor – şi bătălia finală pentru Stanley putea acum să pornească.

Yomping este un cuvânt care a intrat în vocabularul englez după războiul din Falkland. Înseamnă să mergi la război în modul cel mai greu, cărând tot echipamentul şi muniția necesare pentru bătălie, să dormi în condiții grele, să suporți tot ceea ce îți poate oferi vremea şi inamicul. Din fericire, soldații de comando erau obişnuiți cu asta şi, în scurt timp, au ajuns pe liniile de start de pe pantele dealurilor din jurul oraşului Stanley. Deşi mărşăluirea spre o bătălie este o treabă dificilă, trupele au fost scutite de pierderile suferite de Brigada 5 a Gărzilor velşe, care înaintau cu nava şi aşteptau să debarce în portul de la Fitzroy, când un avion argentinian a bombardat vasul lor, provocând pierderi mari în rândurile companiei de sprijin. Asta a ținut batalionul gărzilor velşe departe de bătăliile care au urmat, deşi o parte dintre companiile lor de trăgători au fost deplasate ca să sprijine înaintarea Brigăzii 3 Comando.

Argentinienii apărau Stanley-ul cu opt-nouă mii de oameni. Aceşti apărători nu erau bine conduşi şi nici bine

antrenați, dar nu le lipsea curajul, avuseseră săptămâni întregi la dispoziție în care să sape tranşee, întinseseră o mulțime de câmpuri minate şi erau bine dotați cu artilerie şi armament greu, inclusiv cu mitraliere de calibru mare. Argentinienii foloseau echipament american, o mare parte a lui fiind superior celui britanic. Principalul avantaj al englezilor era calitatea luptătorilor lor, şi acest factor avea să se dovedească decisiv.

Planul generalului Moore pentru bătălia finală se baza pe o eliminare în trei sau patru faze a fortărețelor inamice, acțiune ce urma să se întindă pe trei sau patru nopți. Împotriva fiecărei poziții principale argentiniene urma să fie desfăşurat câte un batalion, şi sistemele defensive inamice aveau să cadă ca nişte dominouri, pe măsură ce sistemele lor de sprijin mutual erau doborâte. În prima noapte, de 11 spre 12 iunie, urmau să fie ocupate trei poziții, Muntele Harriet, Muntele Longdon şi Two Sisters, de către 42 Comando, 3 Para şi respectiv 45 Comando. În noaptea următoare, Muntele Tumbledown urma să fie atacat de Gărzile scoțiene. Tumbledown avea vedere spre Wireless Ridge. Numai după ce cădea, 2 Para putea fi rechemat la luptă şi trimis împotriva poziției Wireless Ridge. Capturarea lui Wireless Ridge avea să-i ducă pe englezi până la periferiile Stanley-ului, iar dacă argentinienii continuau să reziste, atunci Gurkha aveau să-şi scoată din teacă *kukri*[35]-urile şi să cucerească Muntele William, iar 45 Comando să avanseze pe Sapper Hill. Era un plan rațional şi metodic, şi a funcționat.

Locotenent-colonelul Nick Vaux din 42 Comando făcuse recunoaşteri pe Muntele Harriet timp de câteva zile şi, descoperind că pozițiile argentiniene aveau în față câmpuri minate, hotărâse să le ocolească şi să înainteze din partea sudică a muntelui. Asta însemna o noapte de marş prin zona Brigăzii 5. Compania K a condus apoi atacul asupra poziției argentiniene. „42 Comando a dus o luptă minunată”, spune generalul-maior Thompson. „Era un atac îndemânatic şi abil

de comando, care l-a luat pe inamic total prin surprindere şi l-a dat peste cap, soldaţii noştri infiltrându-se în poziţiile lui şi luând mulţi prizonieri... De-a dreptul strălucit."

Compania K pătrunsese mult în poziţiile argentiniene de pe Harriet înainte să fie descoperiţi şi, cu restul unităţii de comando venind în spatele lor, au năvălit asupra tranşeelor inamicului cu grenade, foc de carabină şi baionete. Poziţiile lui se aflau de o parte şi de alta a culmii muntelui. Compania K traversase culmea şi acum ataca poziţiile de pe versantul îndepărtat, când au început să întâmpine o rezistenţă serioasă, cu focuri de mitralieră şi lunetişti folosind dispozitive de vedere nocturnă. Compania L din 42 Comando a întâmpinat o rezistenţă similară pe versantul estic al muntelui, dar, după ce un lunetist insistent a fost spulberat cu o rachetă de 66 mm, poziţia argentiniană s-a prăbuşit. 42 Comando a ocupat poziţia cu preţul vieţii unui singur om şi a douăzeci de răniţi, ucigând douăzeci şi cinci de soldaţi argentinieni şi capturând peste trei sute.

Para 3 s-a descurcat la fel de bine pe Muntele Longdon, unde sergentul Ian McKay a câştigat a doua Cruce Victoria postumă a Regimentului de Paraşutişti, atacând o poziţie inamică. Para 3 a ocupat muntele, suferind pierderi ce reprezentau optsprezece oameni ucişi sau răniţi, în timp ce în ultima bătălie din acea noapte, 45 Comando, comandată de locotenent-colonelul Andrew Whitehead, a năvălit peste Two Sisters, după ce una dintre companiile de asalt fusese serios întârziată în marşul de apropiere. Această unitate, Compania X, era comandată de căpitanul Ian Gardiner. „Făcusem multe recunoaşteri şi fusesem pe Muntele Kent, ca să văd Two Sisters şi să studiez terenul. Este la numai vreo trei sute de metri deasupra zonei înconjurătoare, cu două culmi separate în vârf printr-o şa, dar terenul este abrupt şi dificil, o îngrămădeală de stânci şi bolovani mari. Sarcina noastră era să atacăm din flanc vârful sudic, în timp ce restul unităţii îl ataca pe cel nordic. Am hotărât un atac în trei faze, trimiţând trupele – o trupă de comando este echivalentul unui pluton

de armată – una după cealaltă, cu plutonul de mortiere din 40 Comando ca sprijin.

Problema a fost că aveam foarte mult echipament de cărat, cel puțin patruzeci de kilograme fiecare, şi mai erau şi mortierele… Ne-am rătăcit. În cele din urmă, am reuşit să-i spun colonelului ce se întâmplase. El stătea întins în fața liniilor argentiniene, cu restul unității sale, şi era foarte calm, minunat de calm. Mi-a spus să mergem în poziție, să ne pregătim şi să-l anunțăm când eram gata. Exact asta am făcut şi cei din 45 Comando au atacat toți o dată".

45 Comando a năvălit pe dealul Two Sisters, fiecare trupă ocupându-se de obiectivul ei şi consolidându-şi poziția, în timp ce trupa următoare trecea pe lângă, ca să ocupe poziția următoare, iar companiile de trăgători de comando avansau în salturi în sus, pe pantă. Colonelul Whitehead, conducând de pe front, ca de obicei, era sus, alături de trupele din față: „Să vă spun, în primul rând, că Ian a dovedit o mare tărie de caracter, spărgând tăcerea radio în acel moment. Eram foarte îngrijorat – dar rămâne între noi – şi m-am bucurat al naibii de tare să-l aud. Atacul ar fi trebuit să fie «tăcut», şi de aceea echipele noastre de mortiere şi de artilerie urmau un plan de foc, modificând distanța de tragere şi aşteptând, fără să apese pe buton până când nu le comunicam eu, şi anume în momentul în care argentinienii îşi dădeau seama unde ne aflam. Era o chestie foarte stresantă şi la 03:50 deja nu mai puteam suporta, aşa că i-am spus lui Gerry Ackhurst, FCO [36]-ul (ofițerul de control al focului) nostru, să «comute pe zgomot» şi să le dea ordinul de tragere.

S-a dovedit a fi momentul perfect. Cele două companii de trăgători din fața mea au deschis focul, trăgând în sus cu tot ce aveau, exact când Ian şi oamenii lui au năvălit asupra inamicului din flanc, şi deci toată compania a acționat simultan. Am ocupat poziția cu pierderea a patru oameni şi zece răniți, ucigând douăzeci de argentinieni şi capturând

vreo două sute. Îmi amintesc de 45 Comando în Atlanticul de Sud ca de «Comando poate-tot», o grupă de fraţi".

45 Comando a rămas pe Two Sisters până când Garda Scoţiană a ocupat Tumbledown şi, odată cucerit acesta, putea începe următoarea fază a bătăliei generalului Moore – capturarea lui Wireless Ridge de către 2 Para. Din nou, maiorul Philip Neame: „Eram singura unitate din forţa de atac care urma să poarte două bătălii şi nu pot spune că eram prea încântaţi de idee. Orice sentiment de nelinişte dispăruse de mult. Simţeam că ne făcusem datoria faţă de Anglia la Goose Green şi că ar fi trebuit să meargă alţi fraieri acum. Totuşi, ordinele sunt ordine…

Am urcat pe Longdon şi am aruncat o privire spre Wireless Ridge, înainte ca gărzile să cucerească Tumbledown. De data aceasta, aveam un sprijin puternic, de la tunurile navale ale fregatei *Ambuscade*, până la artileria şi tancurile uşoare Scorpion. Totodată, aveam un nou CO, pe locotenent-colonelul David Chandler. Planul prevedea un atac nocturn, cu cea mai mare parte a batalionului cucerind prima jumătate a poziţiilor inamice, un deal mic din faţa înălţimii principale, şi acoperind Compania D, în timp ce noi măturam culmea Wireless Ridge. Culmea era destul de îngustă, insuficient de lată ca să se desfăşoare mai mult de o companie, iar atacul a început la ora 03:00.

La început, totul a mers bine. Am ocupat poziţia din faţă fără probleme şi după scurt timp am urcat pe culmea principală. Era o noapte rece, foarte senină. Atunci când am ajuns cam la jumătatea drumului pe culme, i-am spus FOO [37]-lui (ofiţer de observare avansată) nostru – în acest caz un sergent de la semnalizare – să comande focul asupra poziţiei inamice din faţa noastră. El a luat legătura prin radio şi a cerut să fie trase treizeci de obuze, chiar asupra noastră.

Acest foc a ucis un tip şi a rănit un altul, în timp ce în jurul nostru cădea o ploaie de obuze. Unul dintre tunuri era dereglat şi a tras asupra Companiei B, aşa că haosul era

total. În acelaşi timp, CO-ul mă striga prin staţie, întrebând de ce nu-i transmiteam un raport al situaţiei, ca să-i spun ce se întâmpla. În cele din urmă, am ordonat ca patru tunuri să tragă asupra inamicului. Trebuie să adaug că tancurile Scorpion erau magnifice, inundând culmea cu foc. Ne-ar fi prins bine şi la Goose Green.

Oricum, inamicul ştia că suntem acolo. Apoi, cineva a lansat o rachetă de semnalizare care ne-a trădat cu adevărat poziţia şi o rafală de trasoare s-a îndreptat spre noi. Ne pierdusem controlul, băieţii s-au aruncat la pământ, iar eu, sincer să fiu, făcusem pe mine de frică. Singurul lucru pe care-l poţi face într-un astfel de moment este să o iei la goană şi să urli cât poţi de tare, şi exact asta am făcut. Am început să urlu la oamenii mei să se ridice în picioare şi să înainteze… iar ei s-au ridicat şi au început să avanseze din nou. Am ocupat poziţia inamică şi, o dată ce i-am pus pe argentinieni pe fugă, am reuşit să-i facem să continue să fugă, până când am ajuns la un şir de stâlpi de telefon, la capătul culmii.

Mi se spusese să nu trec mai departe, căci SAS-ul dădea o petrecere privată pe plaja de lângă Stanley, aşa că am rămas acolo şi am respins câteva contraatacuri. La răsărit, am putut să văd sute de argentinieni coborând muntele şi îndreptându-se spre Stanley. Apoi, Chandler şi Thompson au urcat şi ei, întrebând despre luptă şi de ce nu trăgeam în Sapper Hill, dar eu le-am arătat scena. Era evident că argentinienii fugeau şi războiul se încheiase".

În timp ce Compania D ataca Wireless Ridge, SAS-ul dădea ultimul atac al războiului, un raid pornit de pe mare asupra tancurilor petroliere din portul Stanley. Forţa de atac era reprezentată de un grup format din trupe SAS şi SBS, transportate în patru ambarcaţiuni de asalt Rigid Raider, ale Escadronului de Raiduri al Infanteriei Marinei Regale. Scopul acestui atac, conform spuselor comandantului, maiorul Cedric Delves, vestit de la Grytviken, era distragerea atenţiei inamicului, în timp ce paraşutiştii atacau Wireless Ridge. Acest ajutor nu era cunoscut de maiorul Philip Neame,

comandantul Companiei D din 2 Para de pe Wireless Ridge, care ştia doar că înaintarea sa trebuia să se încheie la capătul lui Wireless Ridge.

De ce s-a considerat necesară atacarea tancurilor petroliere din Stanley, de care insularii şi soldații britanici urmau să aibă nevoie chiar ei peste cel mult o zi, nu este încă clar, dar raidul a eşuat. Când ambarcațiunile Rigid Raider au intrat în port, au întâlnit nava-spital argentiniană, care a iluminat bărcile cu reflectorul ei şi apoi, conform unor relatări, a deschis focul asupra lor cu o mitralieră. Mitralierele de pe țărm au deschis şi ele focul. Era clar că SAS-ul avea probleme serioase. „Nu erau sub comanda mea, spune Julian Thompson, şi prima dată când am aflat de problemele lor a fost când am primit un mesaj radio prin care ni se spunea ce se întâmpla şi mi se cerea să iau Para 2 de la atacul asupra lui Wireless Ridge şi să trimit un batalion în ajutorul SAS-ului. Mi-e teamă că au primit un răspuns usturător… Ceva de genul că, dacă erau destul de mari ca să intre în necaz, atunci erau destul de mari şi ca să iasă din el".

Para 2 avusese destul de furcă pe Wireless Ridge, dar până la urmă unitatea SAS a scăpat cu bine şi s-a întors la bază. Toate Rigid Raider-ele au fost deteriorate şi doi oameni au fost răniți. În rest nu s-a produs nici un rău nici uneia dintre părți. Cu această ultimă aventură, războiul s-a încheiat. În dimineața următoare, cum britanicii ocupaseră toate înălțimile din jurul capitalei, comandantul argentinian, generalul Menendez, a cerut încetarea focului.

Campania Atlanticului de Sud – Operațiunea Corporate –, războiul din insulele Falkland din 1982, s-a încheiat pe 14 iunie, la exact zece săptămâni după invazia argentiniană. Argentina a pierdut peste şapte sute de oameni, înregistrând mii de răniți şi peste o sută de avioane au fost doborâte. Englezii au pierdut două sute douăzeci şi cinci de oameni şi au avut peste şapte sute de răniți şi un număr mare de nave pierdute şi avioane distruse. Cauza politică a războiului, pretenția Argentinei asupra insulelor, încă nu fusese

rezolvată, dar Marea Britanie şi Argentina pot măcar discuta. Junta generalilor care a ordonat acest atac asupra unei țări prietene a fost alungată de la putere la scurt timp după încheierea războiului.

În anii care s-au scurs de la război până în prezent au apărut mai multe cărți discutabile asupra campaniei, criticându-se diverse aspecte ale modului în care fusese purtată. A fost în esență o campanie a trupelor SOF, cea mai mare parte a luptelor căzând în seama unităților de comando ale Infanteriei Marinei Regale şi Regimentului de Paraşutişti, şi toate aceste unități s-au descurcat extrem de bine. Unii ofițeri de armată s-au plâns că ofițerii din Infanteria Marină care au comandat Operațiunea Corporate au fost prea lenți în înaintarea de la San Carlos, după debarcare. Marina Regală şi Infanteria Marinei Regale au subliniat că ignoranța în materie de executare şi întreținere a unui asalt cu amfibii – sau lipsa de dorință de a accepta disciplina unui astfel de război au generat probleme inutile şi au contribuit în mare măsură la dezastrul suferit de Garda velşă la Fitzroy.

Puține plângeri s-au auzit din partea oamenilor care au luptat în războiul din Falkland. Războiul a fost câştigat, fără prea mulți morți, iar dacă se iau în considerare toți factorii de risc, chiar şi acesta este un mic miracol. Contribuția principală a SOF-ului sau SF-ului la războiul din Falkland a fost asigurarea unor soldați de primă clasă, bine antrenați, care pot lupta şi învinge în inferioritate numerică pe un teren neospitalier, la capătul unui parcurs logistic lung. Fără astfel de trupe şi o adevărată cunoaştere a capacităților lor, recuperarea insulelor Falkland ar fi fost imposibilă şi nici măcar nu ar fi putut fi luată în serios.

Războiul fusese o aventură riscantă, dar victoria finală a fost de partea celor care au avut cei mai buni luptători. Mareşalul lord Bramall a subliniat acest aspect într-un interviu acordat autorului, în 1995: „Am trimis acolo o echipă de mâna întâi, trupele de comando ale Infanteriei Marinei Regale, Regimentul de Paraşutişti, gărzile, trupele Gurkha,

SAS-ul… dar asta şi trebuia făcut, bineînțeles. Dacă i-am fi lăsat în pace pe argentinieni, acesta ar fi fost un mesaj greşit pentru tot felul de oameni şi guvernul din acele zile ar fi căzut. Trebuie doar să fim recunoscători că am avut oamenii potriviți pentru treaba asta, şi că ei s-au comportat ireproşabil".

CAPITOLUL 6

Golful Persic, 1958-1991

Cei care cunosc războiul nu se clatină când merg şi nu obosesc când se caţără. Atunci când te cunoşti pe tine şi îţi cunoşti oamenii, victoria nu poate fi pusă la îndoială.

Sun Tzu, *Arta războiului*, Secolul I, e.n.

De la sfârşitul celui de-al doilea război mondial şi până în prezent, puterile occidentale au fost afectate de problemele din Orientul Mijlociu. Ca urmare, unități ale Forțelor Speciale au fost în mod constant implicate în zonă, sprijinind conducători pro-occidentali, antrenând forțele indigene, oprind invazii şi asigurând sprijin pentru armatele locale. Este o zonă foarte sensibilă, unde prezența militară occidentală oficială este rar binevenită, o zonă în care folosirea sub acoperire a acestor forțe poate juca un rol util. Conducătorii occidentali ar prefera poate să stea departe de Orientul Mijlociu, dar există un factor care cere ca englezii şi americanii să-şi păstreze forțe în zonă şi să joace un rol activ în afacerile arabe. Acest factor copleşitor este petrolul.

O mare parte din dificila sarcină de a apăra interesele Vestului în regiune a fost lăsată în seama Forțelor Speciale şi Forțelor de Operațiuni Speciale, care au reuşit să protejeze interesele Occidentului şi să sprijine aliații acestuia, fără să deranjeze sensibilitățile locale fragile sau să ofere muniție celor care îi criticau pe conducătorii arabi că susțineau interesele Occidentului. Acest sprijin a mers de la asigurarea unor mici echipe de instructori sau a ajutorului militar pentru prevenirea loviturilor de stat, cum a fost în Iordania în 1958, până la războiul total cu Irakul, pentru eliberarea Kuweitului, în 1990-1991. Tot acest efort, ce s-a întins pe mai multe decenii, nu a asigurat liniştea în regiune şi nu a împiedicat ridicarea unor noi regimuri autoritare, antioccidentale.

Bătălia din Suez din noiembrie 1956, care a marcat sfârşitul pretențiilor imperiale ale Marii Britanii şi a fost privită ca un triumf al colonelului Nasser, a încurajat alte grupuri sau state arabe din Orientul Mijlociu să-şi încerce norocul împotriva Marii Britanii şi aliaților ei. În 1958, colonelul Nasser a format o Republică Arabă Unită (UAR), care a avut o viață scurtă şi era formată din Egipt, Siria şi Yemen. UAR era sprijinită de Uniunea Sovietică, care asigura cantități mari de arme, plus echipe de instructori pentru sprijin tehnic „în teren”. Aceasta a dus în cele din urmă la noi amenințări împotriva Israelului, dar primii care au dus greul activității subversive a UAR au fost conducătorii pro-occidentali din Irak, Iordania şi Liban.

În iulie 1958, armata irakiană a organizat o lovitură de stat împotriva familiei regale irakiene, care a fost ucisă în întregime, împreună cu primul lor ministru pro-occidental, Nuri-es-Said. Membrii ambasadei britanice au fost alungați din Bagdad, iar demonstrațiile inspirate de UAR în celelalte state arabe arătau că aveau să urmeze probleme şi mai mari.

Statele Unite, deşi se opuseseră cu vehemență operațiunii anglo-franceze din Suez, cu doi ani înainte, au realizat acum adevărul despre Nasser şi au dejucat următoarea lovitură de

stat din Liban, debarcând o forță puternică de infanterişti marini americani în Beirut, în 1958, şi începând prin aceasta o lungă implicare a SUA în acea țară nefericită. În Iordania, unde regele Hussein îl alungase pe Glubb Paşa, comandantul britanic al Legiunii Arabe, s-a răspuns apelului la ajutor prin trimiterea rapidă din Cipru a Brigăzii Independente nr.16, de paraşutişti, care a ocupat poziții în jurul Ammanului şi a reuşit să intimideze forțele pro-Nasser. John Grebby, din 2 Para, a fost unul dintre cei trimişi în Iordania: „Deplasarea rapidă aeriană a Brigăzii Independente nr. 16 în Cipru în 1956, în Iordania în 1958 şi a forțelor britanice în Kuweit în 1961, inclusiv a batalionului nostru, reprezentau «manifestări de forță», care să aducă o stabilitate imediată militară şi politică în acele zone. Şi ele au reuşit, categoric, în ultimile două cazuri. Astăzi, multe dintre țările din lumea a treia au forțe armate moderne şi o viitoare intervenție a englezilor trebuie să se facă în coaliție cu alte forțe aliate, aşa cum a fost în războiul din Golf, dar în anii ’50, Marea Britanie avea încă o voință politică şi o ascendență militară.

În timpul petrecut de noi în Iordania, avioanele de vânătoare Hunter ale Escadrilei RAF 208 decolau practic în fiecare zi de pe aeroport, câte patru o dată. Brigada era staționată în jurul aeroportului, în apropierea oraşului Amman. Spectacolul acestor avioane Hunter, care decolau cu viteze aproape supersonice de la capătul pistei, era impresionant. Chiar şi arabii îl admirau. În astfel de momente te simțeai mândru să faci parte din forțele britanice din străinătate.

Iordania avea o climă foarte fierbinte, mult praf şi nisip. Nu toată lumea dispunea de spațiu de campare şi o mare parte a batalionului era formată din patrule în jurul capitalei sau la sud, în unicul port, Aqaba. Eu am fost nevoit să dorm într-o ladă. Necesitățile de astăzi, cum ar fi loțiunea de plajă sau chiar ochelarii de soare, reprezentau un lux, imposibil de obținut, în acele zile. În Iordania nu ploua luni întregi. După câteva săptămâni, acolo, mâncarea s-a îmbunătățit şi

primeam cel puțin o masă formată din două feluri pe zi, constând în legume şi carne. Sunt sigur că QM-ul [38] nostru trimitea plutonul MT prin piețele arabe din Amman ca să ia produse proaspete, ca să nu mâncăm tot timpul din rații.

La întoarcerea noastră din Iordania, în octombrie/noiembrie 1958, unitățile Brigăzii Independente nr.16 de paraşutişti au început reechiparea. Toate trebuiau să fie pregătite pentru operațiuni în junglă sau deşert. Din acest motiv cred că armata britanică de astăzi este mai adaptabilă şi cere standarde mai înalte decât în acele zile de după război. Pe atunci, ofițerii de recrutare ai armatei puneau mâna pe tine dacă aveai numai câțiva ani de gimnaziu. Acum au de unde alege".

Implicarea britanică în Orientul Mijlociu şi în Golf avea să continue până la sfârşitul anilor '60, perioadă în care o forță de comando a Infanteriei Marinei Regale a fost păstrată pe mare în Golf sau undeva în Oceanul Indian, îmbarcată pe două nave transportoare de comando echipate cu elicoptere – portavioane ale flotei transformate în acest scop.

Totuşi, Nasser nu a fost singurul care a creat probleme în Orientul Mijlociu. În iulie 1958, în timp ce brigada se stabilea în jurul Ammanului, prinții Arabiei Saudite, aflați deja în dispută cu Marea Britanie în privința oazelor Burami bogate în petrol, au hotărât să provoace o rebeliune în Oman. Când forțele locale nu au reuşit să oprească această rebeliune, sultanul Muscatului şi Omanului a cerut ajutor britanic şi a primit veterani din Malaiezia ai Regimentului SAS. În 1958, Sultanatul Muscatului şi Omanului era un adevărat regat medieval, condus de sultanul Sa'id, un conducător despotic, care îşi ținea țara cu o mână de fier, opunându-se oricărei mişcări spre democrație şi introducerii altor invenții vestice, cu excepția armelor. Fiul lui, Qaboos, a fost în cele din urmă trimis la Academia militară britanică de la Sandhurst, de unde s-a întors acasă cu unele noțiuni democratice ce au dus, în final, la detronarea tatălui său şi la reorganizarea

Muscatului şi Omanului ca un stat cât de cât modern. Dar toate acestea s-au întâmplat după 1958.

Marea Britanie trebuia să-şi protejeze proviziile de petrol din Golf, şi această necesitate o obliga să-l spijine pe sultanul Sa'id. Prin urmare, în noiembrie 1958, Escadronul D din 22 SAS a sosit din Malaiezia şi s-a implicat într-o campanie dură împotriva principalului disident, Ghalib bin Ali – „Lordul Muntelui Verde" – care se stabilise pe un platou înalt, Jebel Akhdar. Forța de apărare locală – Cercetaşii truciali Oman, conduşi de ofițeri britanici – încercase deja să cucerească Jebel Akhdar, care se afla în vârful unor versanți abrupți ce se înălțau la două mii de metri deasupra câmpiei înconjurătoare. Acest atac a eşuat. Chiar şi un atac executat de un batalion ar fi fost respins cu pierderi mari, căci nu exista suficient loc pentru desfăşurarea unor forțe largi, pe cărările înguste ce duceau spre vârf. Estimând că pe Jebel se aflau cel puțin şase sute de disidenți înarmați, comandantul local, colonelul David Smiley, fost ofițer SOE, a cerut ajutorul trupelor britanice, specificând că vroia soldați profesionişti bine pregătiți şi că avea nevoie de „un batalion de comando al Infanteriei Marinei Regale sau de unul de paraşutişti".

Aceste unități nu erau disponibile şi desfăşurarea lor ar fi putut fi privită ca o provocare de guvernul saudit, aşa încât, la sugestia maiorului Frank Kitson, care servea pe vremea aceea la Biroul de Război din Londra, lui Smiley i-a fost trimis un escadron SAS din Malaiezia, sub comanda maiorului Anthony Deane Drummond, care primise instrucțiuni să cucerească Jebel Akhdar cu maximă eficiență, minimum de agitație publică şi fără pierderi. Dificultatea cuceririi acelei poziții formidabile a devenit clară SAS-ului imediat după sosire, când unul dintre caporali, care cerceta drumurile spre culme, a fost ucis cu o singură împuşcătură de un lunetist de pe vârfurile de deasupra.

Ținând cont de experiența rebelilor în folosirea armelor, s-a hotărât ca SAS-ul să atace platoul Jebel numai noaptea. În decembrie, căpitanul Red Rory Walker a condus o trupă SAS

pe culme, folosind o trecătoare veche şi îngustă, cunoscută sub numele de „treptele persane”, trecând astfel de *sangarele* libere ale rebelilor – construcții mici de piatră – şi stabilindu-şi o poziție defensivă în vârful muntelui. Nu se vedea nici un inamic, aşa încât în următoarele zile restul escadronului a urcat şi a început să trimită patrule pe platou. Aceasta reprezenta deja o realizare deosebită, căci Jebel Akhdar era privit ca o poziție inexpugnabilă, lucru ce ar fi fost adevărat, dacă inamicul ar fi fost în stare de alertă.

Activitatea de patrulare a continuat şi, în cele din urmă, baza principală a rebelilor a fost localizată în partea de sud a platoului şi a fost atacată de două trupe SAS, una condusă de căpitanul Peter de la Billière, cel care avea să conducă mai târziu forțele britanice în 1991, în războiul din Golf. Atacul celor două trupe a fost întâmpinat cu rafale de foc din direcția *sangarelor* şi a adăposturilor. Se părea că poziția era prea puternică pentru a fi cucerită şi că SAS-ul era nevoit să se retragă. Retragerea a fost sprijinită de atacuri cu rachete ale avioanelor de vânătoare britanice Venom, un singur om pierzându-şi viața.

Rebelii ştiau acum că SAS-ul se afla pe platou şi luptele s-au intensificat, pozițiile britanicilor fiind supuse unui foc continuu al lunetiştilor şi atacurilor cu mortiere. Cu toate acestea, ei au menținut presiunea asupra inamicului şi, acționând cu agresivitate, au reuşit să-şi păstreze poziția din vârful „treptelor persane”, patruzeci de oameni din SAS făcând față unui număr de şase sute de rebeli.

Pe coastă a fost adus armament greu, inclusiv mortiere de trei țoli, şi a fost lansat un atac împotriva punctului Akhbat al inamicului, o mulțime de peşteri şi *sangare* de stâncă care pătrundeau până în poziția SAS-ului şi blocau drumul spre centrul platoului. Acest atac a fost lansat în noaptea Ajunului de Crăciun din 1958, soldații SAS fiind trimişi la atac de cimpoaiele lui Red Rory Walker. Până în zori, poziția Akhbat fusese cucerită şi dizidenții se retrăseseră.

Escadronul D avea acum un avanpost ferm pe Jebel şi nu era în pericol să fie respins, dar mai era nevoie de soldați, ca să curețe întregul platou. În consecință, a fost trimis din Malaiezia Escadronul A, o forță comandată de unul dintre ofițerii SAS care luptaseră în deşert în timpul celui de-al doilea război mondial, maiorul John Cooper, care servise ca subofițer sub comanda lui David Stirling. Escadronul A a sosit în ianuarie 1959 şi a înlocuit Escadronul D pe Jebel. Escadronul D, care luptase timp de şase săptămâni, a fost retras pentru o scurtă odihnă, înainte să se alăture escadronului A pe culme, pentru atacul final.

Jebel Akhdar era un munte cu două vârfuri, cărora SAS-ul le dăduse numele de cod Sabrina, după cel al unei soliste britanice în vogă în acea perioadă. Aceste vârfuri dominau căile de acces spre ultima redută a rebelilor. Escadronul A a primit misiunea să le cucerească. Era o diversiune, dar trebuia să fie foarte convingătoare, ca să mascheze atacul principal al SAS-ului asupra poziției rebele din satul Saiq, care avea să fie declanşat din câmpie. Atacul lui Cooper a fost executat pe terenul muntos extrem de dificil pe data de 26 ianuarie şi a necesitat sprijinul luptătorilor cu aruncătoare de rachete şi bombardamentele avioanelor Shackleton ale RAF-ului, înainte ca poziția Sabrina să fie cucerită.

Apoi, oamenii lui Cooper au pornit repede la vale, ca să se unească cu Escadronul A. Toți oamenii din SAS s-au îngrămădit după aceea în camioane, au ocolit rapid baza de pe Jebel şi au început o ascensiune nocturnă spre vârful coastei, aflat la două mii patru sute de metri mai sus. Au ajuns în vârf la răsărit, aproape de baza din Saiq a rebelilor, şi au trecut imediat la atac. Pozițiile exterioare ale rebelilor au fost cucerite, cu prețul a doi morți şi a unui rănit, iar apariția surprinzătoare a unei forțe puternice de soldați SAS – de fapt nu mai mult de o sută de oameni – în inima fortăreței lui a fost prea mult pentru „Lordul Muntelui Verde”. El şi-a abandonat poziția şi a fugit peste frontieră în Arabia Saudită,

iar SAS-ul a putut intra mărşăluind în Saiq, fără să mai întâmpine altă rezistență.

Prima aventură din Oman a fost o campanie mică şi frumoasă, un exemplu clasic a capacităților Forțele Speciale. Forța SAS nu a numărat niciodată mai mult de o sută de oameni, cu arme puține, în timp ce opoziția era numeroasă, bine înarmată, aflându-se în poziții bine pregătite, în vârful unei fortărețe naturale, şi cunoscând terenul. Cu toate acestea, SAS-ul a reuşit, în mai puțin de opt săptămâni, să doboare şi să împrăştie o forță care anterior învinsese atacuri executate de un batalion întreg şi păstrase Jebel Akhdar ani de zile. Pe frontul politic, asta a demonstrat că britanicii, chiar şi după Suez, aveau mijloacele şi voința de a-şi sprijini prietenii din Orientul Mijlociu şi de a le proteja interesele vitale.

Această hotărâre a fost testată după aceea în iunie 1961, când generalul Kassim, noul conducător al Irakului, şi-a anunțat intenția de a anexa statul Kuweit, bogat în petrol. Kuweitul fusese protectorat britanic începând cu 1899, dar britanicii renunțaseră la protectorat pe 19 iunie, doar cu şase zile înainte ca generalul Kassim să hotărască să-l anexeze. Emirul Kuweitului a apelat imediat la o revenire a ajutorului britanic. În câteva zile, au sosit două unități britanice, companiile 42 şi 45 Comando, Infanteria Marinei Regale, care au fost desfăşurate în deşert, în lungul frontierei irakiene, cu sprijin de tancuri şi artilerie. Apoi au sosit şi alte trupe, inclusiv un batalion de paraşutişti. Deşi forța totală adusă nu era mai mare de cinci mii de oameni, a fost suficientă ca să-i împiedice pe irakieni să traverseze granița.

Apoi, 45 Comando a preluat o sarcină care avea să o țină ocupată cea mai mare parte a anilor ’60, şi anume încercarea de a opri o izbucnire a terorismului în colonia coroanei din Aden, unde revolta ce necesita priceperea şi pregătirea trupelor Forțele Speciale începuse deja.

Aden era o colonie britanică la Marea Roşie, un loc fierbinte şi umed, dotat cu un aeroport mare şi un port natural splendid. După ce britanicii au părăsit Zona Canalului, Aden a devenit una dintre principalele linii de alimentare cu petrol a Marii Britanii şi o bază din care puteau fi desfăşurate forțe pentru protejarea intereselor britanice în Golf sau în Oceanul Indian. Oraşul Aden era înconjurat de colonia Aden, iar aceasta, la rândul ei, de Protectoratul Aden, un grup de şeicate ocupând o regiune montană de o sută de mii de mile pătrate, mărginită la nord de Yemen şi Arabia Saudită.

Viața cotidiană în protectorat nu era diferită de cea de la frontiera nord-vestică a Indiei, în zilele guvernării britanice – un amestec de raiduri şi acte de banditism între membrii triburilor, care îşi asigurau traiul zilnic prin colectarea de taxe de la caravanele ce veneau în Aden pe drumul Dhala. Britanicii din colonie menținеau un control slab al activității şeicatelor din protectorat, controlându-i atunci când era necesar cu o forță de apărare locală, Recruții Protectoratului Aden, o unitate compusă din soldați arabi conduşi de ofițeri ai Regimentului RAF.

Tensiunile ce afectau restul Arabiei aveau un efect inevitabil în Aden, dar principala sursă a problemelor era Yemenul. Yemenul pretindea de mult teritoriul Aden şi, în 1962, o lovitură de stat susținută de Nasser l-a izgonit de la putere pe conducătorul Yemenului, Al Badr. Al Badr nu a fost ucis în atacul asupra palatului lui şi, scăpând în munți, el a organizat o rezistență împotriva rebelilor, care erau conduşi de un fost comandant al armatei yemenite, generalul Sallal. Ambele părți au căpătat întăriri, generalul Sallal primind două divizii ale armatei egiptene. Al Badr l-a primit pe maiorul John Cooper, acum retras din SAS, şi trei „voluntari neoficiali”, în permisie fără plată, din Regimentul SAS din Hereford.

Maiorul Cooper şi oamenii lui au început în curând să transforme serviciul militar în Yemen într-o experiență foarte

solicitantă pentru soldații neexperimentați ai armatei egiptene. Este încă un mister cum de s-a implicat maiorul Cooper în această acțiune. Primul contact a fost făcut de David Stirling şi maiorul a primit permisiunea tacită a guvernului britanic. Armele şi banii veneau de la prinții saudiți, cărora nu le plăcea să vadă încălcate legile ereditare atât de aproape de granițele lor.

Cooper şi oamenii lui au început cu o recunoaştere atentă a garnizoanei egiptene şi a mişcărilor de trupe, organizând în acelaşi timp luptătorii yemeniți în grupuri de cinci sau şapte oameni, desemnate drept „secțiuni de trăgători" sau „grupuri de ucidere". După aceea, Cooper a organizat prima lui operațiune, o ambuscadă în Wadi Thoul, o vale la est de Sana'a, capitala Yemenului. Această ambuscadă neaşteptată i-a năucit total pe egipteni. Tancurile lor au început să tragă în toate direcțiile, mai mult în rândurile propriei infanterii, rămasă în formație, ca să fie secerată de focurile de mitralieră de pe dealuri. La sfârşitul zilei, când egiptenii au fugit înapoi spre Sana'a, au lăsat în urmă optzeci şi cinci de morți şi o mare cantitate de arme şi echipament, care au fost adunate rapid, cu bucurie, de soldați din trupele yemenite neregulate.

Următoarea aventură a lui Cooper a fost un atac la fel de reuşit cu mortiere asupra unei poziții egiptene întărite. Satisfăcut după aceste mişcări de deschidere, maiorul şi-a trimis cei trei oameni din SAS, împotriva voinței lor, înapoi la Brecon. Apoi, a ordonat neregulaților yemeniți să continue să hărțuiască inamicul, iar el s-a întors în Yemen, unde a rămas să antreneze alți soldați, să trateze bolnavii cu metoda aprobată „suflete şi minți" a SAS-ului, supraviețuind în tot acest timp diverselor atentate din partea egiptenilor, care aveau cunoştință de existența lui şi au folosit chiar şi arme chimice în încercarea de a-l elimina.

Apoi, lui Cooper i s-au alăturat sergentul Cyril Weavers, din 21 SAS, unitatea teritorială, şi locotenentul David Bailey, un entuziast pentru cauza yemeniților. Cei trei au rămas în Yemen încă trei ani, luptând cu neregulații regalişti până

când, în 1965, s-a făcut o înțelegere de încetare a focului şi Al Badr a acceptat să plece în exil în Arabia Saudită. În tot acest timp şi câțiva ani după aceea, armata britanică şi în special Regimentul de Paraşutişti şi Compania 45 Comando a Infanteriei Marinei Regale duceau un mic război în Aden.

Fundalul politic al tulburărilor din Aden poate fi explicat pe scurt. La început, britanicii au vrut să oprească colonia, ca mijloc de protejare a intereselor lor petroliere din Golf şi ca bază de acțiune în Oceanul Indian. Şeicii din protectorat se bazau pe protecția britanică şi au fost alarmați de rebeliunea revoluționară, pro-egipteană, din Yemen. În acest amestec, au pătruns două partide locale independente din Aden. Primul, de stânga şi de inspirație comunistă – Frontul Național de Eliberare (NLF [39]) – avea intenția de a prelua colonia şi protectoratul, alungându-i atât pe britanici, cât şi pe şeici şi formând în Yemen un stat procomunist. Al doilea era Partidul Socialist al Poporului (PSP [40]), cu baza în Aden, care a început ca front de uniune controlat de yemeniți şi s-a dezvoltat ca organizație teroristă.

Amândouă partidele luptau pentru sprijin egiptean şi yemen şi au format pentru scurt timp un front popular, FLOSY [41], Frontul de Eliberare a Yemenului de Sud Ocupat – Yemenul de Sud fiind numele dat de ei coloniei şi protectoratului. Apoi, NLF-ul s-a desprins. FLOSY şi NLF-ul au început să lupte între ele, în timpul în care nu erau angajate în campania teroristă împotriva britanicilor. Runda de deschidere a acestei campanii a avut loc în decembrie 1963, când a fost aruncată o grenadă asupra înaltului comisar britanic, pe aerodromul Khormaksar, ucigând o indiancă şi pe aghiotantul comisarului şi rănind totodată alți treizeci de oameni. În aceeaşi zi s-a declarat stare de urgență şi a început conflictul din Aden.

Micul război din Aden poate fi împărțit în două faze principale, campania Radfan pe drumul Dhala, în 1963-1964, şi campania teroristă din colonia Aden – pe vremea aceea

statul Aden şi *en route* spre independență – care s-a încheiat cu retragerea britanică din noiembrie 1967. Bob Strickland din Artileria Paraşutată a sosit în Aden la sfârşitul lui 1956, când tulburările tocmai începuseră. EI ne oferă o descriere a războiului de la frontieră într-o colonie britanică, la sfârşitul imperiului: „Un batalion de infanterie, Cameron Highlanders, era deja în acțiune la granița Yemenului şi suferise câteva pierderi. Fusese cerut un batalion de artilerie şi trupa mea (Trupa C din Bateria de Câmp Paraşutişti nr. 97) fusese aleasă ca să le ofere sprijin. Singura problemă era că tunurile pe care urma să le folosim în Aden erau mortiere de 75 mm, iar noi eram antrenați pe tunuri de câmp de 25 de livre. Mortiera de 75 mm este un tun bun, ideal ca să fie desfăcut şi urcat pe cămile pentru transportul prin munții din Aden. Antrenamentul nostru a fost intensiv, cu o mulțime de exerciții de tragere, şi nu după mult timp eram eficienți sută la sută şi pregătiți de acțiune.

O sută de oameni din Trupa C, sub comanda căpitanului Steptow, au zburat spre Aden pe 14 februarie 1957. Călătoria în avionul Hastings a fost un zbor foarte lung, durând vreo douăzeci şi nouă de ore. Pe vremea aceea nu existau avioane de linie pentru trupe. Zborul ne-a dus din Lyneham, Wiltshire, pe un aerodrom din Tunisia (oprire pentru noapte), apoi la El Adam, în Libia (oprire pentru noapte), spre nord, peste Turcia şi prin Irak, până la Habbaniya, lângă Bagdad (oprire pentru noapte), apoi spre Bahrain, în lungul Golfului Persic şi în jurul Peninsulei Arabice, până în portul Aden.

După sosirea în Aden ne-am stabilit repede tabăra pe aerodromul Khormaksar. În primele câteva zile am făcut exerciții de tragere cu tunurile. Trupa noastră s-a împărțit în două secțiuni. O secțiune a fost trimisă în estul țării, iar secțiunea noastră a pornit în maşini Land Rover, remorcând tunurile pe traseele foarte accidentate spre munți, către drumul Dhala, spre granița Yemenului, unde am făcut tabără împreună cu Cameron Highlanders.

Am făcut multe ieşiri cu scoţienii şi APL-ul [42], executând acţiuni împotriva yemeniţilor, dar aveam deseori probleme cu APL-ul, pentru că se întâmpla ca membri ai unor familii arabe să lupte în ambele tabere. Se ajungea ca un frate să lupte în APL, iar celălalt în armata britanică – sau în forţele pe care Yemenul le trimitea peste graniţă ca să atace drumul Dhala (drumul Dhala a fost câmpul de luptă, până când am părăsit Radfanul definitiv). În astfel de ocazii, părinţi, fii, veri din diverse triburi yemenite şi adene. Aşa că se ajungea ca un soldat din APL să spună că nu putea lupta într-o zi, pentru că cineva din familia lui lupta în unitatea militară pe care urma să o atacăm, dar era oricând gata să intre în acţiune în altă zonă, unde trăia un alt trib, în care nu era implicat nimeni din familia lui.

Multe dintre carabinele folosite de yemeniţi erau rudimentare, dar erau foarte precise la distanţe mari. Odată, eram în luptă şi un yemenit a tras cu puşca lui într-un avion de vânătoare Venom, lovindu-i rezervorul de combustibil. Din nefericire, avionul s-a prăbuşit şi pilotul a murit. RAF-ul a pierdut câteva avioane în munţii din Aden. Avioanele coborau în picaj şi trăgeau în ţinte yemenite, după care urcau brusc, încercând să treacă peste vârfurile munţilor. Dar unii munţi erau prea abrupţi şi piloţii nu reuşeau să o facă.

Pe disidenţii din Aden îi numeam «oamenii albaştri». «Lupii roşii din Radfan» a fost o denumire adoptată mai târziu. Stâncile munţilor din Aden sunt foarte închise la culoare, înunecate. Localnicii îşi vopseau toate hainele şi chiar şi pielea cu o culoare albastră, asemănătoare stâncilor. Puteau să fie la numai câţiva paşi şi să nu poţi să-i vezi, pentru că se contopeau perfect cu mediul înconjurător. Aerodromul din Dhala era un loc în care se ateriza foarte greu, pentru că nu te puteai apropia decât dintr-o direcţie, printre munţi, iar localnicii minaseră acea zonă. Avionul care ne aducea cea mai mare parte a proviziilor era un aparat vechi, cu două motoare Beverly. Era un avion foarte mare, care trebuia să tureze

invers motorul la aterizare, ca să se oprească. O dată, pilotul a turat prea puternic, şi avionul a aterizat cu aproape cinci centimetri mai scurt decât atunci când decolase. Toate plăcile de pe fuzelaj s-au încovoiat. Air Force a trebuit să trimită alte trei avioane ca să-l demonteze pe cel stricat şi să-l ducă înapoi la aerodromul Khormaksar.

Colonia Aden era un loc foarte deprimant. Deşi în Radfan aerul era foarte fierbinte, nu simțeam cu adevărat arşița, pentru că nu exista umiditate. De asemenea, exista un loc unde puteam să bem zdravăn, altfel ne-am fi deshidratat rapid. Toată apa noastră era scoasă din puțuri. Carnea proaspătă trebuia gătită şi mâncată imediat. Furtunile de nisip erau foarte dese. Acestea se produceau întotdeauna când ne aşezam la masă, aşa că mâncarea avea mereu o peliculă de nisip pe ea. Trebuia, de asemenea, să fii atent la şoimi, care se repezeau din înaltul cerului şi îți înşfăcau bucatele din farfurie. O delicatesă pentru arabi erau lăcustele. Lăcustele veneau în zbor, în stoluri uriaşe, de undeva din Africa, şi devorau tot ce vedeau, dar arabii le prindeau din aer, când treceau pe deasupra lor, le rupeau aripile şi le mâncau de vii.

Am plecat din Aden pe 18 noiembrie 1957, pe nava de trupe *Oswestry*. Drumul spre casă era Canalul Suez. În timpul trecerii prin canal ni s-a spus să nu purtăm beretele roşii, în eventualitatea că oamenii de pe țărm puteau deveni duşmănoşi, amintindu-şi debarcările din Port Said, din anul precedent. Totuşi, noi am purtat beretele şi nu am avut nici o problemă cu localnicii – de fapt, chiar ne-au aclamat. Am observat un lucru când treceam pe lângă El Cap, locul în care ne plasasem tunurile în timpul operațiunii din Suez, şi anume acela că plasele de camuflaj încă acopereau gropile. Am mai remarcat şi că statuia lui Lesseps de la capătul canalului fusese îndepărtată şi înlocuită cu statuia unui soldat egiptean, ținând un paraşutist francez şi unul britanic de «paraşutele» lor”.

Drumul Dhala porneşte din Yemen, traversează protectoratul şi pătrunde în colonie. Era folosit de NFL ca rută de aprovizionare cu arme şi explozibili. Ca să opreşti acest trafic, trebuia să trimiți o forță mare la Dhala, iar sosirea armatei britanice, reprezentată de 45 Comando şi mai târziu de Batalionul 3, Regimentul de Paraşutişti, a fost văzută de localnici ca o scuză bună pentru folosirea lor ca ținte de tir. Oamenii din triburile locale – „lupii roşii" – au început în curând să mineze drumul Dhala şi să țină garnizoana britanică de acolo sub un foc sporadic de carabină.

În ianuarie 1964, generalul de brigadă James Lunt, care comanda foştii Recruți ai Protectoratului Aden – forță ce a devenit acum armata nou-formatei Federații Arabe de Sud –, a organizat Operațiunea Nutcracker împotriva triburilor din Radfan, folosind trei batalioane SAA (Armata Arabiei de Sud), sprijinite de tancuri uşoare şi elicoptere de pe HMS *Centauri*. Această operațiune a durat o lună şi i-a alungat pe „lupii roşii" de pe drumul Dhala, dar efortul nu a putut fi susținut în fața agitațiilor crescânde din statul Aden, aşa încât atunci când forțele generalului de brigadă Lunt au fost retrase, „lupii roşii" s-au întors. Singura soluție era invadarea fortăreței lor din bazinul Danaba. Această sarcină a fost primită de trei unități britanice: 45 Comando, 3 Para şi o trupă de oameni din SAS, comandată de căpitanul Robin Edwards.

Planul cerea ca 45 Comando să înainteze noaptea în bazinul Danaba dinspre Thumier, pe drumul Dhala, mişcare precedată de o lansare cu paraşuta a Companiei B, 3 Para, pe o poziție din Wadi Taym, unde urmau să aterizeze pe un DZ cucerit de SAS. Operațiunea a demarat în noaptea de 30 aprilie 1964 şi lucrurile au început să meargă prost aproape imediat. Patrula de zece oameni a căpitanului Edwards s-a infiltrat fără probleme spre Wadi Taym, dar la răsărit au fost detectați de membrii unui trib, care au ieşit grămadă din satele lor. În scurt timp, SAS-ul a fost țintuit la pământ într-un set de *sangare* ridicate în grabă, sub un foc masiv şi foarte

precis. Edwards şi operatorul radio au fost ucişi, iar patrula a fost salvată de la distrugere de o formație de avioane de vânătoare Hunter ale RAF-ului, care au atacat pozițiile arabilor.

Cum DZ-ul fusese compromis, saltul cu paraşuta a fost anulat şi întreaga greutate a atacului a fost plasată pe umerii infanteriştilor marini din 45 Comando, care mărşăluiau acum în viteză spre Danaba. CO-ul lor, locotenent-colonelul Paddy Stevens, ne relatează: „Radfanul este un ținut criminal, dar, cum se află la peste o mie cinci sute de metri înălțime, cel puțin clima este mai plăcută, după umiditatea înăbuşitoare din Aden. După Nutcracker, era evident că bazinul Danaba nu putea fi cucerit decât pe jos, de trupe foarte bine pregătite fizic, aşa că prima sarcină a fost să aducem unitatea într-o formă cu adevărat bună. Cum în Aden puteai face cam orice, în afară de sport, asta nu a fost prea greu, dar în spatele rafinăriei de la Little Aden era o culme joasă, care putea fi folosită ca traseu de rezistență. Mi-am pus echipamentul şi am mers acolo, ca să stabilesc un timp ce trebuia depăşit de toți cei din unitate. Ne aruncam cu toții peste culme, cu echipament complet, de două-trei ori pe zi şi, în scurt timp, infanteriştii marini mai bine pregătiți scoteau nişte timpi uimitori. Toate aceste eforturi au fost răsplătite când am pornit în marş spre Danaba”.

Ca rezultat al antrenamentului lor şi în ciuda faptului că majoritatea cărau patruzeci de kilograme – sau mai multe – de echipament şi muniție, cei din 45 Comando au ajuns în Radfan în acea noapte, auzind pe drum că saltul cu paraşuta fusese anulat şi că Compania B, 3 Para, venise la Thumier şi pornise după ei. Operațiunea era compromisă, şi lui Paddy Stevens i s-a spus să se stabilească cu oamenii lui pe două înălțimi, numite Coca Cola şi Sandfly, şi să aştepte acolo paraşutiştii şi ordine ulterioare. Coca Cola era un munte înalt şi abrupt, escaladat în cele din urmă cu ajutorul frânghiilor cărate în vârf de maiorul Mike Banks şi de alți câțiva foşti membri ai aripii de Comando de asalt al vârfurilor.

În zorii zilei de 1 mai, 45 Comando se afla pe acele dealuri şi avea vedere asupra bazinului Danaba, unde triburile locale trăgeau încă în rămăşiţele patrulei lui Edwards. Acea patrulă a fost până la urmă extrasă, dar a trebuit să lase în urmă cadavrul căpitanului Edwards şi al operatorului radio. Arabii au decapitat cele două cadavre şi capetele lor au fost expuse mai târziu în piaţa din Sana'a.

În următoarele două săptămâni, 45 Comando a rămas în Radfan, primind în permanenţă întăriri. Când a început faza următoare, forţele britanice din zonă erau formate din toată Compania 45, tot Batalionul 3 al Regimentului de Paraşutişti şi două batalioane de infanterie convenţională, Grănicerii Scoţieni ai Regelui şi Batalionul 1 Scoţieni Regal, sprijinite de tancuri uşoare şi maşini blindate, precum şi de elicoptere şi de avioanele de atac la sol, neprețuitele Hunter. Toate acestea abia dacă ajungeau pentru cucerirea poziţiilor ocupate de triburi. A fost nevoie de o luptă de patru zile pentru eliberarea culmii Bakri, care a fost cucerită de 3 Para şi Compania X a lui 45, după care forţa de atac a pornit împotriva unei alte fortărețe a rebelilor, în Wadi Dhubsan. La începutul lui iunie, regimentul Angliei de Est şi un batalion al armatei federale au cucerit Wadi Misra. Triburile Radfan au fost, în sfârşit, zdrobite printr-o bătălie în plină zi, în satul Shaab Sarah.

Din acel moment, nu au mai existat încleştări majore în Radfan, deşi minările şi tragerile lunetiştilor au continuat până când armata britanică s-a retras din Radfan, în iunie 1967. Centrul atenţiei s-a mutat din nou asupra statului Aden, fosta colonie Aden, unde revoltele, atacurile cu grenade şi sabotajele deveniseră zilnice. Ultimii ani în Aden sunt o poveste tristă, căci britanicii au decis să părăsească complet teatrul de la est de Suez şi acum nu mai aveau nevoie de baza din Aden. Astfel, şeicatele protectoratului au rămas neprotejate împotriva forţelor yemenite şi egiptene, care presau dinspre nord, precum şi a inamicilor NLF şi FLOSY, din interiorul statului Aden. Anii finali au fost epuizanţi

pentru britanici, inclusiv pentru 45 Comando şi 1 Para, care înlocuise 3 Para după campania Radfan.

1 Para, comandat de locotenent-colonelul Mike Walsh, avea baza în tabăra Radfan, la periferia oraşului Aden. Sergentul Tom Godwin povesteşte ce s-a întâmplat aici: „Tabăra Radfan era lângă aerodromul Khomaksar, şi de acolo trimiteam patrule şi eram atacați cu grenade, de lunetişti sau mulțimi revoltate. Am fost astfel «însângerați» în ziua de 6 iunie 1967, aniversarea Zilei Z, când o mulțime de localnici au executat un atac coordonat asupra taberei noastre. A fost o prostie din partea lor, căci una e să tragi din depărtare, şi alta să lupți efectiv, iar la asta noi ne pricepeam destul de bine. Am omorât opt inamici şi am rănit mult mai mulți, şi singurul nostru rănit a fost sergentul-major al unei companii de trăgători, care s-a ales cu aşchii de piatră în fund, când negrii au tras o rachetă printr-un zid".

Lupta de la Aden atrăsese acum atenția întrunirii politice anticolonialiste de la Națiunile Unite, care a trimis trei reprezentanți în Aden în aprilie 1967, unul din Mali, unul din Venezuela şi unul din Afghanistan. Ei au rămas cinci zile, închişi într-un hotel din centru, în timp ce străzile erau agitate de revoltele din ce în ce mai susținute din oraş, majoritatea organizate chiar pentru privirile lor. Când reprezentanții ONU au plecat, opt rebeli fuseseră împuşcați mortal şi optsprezece soldați britanici fuseseră răniți. În iunie 1967, NLF-ul a declarat districtul Şeicatului Othman zonă interzisă, care a fost zdrobită de 1 Para. După o zi în care şase terorişti au fost ucişi şi douăzeci răniți, 1 Para a deschis din nou districtul pentru poliție şi patrulele armatei.

Câteva zile mai târziu, a avut loc faimosul incident „Crater". Retragerea apropiată a englezilor, programată pentru noiembrie, avea un efect demoralizant asupra poliției locale şi a unităților armatei federale. Pe 20 iunie, a avut loc o mică rebeliune la tabăra SAA de lângă Khormaksar. Când rebelii au văzut un camion plin cu soldați britanici trecând pe lângă tabăra lor, au tras asupra lor, ucigând şi rănind şaisprezece

oameni care, de fapt, se întorceau la cazarmă, după exercițiile de instruire, şi nu aveau nici o intenție agresivă față de armata federală.

Apoi, rebelii au deschis focul asupra Regimentului Lancashire, care îşi avea baza în tabăra Dhala, chiar vizavi de ei. În timp ce cei din Lancashire ripostau şi înăbuşeau revolta, poliția armată din Crater, o parte a oraşului Aden, alarmată de focurile de armă şi auzind zvonuri că britanicii atacaseră o tabără a SAA, au tras în două jeep-uri Land Rover în care se aflau oameni din Puşcaşii Regali Northumberland şi scoțienii din Argyll şi Sutherland. Amândouă vehiculele au luat foc şi au fost ucişi alți şapte soldați britanici. O patrulă condusă de locotenentul Davis de la Puşcaşi, care s-a dus în Crater să vadă ce se întâmplase, a fost de asemenea atacată şi învinsă. Locotenentul Davis şi oamenii lui nu au mai fost văzuți niciodată şi probabil că au fost ucişi când au rămas fără muniție.

Comandantul garnizoanei a decis să lase Craterul să se calmeze, o decizie care nu i-a convenit locotenent-colonelului Colin Mitchell, ofițerul comandant al scoțienilor din Argyll şi Sutherland. Pe 3 iulie, acoperiți de pe dealurile din jurul Craterului de oameni din 45 Comando şi conduşi de cimpoierii batalionului lor, scoțienii au intrat din nou în Crater şi i-au nimicit pe toți membrii populației locale care continuau lupta. Acest fapt, recucerirea Craterului, a fost un succes minor în această poveste tristă.

La începutul lui septembrie, NFL-ul a pretins că va prelua controlul la plecarea englezilor şi, în noiembrie, guvernul britanic a acceptat acest „ultimatum”. Această declarație a NFL-ului din septembrie a fost urmată de o bătălie acerbă în Şeicatul Othman, între NFL şi FLOSY, o bătălie purtată sub privirile uimite ale soldaților din 1 Para care primiseră ordin să nu intervină. NFL-ul a câştigat şi a petrecut următoarele câteva săptămâni adunându-i pe sprijinitorii FLOSY – din nou sub ochii trupelor britanice – şi ducându-i în deşert în camioane împrumutate de la armata federală pentru a-i ucide

cu rafale de mitralieră. Colonelul Joe Starling, din Regimentul de Paraşutişti, îşi aminteşte aceste evenimente: „Era îngrozitor, şi oamenilor noştri nu le plăcea asta, absolut deloc. O patrulă din 1 Para a găsit un mormânt colectiv la Dar el Saif, plin cu cadavre, din care se hrăneau hienele şi vulturii. Noi fusesem retraşi pe o linie defensivă, Linia Scrubber, şi camioane pline cu oameni ai FLOSY treceau în fiecare zi şi dispăreau din vedere, deşi puteam auzi rafale lungi de mitralieră, când erau ucişi. Am protestat la superiorii noştri, dar ni s-a răspuns prin ordinul: «Nu mai este treaba noastră, nu interveniți». Uneori, respectarea ordinelor nu este uşoară".

Englezii s-au retras din Aden în noiembrie 1967, ultimul om care a plecat de acolo fiind locotenent-colonelul Dai Morgan, din 4 Comando, Infanteria Marinei Regale. Aden este o poveste în care succesul militar nu a dus la nimic, din cauza eşecului voinței politice. O lecție ce trebuie învățată de aici este aceea că, dacă nu există voință politică, singura soluție posibilă este retragerea, şi tot ce implică aceasta, inclusiv umilirea publică şi abandonarea aliaților – în acest caz, şeicii protectoratului, care se bazaseră pe promisiunea de protecție a britanicilor şi se lăsaseră pur şi simplu în voia sorții. Unii dintre ei au fost ucişi, alături de întreaga lor familie, alții au avut suficient noroc să fugă în exil în Arabia Saudită. Adenul a devenit o parte a Republicii Populare a Yemenului de Sud, un stat marxist sălbatic, pe scurt, o bază arabă a flotei sovietice şi un loc prins, de la începutul anilor '70, într-un război civil intermitent. La scurt timp după ce englezii au plecat din Aden, alte probleme din Golf au adus trupele SAS înapoi în Oman.

În Oman se schimbaseră foarte puține de la campania Jebel Akhdar din anii '60, deşi prezența britanică în țară se extinsese, în zonă aflându-se mai multe unități militare, echipe de instruire şi „consilieri", comandând micile garnizoane de mercenari *baluchi* din forturile de la frontieră.

Cea mai mare parte a acestor „consilieri” erau subofițeri din trupele de comando ale Infanteriei Marinei Regale, pregătiți în armament greu, detaşați din Brigada 3 Comando.

Sultanul Sa’id era încă la putere, țara rămăsese într-un anacronism medieval, iar acei omanezi care erau destul de bogați ca să fugă peste graniță, spre țări mai liberale, se implicau în mişcările de eliberare. În consecință, în Oman mocnea rebeliunea, mai ales în provincia montană sudică Dhofar, care se află la granița cu republica controlată de comunişti a Yemenului de Sud. Locuitorii provinciei Dhofar erau musulmani înfocați, chiar fanatici, care disprețuiau Occidentul „decadent” şi se opuneau oricărei încercări de occidentalizare a țării lor.

Sultanul Sa’id, care e posibil să fi împărtăşit aceleaşi convingeri, a fost înlăturat până la urmă, cu ajutorul Vestului, în iulie 1970, şi înlocuit cu fiul lui, Qaboos, care a transformat Muscatul şi Omanul într-unul dintre cele mai progresiste state arabe. Qaboos a preluat această moştenire periculoasă, cu revolta mocnind pretutindeni, mai ales în Dhofar, unde nou-formatul Front de Eliberare Dhofar aduna oameni şi arme. Qaboos a cerut ajutorul SAS-ului, care a început imediat o campanie ce îmbina o versiune a operațiunilor lor malaieziene, „minți şi suflete”, cu antrenamentul militar pentru forțele neregulate ale sultanului, majoritatea din Dhofar, forțe care se adunaseră în bande mici numite *firqats*. Opoziția din Dhofar se numea *ado*.

Prima unitate care a pătruns în Dhofar a fost Escadronul A din 22 SAS, comandat de maiorul Tony Jeapes. În ianuarie 1971, el a organizat un raid cu amfibii împotriva oraşului Sudh, aflat în mâinile rebelilor. Forța a fost debarcată pe plajă şi a cucerit oraşul într-o oră, fără să tragă nici un foc de armă. Această operațiune a fost urmată câteva săptămâni mai târziu de un atac cu elicopterul pe dealurile din Dhofar, în care a existat ceva mai multă acțiune, când trei *adoo* înarmați au fost prinşi într-o ambuscadă şi ucişi. Apoi, rebelii au adus o mortieră de 81 mm şi au fost trase câteva focuri răzlețe de

mortieră şi contra-mortieră, în urma cărora au murit alți şase *adoo*, înainte ca SAS-ul şi luptătorii *firqats* să se retragă. Operațiunile au continuat, crescând în mărime şi număr de oameni. În curând a devenit clar că această campanie avea să dureze mult mai mult decât cea din Jebel Akhdar. După o altă înfruntare de trei zile în Jebel Aram, care a escaladat până la implicarea un batalion întreg din armata sultanului, *adoo* au fost înfrânți răsunător şi s-au retras. Apoi, Escadronul A s-a întors în Marea Britanie şi a fost înlocuit de Escadronul B, căruia după scurt timp i s-a alăturat şi Escadronul G.

Strategia Escadronului B a fost să stabilească şi să întărească o bază în Munții Dhofari. În octombrie 1971, el a pătruns pe dealuri cu o forță mare, cuprinzând în jur de o mie de oameni, inclusiv cinci *firqats* şi Batalionul Omani. Această forță şi-a fixat în cele din urmă baza la Jibjat, pe platoul Dhofari, o tabără care a devenit cunoscută ca White City şi de unde patrulele din SAS şi *firqats* au început să atace caravanele yemenite de cămile care îi aprovizionau pe *adoo*, trecând granița cu Yemen-ul. Această acțiune a continuat tot restul anului cu activitate intensă de patrulare, şi ar fi durat şi mai mult, dacă *adoo* nu ar fi hotărât o intervenție majoră de forță împotriva SAS-ului, atacându-le baza de la Mirbat, un oraş mic de pe coasta Omanului, nu departe de Salalah, capitala Dhofarului.

În iulie 1972, grupul de opt soldați SAS din Escadronul B comandați de locotenentul Mike Kealey, care formau Echipa de Instruire a Armatei Britanice (sau BATT) în Mirbat, s-au pregătit să plece spre Anglia. Ei petrecuseră trei luni în Mirbat, într-un mic cantonament umed, format dintr-un grup de case cu acoperiş plat şi două forturi cu pereți din pământ. Mirbatul era înconjurat pe două părți de mare şi, deşi oficial era o tabără de antrenament, se afla totuşi în linia întâi – atât cât se poate vorbi despre aşa ceva în Dhofar. Grupul BATT al SAS-ului văzuse puțină acțiune în Mirbat, cu excepția loviturilor periodice ale proiectilelor de mortieră sau a sosirii

bruşte a vreunei rachete antitanc. În ultima săptămână, din mai şi până în prima săptămână din iunie, în Mirbat au căzut douăsprezece bombe de mortieră, urmate într-una din ocazii de trei obuze de 74 mm. Deci, viața în Mirbat era tipică oricărei baze a Forțelor Speciale în timpul unui conflict, uneori plină de evenimente, alteori plictisitoare, rareori periculoasă. În Mirbat, în afară de echipa BATT mai era un grup al poliției armate locale, jandarmeria, care stătea într-unul dintre forturi. Pe lângă armele lor mici, garnizoana din Mirbat putea folosi un tun de câmp britanic, o mortieră de 81 mm şi o mitralieră Browning de 0,5.

SAS-ul îşi petrecea timpul antrenându-i pe *firqats* locali şi, în general, întreținând buna înțelegere în rândurile localnicilor din Dhofar. În apropiere, deseori ascunsă în „ceața arşiței", se înălța silueta lungă a Munților Dhofari. La mijlocul lui iulie, un grup mare de *adoo* din Frontul de Eliberare Dhofar s-a adunat acolo pentru o scurtă *coup de main* împotriva consilierilor britanici din Mirbat. Rebelii adunaseră peste două sute cincizeci din cei mai buni oameni ai lor pentru acest atac, toți fiind bine înarmați, cu carabine automate Kalaşnikov AK47, grenade, mitraliere, mortiere şi lansatoare de rachete suedeze Carl Gustav.

O dată coborâți de pe munte, *adoo* s-au împărțit în grupuri mai mici, de zece oameni, şi s-au răspândit într-un cerc larg în jurul oraşului. Unii au coborât spre mare, după care s-au răspândit pe plajă, plănuind să atace de acolo oraşul. Erau bine înarmați şi, evident, bine pregătiți. Aveau un plan bun de atac şi, înainte de răsărit, garnizoana, care nu bănuia nimic era înconjurată.

Garnizoana principală din Mirbat era formată din treizeci de membri ai jandarmeriei – poliția armată *askaris* – din nordul Omanului, înarmați cu carabine britanice de 0,303 țoli. Ei ocupau o clădire aflată în apropiere de plajă şi numită Fortul Wali. În interiorul oraşului, erau vreo patruzeci de *firqats* locali, care fuseseră antrenați de SAS şi erau înarmați cu carabine automate FN762 şi mitraliere uşoare Bren. Mai

exista o unitate de vreo douăzeci şi cinci de oameni a Jandarmeriei Dhofar, de asemenea înarmaţi cu carabine FN şi cu o singură mitralieră uşoară, în al doilea fort, chiar lângă enclava ocupată de micul grup de instructori SAS. Tunul de 25 de livre britanic, din al doilea război mondial, era poziționat în fața acestui fort, acoperind oraşul şi micul aerodrom.

Pe aerodrom erau de santinelă opt jandarmi. Poziția lor este cea care a fost atacată prima de către rebeli. *Adoo* s-au strecurat lângă acest avanpost înainte de răsărit, dar au fost observați de jandarmi şi somați. Jandarmii au reuşit să tragă un singur foc, înainte ca linia de atac a rebelilor să pătrundă înăuntru, dar, în lupta care a urmat, patru dintre jandarmi au fost ucişi. Ceilalți au reuşit să scape şi să se întoarcă în cantonament, de unde au dat alarma şi i-au sculat pe cei din SAS şi pe *firqats*.

Întrucât pierduseră elementul surpriză esențial, rebelii şi-au început atacul principal printr-un foc rapid de mortiere asupra fortului şi oraşului. SAS-ul a ripostat cu mortieră de 81 mm, formând un zid de fum alb de fosfor, care să ascundă poziția lor de inamic. Un soldat SAS a deschis focul cu revolverul lui Browning 0,5, ca să acopere zona dintre cele două forturi, în timp ce alți luptători trăgeau în diversele grupuri de rebeli care avansau şi îi adunau pe *firqats*. Deşi apărătorii au trecut la acțiune rapid, ei erau răspândiți şi inferiori numeric cu un raport de cel puțin cinci la unu. Locotenentul Kealey a trimis un mesaj urgent către cartierul general al provinciei de la Salalah, cerând întăriri, şi a stabilit contactul radio cu echipa de la cea mai grea armă a lui, tunul de 25 de livre din fața fortului, care era deja în acțiune. Când soarele s-a înălțat, toate armele trăgeau şi bătălia pentru Mirbat era în toi.

Trupele rebele avansaseră acum în oraş şi pe străzi se auzeau rafale de mitralieră. Bombele mortierelor se prăbuşeau în jurul forturilor şi gloanțele izbeau pereții din spate, unde înaintau rebelii dinspre mare. Garnizoana era

complet încercuită şi forțată să respingă atacuri din toate direcțiile. Echipa de mortiere a SAS-ului introducea bombe pe țeavă cât de repede putea, izbind orice grup suficient de mare, în timp ce tunul de 25 de livre, manevrat de un localnic, Walid Khamis, şi doi fijieni din SAS care țâşniseră din fort spre tun la începutul atacului, trăgea acum asupra grupurilor de *adoo* pe care le vedeau.

Rebelii sufereau pierderi grele, dar continuau să atace. Treptat, ei câştigau teren, numărul spunându-şi cuvântul. În cele din urmă, au ajuns la numai câțiva metri de gardul perimetrului interior, de unde au deschis focul asupra fortului, cu rachetele lor sovietice RPG-7 şi cu lansatorul de grenade Carl Gustav. Rachetele au avut curând un efect zguduitor asupra fortului şi turnul principal s-a prăbuşit, o grămadă de moloz căzând peste oamenii din SAS care trăgeau cu mortiera, cu Browning-ul 0,5 şi cu mitralierele uşoare. Aceste mitraliere şi-au întors focul asupra rebelilor, care se aflau acum exact la sârma perimetrului şi erau gata să se repeadă spre fort. Rebelii au pătruns prin gardul de sârmă, dar focul puternic al apărătorilor i-a împiedicat să se apropie. Locotenentul Kealey, îngrijorat de lipsa focului de ripostă al jandarmeriei de la celălalt fort şi al tunului, a hotărât să se ducă acolo şi să arunce o privire. Asta însemna o alergare de trei sute de metri pe un teren deschis, expus focului puternic inamic. Alți oameni din BATT s-au oferit voluntari să meargă cu el, dar locotenentul l-a luat numai pe sanitar, soldatul Tobin.

Kealey şi Tobin au reuşit să ajungă la poziția tunului de 25 de livre, unde l-au găsit pe tunar întins peste armă, rănit serios. Cei doi fijieni din SAS continuau să lupte, deşi unul sângera rău dintr-o rană de la cap, în timp ce celălalt încerca să-şi oprească sângele care-i curgea din rana de pe față. Amândoi continuaseră să încarce şi să tragă cu tunul de 25 de livre, care era acum lăsat în jos la maximum. Kealey a transmis un mesaj radio la Salalah, chemând ajutor aerian imediat. Exact în momentul când transmitea, unul dintre

fijienii care manevrau tunul a fost ucis, iar partea inferioară a feței lui Tobin a fost retezată de un foc de puşcă. Grupurile *adoo* se aflau la mai puțin de treizeci de metri, iar poziția vitală a tunului de câmp era acum deservită numai de locotenentul Kealey şi un soldat fijian rănit, amândoi aflându-se sub un foc inamic intens. Kealey a împuşcat doi rebeli care atacau poziția lor cu grenade, iar fijianul rănit a reuşit să se ridice într-un cot şi să tragă în rebelii ce se repezeau din partea stângă. O mitralieră uşoară a început să trimită gloanțe pe deasupra capetelor lor. A urmat o ploaie de grenade, care au explodat aproape, dar şi-au ratat ținta. Una se rostogolise în groapa tunului, dar nu detonase.

Exact când poziția lor părea pierdută, două avioane de vânătoare Strikemaster au apărut deasupra lor, aproape la nivelul terenului, şi bombe de două sute cincizeci de kilograme au început să curgă ca o ploaie peste rebelii care se adunau pentru ultimul atac decisiv. Această bătălie în jurul fortului şi a poziției tunului dura de o oră şi jumătate la sosirea avioanelor. Unul a început să tragă asupra mitralierelor rebele de pe versanții lui Jebel Ali, care aveau vedere spre oraş, în timp ce celălalt i-a atacat pe rebelii din apropierea perimetrului fortului.

Atacul aerian a oferit o pauză de respirație utilă, dar era evident că era nevoie de întăriri puternice la sol, pentru respingerea lui. Din fericire, acest gen de ajutor era în apropiere. Echipa de înlocuire din Escadronul G, 22 SAS, sosise cu o zi înainte la Salalah, iar oamenii din Escadronul G îşi reglau armele la poligonul de foc local, când au aflat vestea despre atacul de la Mirbat. Aceşti soldați SAS au fost urcați imediat într-un elicopter şi au aterizat pe plaja Mirbat, sub acoperirea celui de-al doilea atac aerian.

Primul elicopter a dus optsprezece luptători SAS în interior, în două grupuri, şi a neutralizat o poziție de mitraliere şi mortiere a rebelilor, de pe o culme de deasupra oraşului. Acest grup SAS a fost în curând observat de rebelii de lângă fort, care au deschis focul asupra lui cu mitraliere şi

grenade, dar între timp al doilea transport cu elicopterul aducea noi soldați SAS pe plajă. Ei au atacat imediat pozițiile rebelilor de pe partea sudică şi dinspre mare a oraşului, înaintând spre cantonament. Nu după mult timp, rebelii au început să se retragă, respinşi spre munte de către *firqats*.

Pierderile totale ale apărătorilor s-au dovedit a fi mici: patru morți şi trei răniți – soldatul fijian SAS rănit a insistat să se deplaseze la elicoptere – în timp ce rebelii au avut treizeci de morți şi mult mai mulți răniți. Acest atac asupra Mirbatului a fost cel mai mare asalt organizat de rebelii Dhofar. Ei nu şi-au revenit niciodată după înfrângere şi nu au mai încercat nici un atac similar. Locotenentul Kealey a fost decorat cu DSO pentru apărarea lui eroică, iar sanitarul Tobin, care a murit în urma rănilor, a primit DCM postum. Din nefericire, câțiva ani mai târziu, în 1979, Kealey, pe atunci maior, a murit, în condiții climaterice vitrege, în timpul unui exercițiu al SAS-ului în Brecon Beacons.

În timp ce englezii îi ajutau pe prietenii din Golf ai Occidentului, trupele americane sufereau alte pierderi în Orientul Mijlociu. Implicarea americană în războiul civil din Liban a produs noi traume, deoarece, în aprilie 1983, şaptesprezece diplomați americani au fost ucişi de un atac cu bombe asupra ambasadei americane din Beirut. Apoi, în octombrie, a urmat un atac sinucigaş cu bombe asupra cazarmei infanteriştilor marini din Beirut, când un islamist fanatic a condus un camion încărcat cu explozibil în complexul infanteriştilor marini şi l-a detonat, omorând două sute patruzeci şi trei de infanterişti. El însuşi şi-a pierdut viața. Un alt atac a ucis patruzeci şi opt de soldați francezi, majoritatea din Legiunea Străină.

Beirutul a continuat să fie scena atacurilor asupra cetățenilor americani. În iunie 1985, un avion TWA, zborul 847, a fost deturnat spre Beirut şi, în timp ce era la sol, răpitorii arabi au identificat şi omorât în bătaie un membru SEAL al Marinei SUA, Robert Stethem, care era unul dintre pasageri. În cele din urmă, armata siriană a preluat controlul

în Liban, a învins milițiile războinice şi a impus pacea, dar această țară, instabilă, este încă folosită pentru atacuri asupra Israelului, organizate de grupuri musulmane fundamentaliste.

Aceste „alarme şi execuții" din Arabia şi Golf aveau să continue pe tot parcursul anilor '80. A existat un oarecare sentiment de uşurare când cei implicați în astfel de operațiuni semiclandestine s-au întors împotriva unui inamic mai vizibil, atunci când dictatorul Irakului, Saddam Hussein, a invadat Kuweit-ul şi a precipitat ultimul sau cel mai recent dintre războaiele Forțele Speciale, războiul din Golf – Operațiunea Furtuna Deşertului – din 1990-1991.

CAPITOLUL 7

Furtuna Deşertului, 1990-1991

Două tipuri de conducători militari au fost lăudaţi. Primul este acela care reuşeşte isprăvi mari cu o armată deja organizată. Al doilea este acela care trebuie, mai întâi, să formeze o armată bună şi disciplinată.

Fabrizo Collona, condotier general
al Republicii Florentine, 1516

Războiul din Golf din 1990-1991 – nume de cod Operațiunea Furtuna Deşertului – a început pe 2 august 1990, când dictatorul Irakului, Saddam Hussein, a invadat micuțul şeicat al Kuweitului. Nu era prima dată când irakienii încercau să se impună asupra Kuweitului prin forța armelor, întrucât, aşa cum am relatat mai înainte, în iunie 1961, după

ce pretinseseră că acesta fusese odată parte a provinciei otomane Basra, irakienii amenințaseră cu invadarea lui. Atunci fuseseră respinşi de o forță mică de trupe de comando şi paraşutişti britanici, desfăşurate rapid în lungul culmii Mutlah, la nord de Kuweit City. În august 1990, irakienii au atacat fără nici un avertisment şi au cucerit şeicatul mic, dar bogat în petrol, în câteva ore. Şi, din nou, Forțele Speciale din SUA şi Marea Britanie erau pregătite să-i alunge.

Când Saddam Hussein a ignorat ordinele ONU de retragere, Statele Unite, conducând o coaliție mare de forțe sub egida Națiunilor Unite, a preluat sarcina de alungare a irakienilor. Adunarea forțelor înaintea bătăliei a durat câteva luni. Când, în sfârşit, acest lucru a fost realizat, generalul american aflat la comanda Furtunii Deşertului, Norman Schwarzkopf, avea peste o jumătate de milion de oameni sub comandă, soldați din Marea Britanie, Franța, Egipt, şi multe alte state arabe, inclusiv din Kuweit şi Egipt, precum şi un contingent deosebit de mare de trupe din Arabia Saudită, țară din care a fost lansată operațiunea. Succesul lui Schwarzkopf de a îmbina o armată atât de disparată într-una viabilă, protejând în acelaşi timp sensibilitățile gazdelor şi aliaților arabi, a fost una dintre cele mai mari realizări ale războiului.

Motivul oficial al acestui răspuns copleşitor a fost împiedicarea altor dictatori de a întreprinde acte similare şi introducerea unei „noi ordini mondiale" democratice, în urma prăbuşirii URSS-ului şi a realităților cunoscute ale războiului rece. Motivul real a fost hotărârea puterilor occidentale de a proteja vastele rezerve petroliere ale Arabiei Saudite şi recucerirea celor din Kuweit care, împreună, asigurau aproximativ patruzeci la sută din consumul de petrol al Occidentului. Dacă Kuweitul ar fi produs castraveți, Saddam Hussein ar fi domnit şi astăzi acolo.

În cadrul armatei lui Schwarzkopf exista un larg contingent de Forțe Speciale, Beretele Verzi americane şi SEAL-ul Marinei, SAS-ul şi SBS-ul britanice şi un număr de unități SOF americane, printre care Diviziile de Infanterie

Marină 1 şi 2 ale SUA şi Divizia de Asalt Aerian 101 (Vulturii Urlători). Spre dezamăgirea lor, unitățile SOF britanice, trupele de comando ale Infanteriei Marinei Regale şi Regimentul de Paraşutişti, au fost lăsate afară din ordinul de luptă al coaliției. Această omisiune a produs o oarecare *vâlvă* printre contingentele SOF britanice de la Aldershot şi Plymouth, unde batalioanele Regimentului de Paraşutişti şi Brigada 3 Comando a Infanteriei Marinei Regale aşteptau nerăbdătoare, dornice să fie chemate. Un ofițer superior al Infanteriei Marinei Regale remarca atunci că „americanii au nişte maniere foarte proaste dacă duc un război fără să-i invite pe infanteriştii marini ai Maiestății Sale".

Este remarcabil faptul că generalul Schwarzkopf a permis desfăşurarea unui număr atât de mare de unități ale Forțele Speciale, întrucât el le văzuse la lucru în Vietnam şi nu era prea convins de utilitatea lor: „Nişte ciudați mâncători de şerpi, care trebuiau să fie salvați de infanteriştii trupelor regulate, atunci când stratagemele lor aiurite dădeau greş", era una din descrierile care, se spune, îi aparțineau. Era clar, de asemenea, că distrugerea armatei lui Saddam Hussein era de fapt o sarcină pentru nişte forțe convenționale numeroase, în special aeriene şi de blindate, un război în care activitatea SF-ului nu putea fi decât cel mult periferică.

Armata irakiană era foarte numeroasă şi călită în bătălii, în urma războiului îndelungat cu Iranul. Dar generalul Schwarzkopf nu s-a îndoit nici o clipă că oamenii lui pot învinge forțele lui Saddam, deşi prețul în vieți omeneşti putea fi ridicat, dacă irakienii hotărau să lupte. Totodată, Schwarzkopf era conştient că publicul american nu ar fi suportat pierderi masive. Până la urmă, tehnologia şi forța de foc americane, desfăşurate acum pentru prima dată într-un război modern, aveau să micşoreze capacitatea lui Saddam de a duce războiul într-un mod atât de dramatic, încât Furtuna Deşertului s-a încheiat la trei zile după primul atac la sol.

Efortul Forțele Speciale în războiul din Golf a fost coordonat de SOCCENT [43] (Comandamentul Special de Operațiuni, Comandamentul Central), comandat de un colonel american, Jesse Johnson. Acesta era împărțit în forța de Atac, Operațiuni Speciale ale Armatei (ARSOFT [44]), un Grup de Atac Special al Marinei (NSWTG [45]) şi Comandamentul de Operațiuni Speciale al Forțelor Aeriene (AFSOCCENT [46]). Aceste diverse cartiere generale aveau sub comandă şapte mii de soldați, incluzând o sută cincizeci de membri ai SAS-ului şi SBS-ului britanice, Grupul 5 al Forțelor Speciale americane, diverse batalioane de sprijin ale Forțelor Speciale, Echipele 1 şi 2 SEAL, plus Forțe Speciale franceze, probabil din REP 2 al Legiunii Străine franceze şi unități de Forțe Speciale ale unor națiuni arabe, inclusiv din Kuweit.

Desfăşurarea forțelor a început în Arabia Saudită la câteva zile după invazia Kuweitului, iar strângerea trupelor coaliției a continuat, în timp ce ONU şi SUA încercau toate mijloacele diplomatice prin care să-i scoată pe irakieni din Kuweit fără luptă. Aceste mişcări diplomatice au fost total lipsite de succes. În săptămânile şi lunile care au urmat invaziei, Saddam Hussein a mințit şi a tras de timp, țesându-şi cu îndemânare plasa în jurul conducătorilor coaliției occidentale. A devenit curând evident că era necesară folosirea forței, şi războiul din Golf a început în cele din urmă în ziua de joi, 17 ianuarie 1991. Însă, lupta la sol, atât de lăudata şi mult promisa „mamă a tuturor bătăliilor” a lui Saddam Hussein, a început abia duminică, 24 februarie, la ora 04:00, după săptămâni întregi de interdicție aeriană, care a zguduit infrastructura şi capacitatea de război irakiene.

Prima fază a războiului aerian a constat în atacuri masive cu avioane şi rachete Cruise asupra țintelor militare din Bagdad şi asupra pozițiilor şi aerodromurilor din prima linie irakiană, în încercarea de a obosi inamicul şi a-i reduce forțele. Aceste atacuri aeriene au continuat câteva săptămâni,

distrugând rețeaua de comandă militară a lui Saddam şi lovind pozițiile irakiene din deşert, în timp ce navele aliate se învârteau pe lângă coastă, scufundând ambarcațiunile inamice, curățind câmpurile minate şi lansând proiectile Cruise asupra țintelor de pe țărm. Războiul de la sol a început abia după ce forțele aeriene irakiene au fost distruse sau forțate să fugă în Iran.

Războiul aerian a avut un succes deplin, dar poate nu ar fi mers atât de bine şi cu pierderi atât de mici, dacă unitatea de comando a Forțelor Aeriene americane, Escadrila 1 de Operațiuni Speciale, nu ar fi reuşit să distrugă o mare parte din sistemul radar de apărare antiaeriană al lui Saddam. Statele Unite urmăreau sistemele de apărare irakiene de luni de zile, din sateliți şi avion, şi nu reuşiseră să găsească un mod sigur de a penetra acel scut de apărare aeriană, până când colonelul George Grey, comandantul Escadrilei 1 de Operațiuni Speciale, i-a spus lui Schwarzkopf că oamenii lui îl pot distruge deplin. Schwarzkopf a acceptat oferta, cu condiția ca Grey să-i garanteze un succes total. Acesta era un ordin greu pentru orice operațiune, dar Grey a acceptat provocarea.

Ideea era să atace sediile de rachete sol-aer şi punctele lor de control radar din jurul Bagdadului, zburând noaptea, la altitudine mică, la cincisprezece metri deasupra deşertului, în elicoptere Pave Low şi Apache. Elicopterul Pave Low e o versiune a aparatului de zbor „Jolly Green Giant” Sikorsky, dotat cu echipament electronic şi folosit pentru detectarea instalațiilor radar, pe care elicopterele Apache urmau apoi să le distrugă. Cu această misiune a fost însărcinat escadronul de elicoptere „Green Hornet” al maiorului Bob Leoni – forța de Atac Normandia – şi atacul lor a început în noaptea de 17 ianuarie. Forța de Atac Normandia era formată din două echipe de câte şase elicoptere, două Pave Low care să ghideze forța şi şase Apache, care să execute loviturile efective.

Aceste atacuri, au avut un succes deplin, instalațiile radar şi lansatoarele de rachete fiind reperate de sistemele de

monitorizare sofisticate ale elicopterelor Pave Low şi distruse de focul cu rachete şi tun ale celor Apache. Astfel fusese creată o breşă în scutul lui Saddam din jurul Bagdadului şi forțele aeriene ale coaliției au început în scurt timp să pătrundă prin ea. Patruzeci şi unu de avioane irakiene au fost distruse în Furtuna Deşertului, dar cea mai mare parte a piloților irakieni a refuzat să lupte. Au fost doborâte treizeci şi opt de avioane ale coaliției, datorită focului cu rachete şi de la sol şi, în ciuda eforturilor intense ale escadroanelor de căutare şi salvare americane, numai trei din cei şaizeci şi patru de piloți supraviețuitori au fost recuperați înainte să fie capturați de irakieni.

La declanşarea războiului de la sol, Escadrila de Operațiuni Speciale 8 a Forțelor Aeriene americane a dat o mână de ajutor infanteriştilor Marinei SUA. Principalul obstacol al înaintării USMC-ului erau câmpurile minate de la granița cu Kuweitul, şi Forțele Aeriene s-au oferit să creeze o trecere prin acestea, folosind bombele de şapte mii cinci sute de kilograme, cunoscute în USAF drept „Daisy Cutter". Aceste bombe fuseseră folosite în Vietnam pentru nivelarea solului pentru aerodromuri şi, cum efectele lor erau deosebite, echipele americane au hotărât să spună infanteriei irakiene ce-i aştepta. Mii de „fluturaşi" au fost aruncați în pozițiile irakiene, în care se spunea că, dacă nu se predau, aveau să fie atacați cu „cea mai mare bombă din lume". Bomba a fost aruncată în dimineața de 7 februarie şi efectul ei l-a făcut pe un soldat britanic din SAS, aflat departe, în deşert, să transmită prin radio un raport către bază: „Yankeii tocmai au aruncat o bombă nucleară în Kuweit". Soldații irakieni nu au mai aşteptat alte demonstrații. Mulți dintre ei au dezertat în liniile Națiunilor Unite. Printre lucrurile lor a fost găsită o hartă care arăta toate câmpurile minate irakiene de la granița kuweitiană, o informație foarte utilă pentru infanteriştii marini americani care pregăteau atacul.

Asaltul la sol s-a desfăşurat prin trei atacuri masive peste granița irakiană. În est, cele două divizii ale Corpului

Infanteriei Marine a SUA, căruia nu i se permisese o debarcare cu amfibii, au lovit spre nord, cu toată forța, în interiorul Kuweitului, şi au început să înainteze spre Kuweit City.

Faza următoare, Operațiunea Cobra, a fost o înaintare de optzeci de kilometri în Irak, executată de Divizia de Asalt Aerian 101, care a zburat peste graniță în peste trei sute de elicoptere de asalt şi de transport. Prima fază a acestui atac a avut loc pe 24 februarie la ora 07:25, când Brigada 1 din Divizia 101 a zburat o sută patruzeci de kilometri în interiorul Irakului şi a debarcat două mii de soldați din trupele aeropurtate, care au stabilit o bază de operațiuni avansată, FOB Cobra. Brigada a găsit un batalion de infanterie irakian în acea poziție, încât primele câteva ore a fost ocupată cu eliminarea lui, prin utilizarea atacului cu elicoptere şi artilerie.

Această divizie, care făcea parte din Corpul Aeropurtat XVIII american, a intrat în Irak din vest şi a primit sarcina să blocheze Autostrada 8, principalul drum de legătură dintre Bagdad şi Basra, cele două oraşe principale ale țării. Sprijinită de forța aeriană masivă a coaliției, ea a dat o lovitură teribilă irakienilor, Autostrada 8 fiind blocată pe 25 februarie. Douăsprezece ore mai târziu, Schwarzkopf trimitea al doilea val, Corpul VII. Frontul irakian s-a prăbuşit, şi o zi mai târziu, pe 26 februarie, războiul din Golf s-a încheiat. Bătălia la sol durase aproximativ nouăzeci de ore.

Victoria în războiul convențional nu a fost niciodată pusă la îndoială, deşi mulți analişti occidentali preziseseră pierderi masive în rândurile forțelor de la sol ale coaliției, mai ales când unitățile acestora au întâlnit membri ai Gărzii Republicane „de elită” a lui Saddam Hussein – cuvântul „elită” nu era niciodată omis din titlul lor de către corespondenții din Vest. În cele din urmă, trupele Gărzii Republicane – mult temute acasă din cauza folosirii lor în înăbuşirea revoltelor din interiorul Irakului – au fugit de lupta cu forțele

occidentale cât de repede le puteau duce transportoarele lor. Succesul Furtunii Deşertului a fost periclitat mult mai mult de atacurile asupra Israelului cu rachetele Scud irakiene. Contribuția majoră la victoria ONU adusă de Forțele Speciale din Marea Britanie şi SUA a fost tocmai descoperirea şi distrugerea acestor lansatoare de rachete Scud, folosite de irakieni pentru lovirea Israelului.

Racheta Scud este un proiectil tactic cu rază medie de acțiune, produs în Uniunea Sovietică şi capabil să care exploziv, chimico-biologic sau nuclear. Din fericire, cele folosite de Irak împotriva Arabiei Saudite şi Israelului erau convenționale. Rachetele Scud pot fi lansate din poziții fixe sau de pe transportoare mobile şi au o distanță de acțiune cuprinsă între o sută şaizeci şi două sute optzeci de kilometri. Aceasta era o informație importantă pentru Forțele Speciale însărcinate cu distrugerea lor, căci însemna că, pentru a atinge țintele din Israel, rachetele Scud trebuiau să fie lansate din puncte aflate în nord-vestul Irakului şi nu puteau fi ascunse în buncăre fixe din întreaga țară.

În noaptea când a început atacul aerian, Saddam a lansat rachete Scud împotriva Israelului. Două au lovit Haifa şi patru au aterizat în Tel Aviv, producând distrugeri considerabile şi peste o sută de răniți civili. În numai câteva minute, avioanele de război ale formidabilei forțe aeriene israeliene s-au ridicat în aer şi s-au îndreptat spre Bagdad, pentru a se întoarce din drum numai după ce preşedintele SUA, George Bush, a promis să desfăşoare sisteme antirachetă Patriot în Israel şi să trimită trupe care să găsească şi să distrugă lansatoarele de proiectile Scud. Israelul se menținuse departe de război până atunci, dar nu avea nici o intenție să lase rachetele irakiene să-i distrugă oraşele, iar asta punea o problemă politică gravă pentru conducătorii Furtunii Deşertului, atât cei politici, cât şi cei militari.

Una dintre principalele probleme cu care s-a confruntat Occidentul în timpul Furtunii Deşertului a fost să împiedice

alte națiuni arabe să-l sprijine pe Hussein. Saddam Hussein este o brută criminală şi şeful unui regim represiv, extrem de nepopular în lumea arabă, dar în timpul celor şase luni de criză ale războiului din Golf, comunități arabe şi musulmane din întreaga lume – inclusiv cele din Marea Britanie – l-au sprijinit pe scară largă. Ei vedeau în Saddam un erou al Islamului, conducătorul lor în lupta împotriva decadenței şi lipsei de credință a Occidentului şi, în special, împotriva acelor state vestice care sprijineau Israelul. Indiferent ce credeau conducătorii şi politicienii lor, mulți arabi de rând îl priveau pe Hussein ca pe un erou. Sprijinul de care s-ar fi bucurat Saddam în rândul națiunilor arabe ar fi fost de zece ori mai mare dacă el şi-ar fi prezentat războiul ca parte a luptei împotriva inamicului comun şi dacă l-ar fi purtat pe teritoriul israelian.

Acesta este unul dintre motivele pentru care puterile coaliției occidentale au hotărât să lupte fără ajutorul israelienilor. Dar, după atacurile rachetelor Scud, israelienii au anunțat clar că, dacă Vestul nu reuşea să le pună capăt, urmau să o facă ei înşişi. Dacă Israelul intra în război, majoritatea națiunilor arabe – inclusiv Arabia Saudită şi Iordania – s-ar fi simțit obligate fie să-l sprijine pe Saddam, fie cel puțin să se retragă din lupta împotriva lui, altfel ar fi riscat o revoltă a propriului popor. În consecință, Saddam avea toate motivele să provoace Israelul, şi rachetele Scud erau mijlocul pe care-l alesese pentru asta. Rachetele Scud trebuiau găsite şi eliminate cât mai curând posibil. Cei aleşi să o facă au fost Forțele Speciale, în particular SAS-ul britanic şi Beretele Verzi americane.

Rolul SAS-ului în războiul din Golf a rămas înconjurat de un oarecare mister, cu excepția evenimentelor descrise atât de viu de Andy McNab în best-seller-ul lui, *Bravo Two Zero* şi în relatările publicate după 1991 de alți membri ai SAS-ului. Ceea ce se poate spune este că SAS-ul a avut parte de mai multă acțiune, pe o perioadă lungă de timp, decât majoritatea celorlalte forțe de la sol implicate, şi că ei se aflau departe în

deşert, în spatele liniilor irakiene, încă înainte de începerea războiului aerian.

SAS-ul a pornit în Golf cu însărcinarea de a găsi mijloace de salvare a ostaticilor occidentali ținuți în interiorul Irakului. Mulți dintre cetățenii englezi care lucrau în Kuweit în momentul invaziei irakiene fuseseră duşi în Irak şi erau folosiți ca „scuturi umane" – bărbați, femei şi copii ținuți în țintele potențiale, stații de putere, centre de comandă şi baze ale armatei, pentru a împiedica loviturile avioanelor coaliției. Această sarcină de salvare a ostaticilor a fost în cele din urmă abandonată, căci ostaticii erau prea dispersați ca acțiunea să fie viabilă. În final, Saddam a hotărât că utilizarea ostaticilor ca „scuturi umane" era contraproductivă şi i-a lăsat pe mulți dintre ei să plece, înainte de începerea războiului aerian.

Prima acțiune din război a Forțelor Speciale a fost un mic raid executat de infanteriştii Marinei Regale din Serviciul Special de Ambarcațiuni (SBS). Pe 23 ianuarie, trupele SBS au fost duse adânc în interiorul Irakului cu două elicoptere Chinook şi au aterizat într-un punct din apropiere de Autostrada 8, unde au săpat şi au tăiat o secțiune mare din cablul de comunicații dintre buncărul folosit de Saddam ca HQ, în Bagdad, şi pozițiile din linia întâi irakiană. Apoi, trupele SBS au revenit la elicoptere şi s-au întors fără probleme în Arabia Saudită, aducând cu ele o porțiune din cablul de comunicații al lui Saddam, care a fost prezentat generalului Schwarzkopf, „cu complimentele infanteriştilor Marinei Regale" – acțiune care a adus un zâmbet rece pe fața generalului şi e posibil să-i fi schimbat puțin atitudinea.

Comandantul britanic în Arabia Saudită era generalul Sir Peter de la Billière, un fost ofițer SAS care servise în cadrul regimentului în Malaiezia şi Oman. De la Billière declarase că SAS-ul va fi folosit numai dacă misiunea corespundea pregătirii lui. Ea nu putea fi executată prin alte mijloace, dacă soldații SAS-ului, în eventualitatea în care erau trimişi în spatele liniilor irakiene, puteau fi recuperați după îndeplinirea misiunii. Această ultimă asigurare le-a fost dată de Forțele

Aeriene americane şi, la mijlocul lui ianuarie, SAS-ul se afla deja în deşertul irakian, fiind însărcinat cu atacarea transportoarelor rutiere şi liniilor de comunicaţii şi cu crearea unui adevărat haos, imediat ce începea războiul. Războiul aerian a început pe 17 ianuarie 1991, iar SAS-ul a intrat în acţiune trei zile mai târziu.

La şase zile după aceea, SAS-ul a suferit o pierdere serioasă, atunci când una dintre patrulele lor a fost reperată şi atacată de irakieni şi opt oameni au fost daţi dispăruţi. Dar înainte să se întâmple asta, SAS-ul se implicase în căutarea rachetelor Scud. Amplasamentele fixe ale acestora puteau fi găsite prin radar şi atacate de avioanele coaliţiei, care se învârteau acum în voie deasupra Irakului. O sarcină mult mai dificilă era localizarea şi distrugerea lansatoarelor mobile de rachete Scud, şi această sarcină a fost dată SAS-ului şi colegilor lor din Forţele Speciale ale SUA.

Aria în care se credea că se învârteau lansatoarele mobile era cunoscută sub numele de „Scud Box", astfel că SAS-ul şi Beretele Verzi au împărţit „cutia" în două zone. Britanicii s-au concentrat asupra lui „Scud Alley", la sud de drumul Bagdad-Amman, iar americanii s-au ocupat de „Scud Boulevard", puţin mai mare, aflat la nord de acest drum. Lansatoarele grele călătoreau de obicei pe rute principale, şi nu în deşertul liber, iar sarcinile de blocare a acestor rute şi cea de găsire a rachetelor mergeau deseori mână în mână.

Învârtindu-se prin deşert în vehicule, echipele Forţelor Speciale au început să găsească lansatoarele de rachete. Odată găsite, acestea erau fie atacate imediat de echipele SAS-ului sau Beretelor Verzi, fie, dacă erau prea bine păzite, prin lovituri aeriene. Transmiterea coordonatelor necesare de pe hartă şi chemarea ajutorului aerian durau deseori destul de mult, iar cum lansatoarele mobile de rachete se deplasau rapid, aceste lovituri aeriene nu aveau un succes atât de mare pe cât s-ar fi aşteptat. În consecinţă, SAS-ul prefera să atace lansatoarele de rachete cu mitraliere grele sau rachete Milan antitanc, acţionând la fel şi în cazul instalaţiilor de

comunicații şi radar ce controlau operațiunile cu rachete Scud. Aceste atacuri s-au dovedit extrem de eficiente, dar au confirmat ceea ce irakienii începuseră deja să bănuiască: şi anume că echipe ale SAS-ului şi Forțelor Speciale americane se aflau în spatele liniilor lor şi trebuiau depistate. În consecință, irakienii au trimis patrule mobile puternice în deşert şi au început să urmărească patrulele SF şi SAS.

Între timp, soldații din SF şi SAS aveau probleme mari cu vremea. Deşerturile din Arabia nu sunt întotdeauna nişte regiuni calde, scăldate în soare. Acum era mijlocul iernii în nordul Irakului. Echipele erau lovite de o succesiune de vijelii şi temperaturi foarte scăzute, amestecate cu furtuni de nisip şi ceață. Această situație era extrem de solicitantă, chiar şi fără presiunea provocată de necesitatea de a evita patrulele motorizate irakiene. Multe dintre echipele SAS fuseseră aduse cu elicopterul, dar acum trebuiau să opereze pe jos. Aceste echipe pedestre, ce se deplasau încet, au devenit foarte vulnerabile în fața patrulelor motorizate inamice.

Soldații SAS erau mai uşor de găsit în Irak decât fuseseră în Deşertul vestic în al doilea război mondial, întrucât, pentru a-şi putea găsi țintele, ei trebuiau să rămână în apropierea rutelor principale de aprovizionare irakiene – drumuri metalizate, care puteau suporta trecerea transportoarelor grele de rachete Scud. Atacarea acestora s-a dovedit riscantă, dar foarte eficientă, şi irakienii nu au mai reuşit să execute nici un atac cu rachete împotriva israelienilor, după 24 ianuarie. Acest fapt indică succesul Forțelor Speciale, deşi detalii precise referitoare la raidurile şi atacurile executate împotriva rachetelor Scud este posibil să rămână necunoscute încă mult timp.

Principalele relatări ale activității SAS-ului în Furtuna Deşertului vin din partea acelor soldați care au fost depistați în timpul acestor atacuri şi fie au reuşit să ajungă într-un teritoriu prieten, fie au fost prinşi de oamenii lui Saddam şi trecuți prin nişte chinuri groaznice. Povestea completă a ceea ce li s-a întâmplat lui Andy McNab şi echipei lui de opt

oameni este relatată de acesta în *Bravo Two Zero*. Pe scurt, patrula lui pedestră a fost observată de un copil irakian şi apoi localizată de o patrulă blindată irakiană. Încercările de a chema un elicopter care să-i recupereze nu au reuşit, şi echipa a fost obligată să se împrăştie. Trei dintre soldaţi au fost ucişi, iar cei capturaţi, inclusiv McNab, au fost bătuţi şi supuşi unor interogatorii brutale, înainte să fie predaţi Crucii Roşii, pe 5 martie. Un alt soldat SAS din echipa lui a mers aproape trei sute de kilometri prin deşertul patrulat de inamic şi a ajuns în Siria, unde a fost ridicat şi predat ambasadei britanice din Damasc.

O soartă similară a fost evitată cu greu de o echipă de Berete Verzi condusă de sergentul-major Jeffery Sims. Beretele Verzi primiseră misiunea de supraveghere a deşertului din faţa rutelor alese pentru asaltul american cu blindate, luând probe de nisip şi aducându-le înapoi la bază pentru analiză, ca să vadă dacă terenul suporta desfăşurarea lor. După ce a reuşit acest lucru, Beretele Verzi au trimis echipe de recunoaştere ca să observe dispunerea irakienilor, una dintre acestea fiind cea comandată de sergentul-major Sims. El şi doi dintre camarazii lui au fost introduşi în spatele liniilor irakiene şi stăteau ascunşi într-o groapă de camuflaj, când au fost observaţi de o fetiţă. Ea a alergat să-l aducă pe tatăl ei, şi acesta a fugit să cheme nişte soldaţi irakieni. După scurt timp, Sims şi echipa lui erau înconjuraţi de peste o sută de soldaţi, pe care i-au ţinut la distanţă cu focuri de carabină, cerând totodată sprijin aerian urgent.

La sosirea acestuia, – două avioane de vânătoare Falcon F16 şi un elicopter Blackhawk – Sims şi oamenii lui erau gata să fie copleşiţi. Avioanele au măturat zona cu focuri de tun, iar pilotul Blackhawk-ului, James Crisafulli, a aterizat cu grijă între Beretele Verzi şi irakienii care avansau. Şeful de echipaj, Randy Stephens, a deschis focul asupra irakienilor cu mitraliera elicopterului, în timp ce Beretele Verzi au ţâşnit din ascunzătoare şi s-au aruncat la bord. Elicopterul, deşi

fusese lovit, s-a îndepărtat de locul luptei, lăsând în urmă nouă irakieni morți.

Beretele Verzi au fost permanent activi pe întreaga desfăşurare a Furtunii Deşertului, atacând sau detectând lansatoare de rachete Scud şi tăind liniile de telefon sau cablurile de comunicații. O echipa A de opt oameni, prinsă mult în spatele liniilor, a rezistat în fața unei companii de o sută cincizeci de irakieni timp de şase ore, înainte să fie scoasă de acolo, iar pe 27 februarie, în timp ce irakienii se pregăteau să se predea, o patrulă a Beretelor Verzi a detectat o forță de nu mai puțin de douăzeci şi şase de lansatoare de grenade, care era pregătită pentru o ultimă lovitură împotriva Israelului. Poziția lansatoarelor a fost comunicată la bază şi grupul de rachete a fost atacat şi distrus de un avion al coaliției. După încetarea bătăliei, Schwarzkopf a transmis acestei echipe A felicitări, mulțumindu-i că păstrase Israelul în afara războiului. Trei Berete Verzi, toate din Delta Force, au fost ucise în misiunile de vânătoare de rachete, singurele pierderi suferite de Beretele Verzi în războiul din Golf.

Trupele SEAL ale Marinei SUA au executat singura operațiune cu amfibii din războiul din Golf pe 23 februarie, cu o zi înainte să înceapă războiul la sol, când o forță mică, de numai şase oameni, conduşi de locotenentul de marină Tom Dietz, a efectuat un raid de diversiune pe plajele din Kuweit. Irakienii anticipau o debarcare cu amfibii a diviziilor Infanteriei Marine a SUA, şi Dietz şi oamenii lui aveau rolul să-i convingă că o astfel de debarcare urma, într-adevăr, să aibă loc. Oamenii din SEAL înotaseră de mai multe ori în ultimele săptămâni în apropierea plajelor din Kuweit şi descoperiseră că acestea erau puternic minate şi apărate de infanterie. Acest plan de diversiune nu era lipsit de riscuri. Echipa SEAL s-a apropiat de țărm în bărci Zodiac şi a început prin plasarea de balize lângă plaje, sperând să-i convingă pe irakieni că marcau rute sigure pentru ambarcațiunile de debarcare.

Apoi, au înotat la țărm, au plasat încărcături explozive pe linia apei şi au fixat cronometrele acestora. După aceea, au înotat înapoi la bărcile Zodiac şi au început să navigheze în lungul țărmului, trăgând cu trasoare împotriva sistemelor de apărare irakiene. Încărcăturile plasate pe plaje şi lângă balizele din apropierea țărmului au început să explodeze. Echipa SEAL a aprins astfel kilometri întregi de plajă kuweitiană, până când apărătorii s-au trezit cu toții şi au început să tragă spre mare, cerând întăriri. Când echipa SEAL, obosită, s-a întors la bază, echipamentele de monitorizare radio le-au comunicat că două divizii irakiene se retrăseseră de la graniță şi se îndreptau spre plajă, ca să respingă anticipata debarcare a infanteriştilor Marinei SUA.

Războiul efectiv din Golf nu a durat mult, iar rolul Forțele Speciale a fost redus. Munca lor a fost totuşi extrem de utilă, mai ales cea de detectare şi distrugere a rachetelor Scud. Dacă atacurile lor ar fi continuat nestingherite, este sigur că Israelul ar fi atacat Irakul, iar războiul ar fi escaladat la cine ştie ce dimensiuni. Cât despre soldații SOF, priceperea şi îndemânarea lor, cu totul speciale, nu au fost solicitate, întrucât războiul s-a încheiat înainte să fie considerat necesar vreun asalt în spatele liniilor, pe plajă, sau executat de către forțe paraşutate. Infanteriştii Marinei Statelor Unite s-au aflat totuşi în avanscena bătăliei şi au demonstrat, nu pentru prima dată, că forțele SOF, indiferent de calitățile lor particulare, pot juca un rol decisiv într-un război convențional.

Poate că ar fi fost mai bine dacă forțele coaliției ar fi făcut presiuni asupra Bagdadului şi l-ar fi răsturnat pe Saddam şi regimul lui, o dată pentru totdeauna. Totuşi, scopul era alungarea lui din Kuweit, şi acest obiectiv a fost atins, printr-o utilizare deosebită a tehnologiei militare, cu pierderi minime de vieți omeneşti. Totodată, războiul a demonstrat că un număr mic de oameni buni – dacă sunt folosiți rațional – poate modifica dimensiunile strategice ale bătăliei.

CAPITOLUL 8

Forţele Speciale în secolul XXI

Totul s-a schimbat, o dată cu sfârşitul războiului rece. Până în acel moment, ştiam ce aveam de făcut şi cine era inamicul potenţial, şi ne puteam antrena şi pregăti în consecinţă. Acum, totul e o ghicitoare.

Generalul Sir Peter Inge,
Şeful Statului-Major al Apărării, 1996

Această carte a urmărit dezvoltarea Forțelor Speciale, concentrându-se în mod deosebit asupra activității lor în perioada modernă. S-a explicat, de asemenea, care este rolul Forțelor Speciale şi unde pot fi ele folosite cu eficiență maximă. Aceste pagini au relevat că folosirea Forțelor Speciale depăşeşte cu mult concepția populară referitoare la rolul SF, dar totodată au subliniat că şi aceste forțe au limitele lor.

Cam atât despre trecut. Cum rămâne cu viitorul Forțelor Speciale, acum, când războiul rece s-a încheiat şi posibilitatea unui conflict la scară mondială pare redusă? Perspectiva istorică este utilă, căci, deşi s-au schimbat multe în ultimii cincizeci de ani, un număr surprinzător de mare de lucruri au rămas constante. Categoric, cel mai important rol al acestor soldați cu antrenament superior al Forțelor Speciale este cel de recunoaştere a câmpului de luptă, de strângere de informații prin patrulări pe distanță mare, atacurile şi raidurile la scară mică şi folosirea şi sprijinirea operațiunilor de gherilă, deseori în spatele liniilor inamice.

Acestea au fost sarcinile *ranger*-ilor lui Rogers în Războaiele franco-indiene din secolul al XVIII-lea şi ele rămân principalele sarcini ale soldaților din Forțele Speciale şi în ziua de azi. Tehnologia – în special folosirea sateliților – a

făcut să crească mult cantitatea de informații aflate la dispoziția comandanților de pe câmpul de luptă, dar nici o informație nu este la fel de utilă ca cea obținută prin metoda tradițională, un om de nădejde, cu un binoclu de câmp. „Nimic nu este mai util sau mai de încredere decât informația strânsă de patrulele de recunoaştere", spunea locotenent-colonelul Andrew Whitehead, care a comandat 45 Comando în bătălia de la Two Sisters, în războiul din Falkland, în 1982. „Cel mai bun instrument pe care-l poate folosi un comandant înaintea unui atac este Mark I Eyeball… aşa că am trimis multe patrule de recunoaştere pe Two Sisters, înainte să atacăm, şi ele ne-au spus tot ce vroiam să ştim: unde erau plasate câmpurile minate, unde se afla inamicul… Cunoscând toate acestea, am putut face planurile de atac".

Unul dintre scopurile acestei cărți a fost să explice cum este cu adevărat un soldat SF – şi ce înseamnă serviciul militar în SF. Este probabil corect să spunem că adevărata imagine a serviciului militar în SF, cea prezentată în aceste pagini chiar de către soldați, este foarte diferită de impresia de dur, de macho, „val de distrugere umană", imprimată în conştiința publicului de mass media şi de anumiți foşti membri ai unor unități SF, în memoriile lor. Soldații din Forțele Speciale sunt mult mai mult de atât, dar ei rămân soldați de linia întâi, o rasă deosebită de luptători. Întrebarea este dacă lumea poate, în sfârşit, să găsească nişte mijloace paşnice de rezolvare a disputelor: mai există un rol pentru astfel de luptători, sau ei vor deveni la fel de demodați ca hoplițiii greci sau legionarii romani?

Forțele Speciale au supraviețuit şi s-au extins în ultimii cincizeci de ani, în special de la sfârşitul anilor '50, fie din cauză că era nevoie ca ele să umple un gol în capacitatea de luptă convențională, fie pentru că şefii Forțelor Speciale au reuşit să găsească roluri noi, care să fie îndeplinite de aceste unități. Pare probabil ca acest proces să continue, pentru că, orice s-ar putea spune despre lume, la sfârşitul secolului XX, în nici un caz nu se poate afirma că ea a devenit mai paşnică.

În timp ce sunt scrise aceste cuvinte, se desfăşoară peste treizeci de războaie în diferite părți ale lumii, de la fosta Uniune Sovietică până în Afghanistan sau Africa, şi există o mulțime de potențiale conflicte în Balcani, în Africa şi în Orientul Mijlociu. Astfel de conflicte dau naştere la nesiguranță, şi conducătorii înțelepți nu îşi vor diminua garda şi nu vor demobiliza forțele vitale pentru securitatea națională – sau cel puțin aşa sperăm.

Pe lângă asta, calitățile Forțelor Speciale pot fi folosite cu succes şi în alte domenii. Comandanții Forțelor Speciale au sugerat că noile cerințe de combatere a cartelurilor drogurilor, a grupurilor teroriste, a statelor tâlhare, a pirateriei şi protagoniştilor fundamentalismului islamic, pot solicita atenția lor, în viitorul previzibil. În consecință, trebuie să se aibă grijă ca atunci când vor apărea provocări – de orice gen ar fi ele – puterile occidentale şi unitățile lor de Forțe Speciale să fie gata să le întâmpine. Una dintre cele mai presante probleme pentru Vest o reprezintă drogurile – cocaina şi heroina – cele mai multe furnizate de carteluri sud-americane, şi Forțele Speciale acționează deja împotriva acestui inamic.

Infanteriştii marini din Force Recon şi unități ale Forțelor Speciale americane asistă forțele armate columbiene şi boliviene în operațiunile împotriva cartelurilor drogurilor de ani de zile, atât prin asigurarea de echipe de antrenament militar (MTT) pentru poliția sud-americană şi unitățile armatei, cât şi prin participarea la operațiuni împotriva producătorilor de droguri, a proprietarilor terenurilor şi centrelor de rafinare ale acestora. Această activitate este foarte delicată din punct de vedere politic şi nu a fost făcută publică pe scară largă, dar se desfăşoară în mod sigur, de când preşedintele Reagan a declarat războiul internațional al drogurilor, în 1988. Acțiunile SUA împotriva producătorilor de droguri au crescut în intensitate în anii ’90, în special în Columbia, unde activitatea şi puterea cartelurilor drogurilor

Cali şi Medellin reprezintă o ameninţare clară la adresa integrităţii statului columbian.

Cartelurile drogurilor columbiene au demonstrat dispreţul lor faţă de autorităţile alese printr-o serie de atacuri cu maşini-capcană, în 1992-1993. Aceste atacuri au ucis sute de oameni şi au fost organizate numai pentru a demonstra neputinţa statului, în comparaţie cu puterea de care dispun ele. O maşină-bombă de două sute cincizeci de kilograme a explodat într-o zonă de magazine de lângă Bogota şi a ucis, în aprilie 1993, cincisprezece oameni şi a rănit alţi trei sute. Opt maşini-capcană au explodat în centrul Bogotei în primele patru luni ale anului 1993, ucigând şaizeci de oameni şi rănind peste cinci sute, şi lista continuă. Responsabilitatea pentru aceste atacuri a fost revendicată de cartelul Medellin al lui Pablo Escobar. Guvernul columbian a cerut, în cele din urmă, ajutorul Statelor Unite.

Force Recon USMC a trimis în Columbia o echipă de instruire – sau „misiune" – în fiecare an, începând cu 1990. Cea mai mare dintre aceste misiuni a fost cea din 1992, când corpul columbian de Infanterie Marină a primit asistenţă tehnică pentru crearea unei Forţe de Patrulare Riverană, folosind ambarcaţiuni Piranha, de viteză mare. Această misiune a fost urmată de o MTT de infanterie care a predat tactici contrainsurgenţă şi tehnici de manevrare a armelor avansate, agenţilor Poliţiei Naţionale columbiene. Dacă această asistenţă pare exagerată, trebuie să ne amintim un aspect foarte important: cartelurile drogurilor au un număr mare de oameni foarte puternic înarmaţi. Armamentul lor include mitraliere grele, aruncătoare de grenade şi rachete sol-aer, pe care le pot folosi împotriva elicopterelor. Mulţi dintre gangsterii cartelurilor erau antrenaţi în mânuirea armamentului de forţele armate cubaneze.

Aceste forţe antidrog columbiene special antrenate au obţinut un succes major în 1993, când unul dintre *narco-trafficantes* conducători, Pablo Escobar, a fost urmărit şi ucis pe acoperişul apartamentului lui din Medellin de o echipă a

poliției columbiene. Escobar cheltuise o avere pe echipament de securitate, iar paznicii lui – care, pentru siguranță erau recrutați din Cuba – fuseseră antrenați şi echipați de foşti membri ai Forțelor Speciale israeliene.

Se crede că unul dintre aceşti oameni s-a întors la Tel Aviv şi a transmis detalii asupra aranjamentelor de securitate ale lui Escobar Mossadului, care apoi le-a trimis la Washington, devenind cunoscute apoi în Columbia. La mijlocul anului 1993, Escobar făcuse planuri să se mute din Columbia şi să-şi continue operațiunile în Santiago, Cuba, de unde cartelul Medellin avea intenția să inunde SUA cu droguri prin intermediul comunității cubaneze din Florida, folosind submarine mici furnizate de Uniunea Sovietică pentru a transporta marfa pe continentul american. Acest plan era într-o fază destul de avansată, căci un astfel de submarin miniatural a fost vândut cartelului Cali şi capturat apoi de Marina columbiană, în septembrie 1994, când era încărcat cu trei tone de cocaină rafinată. În consecință, era necesar ca SUA şi columbienii să-l prindă pe Escobar înainte ca acesta să fugă în Cuba, de unde urma să-şi continue operațiunea de contrabandă.

La sfârşitul lui 1992, unul dintre acoliții lui, Brance Mosquera, a fost împuşcat şi ucis de agenți de poliție din brigada antidrog, pe străzile din Medellin. În buzunarul lui, poliția a găsit o listă de numere de telefon şi de coduri de computer care, cu asistența SUA, s-au dovedit a fi cheia rețelei mondiale de droguri a cartelului. Un alt set de coduri a fost găsit la un alt om împuşcat de brigada antidrog, Alfonso Munoz. Alți acoliți ai lui Escobar au fost ucişi sau arestați în 1992-1993 şi mulți dintre ei au vorbit, dând informații vitale pentru forțele de securitate. De asemenea, au fost stabilite contacte la nivel înalt între SUA şi Fidel Castro, conducătorul comunist al Cubei, încât planul Medellin-ului de a se muta în Cuba a trebuit să fie abandonat.

Faptul că Forțele Speciale americane îi ajutau în mod activ pe columbieni să suprime cartelurile era acum un secret

cunoscut, precum şi faptul că americanii şi columbienii vroiau moartea lui Escobar. Mulți dintre „baronii” mai mici ai drogurilor au preferat să se predea, în schimbul amnistiei, dar lui Escobar nu i-a fost oferită această posibilitate. Pe 2 decembrie 1993, el a făcut greşeala de a folosi o linie telefonică cunoscută de poliție ca să aranjeze o întâlnire cu familia lui. Apelul a fost urmărit până la un apartament din Medellin, după care poliția şi elemente din Forțele Speciale au înconjurat clădirea şi, după un schimb violent de focuri, Escobar a fost nimerit de trei ori în cap şi ucis.

Moartea lui Escobar a trimis un avertisment clar celor implicați că vechile lor zile de glorie se încheiaseră. Însă problema drogurilor este prea mare şi sunt în joc sume prea mari de bani ca să permită o astfel de soluție rapidă. Economiile unor state întregi, ca Afghanistanul sau Bolivia, sau ale unor regiuni de genul Triunghiului de Aur din Asia de Sud-Est, sunt dependente aproape în întregime de producția de droguri. Ele trebuie înlocuite de o altă recoltă valoroasă, înainte ca populația locală să renunțe la producerea frunzelor de cocaină pură sau a marijuanei. Mai este apoi problema corupției. În 1994, şase şefi importanți ai poliției şi armatei columbiene au fost demişi din funcție în urma acuzației că primiseră mită de la carteluri ale drogurilor. Tot ce se poate face în acest moment este distrugerea centrelor de producție şi blocarea rutelor de aprovizionare, iar aceste sarcini se potrivesc perfect desfăşurării Forțelor Speciale.

Se pare că USMC a preluat conducerea în crearea forțelor antidrog în armata americană, iar Comandamentul de Dezvoltare şi Luptă al Corpului de Infanterie Marină de la Quantico, Virginia, a acordat deja o mare prioritate războiului drogurilor. Combaterea traficului de droguri este acum una dintre sarcinile ramurii de Operațiuni Speciale şi Război la Scară Redusă a Centrului de Război de Mică Intensitate al USMC. Cum cea mai mare parte a Columbiei este la fel de periculoasă că orice zonă de război, această implicare este rațională, dar traficanții drogurilor lucrează în strânsă

colaborare cu forțe de gherilă locale, ca Elan Liberation National şi FARC, Forțele Armate Revoluționare din Columbia, două grupuri ale aripii de stânga, care au drept obiectiv dărâmarea actualului regim columbian. Colaborarea cu forțele locale împotriva acestor grupuri poate aduce armata SUA în arena politică columbiană şi poate crea o situație mult mai încordată.

Lupta antidrog şi antiteroristă poate părea o funcție a poliției sau a securității, dar dacă armata intervine în aceste zone, indiferent de motiv, rolul şi liniile lor de comandă şi responsabilitate vor trebui reevaluate. Acest lucru va fi necesar dacă Forțele Speciale ale unor state democratice sunt folosite pentru sprijinirea sau antrenamentul forțelor de contrainsurgență din state prietene, dar în esență nedemocratice. Caracterul instabil al guvernelor din America Latină şi din alte părți ale lumii tentează unele guverne occidentale să intervină, aşa cum s-a întâmplat în Caraibe în 1983, când forțe ale SUA, în majoritate provenite din unități SOF sau SF, au invadat insula Grenada.

Această intervenție din Grenada a fost descrisă ulterior ca o acțiune de creştere a încrederii guvernului SUA, după războiul din Vietnam, în fața publicului american, dorind să demonstreze că operațiunile militare nu produc în mod obligatoriu un număr mare de saci cu cadavre. Pierderea încrederii care cuprinsese Statele Unite după războiul din Vietnam nu se datora lipsei de combativitate a soldaților americani. Ci fricii Washingtonului că opinia publică nu va mai suporta alte conflicte care să ducă la pierderea de vieți omeneşti. Era nevoie de o operațiune mică, încununată de succes, care să restabilească încrederea publicului în armata americană, şi această şansă a spărut în octombrie 1983, când Statele Unite au invadat Grenada.

Fundalul operațiunii din Grenada este următorul. Pe 12 octombrie 1983, guvernul ales al Grenadei, o juntă de aripă stângă condusă de Maurice Bishop, a fost răsturnat printr-o lovitură de stat de mişcarea New Jewel, o organizație şi mai

de stânga, condusă de generalul Hudson Austin şi de adjunctul primului-ministru, Coard. O săptămână mai târziu, Maurice Bishop şi câțiva miniştri ai lui au fost scoşi din celulele lor şi ucişi. Deşi guvernul american nu avea o simpatie deosebită față de Bishop, care fusese un puternic susținător al lui Fidel Castro, conducătorul comunist al Cubei, această atrocitate nu putea fi tolerată într-o țară din zona de influență a Americii. Preşedintele Reagan a ordonat forțelor sale să invadeze Grenada şi să-i aresteze pe Austin şi pe Coard. Pe 25 octombrie forțele armate americane au debarcat.

Grenada este o insulă foarte mică, de doar douăzeci şi cinci de kilometri lungime şi şaisprezece kilometri lățime. „Armata" națională era formată din Forța de Apărare Grenadiană, o „miliție" de trei sute de oameni înarmați cu carabine, pistoale şi pistoale-mitralieră, sprijiniți de vreo şapte sute de cubanezi, care erau descrişi drept „muncitori în construcții", dar care păreau să meargă la muncă purtând puşti Kalaşnikov, în loc de târnăcoape şi lopeți. Împotriva acestei forțe, SUA au trimis Unitatea de Amfibii nr.22 a Infanteriei Marine, o echipă SEAL a Marinei, elemente ale Diviziei 82 Aeropurtate, o mică flotă de nave de război şi de transport, o aripă tactică de avioane de vânătoare şi prima aripă aeriană de Operațiuni Speciale, de la baza aeriană Elgin, din Florida. Americanii au debarcat fără nici o dificultate, dar lupta pentru insulă a durat o săptămână, până când vreo sută de apărători grenadieni şi cubanezi au fost ucişi şi peste trei sute răniți. Pierderile americane au fost de optsprezece morți şi cincizeci şi şapte de răniți.

După invazia Grenadei, o sută de echipe ale Forțelor Speciale, fiecare echipă fiind formată din opt Berete Verzi, au fost cantonate în Grenada şi în insulele înconjurătoare – St Kitts, Nevis, St Lucia, Barbuda – pentru antrenarea poliției şi forțelor de apărare locale în războiul contraterorist.

Operațiunea din Grenada a avut un rol important în refacerea încrederii americanilor după trauma din Vietnam şi,

dacă guvernul SUA a simțit cu adevărat că era posibil ca Grenada să devină o altă Cuba, ea poate fi înțeleasă ca o măsură preventivă. Operațiunile din America Centrală au o justificare similară, dar au mers mult mai departe, în special în Nicaragua şi Salvador, două țări aflate în război civil în anii ’80. Intervenția SUA în Salvador, între facțiunile de stânga şi de dreapta, a fost dezvăluită în 1985, când o grenadă aruncată într-o cafenea a ucis patru infanterişti marini americani, dar Forțele Speciale erau în Salvador de cel puțin şase ani. Ce căutau infanteriştii marini americani în Salvador a devenit evident o lună mai târziu, când Casa Albă a anunțat că unii „consilieri” americani din USMC şi Forțele Speciale erau operaționali în Salvador, „în sprijinul guvernului”. În acea perioadă, guvernul din Salvador era o juntă militară de dreapta, detestabilă, spre deosebire de cea care tocmai fusese alungată de la putere în Argentina, juntă care folosea echipe ale morții pentru eliminarea – adică uciderea – oponenților politici şi a tuturor elementelor liberale din rândurile populației.

Situația din Nicaragua era diferită, dar implicarea SUA a fost similară. Aici, SUA au încercat să destabilizeze guvernul sandinist de stânga ales, prin sprijinirea activității de gherilă organizată de „Contras” de dreapta, în munți. Activitatea SUA a inclus minarea porturilor nicaraguane în asemenea măsură, încât a reprezentat un adevărat război nedeclarat cu un stat mic, pentru simplul motiv că executivul american nu era de acord cu orientarea politică a acelui guvern. SUA au sprijinit astfel nişte regimuri brutale şi nedemocratice – descrise de obicei ca „autoritare” –, subminând şi atacând regimuri nedemocratice de aripă stângă descrise de obicei drept „totalitare”. Poporul care a îndurat conducerea acestor regimuri nu făcea, de obicei, nici o diferență între ele.

Echipe ale Beretelor Verzi au mai fost folosite în Honduras, Costa Rica şi Guatemala, şi această implicare în antrenarea forțelor „contrateroriste” sau participarea directă la acțiuni

pentru protejarea intereselor SUA în „Curtea Americii” nu au încetat în anii următori. Şi nu a încetat nici implicarea unora dintre aceste forțe „antiteroriste” în acțiuni antidemocratice împotriva elementelor liberale ale populației civile, oameni care nu iubeau comunismul sau regimurile de „orientare stângă”, dar care doreau doar o distribuție egală a resurselor lor naționale pentru interesul comun. Astfel de oameni sunt deseori ținte pentru echipele morții în multe state din America Latină. Sprijinul SUA față de regimurile antiliberale şi antrenamentul oferit de Forțele Speciale americane unor astfel de forțe „antiteroriste” – un eufemism pentru echipele morții – sunt activități care ar trebui cel puțin revăzute, şi, probabil, întrerupte.

Forțele Speciale sunt implicate în multe dintre aceste activități, dacă nu chiar în toate, şi aici există o potențială problemă. Forțele Speciale desfăşoară activități cu un caracter din ce în ce mai secret şi mai misterios. Acest caracter secret, se spune, reprezintă o parte a „misticismului” lor, una dintre explicațiile eficacității lor, iar acest secret militar este folosit pentru justificarea ascunderii acțiunilor şi activităților lor. Există tendința de a separa Forțele Speciale de controlul militar şi de privirile publicului, mutându-le într-o zonă umbroasă, la limita cea mai îndepărtată a comunității informațiilor şi de o parte mai puțin curată a diplomației.

Din fericire, mulți soldați ai Forțelor Speciale sunt conştienți de acest pericol şi au grijă să adauge instrucțiuni legate de drepturile omului – sau „minți şi suflete” – în antrenamentul pe care-l fac unităților din lumea a treia, unde astfel de concepte sunt mult prea des necunoscute. Grupul 7 din Forțele Speciale americane este grupul Comandantului din sud, ofițerul care apără interesele SUA la sud de Rio Grande. Acest rol a adus grupul în contact cu problemele din San Salvador, unde colonelul J.S. Roach a fost trimis ca membru al unei echipe operaționale de planificare şi antrenament, între anii 1984 şi 1986. El spune: „Drepturile omului nu puteau fi reprezentate separat, timp de o oră, la

începutul zilei. Trebuia să găseşti un mod de a le include în antrenament, în aşa fel încât să nu fie doar o prelegere moralizatoare. Militarii salvadorieni înțelegeau că ei nu trebuiau să violeze drepturile omului, dar considerau că erau obligați să facă asta, în circumstanțe extreme. Atunci când reuşeai să-i convingi, într-un context operațional, de ce erau raționale drepturile omului, le captai atenția. Când salvadorienii înțelegeau ei înşişi că, «dacă nu-i împuşcăm pe civili, vom obține sprijinul lor şi, în consecință, îi putem depista pe luptătorii de gherilă», atunci ei apreciau drepturile omului dintr-o perspectivă pragmatică".

Ofițerii şi subofițerii din Grupul 7 al Forțelor Speciale ce au servit în Salvador au alocat mult timp inoculării noțiunii de „suflete şi minți" celor pe care-i antrenau, şi este posibil ca aceasta să fi fost cea mai importantă parte a muncii lor. Cu toate acestea, ambasadorul american din Salvador, în momentul culminant al tulburărilor, Robert White, a considerat că guvernul salvadorian nu avea nevoie de sprijin extern. Totodată, el nu a recunoscut existența unei intervenții externe importante în Salvador din partea blocului comunist sau a Cubei, de care se temea guvernul SUA. În consecință, el nu a văzut necesitatea „consilierilor" din Forțele Speciale şi a refuzat să permită intrarea grupului comandantului din sud în țară.

În cele din urmă, soldații din Forțele Speciale au fost ataşați la o echipă de instruire MTT normală, după ce comandantul general din sud a considerat că, în timp ce armata salvadoriană putea stânjeni progresul guvernului de orientare dreapta spre democrație, un pericol mult mai mare pentru democrație în Salvador venea din partea disidenților cu vederi de stânga. De ce un general american s-a simțit calificat să ia astfel de decizii şi să întreprindă acțiuni care au afectat procesul politic al unei țări străine, în contradicție cu părerea ambasadorului rezident, omul care reprezenta guvernul ales al SUA, asta este o altă problemă.

Cele mai multe naţiuni vor menţine dreptul de intervenţie în orice ţară unde legea şi ordinea au fost încălcate şi viaţa conaţionalilor lor este pusă în pericol. Şi, dacă o astfel de acţiune este permisă şi există un prilej prielnic, ea trebuie sprijinită. Francezii şi-au menţinut întotdeauna această poziţie şi nu au ezitat să-şi desfăşoare trupele de intervenţie, mai ales în Africa francofonă. Trupele cel mai des folosite în acest scop sunt cele ale Legiunii Străine, mai ales cele din Regimentul Străin de Paraşutişti, faimosul REP 2, echivalentul în Legiune al SAS-ului, care a executat operaţiunea clasică de salvare din Zair, în mai 1978, după ce o forţă de douăsprezece mii de rebeli congolezi a traversat graniţa din Angola şi a atacat oraşul Kolwezi din provincia Shaba, fostă Katanga.

Kolwezi e un oraş minier şi, în 1978, avea în jur de două mii cinci sute de tehnicieni albi, cu soţiile şi familiile lor. Aceştia au fost încercuiţi de rebeli, care apoi au trecut la represalii, violând şi ucigând, dând foc clădirilor şi ameninţând cu distrugerea oraşului. Când armata zaireză a preşedintelui Mobutu s-a dovedit incapabilă să intervină, Franţa a hotărât să se ocupe ea însăşi de problemă. Sarcina a fost încredinţată locotenent-colonelului Erulin din REP 2, căruia i s-a spus să zboare la Kolwezi, să-i alunge pe rebeli şi să-i scoată pe oameni de acolo. Acest ordin a ajuns la Erulin în dimineaţa zilei de 17 mai. Două zile mai târziu, REP 2, folosind paraşute şi avioane americane împrumutate, a pătruns în Kolwezi, la trei mii de kilometri sud de baza lor din Corsica.

Nu erau disponibile suficiente aparate pentru transportarea întregului efectiv de şapte sute de oameni într-un singur avion, aşa că numai patru sute cincizeci de legionari au zburat cu primul val. Ei au cucerit periferia oraşului şi aeroportul, respingând atacuri puternice întreaga zi, înainte ca restul regimentului să fie adus ca să li se alăture. A fost nevoie de încă două zile pentru respingerea rebelilor peste frontiera cu Angola, astfel că, pe 4 iunie REP-ul

s-a întors în Corsica. Această acțiune s-a soldat cu cinci morți şi douăzeci şi cinci de răniți pentru REP 2, dar ei au salvat viețile a peste două mii de oameni şi au ucis peste două sute cincizeci de rebeli. Şi, în primul rând, ei au demonstrat hotărârea guvernului şi națiunii franceze de a folosi forța lor militară în situații de acest gen. Este foarte probabil ca astfel de situații să mai apară în anii următori, şi intervențiile de acest gen să rămână în sarcina Forțelor Speciale.

Un segment tradițional al activității criminale, care a reapărut în ultimele decenii, este pirateria. În 1994, catalogul Lloyds raporta nouăzeci de atacuri asupra navelor, în diverse părți ale lumii. Până în 1996, acest număr a crescut la două sute douăzeci şi şase, dar surse oficiale cred că totalul efectiv e posibil să fie de două ori mai mare. Nu toate atacurile sunt raportate, pentru că unele nave au dispărut pur şi simplu. Pirații sunt activi acum în multe părți ale lumii, de la Caraibe la Marea Chinei de Sud şi Mediterană, şi se pare că devin tot mai îndrăzneți şi brutali. Acțiunile lor merg de la abordarea şi jefuirea navelor, până la atacarea vaselor şi uciderea echipajului, înainte ca nava să fie dusă într-un port „prieten" şi toată încărcătura să fie furată. Multe iahturi au fost atacate lângă coasta insulei Corfu şi în jurul coastei Africii de Est şi a insulelor Caraibe, unde pirații fie i-au ucis pe pasageri şi membrii echipajului, fie i-au forțat să sară peste bord, în apele pline de rechini, pentru a vinde mai târziu vasul unui cumpărător care nu bănuia nimic.

Aceste atacuri nu au loc numai în largul mării. Au fost atacate nave în portul din Singapore şi în jurul insulelor Indoneziei, pe care mulți dintre ofițerii Marinei Comerciale le privesc acum ca pe cele mai periculoase zone din lume. Abordarea unei nave înalte şi rapide, noaptea, necesită oameni antrenați şi ambarcațiuni tot atât de rapide. Aceste calități pot fi găsite în forțele armate indoneziene, deşi răspunsul oficial la astfel de acuzații este susținerea

existenței unei bande renegate de pirați, condusă şi antrenată de foşti membri ai Forțele Speciale britanice.

Unele dintre aceste atacuri – poate majoritatea – este evident că sunt executate cu cooperarea autorităților de la țărm. În martie 1997, un vas de marfă cipriot, *Samir*, a dispărut de lângă coasta Libiei şi, deşi după aceea a fost reperat prin satelit într-un port libian, autoritățile neagă că el se află acolo. De asemenea, nu se ştie nimic despre echipaj. Patru alte vase din diferite țări au dispărut de lângă coasta libiană, din 1995 până în prezent.

Pirateria trebuie combătută, şi Forțele Speciale, în special cele antrenate în munca cu amfibii, au echipamentul – cum ar fi ambarcațiunile rapide de patrulare şi elicopterele – şi experiența necesară. Trupa Commanchio, Infanteria Marinei Regale, este deja însărcinată cu protejarea şi apărarea platformelor petroliere din Marea Nordului, iar trupele de comando ale Infanteriei Marinei Regale, îmbarcate pe fregate, au coborât în rapel din elicoptere la bordul navelor bănuite că încălcau embargoul asupra armelor al ONU față de fosta Iugoslavie. Aceste tehnici pot fi uşor dezvoltate pentru recucerirea vaselor atacate de pirați, iar folosirea patrulelor în elicoptere poate asigura protecția vaselor ancorate în porturi periculoase sau în canale neprotejate. Până când se va aborda această problemă a pirateriei, ea va continua să ia amploare.

Folosirea Forțelor Speciale pentru combaterea pirateriei nu este o acțiune absurdă, căci unele unități ale acestora au stabilit deja sarcini principale, în afara unui rol absolut militar. Astfel, funcția principală a unității de două mii cinci sute de oameni Delta Force americană este salvarea ostaticilor. Ea se antrenează fără încetare la baza lor din Fort Bragg, unde este folosită constant toată gama de facilități stil SAS – platforme de elicopter, fuzelaje de avioane civile şi „camere de ucidere” CQB[47].

Unitățile Forțelor Speciale nu se limitează la armate, la forțele paramilitare polițieneşti sau agenții clandestini de

informații ai puterilor occidentale. Chiar dacă cele mai active unități se găsesc în forțele armate ale SUA şi Marii Britanii, multe națiuni au acum unități ale Forțelor Speciale şi le folosesc oriunde sunt solicitate de interesele lor naționale. De exemplu, unitățile ruseşti Spetznaz au fost implicate în războaiele interne brutale, care au afectat noile națiuni din cadrul fostei Uniuni Sovietice. În unele state, în special, din lumea a treia, în America Latină şi în statele arabe, unitățile SF sunt un simbol al cutezanței în uniformă, de la aeroporturile internaționale, până la avioanele de linie purtătoare ale drapelului, organizate mai mult pentru impresie, decât pentru efect.

Astăzi, națiunile creează şi întreține unități ale Forțelor Speciale aşa cum creaseră şi întreținuseră înainte regimente de gardă, ca „vârf de lance" al armatelor lor şi ca forță de elită. Există acum atât de multe unități de Forțe Speciale, încât acestea chiar organizează competiții internaționale, pentru a-şi testa calitățile şi a face schimb de idei. În 1993, Delta Force a ocupat locul întâi la o competiție internațională de antiterorism – un concept bizar în sine – eveniment care a atras treizeci şi nouă de echipe din treisprezece state.

Forțele Speciale nu reprezintă soluția universală pentru orice dificultate militară. Această carte a ilustrat, de multe ori, că prima regulă pentru orice luptă, şi în special pentru acțiunile Forțelor Speciale, este să aibă un obiectiv clar, realizabil. Nu aşa a fost cazul în acțiunea numită ironic Operațiunea *Restore Hope*, din decembrie 1992, o încercare a forțelor americane de a reîntări şi proteja misiunile de ajutor umanitar din Somalia răvăşită de război. Această intervenție a fost cerută prin Rezoluția 751 a Consiliului de Securitate al ONU, care îl autoriza pe secretarul general al Națiunilor Unite să folosească o forță de securitate în Somalia, unde tiranii locali terorizau cetățenii şi făceau imposibilă distribuirea ajutoarelor.

Primele contingente au venit din Italia – fosta putere colonială din Somalia – şi Pakistan. În scurt timp, douăzeci şi

şase de naţiuni trimiseseră trupe în zonă, cu efective variind ca număr de la optzeci, în cazul Irlandei, la două mii şase sute, în cazul Italiei. Principalul tiran somalez, „generalul” Aidid, a acceptat la început desfăşurarea trupelor ONU. Apoi, s-a răzgândit şi a început să le atace, iar situaţia s-a deteriorat rapid, când forţele americane, Divizia 1 a Infanteriei Marine şi Divizia 10 Montană, au venit la ţărm, în strălucirea luminilor carelor de televiziune, pe 9 decembrie 1992, după ce zona de debarcare fusese verificată de echipe SEAL ale Marinei. Forţele americane din Somalia au ajuns în final la douăzeci şi patru de mii de bărbaţi şi femei, iar sprijinul lor militar şi logistic era cel mai bun pe care-l puteau asigura SUA, dar numărul şi echipamentul nu erau totul în acea situaţie.

Prima problemă a apărut în legătură cu sarcina pe care trebuiau să o îndeplinească trupele americane. Ele primiseră ordin să apere capitala somaleză, Mogadiscio, şi principalul oraş din provincie, Baidoa, să păzească aeroporturile şi porturile prin care soseau ajutoarele cu hrană pentru populaţia flămândă şi să construiască câteva facilităţi logistice. Totodată, ei trebuiau să supravegheze diversele echipe de ajutorare şi să le ţină departe de bandele somaleze, care le percepeau taxe mari ca să le permită să funcţioneze şi furau cea mai mare parte din provizii pentru hrănirea propriilor oameni. După ce realizau toate acestea şi după ce clanurile locale erau supuse, soldaţii SUA trebuiau să predea totul trupelor proaspete ale Naţiunilor Unite şi să se retragă.

Secretarul general al ONU, Boutros Ghali, avea însă alte idei. El vroia ca trupele americane şi alte trupe ale Naţiunilor Unite să dezarmeze clanurile războinice şi să restabilească ordinea în acea ţară răvăşită. Pentru a realiza asta, ONU vroia să cucerească Somalia şi să o reconstruiască din temelii. Tiranii conducători, şi în special generalul Aidid, care o duceau foarte bine şantajând echipele de ajutor şi cumpărând arme cu banii astfel obţinuţi, nu aveau nici o intenţie să permită aşa ceva. Mai exista un factor de care nimeni dintre

cei de la ONU sau din SUA nu a ținut cont, înainte de venirea trupelor: milițiile de clan din Somalia erau puternic înarmate, antrenate în războiul de gherilă şi, mai mult decât orice, dornice să lupte.

În consecință, trupele americane, însărcinate cu o misiune umanitară, s-au trezit în curând atacate. Aerodromul de la Beli Dougle a fost capturat abia după o luptă în care a fost implicat şi un elicopter Cobra al Infanteriei Marine. Deşi infanteriştii marini americani şi paraşutiştii francezi au alungat milițiile din Mogadiscio, lupta s-a întins în interiorul țării. Portul Kismayu a fost cucerit după un atac amfibiu al USMC-ului şi al trupelor de paracomando belgiene, dar situația a devenit extrem de tensionată pe 11 ianuarie 1993, când Aidid a refuzat să predea sub controlul ONU armamentul greu şi camioanele echipate cu mitraliere – cunoscute sub numele de „tehnice".

Primul infanterist marin american a fost ucis de somalezi pe 12, iar după aceea, luptele, focurile lunetiştilor şi amplasarea de mine au escaladat tot mai mult, cu fiecare zi care trecea. Pe 25 ianuarie a avut loc o bătălie importantă în Mogadiscio, între trupele de paracomando belgiene, susținute de nave ale Marinei SUA şi „tehnicele" unui alt tiran local, „generalul" Morgan. Între timp, situația în capitală se deteriorase şi ea, bandele de somalezi aţâţate de Aidid atacând ambasadele americană, egipteană şi franceză. Acei soldați ONU care credeau că fuseseră trimişi în Somalia să ajute la hrănirea populației înfometate, au început să se întrebe ce se întâmpla acolo, căci se părea că se aflau în plin război.

Răspunsul, pe scurt, era că Somalia nu mai era o națiune, în sensul care este dat acestui termen. Nu mai existau lege, justiție, administrație publică. Şcolile, spitalele şi forțele poliției încetaseră să mai funcționeze. Teritoriul cunoscut sub numele de „Somalia" era un câmp de luptă între diverse clanuri rivale, şi oricine stătea în calea războaielor lor particulare era atacat din toate părțile. Era grav şi înainte de

intervenția ONU, dar acum era şi mai grav. În iunie, forțele lui Aidid au prins în ambuscadă un contingent pakistanez, ucigând douăzeci şi opt de soldați şi rănind alți cincizeci. O indicație asupra intensității luptei din Somalia este oferită de faptul că a fost nevoie de o coloană de tancuri şi infanterie italiene pentru ca supraviețuitorii să poată fi scoşi de acolo.

Pe 20 iunie, pakistanezii au deschis focul asupra unei mulțimi revoltate, ucigând douăzeci de somalezi, iar patru zile mai târziu, când SUA au trimis trupe care să-l aresteze pe Aidid, încercarea a condus la o altă luptă generală, în care au fost ucişi somalezi civili, precum şi şase soldați marocani ce serveau în trupele ONU. Pe 12 iulie, un elicopter american a atacat una din pozițiile din Mogadiscio ale miliției lui Aidid, şi în revolta care a urmat, patru jurnalişti occidentali au fost ucişi în bătaie de mulțime. Pe 8 august, patru soldați americani au fost ucişi de o mină. După aceea, cum această stare de fapt era prezentată în fiecare noapte de televiziunea americană, preşedintele Bill Clinton i-a convocat pe *ranger*s şi – se spune – pe Delta Force, însărcinându-i cu uciderea sau capturarea lui Aidid, omul identificat ca principala sursă a problemelor.

Ranger-ii americani au intrat rapid în acțiune, dar fără un succes notabil. Pe 30 august, ei au atacat o clădire în care se credea că se află cartierul general al lui Aidid, dar au descoperit că acolo se găseau numai muncitori ai ONU. Un alt raid, pe 7 septembrie, a fost la fel de infructuos. Între timp, Aidid şi unul sau mai mulți dintre rivalii lui atacau soldați ONU şi îi omorau pe capete. O ambuscadă a trupelor pakistaneze pe 9 septembrie a dus la alte pierderi, printre care o sută de somalezi, ucişi când trupele SUA au atacat câțiva membri ai miliției lui Aidid, care se ascundeau în spatele unei mulțimi.

Apoi a urmat un eşec major şi tragic. Pe 5 septembrie, un elicopter Blackhawk american a fost doborât în Mogadiscio de focul de la sol, iar aviatorii supraviețuitori au fost atacați şi ucişi de mulțimea somaleză dornică de răzbunare. Imagini ale

soldaților americani arşi şi mutilați, târâți pe străzi în spatele unui „tehnic”, au fost arătate de televiziunea americană şi, inevitabil, au dus la cererea ca trupele care nu reuşeau nimic util să fie retrase. În loc de asta, administrația americană a ordonat *ranger*-ilor să facă o nouă încercare de capturare a lui Aidid.

Ranger-ii au hotărât să execute un raid asupra cartierului general al lui Aidid şi să-l copleşească cu oameni şi putere de foc, aducând un număr mare de trupe cu elicopterul şi lichidând toți membrii miliției care puteau fi găsiți. Trupele care executau raidul au pătruns şi au fost întâmpinate de un foc puternic de mitraliere şi grenade, propulsate din pozițiile somaleze, care au doborât două elicoptere Blackhawk. Unul dintre membrii echipajelor, ofițerul Michael Durant, a fost capturat şi ținut prizonier timp de aproape două săptămâni. Oamenii din Delta şi *ranger*-ii erau țintuiți la pământ de focul somalez. Doisprezece dintre ei au fost ucişi şi optzeci răniți, înainte de pătrunderea unei forțe de salvare, alcătuită din tancuri şi maşini blindate. Doi dintre soldații din Delta, amândoi trăgători de elită, Gary I. Gordon şi Randall D. Shugart, au fost ulterior decorați post-mortem cu Medalii de Onoare, pentru încercările lor de a-l salva pe Durant şi restul echipajului.

Cei doi au ajuns la locul prăbuşirii elicopterului, în mijlocul oraşului Mogadiscio, într-un alt Blackhawk, şi văzând mişcare în interiorul aparatului, s-au oferit voluntari să sară jos şi să vadă ce puteau face. Era o acțiune riscantă, căci ambele elicoptere erau sub foc inamic, iar oamenii vedeau somalezi înarmați pe acoperişuri şi alergând pe străzi spre locul prăbuşirii. Soldații din Delta au sărit la vreo sută de metri de locul accidentului şi au fost nevoiți să lupte ca să poată înainta pe străzi şi să ajungă la elicopter. Acolo i-au găsit pe toți membrii echipajului răniți grav, dar au reuşit să-i scoată din epavă şi să stabilească un perimetru defensiv înainte de sosirea mulțimii. Au început să tragă în toți cei care se apropiau, dar numărul mare al acestora a fost

hotărâtor. Nu după mult timp, poziția lor a fost atacată cu focuri de armă de pe acoperişuri şi alei. Între timp, elicopterul lor fusese şi el lovit de un proiectil de RPG şi forțat să se retragă din acțiune şi să se întoarcă la bază. Rămăseseră singuri şi fără muniție.

Shugart a fost ucis primul. Gordon a continuat lupta, folosind armele recuperate din elicopter, chiar şi pistolul Beretta, în timp ce mulțimea se repezea asupra epavei, copleşindu-l în cele din urmă. Dintre cei şase americani implicați, patru membri ai echipajului elicopterului şi cei doi *ranger*-i, numai Durant a supraviețuit, a fost târât de la locul luptei şi forțat să meargă pe străzile oraşului de către mulțimea care urla. Când forța de salvare a *ranger*-ilor a ajuns în sfârşit la locul luptei, toate cadavrele dispăruseră. Rămăsese numai o grămadă de cămăşi de cartuşe goale, care mărturiseau ceea ce se întâmplase.

Patru tancuri pakistaneze au fost distruse în bătălia care a urmat, patru Blackhawk au fost doborâte, zeci de oameni ucişi şi mulți răniți – şi toate acestea în timpul unei misiuni presupus umanitare. Luptele au continuat, dar Națiunile Unite, şi încă şi mai repede națiunile care asigurau forțe militare pentru ONU, au realizat că nu exista nici o speranță în stabilirea păcii în Somalia înainte ca populația locală să o dorească, sau înainte ca forțele ONU să fie pregătite să pătrundă şi să lichideze milițiile până la ultimul om.

Cum aceasta nu era o opțiune acceptabilă, forțele ONU au început să se retragă şi ultimul soldat american a plecat pe 8 martie 1993. Luptele între clanuri, care nu încetaseră nici o clipă, s-au intensificat şi continuă şi azi.

Restore Hope nu a fost un eşec militar. Trupele ar fi putut lichida milițiile şi aduce țara la o ordine relativă, dar nu exista voința politică să se facă aşa ceva. Mai mult, nu exista o adevărată înțelegere a poporului somalez, a dorințelor şi aspirațiilor lui. Poate că el voia pacea, dar nu una impusă de străinii creştini din Vest. Singurul rezultat al operațiunii ONU a fost că a unit poporul somalez împotriva acelor soldați care

veniseră să-l ajute, iar rezultatul pe termen lung ar putea fi formarea unui stat fundamentalist musulman, sprijinit de Iran, în Horn-ul Africii.

Cea mai clară lecție oferită de *Restore Hope* este că în astfel de situații politice neclare, sarcina soldaților este imposibilă. Aceasta este o experiență din care secolul actual poate extrage o altă învățătură: fără obiective clare este inutilă. Este posibil ca astfel de operațiuni să mai fie propuse în viitor, poate în Africa sau în Balcani, dar dacă liniile de comandă şi regulile bine definite ale înfruntării nu sunt prezentate trupelor angajate în luptă, succesul nu poate fi garantat, nici chiar prin trimiterea unui număr mare de soldați ai Forțelor Speciale. ONU nu este mandatată să reconstruiască țări distruse de războaie civile sau de lupte tribale. Astfel de state apar tot mai mult în atenția publicului, mai ales în Africa, unde numai lupta din Ruanda a dus la pierderea a milioane de vieți omeneşti.

Implicarea trupelor fără deciderea unui scop posibil de atins este o eroare capitală. La fel este şi crearea unor Forțe Speciale fără o funcție legitimă, care poate fi identificată, sau folosirea unora fără un obiectiv definit, admis legal. Această idee a mai fost subliniată, dar merită să fie repetată. În multe țări, în special din America Latină şi din lumea a treia, unități ale Forțelor Speciale au fost antrenate şi folosite nu pentru apărarea teritoriului național împotriva subversiunii sau a agresiunilor externe, ci pentru suprimarea disidenților politici legitimi.

Chiar şi Beretele Verzi americane au fost implicate în operațiuni „umede”, un eufemism pentru asasinate. În 1991, au fost prezentate în ziare cazuri ale Beretelor Verzi asistând soldați kuweitieni la lovirea şi uciderea palestinienilor din Kuweit City, după ce aceştia fuseseră recapturați din mâinile irakienilor, la sfârşitul războiului din Golf. Beretele Verzi americane au antrenat o serie de unități de Forțe Speciale pentru mai multe țări din America Latină, unități care la

întoarcerea acasă au ajuns vestite pentru brutalitate, tortură, crime. Unele dintre acțiunile trupelor SAS britanice – crimele din Gibraltar, de exemplu – nu au scăpat nici ele criticilor.

Există unii care aprobă ca anumite unități militare să fie folosite în scopuri gen „ucide fără să pui întrebări”, dar o întrebare care trebuie totuşi pusă şi la care trebuie să se răspundă este următoarea: unde se opreşte o astfel de conduită şi unde duce ea? Țările care acționează pe principii deschise, democratice şi folosesc armata cu acoperirea legii sunt în minoritate în prezent în lume, dar chiar şi acolo unități clandestine ale Forțelor Speciale, operând în afara domeniului public, există, înfloresc, şi se autodeclară „secrete”. Această tendință trebuie schimbată şi se poate face asta fără să fie afectată în nici un fel capacitatea operațională. Doar dacă schimbarea ei nu prezintă un pericol pentru existența unităților de Forțe Speciale în anii care urmează.

Soldații din statele democrate sunt cei dintâi şi cei mai importanți cetățeni ai țării şi ei trebuie să se supună aceloraşi legi ca oricare alt cetățean. Acesta este un fapt ce pare să fie uitat uneori, deşi a fost stabilit clar pentru armata britanică de către Parlament, cu mult timp în urmă, în 1963, când Earl-ul Regimentului Argyll masacrase clanul MacDonalds din Glencoe: „Deşi un ofițer are comanda absolută, totuşi nu este permisă nici o acțiune împotriva legilor naturii. Un soldat, făcându-şi datoria, trebuie să refuze să comită orice barbarism, căci, dacă unui soldat i se ordonă să împuşte un om care trece nevinovat pe stradă, acest ordin nu-l va scăpa de pedeapsa pentru crimă”.

Există oameni care consideră că obiecțiile morale împotriva folosirii tacticilor antiteroriste sunt pentru cei slabi de înger. Astfel de oameni pot fi convinşi de faptul că amenințarea populației civile, lovirea sau uciderea prizonierilor, trimiterea unor echipe criminale sau acționarea în ilegalitate nu dau rezultate. Folosirea unor astfel de tactici va avea ca finalitate erodarea bazelor întregii campanii şi a autorității guvernului aflat la putere. Generalul de brigadă

Robert Thompson, expert în antiterorism, a subliniat următoarele în timpul războiului din Vietnam: „În lupta împotriva terorismului, forțele guvernamentale sunt tentate să acționeze în afara legii, scuza fiind că procesul normal al legii este prea restrictiv, că prevederile legii nu se pot aplica într-o situație de insurgență şi că teroriştii merită oricum să fie tratați ca nişte nelegiuiți. Nu numai că această atitudine este total greşită din punct de vedere moral, dar ea va crea, după un timp, mai multe dificultăți practice decât rezolvă, şi va distruge legitimitatea campaniei guvernului respectiv".

Un expert american în antiterorism, Robert Kupperman, este în mare de aceeaşi părere: „Caracterul secret poate deschide uşa unui comportament inacceptabil – amintiți-vă recenta lecție a asasinatului din America Centrală sau minarea porturilor nicaraguane. Este clar că ne subminăm poziția împotriva terorismului internațional, dacă putem fi acuzați chiar noi – pe bună dreptate – de utilizarea unor tactici de teroare. Ideea că terorismul lor este automat imoral, iar antiterorismul nostru este automat moral, nu rezistă unei analize raționale".

Aceasta nu este o acuzație voalată împotriva soldaților din Forțele Speciale, în general, sau a anumitor unități în particular, dar ea va fi înțeleasă acolo unde trebuie şi reprezintă un avertisment că, pe măsură ce unitățile SF devin mai secrete, mai implicate în comunitatea spionajului şi mai puțin răspunzătoare în fața publicului, cresc riscurile ca ele să fie folosite pentru scopuri care nu sunt nici aprobate oficial sau care – mai la obiect – nu au aprobarea opiniei publice. Îmbrăcarea soldaților în echipament negru, pentru ca vreun dictator îndepărtat să nu ştie cum arată, este ceva burlesc, dar refuzul – şi acordarea permisiunii să refuze – să-şi dezvăluie identitatea când sunt aduşi în fața unei curți de judecată nu este acceptabilă şi nu ar trebui aprobată în nici o societate democratică.

Liniile de comandă ale SF-ului sunt tot mai neclare şi în unele cazuri – cum ar fi Delta Force şi Compania 14 de

Informații britanică – chiar existența lor este negată. Această tactică poate fi acceptată pentru cele două unități, dar caracterul secret se întinde şi asupra altor unități ale Forțelor Speciale. Acest fapt este potențial periculos, lucru de care îşi dau seama foarte bine cei care au luat parte la antrenarea unităților SF pentru misiuni în lumea a treia şi în America Latină. Pasul de la negarea existenței unor astfel de unități la neasumarea responsabilității pentru acțiunile lor este foarte mic. Susținerea vagă a ideii că „asta nu se poate întâmpla aici" nu este suficientă. Toate unitățile militare, chiar şi cele de SF, trebuie să acționeze în cadrul legii, iar susținerea faptului că personalul lor ar fi pus în pericol dacă numele şi acțiunile lor sunt cunoscute ar trebui justificată, şi nu acceptată pur şi simplu.

Pe măsură ce sunt folosite tot mai mult în acțiuni clandestine, în afara contextului unui război declarat, SF-urile devin disponibile – ca să o spun delicat – pentru utilizarea lor în scopuri care nu sunt acceptabile în societățile democratice. Poate că asta nu s-a întâmplat încă, dar pericolul există. În noiembrie 1995, John Deutch, Directorul CIA, şi-a început discursul despre „Viitorul lumii informațiilor" prin descrierea celor două provocări cu care se confruntă comunitatea informațiilor. Prima este folosirea unor resurse considerabile în fața amenințărilor la adresa securității în era de după războiul rece. A doua este următoarea: „Trebuie să ne executăm operațiunile de informații într-o manieră eficientă şi responsabilă. Trebuie să menținem un serviciu eficient... Trebuie să ne îndeplinim îndatoririle cu integritate". Apoi Deutch a enumerat problemele pe care le vede CIA în lumea de după războiul rece:

1. Proliferarea armelor chimice, biologice şi nucleare de distrugere în masă.
2. Activitățile unor țări ca Libia, Coreea de Nord, Irak şi Iran.

3. Amenințarea crescândă a crimei, a terorismului şi traficului de narcotice la scară internațională.

Aceste trei provocări au fost de asemenea identificate de diverse unități ale Forțelor Speciale. Astfel de unități s-au extins masiv în ultimii ani. Ca să dăm un exemplu, organizația Forțelor Speciale a Statelor Unite, care în imaginația publicului înseamnă câteva echipe A ale Beretelor Verzi şi câteva echipe SEAL, este, de fapt, o organizație vastă, inter-departamentală, cuprinzând zeci de mii de bărbați şi femei, utilizând un buget fantastic şi extinzându-se în toate cele trei servicii.

Comandamentul de Operațiuni al Forțelor Aeriene Speciale ale SUA, cu baza la Hulburt Field din Florida, are un efectiv de douăsprezece mii o sută optzeci şi şapte de oameni, însărcinați cu „războiul neconvențional, asigurarea unei puteri de luptă în operațiuni speciale «oricând, oriunde»; recunoaşteri speciale, antiterorism, antidrog şi sprijin în apărarea internă străină", iar aceasta este o unitate a Forțelor Aeriene, nu o forță de comando. Armata SUA are un grup şi mai mare de Forțe Speciale, cu baza la Fort Bragg, în Carolina de Nord. Acesta numără nu mai puțin de treizeci de mii de oameni, bărbați şi femei, şi include Beretele Verzi, *ranger*-ii, o unitate de elicoptere de atac sub acoperire şi experți în război psihologic (propagandă) şi în afaceri civile. Marina are echipele ei SEAL cu baza la Coronado, California, o unitate care acum acoperă şi funcțiile fostelor unități UDT. Această forță este estimată la aproximativ patru mii de oameni, constând în SEAL, SBS şi echipe de livrare SEAL, cele din urmă operând în submarine şi avioane mici. Există şi o forță a serviciilor reunite, care este specializată în antiterorism şi conține Echipa 6 SEAL a Marinei şi Delta Force. Se crede că Delta Force are cam o mie trei sute de soldați. Totalul ajunge la aproximativ patruzeci şi cinci de mii de soldați, echivalentul a trei divizii de infanterie, valoare extrem de îndepărtată de efectivul redus al unităților de comando britanice din al doilea

război mondial, cele care au creat conceptul de Forțe Speciale.

Totuşi, aşa cum ne arată istoria, Forțele Speciale au avut o evoluție ciclică. Ele încep, de obicei, aşa cum au început trupele de comando britanice în 1940, ca nişte unități mici de soldați bine pregătiți fizic şi antrenați superior, însărcinați cu un rol specific. Apoi, treptat, ele cresc, devin batalioane, brigăzi, chiar divizii sau comandamente întregi. Devin necesare echipamentul greu, artileria, mecanicii, elementele de servicii, o susținere logistică, până când unitatea de Forțe Speciale nu mai diferă de forța convențională. În acest moment este considerată necesară şi este creată o Forță Specială mai mică, nu cu mult diferită de conceptul original, care se desprinde deseori din formația actuală. Şi, astfel, întregul proces o ia de la capăt.

Pe măsură ce se apropie mileniul următor, viitorul pare luminos pentru Forțele Speciale, cu condiția ca pericolele amintite mai sus să fie evitate. Toate țările, indiferent de mărime, au o unitate de Forțe Speciale şi, fără îndoială, vor mai apărea şi altele. Forțele Speciale antiteroriste, model SAS-Delta-Beretele Verzi, trebuie să continue să existe, chiar dacă nu sunt folosite în mod curent. Aceasta poate fi o problemă, căci mărimea şi antrenamentul lor nu le pregătesc pentru o utilizare mai generală: SAS-ul nu poate fi utilizat ca să înfrunte o mulțime revoltată în Belfast, de exemplu, sau să captureze o poziție fortificată, ca cea de la Goose Green. Forțele Speciale nu pot fi strânse la un loc în ultimul moment şi însărcinate să ducă la îndeplinire orice misiune apare. Echipamentul lor şi mijloacele de transport trebuie să fie întotdeauna disponibile şi pregătite pentru utilizare imediată, şi acest lucru este scump, dar alternativa ar fi predarea inițiativei inamicului – terorişti, luptători de gherilă urbană ş.a. Sarcina internă principală pentru astfel de unități va fi ca rolul lor să rămână definit foarte clar şi ca ele să stea departe de orice încercare de a fi folosite în scop polițienesc sau paramilitar, sau ca „vârf de lance” al serviciilor de spionaj.

Forțele de Operațiuni Speciale s-au extins şi ele în ultimii ani şi acum mai există doar puține state care să nu aibă unitățile lor de comando şi brigăzi de paraşutişti. Ele sunt forțe convenționale însărcinate cu o misiune specială: un batalion de paraşutişti este în esență un batalion de infanterie, care pleacă la luptă cu paraşuta. O dată ce ajunge la sol şi îşi scoate harnaşamentul, paraşutistul îşi asumă rolul normal de infanterist, şi se comportă extrem de bine în acest rol.

Specializarea acestor oameni constă în faptul că ei pot fi separați, în spatele liniilor, sau însărcinați să apere un capăt de pod zile întregi, înainte ca forțele convenționale să poată ajunge la ele, deci astfel de oameni sunt soldați hotărâți şi excepțional de bine pregătiți. Acelaşi lucru este valabil şi pentru unitățile de Infanterie Marină a SUA sau pentru unitățile de comando ale Infanteriei Marinei Regale. Toate aceste unități oferă avantajul că pot lupta foarte bine într-un război convențional, dar şi să-şi îndeplinească sarcina lor operațională specifică. O unitate de comando a Infanteriei Marinei Regale sau un batalion al Regimentului de Paraşutişti *poate* opri o revoltă pe străzile Belfastului şi poate realiza o acțiune pe scară largă asupra lui Two Sisters, dar şi să reprezinte avangarda unui asalt. Aceşti soldați şi infanterişti marini sunt eficienți din punct de vedere al costului, căci ei pot îndeplini o gamă largă de sarcini şi sunt potriviți în special pentru rolul de reacție rapidă, un rol care poate deveni din ce în ce mai important, dacă instabilitatea care afectează în prezent multe părți ale lumii se întinde şi se intensifică.

Există un dicton militar, care spune: „O companie la locul potrivit, astăzi, poate rezolva o situație pe care nu ar putea să o rezolve o brigadă întreagă, mâine”. Există un mare adevăr în această afirmație. O comparație între amenințările irakiene asupra Kuweitului în 1961 şi în 1990 este revelatoare pentru acest fapt. În 1961, britanicii au reuşit să ducă rapid câteva unități SOF în zonă, în câteva zile, şi irakienii au fost ținuți pe loc. În 1990, Saddam Hussein şi-a trimis tancurile fără nici

un avertisment şi a fost nevoie de jumătate de milion de oameni şi de un război total ca să fie alungat din Kuweit. Să ajungi cu un număr adecvat de oameni în teren, rapid, va fi un factor din ce în ce mai important. Acesta este motivul creării unor forțe de reacție rapidă, mai ales în Marea Britanie, Franța şi Statele Unite, care are una încă din martie 1980, când preşedintele Carter a ordonat infanteriştilor marini să formeze o forță de desfăşurare rapidă. Prima s-a stabilit în baza Forțelor Aeriene MacGill, în Florida, sub comanda unui general USMC, P.X. Kelley.

În Marea Britanie, forța de reacție rapidă formată în 1996 va fi o divizie uşoară formată din două brigăzi, Brigada 3 Comando, Infanteria Marinei Regale, şi 5 Aeropurtată, cu un comandament şi un cartier general comun la Northwood, lângă Londra. Au fost comandate noi nave de asalt pentru infanteriştii marini, un număr adecvat de avioane de transport au fost alocate trupelor de paraşutişti, iar alocarea de elicoptere de susținere a fost intensificată. În Franța, forța de reacție rapidă există deja, formată în jurul lui 2 REP şi unității de cavalerie (uşoară blindată) a Legiunii Străine franceze.

Întreținerea acestor forțe va fi scumpă şi ele vor fi eficiente numai dacă vor avea direcții clare şi vor fi susținute de informații bune. Trupele de comando ale Infanteriei Marinei Regale şi cele de paraşutişti au reacționat rapid în cazul invaziei argentiniene în insulele Falkland. Dar dacă informațiile britanice ar fi fost adecvate, invazia inițială argentiniană ar fi putut fi anticipată şi prevenită, sau întâmpinată pe plajă cu o forță superioară. În viitor, nu va fi suficient *să se reacționeze*, va fi necesar *să se anticipeze*.

Este probabil ca extinderea rolului forțelor SOF să umple spațiul gol dintre introducerea echipelor Forțelor Speciale şi sosirea unităților convenționale mari, de exemplu între recunoaşterea efectuată de o echipă A a Beretelor Verzi şi sosirea unei divizii de blindate. Acest rol fusese anticipat de armata americană, prin crearea Elementelor de Comandă şi

Control a Operațiunilor Speciale (SOCCE). Aceste elemente se bazează pe noțiunea că, atunci când SUA se implică în operațiuni asemănătoare unui război, unitățile desfăşurate în teren şi forțele SOF vor trebui să lucreze în strânsă colaborare. Astfel, o SOCCE va fi ataşată la un cartier general convențional de câte ori comanda operațională asigurată de cartierul general se întrepătrunde cu aria operațională SOF – toate acestea sunt idei raționale, dar sunt deseori trecute cu vederea. Acest rol a fost deja testat în Bosnia şi Croația în 1995, când echipele SEAL ale Marinei SUA au fost trimise în jurul oraşului Orasje, ca să evalueze mărimea opoziției potențiale şi să verifice podurile de pe râu, înainte de sosirea batalioanelor de o mie cinci sute de oameni ale genistilor şi ale altor forțe americane. Şi, astfel, Forțele Speciale îşi urmează steaua, de la un trecut glorios, spre un viitor imprevizibil.

Rolul Beretelor Verzi în antrenarea forțelor CIDG din Vietnam, infanteriştii marini americani din plutoanele CAP, paraşutiştii englezi luptând pe proprietățile particulare din Ulster sau aruncându-se în întuneric asupra teritoriului străbătut de trasoare de la Goose Green, sunt la ani-lumină depărtare de acțiunile lui John Rambo. Soldatul din Forțele Speciale apare ca un individ dur, bine pregătit, dar în primul rând o ființă umană, genul de soldat care a trecut prin istorie ca un tip deosebit, care poate fi găsit în orice armată, în orice moment. El este pur şi simplu un luptător, iar războaiele nu pot fi câştigate fără el.

Legătura puternică dintre aceşti oameni îşi găseşte exprimarea în unitățile în jurul cărora gravitează până la urmă astfel de soldați. Să dăm un ultim exemplu al acestui spirit de unitate, prin cuvintele lui John Cooper, unul dintre primii soldați SAS: „Privind în urmă, la anii dintre 1941 şi 1960 în SAS, consider că era vorba mai mult de un club sau de o familie, fără accentul puternic asupra durității fizice, care i se atribuie atât de des astăzi. Noi susținem convingerea

lui David Stirling că patrulele mici de trei sau patru oameni pot produce daune enorme inamicului, folosindu-şi abilitatea ca să pătrundă în spatele liniilor, lucru pe care l-am dovedit în acele zile de început. Aceasta s-a cuplat în mod natural cu capacitatea de a schimba metodele în fața unor circumstanțe noi şi în funcție de răspunsul inamicului. Această flexibilitate este ceea ce ne-a susținut în fața lui Afrika Corps şi aceleaşi principii ne susțin şi de atunci încoace".

Curios este că, de-a lungul istoriei lor lungi şi colorate, adevăratul rol al Forțelor Speciale nu s-a schimbat. Ele reprezintă ochii armatei, sursa informațiilor exacte, de încredere. Ele lucrează cu populația indigenă în junglele şi munții lumii, învățând-o cum să se apere singură. Ele sunt cele care atacă în unități mici, mai fericite să lucreze în echipe şi trupe, decât în batalioane, ele sunt cele care vin de pe mare sau din cer noaptea, ca să cucerească un teren şi să câştige timp. Ele sunt cele care demonstrează prin realizările lor în teren că, chiar şi în lumea tot mai tehnologizată a războiului modern, un om bun cu o carabină poate fi încă factorul hotărâtor.

Notes

[←1]

NVA = *North Vietnamese Army* = Armata nord-vietnameză.

[←2]

DMZ = *Demilitarized Zone* = Zona demilitarizată.

[←3]

ARVN = *The Army of the Republic of Vietnam* = Armata Republicii Vietnam.

[←4]

MAGV = *Military Assistance Group, Vietnam* = Grup Militar de Asistență pentru Vietnam.

[←5]

British Jungle Warfare School = Şcoala britanică de război în junglă.

[←6]

USMC =*US Marine Corps* = Corpul de Infanterie Marină al SUA.

[←7]

CAP = *Combined Action Program* = Programul de Acțiune Combinată.

[←8]

CIDG = *Civilian Irregular Defense Group* = Grupul de Apărare Civilă Neregulată.

[←9]

CAP = *Civil Action Programmes* = Programe de Acțiune Civilă.

[←10]

MIKE = *Mobile Strike Force* = Forță de Atac Mobilă.

[←11]

Fighting Fathers = Părinții luptători.

[←12]

MACV-SOG = *Military Assistance Command, Vietnam-Studies and Observations Group* = Comandamentul de Asistență Militară, Vietnam-Grupul de Studii şi Observații.

[←13]

LZ = *Landing Zone* = Zonă de aterizare.

[←14]

LRRP = *Long-Range Recon Patrol* = Patrule de Recunoaştere pe Distanță Lungă.

[←15]

TL = *Team Leader* = Comandantul echipei.

[←16]

CRW = *Counter Revolutionary Warfare* = Război contrarevoluționar.

[←17]

PIRA = *Provisional Irish Republican Army* = Armata Republicană Provizorie Irlandeză.

[←18]

PFLP = *Popular Front for the Liberation of Palestine* = Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei.

[←19]

SWAT = *Special Weapons and Tactics* = Tactici şi Arme Speciale.

[←20]

GIGN = *Group d'Intervention Gendarmerie Nationale* = Grupul de Intervenție al Jandarmeriei Naționale.

[←21]

SERT = *Special Emergency Response Team* = Echipa Specială de Răspuns de Urgență.

[←22]

APS = *Australian Protective Service* = Serviciul de Protecție Australian.

[←23]

AFPC-TU = *Australian Federal Police Counter-Terrorist Unit* = Unitatea Contrateroristă din Poliția Australiană Federală.

[←24]

DRMLA = *Democratic Revolutionary Movement for the Liberation of Arabistan* = Mişcarea Democratică Revoluționară pentru Eliberarea Arabistanului.

[←25]

Leatherheads = Capete de piele.

[←26]

Wren = membră a Serviciului naval feminin.

[←27]

RUC = *Royal Ulster Constabulary* = Poliția Regală din Ulster.

[←28]

I Ran Away = Am fugit.

[←29]

ASU = *Active Service Unit* = Unitate de Serviciu Activ.

[←30]

Logistics = tehnica transportului şi aprovizionării, servicii.

[←31]

CO = *Commanding Officer* = Ofițerul comandant.

[←32]

HMS = *Her Majesty Ship* = Nava Maiestății Sale.

[←33]

OP = *Observation Point* = Punct de observare.

[←34]

VC = *Victoria Cross* = Crucea Victoriei.

[←35]

Kukri = cuțit lung, curbat.

[←36]

FCO = *Fire Control Officer* = ofițerul de control al focului.

[←37]

FOO = *Forward Observation Officer* = ofițer de observare avansată.

[←38]

QM = *Quartermaster* = Şeful Intendenței.

[←39]

NLF = *National Liberation Front* = Frontul Național de Eliberare.

[←40]

PSP = *People's Socialist Party* = Partidul Socialist al Poporului.

[←41]

FLOSY = *Front for the Liberation of Occupied South Yemen* = Frontul de Eliberare a Yemenului de Sud Ocupat.

[←42]

APL = *Aden Protectorate Levies* = Recruții Protectoratului Aden.

[←43]

SOCCENT = *Special Operations Command, Central Command* = Comandamentul Special de Operațiuni, Comandamentul Central.

[←44]

ARSOFT = *Army Apecial Operations Task Group* = Forța de Atac, Operațiuni Speciale ale Armatei.

[←45]

NSWTG = *Navy Special Warfare Task Group* = Grup de Atac Special al Marinei.

[←46]

AFSOCCENT = *Air Force Special Operations Command* = Comandamentul de Operațiuni Speciale al Forțelor Aeriene.

[←47]

CQB = *Close Quarter Battle* = Luptă corp la corp.